

UNDER
WORLD
MAGAZIN

2026.

SZEPTEMBER

100% UNDERWORLD

ROCK • METAL • HARDCORE • DARK • PUNK

JUDAS PRIEST

JUDÁS BALLADÁJA

NEVERMORE — WALL OF SLEEP

VILLAGERS OF IOANNINA CITY — THE NIGHT ETERNAL

ACCEPT — TODOMAL — NEST OF PLAGUES — EMPTINESS — LADY MACBETH

KAMELOT — MONOLORD — GUS G. — KISSIN' DYNAMITE — JOHN CORABI — THE OCEAN

MANOWAR

TOUR 2027

ENTIRE ALBUM

FIGHTING THE WORLD

+

MORE EPIC ANTHEMS

2027. JANUÁR 23., 20 ÓRA

BUDAPEST ARÉNA

WESTLIVE

Eventation

SOUNDS GOOD KFT.
LIVE - SOUNDS GOOD

HAMMER

LENZBACH

UNDERWORLD
MUSIC

EXPLORE THE WORLD

eventim+

MANOWAR.COM/TOUR

ACCEPT — 58

EMPTINESS — 64

GUS G. — 41

JOHN CORABI — 69

JUDAS PRIEST — 30

KAMELOT — 66

KISSIN' DYNAMITE — 36

LADY MACBETH — 62

MONOLORD — 44

NEST OF PLAGUES — 75

NEVERMORE — 33

THE NIGHT ETERNAL — 48

THE OCEAN — 54

TODOMAL — 72

VILLAGERS OF IOANNINA CITY — 38

WAITING ROOM — 76

WALL OF SLEEP — 50

XANDRIA — 60

—

A HÓNAP ALBUMAI — 5

A MÚLT ZENÉJE — 46

FILMKLUB — 57

KÖNYVJELZŐ — 78

UNDERWORLD KLUB — 4

TARTALOM

UNDERWORLD független zenei magazin — ISSN 3094-3914 DIGITÁLIS / ISSN 3094-3906 NYOMTATOTT

Kiadó: Posta János e. v. 1181 Budapest, Est u. 13. Telefon: +36202145640 Adószám: 67337428-1-43 metal@underworld.hu — *Alapító, felelős szerkesztő:* Posta János — *Munkatársak:* Bali Dávid, György Zoltán, Gyuricza Ferenc, Gyuricza Tamás Marcell, Kánya Ferenc, Kiss Daniella, Kovács Bedlam Péter, Milán Péter, Schmidt Péter, Uzseka Norbert, Valachi Samu, V. A. és az Underworld Klub — *Fotók:* kiadói és zenekari archívumok — A közölt cikkek, fotók és grafikai elemek szerzői jogvédelem alatt állnak, bármilyen nemű felhasználásuk a jogtulajdonos írásos hozzájárulása nélkül tilos! — A digitális magazin kizárólagos terjesztői: www.underworld.hu és szerződött partnerek. — A nyomtatott magazin előfizethető a Magyar Postánál, megrendelhető a kiadónál, valamint személyesen megvásárolható a Premium Vinyl, az MG Records és a Wave budapesti üzletekben. — *Címlapok:* kiadói archívum (Judas Priest) / Uzseka Norbert (Nevermore)

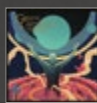
K L U B

AHOL SZÁMÍT A VÉLEMÉNYED!

AZ UNDERWORLD KLUBBAN PONTOZHATOD A HÓNAP ALBUMAIT, ÉRTÉKELHETED AZ ELŐZETES CÍMLAPTERVEKET, POSZTERŐTLETEKET ÉS KEDVEZMÉNYT KAPSZ A NYOMTATOTT MAGAZIN ELŐRENDELÉSÉNÉL!

A TAGSÁG INGYENES, JELENTKEZZ A KLUB@UNDERWORLD.HU CÍMEN!

Az Underworld sem a nyilvános, sem a Klubhoz kapcsolódó zárt felületén nem oszt meg megjelenés előtt álló hanganyagot.

GREEN CARNATION
A DARK POEM PT. III

8,60

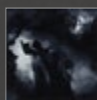
ANTHRAX
CURSUM PERFICIO

8,29

VILLAGERS OF IOANNINA CITY
VENCEREMOS

7,75

THE NIGHT ETERNAL
COLD VELVET

7,63

AUDREY HORNE
ACHILLES

7,47

MARILYN MANSON
ONE ASSASSINATION... 2

7,24

FLOTSAM AND JETSAM
RATS IN THE TEMPLE

7,20

THE ETERNAL
OBSURED HORIZONS

7,17

FIVE FINGER DEATH PUNCH
LEGACY

7,06

GREEN LUNG
NECROPOLITAN

7,00

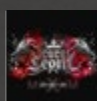
KAMELOT
DARK ASYLUM

7,00

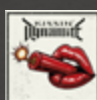
SPIRIT MOTHER
THISTLE

6,82

CORELEONI
GENERECTION

6,31

KISSIN' DYNAMITE
KISSIN' DYNAMITE

6,18

KRALLICE
SCOUR ORDER

5,44

GREEN CARNATION

„Lenyűgöző, csodálatos alkotás! Csakúgy, mint a zenekar teljes diszkográfiája! Ha valaki igényes, pazar, intellektuális és művészi zenei élményre vágyik, akkor hallgassa bátran a Green Carnationt! Minden egyes hang, minden egyes momentum egy igazi gyöngyszem! Nem is kérdéses a maximális pontszám!”

Dimmurtal / 10 pont

ANTHRAX

„Az öregurak nagyon eltaláltak valamit... Igaz, volt egy kisebb szünet (cirka 10 év), de hozzák a szintet, sőt... Néha kicsit hajaz a Bush-érára, de ez legyen a legnagyobb baja. Bivaly.”

BGY / 10 pont

VILLAGERS OF IOANNINA CITY

„Nincs is szebb dolog annál, mint amikor egy zenész megmutatja azt, hogy milyen dallam jár a fejében, hogy azután a hallgatónak is ugyanaz a dallam járjon a fejében.”

Varga Balázs / 9 pont

THE NIGHT ETERNAL

„Hirtelen nem is tudom, melyik pillanatáért lelkesedjek jobban, és a Caught In a Spell vagy a When The Last Candle Dies ütősebb, az viszont tuti biztos, hogy egy új kedvencet avattam! 30+ fokban sem rossz, de a lemez akármelyik dala lehetne egy kódos novemberi este tökéletes aláfestő zenéje.”

MGM / 9 pont

AUDREY HORNE

„Laza trójai faló, ami könnyedén jut be a füled kapuján. Nem felégeti az agyad, hanem a »lazits, nyugi van, éljél« életérzést hozza magával.”

Tóth Tamás / 7 pont

FLOTSAM AND JETSAM

„Leborulok a zenekar előtt! Negyven évvel az első album kiadása után kijönni egy ilyen minőségi power/thrash lemezzel – minden elismerést megérdemel! Duzzad az energiától, a király riffektől, és úgy általában véve, nagyon egyben van az összkép! Örülünk kell annak, amíg a veterán bandák ilyen minőségi metal muzsikával nyűgözik le a rockerhadat!”

Dimmurtal / 9 pont

MARILYN MANSON

„Nem kis erőfeszítéssel leválasztottam minden körítést a zenéről, és megállapítottam, hogy nem rossz.”

Opé / 7 pont

THE ETERNAL

„Ha már egyszer gothic metal, akkor az legyen ilyen! Komálom a hangulatát, és azt, hogy a maga egyszerűségével és tisztaságával képes magával ragadni! Korrekt alkotás, néhol több is ez, mint egyszerű gótikus ömlengés!”

Dimmurtal / 8 pont

FIVE FINGER DEATH PUNCH

„Pankrátor-metal. Rádadásul pont ugyanolyan műanyag az egész, mint a kamubunyó. El vagyok képedve a sokmillió lejátszásokon, de hát ősidők óta tudjuk, hogy ennyi légy bizony tévedhetetlen. Maradjon ez továbbra is az ő csemegéjük...”

MGM / 2 pont

GREEN LUNG

„Kicsit olyan mintha a Kyuss próbálna Deep Purple-t játszani. Vagy fordítva... Egyben sok, kisebb részletekben viszont határozottan utaztat.”

BGY / 9 pont

KAMELOT

„Ugyanazt a megbízható szimfosz*r középszer nyomják már évek óta, megbízható, de semmi kiugró. Sajnos ez most sincs másképp, a rajongóknak meg bocsi...”

BGY / 8 pont

SPIRIT MOTHER

„Bírom a rozsdás Amerika világát, de ez hőkupola alatt játszott stoner garázsrock. Kicsit meggágyult zene. Persze van az az állapot, amikor jól tud szólni.”

Tóth Tamás / 7 pont

KRALLICE

„Ha a Ram-Zet számaikat elborultnak hitted, akkor itt garantáltan lekapcsolod a villanyt is. Hallgatni kell. Sokat. És emészteni a hallottakat. Összetett és technikás, mint egy Imperial Triumphant-lemez. Jó anyag.”

Varga Balázs / 8 pont

A HÓNAP ALBUMAI

GYÖRGY
ZOLTÁN

GYURICZA
FERENC

GYURICZA
TAMÁS MARCELL

KÁNYA
FERENC

KISS
DANIELLA

MILLÁN
PÉTER

POSTA
JÁNOS

SCHMIDT
PÉTER

UZSEKA
NORBERT

VALACHI
SAMU

UNDERWORLD
KLUB

GREEN CARNATION: A DARK POEM PT. III – THE MESSIAH COMPLEX

8,55

7 7 7 9 9 10 8 9 9 10 9

VILLAGERS OF IOANNINA CITY: VENCEREMOS

8,27

7 8 8 9 8 7 9 8 9 10 8

ANTHRAX: CURSUM PERFICIO

8,18

8 9 9 8 8 7 8 8 9 8 8

AUDREY HORNE: ACHILLES

8,09

7 9 8 9 7 7 9 9 8 9 7

THE NIGHT ETERNAL: COLD VELVET

8,00

8 9 7 7 8 7 9 9 8 8 8

FLOTSAM AND JETSAM: RATS IN THE TEMPLE

7,64

7 9 8 9 8 7 6 8 8 7 7

MARILYN MANSON: ONE ASSASSINATION UNDER GOD – CHAPTER 2

7,55

9 9 8 8 8 5 8 5 7 9 7

SPIRIT MOTHER: THISTLE

7,27

8 5 6 8 7 7 9 7 8 8 7

GREEN LUNG: NECROPOLITAN

7,27

6 8 7 9 7 7 6 9 7 7 7

FIVE FINGER DEATH PUNCH: LEGACY

7,00

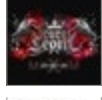
7 8 7 8 8 5 6 6 7 8 7

THE ETERNAL: OBSCURED HORIZONS

6,73

7 7 6 7 7 7 6 6 7 7 7

CORELEONI: GENERECTION

6,45

7 6 7 7 7 6 6 7 6 6 6

KRALLICE: SCOUR ORDER

6,36

6 4 5 7 6 8 7 7 8 7 5

KAMELOT: DARK ASYLUM

6,27

6 7 7 7 6 6 6 7 5 5 7

KISSIN' DYNAMITE: KISSIN' DYNAMITE

6,18

7 8 6 6 6 7 5 6 6 5 6

GREEN CARNATION

A Dark Poem, Part III : The Messiah Complex

SEASON OF MIST / MILÁN PÉTER / 10

A veterán norvég progresszív csapat tavaly komoly vállalkozásba fogott, egy nagyszabású trológia megalkotását tűzték ki célul, amely immáron meg is valósult, ez év őszén jelenik meg a harmadik, záró fejezet. Tavaly látott világot az első epizód (A Dark Poem, Part I: The Shores Of Melancholia), ez év tavaszán pedig a második rész: A Dark Poem, Part II: Sanguis. Meglepődtem, amikor nem sokkal később megkaptam a harmadik album promóját, mivel azt hittem, erre 2027-ig kell várni, de a zenekar jó érzéssel nem húzta szét ennyire a hármas megjelenés időpontjait. A trológia előző két része a Green Carnation történetének legjobb zenei teljesítményei közé tartozik, s ezt nemhogy megerősíti, de túl is szárnyalja a zárókő, a The Messiah Complex.

Az Unconditional Artistic Chemistry leheletfinom kezdése azonnal megteremti a megfelelő hangulatot, majd a „berobbanó” elegáns riff jelzi, hogy a zenekar elsőpró, lehangoló formában van. Innentől kezdve egyetlen zenei diadalmenet az egész 39 perces anyag, melybe teljességgel lehetetlen lenne bármely ponton belekötni. Túl kb. tíz végighallgatáson from ezt a recenziót, mely, nem tagadom, euforikus érzés. Az egész album valósággal túlszordul a muzikalitástól, a kreativitástól, a négy dal egészen kivételes magasságokban láttatja a norvég zenészeket. Csakúgy, mint a trológia előző két lemeze, azonban úgy vélem, a The Messiah Complex kompozícióiban a csúcsgig sikerült elvinniük mindazt, amit ezzel a hármas anyaggal el akartak mondani.

Kjetil Nordhus progresszív zenekarba illő dallamos orgánussal rendelkezik, amely egyszerre karakteres és tud ezernyi érzést, hangulatot megjeleníteni. Benne van a számomra örök vonzerőt jelentő északi, norvég hangulat, és egy magas szinten megjelenő dallamérzék. Hallgassuk meg az új album címadó darabját és Kjetil remekelését. A zenei rész úgyszintén kikezdehetetlen. Tchort és társai gyönyörű szerzeményeket állítottak össze, melyekben az északi hangulatok, a metal progresszívból ágazatai, a finom billentyűsök, a gitárszólók, a kitűnő ritmusszekció olyan szöttek össze, amelynek nem sok párja van a színtéren. Sok zene van, amelyben remekelnek a zenészek, de ebben a formában, ennyi összetevőből ennyire szépet alkotni... Ilyen nem terem minden bokrban.

A hangzás pontosan olyan, amilyennek lennie kell: kristálytiszt, ám nem nélkülözi a súlyt és a kellő nyersséget sem. Szépen döng a basszusgitár, s hol a gitároknak, hol a billentyűsöknek van nagyobb tere, attól függően, éppen hol tart az album története. Mesterfokon zenélnek mindannyian, ugyanakkor az anyag tele van fülbemászó dallamokkal. S ami fontos: giccsesség teljességgel kizárva.

A végére hagytam az album, egyben a trológia magnum opusát, zárótételt: A Dark Poem – Orchestral Suite. Először nagyon meglepődtem, mert ez nem rockzene, hanem egy klasszikus zenei darab, amelyet a kristiansandi szimfonikus zenekar segítségével rögzített a Green Carnation. Ez úgy „klasszikus” zene – vagyis nem kortárs módon –, mintha pl. Edvard Grieg szelleme elevenedne meg, vagy inkább az a romantikus, egyrészt a néplélekben ihletet kereső, másrészt az ember transzcendens iránti örök igényét kifejező aktus jelenne meg, amely mint végső hivatkozási pont, mindig ott áll a legmélyebb művészi alkotások mögött. Ennél szebb lezárást aligha találhatott volna a zenekar e pazar trilógiához.

A The Messiah Complex csodás album, nagyon nagy tizes.

„Ez az egész trológia mesteri, és végig képes tartani a szintet. Az instrumentális atmoszférát egy misztikus, D&D-s fantasy tájképet idéző, néhány hallgatás után pedig nálam a vokál átfordult a furcsából az egyedien nyugalmat árasztó gyönyörbe. Egészen különleges zene.”

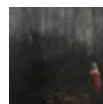
Valachi Samu / 10

„Ahogy az előző két fejezet, úgy a The Messiah Complex esetében sem vagyok maradéktalanul elégedett. Ugyan varázszene, de szerintem mégiscsak feleslegesen túlbujáns ez az amúgy hangulatos, változatos, epikus dallamfolyam. A három rész egyben hallgatva pedig kifejezetten untat.”

Gyuricza Ferenc / 7

156/SILENCE From A Distance

PURE NOISE / BALI DÁVID / 8

A pittsburghi 156/Silence a legutóbbi két nagylemezével már túlmutatott azon, hogy egyszeri metalcore-reménységként kezelje őket a sajtó, vagy épp a műfaj cél-

közönsége. A legnagyobb hatást rám a 2020-as, sorban a második nagylemezük, az Irrational Pull gyakorolta, ami a korszak sztenderdjeivel szembevetve olyan elődök fénykorára építette sajátos, baljós szövegeit, mint a Coalesce, a Botch vagy épp a Converge. Ebben a disszonáns, múltidéző metalcore-keretben pedig már akkor is kibontakozóban volt egy jóval erősebb történetmesélői igény, ami aztán fokozatosan átvette az irányítást a zenekar albumain.

Mindig felemás tud lenni, mikor egy alapvetően zaklatott, erőszakos produkció hallható letisztuláson megy keresztül, de én azt gondolom, hogy a 156/Silence előadói kiteljesedését igazandiból senki sem bánta a rajongók közül. Jack Murray énekes-szövegíró dallamtemáiban sosem volt különösebben kommersz él, keserűes dallamvezetési pedig kerültek a közhelyes dallamíveket és a pátoszos, giccses megoldásokat, miközben a zenei textúrák is hallhatóan elkezdtek kísérletezni a mélyre hangolt témák ismétlésén túl, elfordulva az irodalmi (Vonnegut, Orwell) ihletettől a filmművészet felé. Ennek pedig egyenes ágú betetőzése a From A Distance, ami ugyan új kiadónál jön ki – lezárva a SharpTone-nal közös, háromlemezes korszakot –, mégis egyenesági folytatása a háttorzongató lemezbörítőjéről is ismertté vált People Watchingnak.

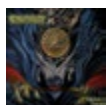
A From A Distance már első hallgatásra is nagy vállalásnak tűnik, de az ambíció mögött gyászfeldolgozás is dolgozik, ugyanis a 156/Silence tavaly tragikus hirtelenséggel vesztette el basszusgitárosát. Az idei évnek, és általában a nemzetközi metalcore-közbeszédet formáló produkcióknak meghatározó közös vonása az, hogy a dalokon keresztül kerekedjenek felül az elengedés fájdalmán, és a 156/Silence is hallhatóan olyan célt tűzött ki maga elé, hogy minden korábbiánál magasabbra helyezze a lécezt, ez pedig az artisztikus cél felől közelítve sikerült is. A lynchi lidércnyomásra építő, kiemelkedő dallamérzékenységgel rögzített lemez kétféle slágeres a kísérleties ének-dallamoknak köszönhetően, miközben minden középtempó és groove kétféle hatásos, és a dalokat színező billentyűtémák és a hol az industrial, hol a nu metal vagy a drum and bass felől közelítő effektek sem hatnak testidegennek vagy erőltetettnek. Épp ellenkezőleg, rá is játszanak a videójátékok (Silent Hill, Resident Evil) ihlette ködös, kísérteties melankóliájára, éppúgy, ahogy a borítón is visszaköszön az előző lemezeiről ismert maszk egy hasonlóan borzongató tálalásban.

Bár az albumon megannyi vendég szereplő is van meghatározó produkciókból (The Devil Wears Prada, Make Them Suffer, Crippling Alcoholism), számomra mégis azok a szerzői dalok működnek a legjobban a tizenkét számos, meglepően változatos lemezen, amelyekbe nem vontak be külső felet. Mert mindeközben a 156/Silence természetesen változott és nőtt fel egy olyan zenekarrá, amire közvetlenül semmi sem hasonlít, és ahogy zenei kódjában megmaradtak a metalcore műfaji inspirációi, azt mégis kitágította egy olyan karakteres világgá, ami egyszerre lebilincselő és kísérteties is.

A 156/Silence a lehető legjobb értelemben érett be, és ugyan belül mindig hiányozni fog nekem a korai időszak erőszakossága, mégis őszintén örülök annak, amivé váltak, és csak remélni tudom, hogy ez a lemez meghozza nekik azt a szintlépést, amit megérdemelnek. Mert valójában a From A Distance dalain keresztül válik igazán érthetővé, hogy a legutóbbi két album minden kísérletezése és határfészegetése mindvégig abba az irányba mutatott, amit ez a kiadvány képvisel a hangzásában, a vizualitásában és a roppant magas színvonalon megírt dalain keresztül.

ÆNIGMATUM Infinitude's Passage

20 BUCK SPIN / BALI DÁVID / 8

A portlandi Ænigmatum a progresszív, technikás, és közben mégis klausztrófó módon disszonáns death metal szintér egyik leghatásosabb újkori képviselője, akik augusztusban, derült égből villámcsapásként adták ki harmadik lemezüket. A 20 Buck Spin, napjaink egyik legjobb extrémzenei kiadója természetesen így sem bízott semmit a véletlenre, és szeptembertől fizikai formátumban is elérhető lesz a négyes harmadik albuma. Ugyanakkor ez a gesztus is méltóképp igazolja, hogy az Ænigmatum nem hisz a promóciós zaj teremtette megmérettetésben, zenéjére nem terméként tekint, és ami még fontosabb, továbbra is úgy követeli meg az odafigyelő, lemezszínt hallgatót, hogy az önmagával támasztott minőségből sem enged.

Az Infinitude's Passage már a borítója alapján is árulkodóan az idő múlásával foglalkozik, a témaváltás pedig nagyszerűen illik a zenekar felkarvaró, mégis hipnotikus magával ragadó világához, ahol a nem ritkán hat és nyolcperces dalok folyamatos, belső változáson keresztül nyerek el végős hatásukat. Az Ænigmatum, bár progresszív, nem annyira kozmikus, mint a Timeghoul vagy a Blood Incantation, ugyanakkor a folyamatosan áramló gitártémákra épülő dalszerkezetek mégis a The Chasm aranykorának hatásáról tesznek tanúbizonyságot, miközben a szokatlan közök és ritmikai váltások a Gorguts hagyatéka előtt tisztelgnek, míg a lebegősebb dalszerkezetek hallatán joggal jut az ember eszébe a Demilich vagy az Atheist is.

Az Ænigmatum mindemellett tekintélyt parancsolóan bölcsnek hat az új dalain keresztül. Az előző lemez óta eltelt öt évben hallhatóan az volt a legfontosabb dalszerzői gesztus, hogy az okosan megírt dalokban ne az agresszió és a düh legyen a központi szervezőerő, így a megfelelően dallamérzékeny tételek is megannyi hangulati-érzelmi váltást mennek keresztül. Az Infinitude's Passage pedig annyira érett módon lett lemezzé komponálva, hogy technikás, folyamatos és kitartó figyelmet megkövetelő megoldásai ellenére sem céltalan tűzijáték a sok tempó- és témaváltás, valamint az azt körülölelő szölvázások, és amikor a négyes további hangszereket von be a hatás kedvéért – például szaxofont vagy vonósokat –, azok sem válnak manírossá. Ezt a hatást pedig talán az erősíti meg a legjobban, hogy az album megírásába, az egyes dalok témáinak kibontásába minden tag hallhatóan belevette saját érzéseit és közlésvágyát is, aminek köszönhetően az Ænigmatum alkotókösszégként is egy változatos, mégis mindvégig magas színvonalú lemezzel térhetett vissza.

Az Infinitude's Passage nem lesz széles közönség hirtelen felfedezése, de a 2026-os death metal megjelenéseket nem listázhatja senki anélkül, hogy ne venné figyelembe az Ænigmatum öt éve várt visszatérését. A zenekar harmadik nagylemeze úgy magaslik ki az idej extrémzenei megjelenések közül, hogy hatásai tényleg csak hatások maradnak, és az album dalai sosem érik be azzal, hogy mások árnyékában próbáljanak érvényesülni. Ezt pedig egy ennyire szélsőséges hangzásban

csak igazi karakterek mondhatják el magukról, akik maguk is aktívan formálják a műfaj fennmaradását és jövőjét, az Ænigmatum pedig pontosan ilyen produkció.

ALTARAGE Cogwheel

SENTIENT RUIN LABORATORIES / MILÁN PÉTER / 9

A 21. század harmadik évtizedében, amikor már úgy tűnik, minden létező zenei extrémítást kimerítettek, nem szabad felelőtlenül „leg”-ekkel dobálódzni, azonban hajlok arra, hogy a spanyol Altarage-et az egyik, ha nem a legextrémebb metalzenekarnak tituláljam, amely valaha felbukkant e sárteken. A trió már a 2015-ös MMXV demó két számában olyan érett pusztítást hajtott végre, hogy nem sok zenekar áll startvonalhoz ilyen kiugró minőséggel. A mai napig rendszeresen előveszem azt a felvételt. A 2016-os Nihil albumtól kezdődően pedig lemezeiről lemezeire átrija az Altarage a death és egyben az egész extrém metal-mezőny térképét. Szinte már letolnak szereplőket erről a térképről, olyan mérvű határkiigazítást végeznek az extrém zenék nehéz levegőjű világában. A Cogwheel a hetedik album.

A papíron experimentális death metalt kovácsoló Altarage első lemezei megjelenésekor talán még meg lehetett lengetni egy-két zenekarnevet mint hatást, azonban ezeket lassanként továbbjuttatta a szél és a trió lemezei, mintha soha nem is merültek volna fel e minden szempontból egyedülálló csapat vonatkozásában. Tehát még egyszer: konkrét hatásokat nem érdemes említeni az Altarage kapcsán, legfeljebb egy-két csapat akad, amely az extrémítás hasonlóan vad vizeit korbácsolja fel.

A Cogwheel az Altarage eddigi leghosszabb albuma, a bő 74 perces lemezen nem ritkák a 10 perc fölötti dörgedelmek. Korábban sok ultragyors tempóval operált a trió, s ugyan ezek most sem tűntek el, ezúttal a súlyosság más területeit térképezték fel mélyebben. Már az első lemezek idején megfogalmaztam, hogy az Altarage zenéje olyan, mint egy gigantikus fekete kötőmb, amely beláthatatlan, megmászhatatlan, kikezdehetetlen. Van a zenében valami, ami irdatlan, átfoghatatlan méretekkel hozható összefüggésbe, és ami egyszerre precíz és geometrikus, mégis kiszámíthatatlan – rendkívül baljós és nyomasztó.

A Cogwheel szerzeményeiben az Altarage stílusában korábban is meglévő elemek bővebb kifejtésre kerültek. Ezek közé tartoznak a lassú tempójú, súlyukat, vaskosságukat tekintve felülmúlhatatlan szegmenssek, melyek egy része a sludge legszélével rokon, másutt határozott gépiességet mutat, ami mindig is kerestültszötte a spanyolok bazaltzenéjét. Az Altarage az a zenekar, ahol minden zenei szélsőségek egy pontban találkoznak, vagyis a masszív gitár/basszus-áradatok konkrétan átadják a helyüket az indusztrializált zajoknak, de dark ambient-hőmpölygések is részei a repertoárnak. Más szavakkal: már régen túljutottunk a „kísérleti death metal” nem könnyű lépcsőfokain is.

Egyetlen zenekarnevet, nem többet tartok indokoltnak említeni a Cogwheel kapcsán, de nem holmi „hatást” és effélt, hanem egy hasonlóan határledöntő jelenkori brigádot. Ez a Primitive Man. Egyedül az amerikai trió képes felvenni a versenyt – képtelenem szólni, mert semmilyen ostoba versenyről nincs szó – súlyosságban az Altarage-dzsel; a Primitive Man és az Altarage közös vonása a mindent legázoló zenei extrémítást mint célkitűzés, ugyanakkor magas szinten hajtják végre a sok kihívást tartogató műveletet. És mindig akad egy-két nagy meglepetés.

Ahová az Altarage a Cogwheel albummal elért, ott kevesen maradnak életben, ritka a levegő, sanyarúak az életfeltételek. De aki életben marad, az már akklimatizálódott. Az Altarage zenéjéhez minimum ez szükséges. Nem felkészületleneknek való vidék.

TOPLISTA

BALI DÁVID

1. FUMING MOUTH
The Ringing Bell
2. GIVE UP THE GHOST
Background Music
3. OPETH
Still Life
4. HALF MAN
I Can See God
5. OVERKILL
Horrorscope

GYÖRGY ZOLTÁN

1. MARILYN MANSON
One Assassination Under God – Chapter 2
2. CHALK
Crystalpunk
3. SEX PISTOLS
Filthy Lucre – Live (1996)
4. ROLLING STONES
Foreign Tongues
5. HAWKWIND
Warrior On The Edge Of Time (1975)

GYURICZA FERENC

1. FLOTSAM AND JETSAM
Rats in the Temple
2. THE NIGHT ETERNAL
Cold Velvet
3. ANTHRAX
Cursum Perficio
4. ACCEPT
Teutonic Titans 1976–2026
5. SAVATAGE
Hall of the Mountain King / Gutter Ballet / Streets

GYURICZA TAMÁS MARCELL

1. ICED EARTH
The Dark Saga
2. ANTHRAX
Cursum Perficio
3. CHARON
Songs for the Sinners
4. MARILYN MANSON
One Assassination Under God – Chapter 2
5. AUDREY HORNE
Achilles

VILLAGERS OF IOANNINA CITY

Venceremos

NAPALM RECORDS / UZSEKA NORBERT / 9

A görög csapat 2007-ben alakult, és ha jól számolom, ez még csak a harmadik albumuk. Az előző 2019-ben jelent meg Age of Aquarius címmel, még Lénárd Laci mutatta meg, jól sejtve, hogy imádni fogom. Az egy olyan kiforrott, egyedi anyag volt, hogy nem is vártam jelentős változást a Venceremostól. Konceptalbum, így talán kissé koncentráltabb, de nem kevésbé színes. Viszont, bár vannak rajta slágerszámba menő dallamok, a helyes hozzáállás a hallgatásához az, ha az agyadat repülés üzemmódba kapcsolod (ahogy a mobiltelóddal tennéd), hogy ne legyél elérhető, és hagyod, hogy vigyen a zene. Nem baj, ha elkalandozik közben a figyelmed, csak engedd hatni a muzsikát.

Mert tény, hogy belefeledkezős, hosszas dalok teszik ki az anyag egy óráját, sok hipnotikus résszel, elkalandozós vagy épp repetitív témával, így ez nem gyorsfogyasztásra való cucc. A percnyi sincs intró után pl. egy majd' 10 perces dal jön, a Home, ami nekem nem is annyira az otthont, mint inkább a hazaút hosszú zárandoklatát idézi fel. Jó keresztmetszetet adja a VIC zenéjének, hiszen a hosszan ismételt, meditatív témák, a stonerbe hajló riffek és a népzenei hatások (és hangszerek, élükön a dudával) egyaránt itt vannak.

A két következő dal viszont az album kulcsa, amennyiben könnyebben emészthetők (és látványos, a koncepciót is kidomborító klipek is készültek hozzájuk). A Ghosts in the Sky igézően kezdődik, ám idővel jön rá riff, de olyan, hogy azzal a világ végére is el lehetne gyalogolni. Vagy táncolni. Mesterien fokozzák, s közben átmegyünk '80-as évekbeli Rush/Pink Floyd-rokon témákra, magával ragadó refréneken, olyan dudarészen, ami rokona a Thy Catafalque Köszöntsd a hajnalt c. dalában hallható-nak, és úgy felfokozzák a végére, hogy ha nem dobog ettől a torkodban a szíved, akkor... Akkor majd az érkező címadótól, ami gyakorlatilag a szabadság himnusza. 2026 egyik leginkább lelkesítő szerzeménye ez.

Ahogy halad tovább az album, csomó más hatás, párhuzam jut még eszembe, a Tooltól a Kyuss-on át a Maiden-ig és így tovább, de egy ponton feltűnik, hogy minden változatosság mellett is eléggé hasonló témákból és hasonló módon építkezik a csapat. Bár a címéhez illő Requiem (benne tán még Hammond orgonával is) felteszi a koronát a Venceremosra, összességében úgy érzem, akármilyen magával ragadó album is ez, filmzenés és sokáig kitartott, fölös részek nélkül még jobban hatna. Úgy általában. Mert amikor viszont csak rá koncentrálok, akkor nem is kell semmi más.

„Lassan bontakozik ki, hogy mi is folyik itt valójában, de nincs 'történeten-már-valami' érzés, mindvégig leköti a figyelmet. Pszichedelikus stoner/posztrock fúvós-központú balkáni hangzásokkal, jellegzetes balkáni melankóliával. Nem siet, nem kapkod, lassan épít, rétegez, és hagyja, hogy a dalok maguktól nőjenek monumentálissá. Nagy hangulat, erős megszólalás, tele mindenféle energiával és érzelmi felszabadító feszültséggel. Kár, hogy eddig lemaradtam rólok!”

Kánya Ferenc / 9

„Meglepően jól sikerült albummal rukkolt elő ez a furcsa nevű, progresszív hatásokkal is erősen felvértezett görög stoner/folk-metal formáció. A Venceremos az a posztrock-mestermű, amely hallgattatja magát, s ha eközben sikerül megragadnia a lelket, akár örökre a rabjává tehet. Akár egy pillanat alatt beszippanthat, s még az is előfordulhat, hogy olyan hangulatos utazásra visz magával, aminek dallamemlékei életet végéig ott zakatolnak majd a tudatalattidban.”

Gyuricza Ferenc / 8

ARCHGOAT Nightrbringer, Lightbringer

DEBEMUR MORTI / MILÁN PÉTER / 7

Az Archgoat nem a legkifinomultabb zene a világban. A csapatnak a '80-as évek legvégétől volt egy pár éves demós korszaka, s ezt követően elég sokára, 2004-től

kezdték aktívabban ténykedni, viszont innentől egymást követték a split-ek, albumok, egyebek, ha nem is nagyon sűrűn. Nagylemezről nincs sok, a Nightrbringer, Lightbringer a hatodik album, amelyen újfent megcsodálhatjuk a finn trió egyedi hangzását. Kétségtelen, hogy e nem túlbonyolított black/death-pusztításnak van egy sajátos íze, kisugárzása. Már ez a primitív megközelítés elég egyéni arcot mutat, amiben Ritual Butcherer brutális, nyers gitárhangzásának éppúgy szerepe van, mint Lord Angelslayer gurgulázó morgásának. Talán ez a két jegy, plusz az alapra vett riffelés a legjellemzőbb bélyege az Archgoat pusztulat black/death metaljának.

Ugyanakkor a trió érezhette, hogy kicsit zenélni is kellene, így hallhatunk olyan szerzeményeket, mint a lassan folydogáló, vészjósló hangulatú black/doom-dörgedelem, a The Dawn To Armageddon, melyben egészen dallamos a gitárjáték, és billentyűs aláfestést is kapott a szám. Ám az Iconoclasm To Nazerene-nel folytatódik tovább a hangokkal elkövetett mészárlás. A darálások, a tipikus kiállások, proto-black-témák masszív old-school-beállítottságot mutatnak, ami mindig is része volt ennek a csapatnak. Akárcsak a fejbűbig tocsogó sátnapistáskodás. Image, színház, extrém látványorgia a népek...

Az életemből csekélynél is csekélyebb időt vett el az Archgoat lemezeivel való foglalatosságot, ami ezután sem fog változni, de ez az új lemez elfogadható szintet képvisel a maga nemében. Mintha a korai Sodom egy gyorsabb, feszesebb, élesebb verzióját hallanánk.

ÁTOK A máglya lángja

SZERZŐI / KÁNYA FERENC

A bonyhádi Átok zenekar A máglya lángja című új EP-je egy olyan anyag, ami világosan megmutatja, milyen irányban gondolkodik a banda. A zenekar crossover

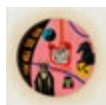
thrashként hivatkozik magára – legyen, bár 2026-ban ez a címke már mást jelent: sem a dühöt, sem a koszt nem igazán hallani ebben az anyagban. A zene inkább egy olyan HC-thrash kombó, amely a hardcore felé billen, és erősen épít a magyar hagyományokra. Thrash oldalon a Moby Dick, hardcore oldalon az AMD és a Bandanas hatásai érződnek leginkább.

A dalok alapjai rendben vannak: a riffek többnyire jók, néhol kifejezetten erősek, és megjelenik egy egyszerű, de működő dallamosság is. A dob-témák viszont annyira egyenesek, hogy a groove-ok nem állnak össze, nincs meg az a húzás, ami igazán megmozdítaná a zenét. A szólók nem különösebben erősek, de ebben a műfajban ez nem feltétlenül probléma, hiszen itt nem a virtuozitás a lényeg. Ami számomra kevésbé működik, az a frontemberi teljesítmény. A szövegek egyszerűek, néha betalálnak, de többnyire túl direktnek hatnak. A vokál rekesztett, ritmikus szövegmondás, ami nem ad érzelmi súlyt vagy energiát a dalokhoz, így a nóták laposak maradnak. A hangzás korrekt, de ez sem különösebben karakteres.

A '90-es években vagy az ezredforduló környékén ez a zene simán elment volna, 2026-ban viszont A máglya lángja inkább csak egy becsületes szabadidős projekt benyomását kelti. A zenekar csinál valamit, amit szeret – és ez önmagában pozitív. Nem rossz, nem is kiemelkedő: egy kissé idejétmúlt és tipikus magyar anyag, amiben vannak jó ötletek, de bőven van még hely is a fejlődésre.

AVENGED SEVENFOLD Statica EP

SZERZŐI KIADÁS / VALACHI SAMU / 8

Az már önmagában érdekes ötlet, hogy alapítasz egy zenekart, kitalálsz hozzá egy teljesen új identitást, aztán a saját koncerten saját magad előtt lépsz fel vele – különösen, ha egy olyan kaliberű bandáról beszélünk, mint az Avenged Sevenfold. Az viszont már egészen vad irányváltás, hogy a modern hard rock és metal olyan óriásai, akik olyan dalokat írtak, mint az Unholy Confessions, a Bat Country vagy a Nightmare, egyszer csak előállnak egy négyzamos, cyberpunk-ihletésű, synthwave-es elektronikus EP-vel.

Tematikailag a kiadvány pontosan ott veszi fel a fonalat, ahol az előző lemezük, a Life Is But a Dream... abbamaradt: ugyanabban a szürreális, nihilista ürességben. Szó esik a tömegmédia és a materializmus képlekenységeiről, a mesterséges intelligencia járvánszerűen fertőző hamisságáról, és még jó néhány hasonlóan vidám témáról.

Ami a zenét illeti, ez továbbra is Avenged Sevenfold – csak éppen szintetikus produkcióba csomagolva. M. Shadows dallamvezetésének jellegzetességei ugyanúgy felismerhetők, ahogy Synyster Gates gitárjátéka és szólói is, csak mindez egy pixeles, digitális neonréteget kapott. Shadows hangját az összes számban autotune és vocoder torzítja, de nem abban az értelemben, ahogy ezeket általában használni szokták: nem a hibák elfedésére vagy arra, hogy palástolják, ha az előadó nem tudja eltalálni a megfelelő hangokat. Itt a cél tudatosan a digitális és szándékosan embertelen megszólalás.

Ugyanez igaz a gitárookra is. Az EP-n gyakorlatilag nincs olyan pillanat, amikor valódi, torzított elektromos gitárként szólnának meg. Folyamatosan MIDI-n, szintetizátorokon és ki tudja még milyen mágikus-misztikus összetevőkön keresztül manipulálják őket. Ehhez jönnek a régmódi, 8-bites hangeffektek, a sub-basszus, és a Kanye West-izmusok. A Rejoice egyik szekciója akár egyenesen Kendrick Lamar DAMN. albumáról is származhatna. De megjelennek Kavinsky-féle synthwave-elemek is, és hangulatában engem leginkább a Radiohead Kid A lemezére emlékeztetett. Ha valaki csak ezt hallaná, aligha gondolná, hogy ugyanarról a zenekarról van szó.

Viszont mindez egyáltalán nem trollkodás, ahogy azt sokan gondolták – vagy remélték. Száz százalékig szándékos határfeszítés és provokáció. Azok számára pedig, akik hallották a Life Is But a Dream...-et, különösen az olyan dalok után, mint a We Love You, mindez nem sokkoló. Sokkal inkább, mintha a banda csak még egy lépéssel mélyebbre ment volna a nyúl üregében. Ráadásul már a 2007-es selftitűl albumuk Lost című dalában is ugyanilyen túlzással használták az autotune-t. Persze a szélesebb közönség azon része, akiknek a Hail to the King a kedvenc Sevenfold-lemezük, és a Call of Duty Zombies révén ismerték meg a zenekart, ki fognak akadni, hogy ők nem hajlandók újra és újra ugyanazt az albumot kiadni. Ez valahol érthető is – az emberek irtóznak a változástól. De akár tetszik az irány amerre haladnak, akár nem, a művészetnek pontosan erről kell szólnia. Amikor egy zenekar elkezd évtizedeken keresztül ugyanazt a zenét gyártani anélkül, hogy bármilyen módon fejlődne vagy változna – rád nézek, Metallica –, egy idő után elveszíti kulturális értékét. Árucikké válik, csak éppen néhány évente kap egy kissé új ízt.

Bár én sem fogom mindennap ezt az EP-t hallgatni, sokkal jobban örülök annak, hogy a zenekar azt csinálja, amit valóban csinálni akar; és nem azzal foglalkoznak, hogy az emberek mit szeretnének hallani tőlük, hanem ténylegesen próbálnak közölni valamit, ahelyett, hogy behódolnának a zeneipar elvárásainak. Ebből a szempontból pedig a Statica az Avenged Sevenfold egyik legnagyobb albuma és teljesítménye. Nem feltétlenül zeneileg, de művészileg biztosan. Azok

számára pedig, akik ki nem állhatják ezt az EP-t, a zenekar végül is okkal adta ki Statica néven. Nyugodtan lehet úgy tenni, mintha egy teljesen más projektről lenne szó, és soha többé nem kell meghallgatni.

BLACK SITES For Eternity

BLACK SITES / SCHMIDT PÉTER / 8

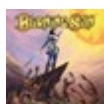
Metal. Így, bármiféle jelző nélkül. Ezzel az egy frappáns szóval lehet talán a legjobban körbeírni ennek a chicagói kvartettnek a muzsikáját, amelyben nagyjából azonos arányban olvadnak egygá a heavy, a thrash, a progresszív és a doom metal bizonyos stílusjegyei. A Mark Sugar énekes/gitáros/gytrösz vezetette négytagú brigád egyértelműen a dalközpontú megfogalmazásban meg a cicomamentes és gitárcentrikus hangzásban hisz – ennek megfelelően a For Eternity nyolc darab, átlagosan öt-hat perc játékidéjű saját szerzeményt vonultat fel, mindösszesen 44 percnyi terjedelemben.

A zene nem akar úgy szólni, mintha 1983-at írának, ugyanakkor népszerű mai trendeket sem követ a sound – szimplán csak sallangmentes, időtlen metalhangzásnak nevezném azt, ami előtör a hangfalakból. Mark középfekvésű, cseppet fátyolos orgánuma mind a hangterjedelem, mind az énekhangok terén mentes az extrémításoktól – hallhatóan az van nála fókuszban, hogy az okosan megírt, intelligens dalszövegeket minél érthetőbben juttassa el közönségéhez. Hangszálakrobatika helyett az ő előadásában inkább szenvedélyt hallhatunk tehát.

Habár a nóták szerkezete jobbra egyenes vonalúnak mondható, egyes részletekben azért a banda progos hatásai is megmutatkoznak (pl. a Blades For The Chosen Ones izgalmas ritmizálása) – nem tudom, hányan ismerhetik felélnk a szintén amerikai Prototype munkásságát, de engem távolról rájuk emlékeztet az a fajta megközelítés, amivel a Black Sites dolgozik. Habár alapvetően kiugró csúcspontok nélkül való anyag a For Eternity – inkább egységesen kellemes és jól hallgatható cucc ez –, azért két dalt mégis kiemelnék a repertoárból. Az egyik a szolid középtempóban radirozó, szívbe markoló szövegű Giving Up The Ghost, a másik pedig a záró, közel hétperces Unanswered For Eternity, ami totál úgy indul, mintha egy eddig ki nem adott Magma Risenóta lenne. A zenekar ötalbumos diszkográfiáját tekintve ugyan nálam továbbra is a 2021-es Untrue maradt a topon, de persill azt hiszem, a For Eternity méltán érdemi meg az ezüstérmet. Jó lemez ez, egy megbízható és szimpatikus formációtól.

BURNING SUN Power To Survive

PRIDE & JOY MUSIC / SCHMIDT PÉTER / 8

Meglehetősen lendületes tempóban dolgozik a debreceni székhelyű, de valójában nemzetközi felállású Burning Sun zenekar. Mindössze négy éve alakultak ugyanis, ehhez képest a Power To Survive már a harmadik(!) nagylemeze a sorban a Papi Zoltán basszer és a chilei születésű Pancho Ireland gitáros-énekes által alapított formációnak. Mellettük pedig jelenleg Kulcsár Edmond dobos és a német Nicolas Peter énekes-gitáros alkotják a Burning Sun tagságát. Fontos még tudni, hogy a brigád ezidáig egyáltalán nem koncertezett, aminek az új album alapján a mielőbbi sürgős átgondolását javasolnám.

És akkor térjünk is a lényegre. A Power To Survive két elődjét nem hallottam, de ha azokon is nagyjából ilyen nivójú muzsika hallható, akkor a Burning Sunnak simán volna keresnivalója a klubokban és a fesztiválokon is. Ők maguk az olyan dallamos eurometal bandák neveit emleget-

TOPLISTA

KÁNYA FERENC

1. HARLOTT
Exsequiis
2. FLOTSAM AND JETSAM
Rats in the Temple
3. GREEN LUNG
Necropolitan
4. SORTILÈGE
Larmes des héros: Meme les dieux pleurent
5. VILLAGERS OF IOANNINA
CITY
Venceremos

KISS DANIELLA

1. JUDAS PRIEST
Screaming for Vengeance
2. THE ROLLING STONES
Foreign Tongues
3. MARILYN MANSON
One Assassination Under God – Chapter 2
4. VAN HALEN
1984
5. ANTHRAX
Cursum Perficio

KOVÁCS BEDLAM PÉTER

1. THE HAUNTED
The Haunted
2. JUDAS PRIEST
Unleashed In The East
3. DRACONIAN
In Somnolent Ruin
4. RED SWAMP
Love and Peace
5. THE GATHERING
Mandylin

MILÁN PÉTER

1. GREEN CARNATION
A Dark Poem Part III: The Messiah Complex
2. GARDE
Harbinger Of Revenge And War
3. GAISTAZ
Verschijnngen
4. KJELD
Banier fan Frisia
5. ALVADER
Woede

ANTHRAX

Cursum Perficio

METAL BLADE / KÁNYA FERENC / 8

Cursum Perficio. A popkultúrában és a művészetben is számos előfordulása van ezeknek a szavaknak, de eredetileg a Vulgatából ismert, és Pál apostoltól származik a híres gondolat: „A nemes harcot megharcoltam, pályafutásom bevégeztem, a hitemet megőriztem.” Aggódalomra semmi ok, a zenekar szerint a cím nem arra utal, hogy ez lenne az utolsó Anthrax-album, inkább a hosszú alkotói folyamat lezárását jelképezi. Ez az album pont tíz évvel követi a For All Kings lemezt, ez a leghosszabb csendes szakasz az Anthrax eddigi idővonalán. A zenekar már 2020 körül el akarta kezdeni a munkát, de a pandémia teljesen szétzilálta a folyamatot, aztán meg – Bello szerint – nem volt meg a készítés és a dalszerzésre. Amikor viszont beindult végül a projekt, rengeteg régi ötletet is felhasználtak és a szerzői mag is ugyanaz a három ember, akik az elmúlt évtizedben is vitték a boltot: Ian, Benante és Bello.

A képlet tehát ismerős, de a végeredmény mégis más. A Cursum Perficio lemeztől szerintem senki nem várta azt, hogy az Anthrax vagy egyenesen a thrash metal újjászületése lesz. Ez egy olyan zenekar munkája, ami a thrash műfaj keretein már rég túlnőtt, és milligram pontossággal tudja, miből és hogyan rakja össze a dalokat. A Cursum Perficio hangzása tulajdonképp egy '26-os update-je a For All Kings soundjának. Profi módon súlyos, de profi módon steril is: nem horzsol, nem harap. A dalok agressziója is erősen kontrollált, semmi nem tombol, csak feszesen vibrál, mint egy jól beállított rugó. Minden groove és riff úgy ül, mintha mérnöki rajz alapján készültek volna, a témák agyasak, mégis könnyen követhetők, és bennük a ritmikai játék legalább annyira fontos, mint a dallam – de ez az Anthrax sajátja már jó ideje.

A Cursum Perficio azonban nem csak szállítja a megszokott minőséget, de vannak benne olyan elmozdulások, amelyek egyértelműen jelzik, hogy a zenekar nem újraírni akarta a legutóbbi anyagok képletét, vagy visszahozni a '90-es évek vibe-ját. Az Everybody's Got a Plan édeskés, már-már mainstreambe hajló melodikussága például elsőre szokatlan, de működik. A The Long Goodbye is ezen a vonalon mozog, finoman, de határozottan. A The Edge of Perfection bevezetője egyenesen filmzenei drámát idéz: a Blood Eagle Wings lezárására rímel, azután hoz egy black metalos részt – ami nem csak hangulatában az –, majd egy western filmzenés háttér-ostinato témát is beemel. Ez a fajta merészség nem példátlan, de ritka volt eddig Anthrax-fronton.

A címadó is külön történet: benne a Bleeding Me(!) melankóliája, egy helyen megbújik az Operaház fantomjának főtémája, a végére viszont egy nagyszerű epikus metal nótává ível. A Target on My Back mindezzel szemben szinte vegytiszta For All Kings-korszak – nem is csoda, hiszen 2015-ös ötletből nőtt ki – az album egyik legkarakteresebb, legizmosabb tétele. Párja a Watch It Go, ami szintén egy keményebb darab, jóval többet ér egy olyan nótánál, mint amit az album vége felé általában be szoktak tolni.

A lemez egészét tekintve a dalszerzés érettebb, mint valaha, a struktúrák átgondoltak, a groove-ok és a riffek kiszámítottak, intelligensek. A hangzás hibátlan. Ami viszont kevésbé működik, az az album elvontabb, konceptuálisabb oldala: nem adja magát könnyen, idő kell hozzá, hogy összeálljon a kép. Aki a Worship Music vagy a For All Kings közvetlen erejét keresi, annak ez az anyag elsőre talán túl távolságtartó lesz, de ha az ember hagyja, hogy a részletek lassan összeérjenek, akkor a Cursum Perficio megmutatja, miért fontos állomás az Anthrax történetében: nem a múltat ismétli, csak lezár egy utat, és ezzel nyitja meg a következőt.

„Még hogy egy 45 éves zenekar nem tud meglepetést okozni!? A Cursum Perficio az Anthrax egyik legjobb albuma, tele baromi erős nótákkal, amelyek többsége bizony a Bush-érát idézi, Belladonna abszolút odaillő énekével. Tényleg teljesítették küldetésüket!”

Gyuricza Ferenc / 9

„Basszus, ez egy kiadatlan bushos album, amin véletlenül Belladonna énekel! :D A Stomp 442 óta nem élveztem ennyire Anthrax-lemezt, bár a végére nekem picit elfárad.”

György Zoltán / 8

tik hivatkozási alapként és fő hatásaikként, mint a Halloween, a Hammerfall, a Gamma Ray vagy az Edguy. Ebben kétségkívül sok igazság van, ugyanakkor ezeken túlmenően én néhol egy kis brit metalos ízt is kiérezni vélek a zenéjükből. Nem tudom, ismerik-e a srácok a londoni Seven Sisters lemezeit, de nekem több helyütt jut eszembe Kyle McNeill csapata az itteni nótákat hallgatva. Már csak az énekhang miatt is, Nicolas Peter orgánuma és hanghordozása ugyanis nem kevés rokon vonást mutat Kyle-lal. Szimpatikus, hogy a dalok nincsenek különösebben túlgondolva, jólesően direkt módon húz az egész, és sikerült elkerülni a hangszerelés túlcicsázását, elgiccseitését is. A dalszövegeknek, de magának a muzsikának is van egyfajta pozitív kisugárzása – a srácok bevalótt célja optimizmust, életigenlést közvetíteni, és ezt sikerül is jó ízléssel megvalósítaniuk. Az album 39 perces játékidéje számomra teljesen rendben van, a produkció ugyancsak, szép tisztán, de azért nem steril módon szól a lemezanyag (producerként a frontember tevékenykedett). Vendégként egy dalban Herbie Langhans (Avantasia, ex-Firewind, ex-Sinbreed stb.), egy másikban pedig a Jenner és a Frozen Crown révén ismerős Alexandra Lioness is felbukkan – lehet nekik örülni, de voltaképpen nélkülük is kerek volna a történet.

Habár a magam részéről ennek a fajta zenének inkább csak az alapvető bandáit hallgatom, a kisebbek zömét kevéssé ismerem, az azért lejön, hogy ennek a vonalnak a feltörekvő, frissebb csapataival összevetve a Burning Sunnak szemernyi szegyenkeznivalója sincsen, sőt. Druklok nekik, hogy a német kiadói háttérrel megtámogatva világszerte sikerüljön felhívni magukra a stílus-irányzat rajongóinak figyelmét. Megérdemelnék.

COMBICHRIST

The Venom In The Mouth Of God

OUT OF LINE MUSIC / GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Általában mindig várakozással tekintek egy-egy új Combichrist-albumra. Az elmúlt húsz évben megbízható zászlóshajói voltak az általuk képviselt EBM/industrial

stílusnak, bár azért időnként hullámmzó minőségben. Stílussteremtő bandáról beszélünk, az aggrotech/hellektro vonal talán legjelesebb neve az övék, viszont egy idő után folyamatosan bele-bele költöztak az industrial metal világába is, aztán az arány el is tolódott erre. Persze Andy LaPleuga és csapata nagyon érzi mindkét világot, de sokan, akik kezdetektől követjük őket néha úgy érezhetjük, hogy beálltak a sorba egy sokadik Die Krupps/Rammstein-klónnak.

Talán ezt LaPleuga is érezte, mert végre az új, tizenegyedik stúdióalbumon sikerült tökéletes egyensúlyba hozni a két világot, és talán nem túlszok, ha azt mondom, hogy létrehozni az ultimate Combichrist-soundot. Úgy sikerült visszanyúlni a kezdeti aggrotech időkhöz, hogy mégis megmaradt a feszes metal sound is, aminek köszönhetően egy sodró lendületű albumot kapunk amire ugyanolyan jól lehet táncolni, mint headbangelni.

A nyitó ODR és a Desolation párosa jó példa a fentiekre, ebben a két dalban mintha összefoglalnák mindazt, ami a zenekar zenéjében történt az elmúlt 20 évben. Mindez a The Future Is a Memoryban csúcsosodik, ekkorra teljes mértékben biztosak lehetünk benne, hogy LaPleuga nem nosztalgizálni akar a korai sound visszahozatalával, hanem valóban megtalálta a tökéletes mixet. Persze akik a banda metalosabb világát keresik, azok sem járnak rosszul. A Born Destroyer vagy az S.T.F.U. hozzájuk szól inkább, de itt is megtartva az egészséges egyensúlyt a hangzásban. Nem különálló stílusú dalok csokra ez, hanem egyazon érme két oldala, ami ráadásul folyamatosan pörög. Sőt, nem csak az arányokat sikerült végre tökéletesen eltalálniuk, hanem

néhány igazán kiemelkedő dalt is feldobtak a lemezre. A Venom egy gonosz, lassan építkező, a Ministry sötétebb korszakát idéző dal, biztos vagyok benne, hogy pár év múltott lesz a nagy industrial klasszikusok között. A záró Second Ending (We Have Been Here Before) pedig egy szokatlanul nagyívű dal a csapattól. Az egyszerű, akusztikus gitárral induló, majd eleinte szinte csak az énektemával operáló dal kezdetben még a Depeche Mode-ot is megidézi, hogy utána már-már elmenjen a psy trance-ig és vissza. Tökéletes dal, amit épp úgy le lehet játszani egy metal buliban, mint egy goa partyn is. Szeretem az ilyeneket!

Összességében egy nagyon jó kis lemezt rakott le elének a csapat, amit így bő 20 év után akár egy új korszak első lemezének is betudhatunk.

CARTILAGE Operating Altar

EVERLASTING SPEW RECORDS / MILÁN PÉTER / 7

Nem az Exhumed az egyetlen banda, amely a Carcass másolásából tartja fenn magát. A San Franciscóban 2014-ben alakult Cartilage át akarja hozni és át is hozta a 21.

századba a Carcass-féle death metalt. Én a klasszikus csapatok követőit két, sokszor élesen elválasztható csoportba sorolom. Az egyikbe azok tartoznak, amelyek szemrebbenés, arcpirulás nélkül használják fel a példakép témáit, riffjeit, hangzását, minden elemét – ilyen pl. a Gruesome -, míg működnek olyan zenekarok, amelyek az idol nyomdokain indultak el, és többé-kevésbé azon is haladnak tovább, ám SAJÁT témákat írnak és hoznak, vagyis nem nyúlnak, lopnak, másolnak. Ez utóbbiak közé tartozik pl. a King Diamond-imádó Attic nevű csapat. A Cartilage valahol a két csoport között helyezkedik el, mert bár a Carcass stílusjegyei – riffelés, kétféle hangmagasságú hörgés, hangzás, a zene hangulata stb. – szinte hiánytalanul jelen vannak, hazudnék, ha azt mondanám, hogy az Operating Altar című harmadik albumon nincsenek ötletek, elképzelések.

Miközben a 33 perces album tökéletesen idézi a Carcass-féle grindba hajló örült death metalt – természetesen az Exhumed-, Impaled-féle csapatokhoz is ezer szállal kötődnek –, a parázs riffelés közepette jó témákra figyelhetünk fel. Nyilván hallunk kliséket, töltelékanyagokat, metalos tömítőanyagot is, de ezek a műfaj szerves részei. Nincs olyan album, főleg egy efféle, eléggé korlátozott területen, amelyen minden téma erős lenne. E véres, belezós irányzatból nem hiányzik a groteszk humor, példa erre a The Deader The Better albumcím, vagy az új lemez némelyik dala – The Autopsy: A Surgical Sonata.

Aki a death metal ezen ágát kedveli, meg is állhat a lemeznél.

CONVULSIS Unrepentant Menace

SZERZŐI KIADÁS / KÁNYA FERENC / 9

A Convulsis egy fiatal, Michigan államból érkező magas oktánszámú thrash metalt játszó brigád. 2021-ben alakultak egy Plague Years nevű karantén-formációból, amiben a bezártságot vésztelték át. A Convulsis már a korai dalaiban is egy sajátos világot épített, amelyben a horror és a humor keveredik valami harmadik dologgá, és ezt a koncepciót most egy jóval szélesebb, tudatosabban felépített „antológiává” tagítja. Debütáló nagylemezük, az Unrepentant Menace kilenc új dallal érkezett. Zeneileg sok újdonságot nem hoz, de nem is egy elhasznált, kommersz dologban utazik a banda.

Az Unrepentant Menace muzsikája egyfajta hiperintenzív (vagy ADHD-s) crossover thrash, amely sokszor idézi a műfaj klasszikus frázisait, de soha nem konkrét riffekkel, hanem ritmuslogikával, akcentusmintákkal, tempókezeléssel. Vala-

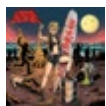
miféle death metal hatás is jelen van, de néhány blasttól, tremolós riffől, hörgéstől eltekintve nem határozza meg a dalokat, csak erőszakosabb tónust ad. A Convulsis alapvetően thrashben gondolkodik: a dalok lendülete, agressziója és felépítése sokkal közelebb áll egy overclockolt Exodus–Overkill kombóhoz, vagy a modern vonalból mondjuk a Havok vagy a Terrifier túlézérelt változatához.

A horror tematika továbbra is központi elem: minden dal egy külön kis gore-szegmens, egy újabb sötét fantázia fekete humorral. A szövegek és a dalcímek érzésem szerint tudatosan használják a műfaj sztereotip szókészletét, mintha valami thrash-death szótár szavaiból alkotnának abszurd, nonszensz halmazokat: Abscess In Darkness, Subconscious Decomposition, Messiahs of Ultraviolence, Brain Matter Mainline... Van benne valami idegen tollakkal történő bohóckodás, de ez a játék valószínűleg tisztelgés a „nagyok” előtt – miközben épül a saját karakter.

Nekem a nyitó Abscess In Darkness és a képzeltbeli B oldalt indító Severed Soul adja igazán a fent leírt thrash kombinációt, de az Unrepentant Menace egészében meglepően jó és változatos anyag. Egyszerre brutális és technikailag kifogástalan, valamint játékos és humoros – szóval egy szórakoztatóan agresszív debüt, amelyben a zenekar minden hatását felvállalja, és ebből épít egy saját, vértől és égett mályvacukortól csöpögő identitást.

CRIME ZONE Beach Thrash

SCREAMING SKULLS RECORDS / KÁNYA FERENC / 9

A Crime Zone egy rövid múltú, de annál szórakoztatóbb norvég thrash-banda: a trondheimi underground egyik legjobb crossover mutánsa. Zeneileg nem találtak fel semmi újat, én például – korszerűbb megoldásokkal persze – nagyon a D.R.I. / S.O.D. / M.O.D.-vonalat hallom benne. Ami megkülönbözteti őket a műfaj nagy átlagától, hogy a saját crossoverükben a thrash metalt surf punk, horror punk és crust elegyével ütöttek fel. Abszolút nem fogcsikorgatóan vérmomoly, amit csinálnak – látszólag. Mert poén ez a beach thrash, különösen a Trondheim-fjord partjáról, de hallatszlik, hogy azért van meló benne.

A zenekar hármasa más formációkban is együtt játszik: mindhárman tagjai a Ghetto Ghouls nevű crossover bandának, és ennek a két brigádnak bonyolult összefonódásai vannak a frontember Peter „Peterror” Bains Peterror and His Groovy Satanics nevű thrash/crossover projektjével is. A Peterror is idén nyáron adott ki lemezt, tehát ez a kis thrash-mikroverzum egész termékeny és amennyire látszik, teljesen elborult.

Ezekben a bandákban nem csak a személyi állomány bizonyos tagjai közősek, de nagyjából a zenei irány is – na meg persze az, hogy az összes zenekar a Screaming Skulls Recordsnál adta ki a lemezét. Amennyire komolyan lehet venni ezeket a zenéket, talán a Crime Zone vehető a legkomolyabban – de ennek is neki kell menni néhányszor.

A Beach Thrash alapvetően gyors, punkos crossover, nagyjából a Municipal Waste és az Iron Reagan modorában, nagy adag tahó agresszióval, pusztító lendülettel és egy olyan koncepcióval, aminek vannak tök egyedi pillanatai is. A zenekar akkor a legkomolyabb, amikor a leginkább benne vannak a poénban. Nekem például a Cemetery Surf vagy az Overtime azért tetszett, mert ezekben a tételekben akár teljesen le is tudnak válni a műfajról. A Cemetery Surf második felébe a The Ghastly Ones surf-horror világára hajazó betétet ékeltek, az Overtime pedig a Casino Royale főtemáját idéző surf rockos big band jazz bevezetővel indít – stílusban és hangszerezésben is meglepően hitelesen. Esküszöm, hosszabb ideig is hallgattam volna ezeket a betoldásokat. Ez a muzsika egy-

TOPLISTA

POSTA JÁNOS

1. SPIRIT MOTHER
Thistle
2. DREADNOUGHT
Wars Of Spirit // Wards Of Light
3. THE MEFFS
Business
4. BESVÄRJELSEN
Till Glömskan - Ad Oblivionem
5. THE NIGHT ETERNAL
Cold Velvet

SCHMIDT PÉTER

1. WALL OF SLEEP
Monolith EP
2. GREEN LUNG
Necropolitan
3. THE NIGHT ETERNAL
Cold Velvet
4. AUDREY HORNE
Achilles
5. NEVERMORE
bármí

UZSEKA NORBERT

1. GREEN CARNATION
A Dark Poem Pt. III: The Messiah Complex
2. VILLAGERS OF IOANNINA CITY
Venceremos
3. ANTHRAX
Cursum Perficio
4. HACKETT & ROTHERY
The Roaring Waves
5. SPIRIT MOTHER
Thistle

VALACHI SAMU

1. VILLAGERS OF IOANNINA CITY
Venceremos
2. MARILYN MANSON
One Assassination Under God – Chapter 2
3. FLOTSAM AND JETSAM
Harvesting the Hate (dal)
4. DEFTONES
Private Music
5. KAVINSKY
Outrun

AUDREY HORNE

Achilles

NAPALM RECORDS / SCHMIDT PÉTER / 9

Emlékszem, úgy jó másfél évtizeddel ezelőtt milyen elementáris hatást gyakorolt (nem csak) rám egy fesztiválon, a kora délutáni verőfényben a norvég Audrey Horne kb. háromnegyed órás produkciója. Ez nem sokkal a cím nélküli harmadik albumuk megjelenése után történt (máig legnagyobb kedvencem a repertoárjukból), és azóta is fokozott kíváncsisággal várom az éppen aktuális soron következő korongjukat. Ugyebár ők a kezdeti, kicsit még modern rockosabb irányból a 2013-as Youngblood lemezzel fordultak jobban a saját hard rockos, klasszikus metalos gyökerei felé, és ezt az irányt azóta is tartják. Azonban nettó retrózásba sosem mentek át, valami kevés mindvégig megmaradt abból a jellegzetes, kissé kesernyős-fanyar, öniróniától sem mentes hangvételből, ami a korai anyagaikra annyira jellemző volt.

Nálam valamiért a legutóbbi Blackout/Devil's Bell albumkettős egy fokkal kevésbé működött, mint néhány előzményük, az Achilles viszont újra egy olyan teljesítmény lett, amiért nagyon tudok lelkesedni. Ennek az okát tárgyyszerű precizitással mondjuk nem tudnám leírni – talán csak az én receptoraim állnak most pozitívabban a külvilághoz –, merthogy különösebb irányváltás vagy revelációszerű rendszerfrissítés nem történt náluk.

Talán csak annyi, hogy mintha picit több lenne most a dalokban abból a fajta keserédes melankóliából, amit a hármas lemezen annyira zseniálisan öntöttek zenébe. Az önmagukhoz képest szinte epikus Pretty Little Lies, a Six Feet In The Ground vagy a nyitó címadó jó példák erre. Ugyanakkor az előző pár lemez vidámabb-pörgősebb, a műfaj régi klasszikusaira egy-egy jópofa zenei vagy szövegi geg erejéig rendre tudatosan kikacsintó megközelítése is megmaradt, halld pl. a maidenés ízü Hell Is Eternityt vagy a kettes In The Eye Of The Hurricane-t, aminek a dobbevezetője meg full Judas Priest 1982-ből (Riding On The Wind konkrétan).

És hát itt vannak még a Thin Lizzy, a Scorpions vagy éppen Ozzy korai korszakának zenei lenyomatai is – ahogy azonban a saját szűrőjükhöz mindezt átengedik, attól a végeredmény mégis eltéveszthetetlenül Audrey Horne lesz. Ehhez mondjuk kell az énekes Toschie jellegzetes, kissé fátyolos orgánuma, szellemes szövegei és sajátos dallamvilága is. Meg az a fajta természetes, cicomamentes megszólalás, amit már a 2022-es Devil's Bell albumnál olyan jól elkaptak.

44 percnyi feelinges, cseppet atipikus hangulatvilágú hard rock, klasszikus metal alapú muzsikát rejt az Achilles tizenegy szerzeménye – engem alaposan eltaláltak vele.

„A '70-es évek hard rockja, skandináv rock hommage, stadionrock fogósság, AOR-os, pop-rockos dallamívek, rock'n'rollos lazasság... Szórakoztató zene, a kifejezésnek a mindennapi értelmében.”

Kánya Ferenc / 9

„Mennyi ismerős riff... Tudom, hogy direkt csinálják, de elsőre azért megüti az embert. Csak annyira jó zene amúgy, hogy aztán már nem érdekel. Cseles csapat.”

Uzsaka Norbert / 8

szerre poén és komoly: a riffek működnek, a tempók húznak, a hangulat pedig hatalmas.

A cuccot hallgatva az jutott eszembe, hogy a műfajnak ebben a szegmensében nem feltétlenül a változatosság gyönyörködtet, de én biztosan jól szórakoznék egy olyan tematikus minifesztén, amin olyan „debil” bandák húznák a talpalávalót, mint a Crime Zone, az FKÜ, a Smash Potater, a Daniel Wax Off, a Belushi Speed Ball, a Mutard... és még sorolhatnám. Ha nincsenek komoly elvárásaid egy crossover thrash albummal szemben, akkor nyugodtan menj rá!

DEEP PURPLE Splat!

EARMUSIC / SCHMIDT PÉTER / 9

Egy-egy hangszeres kulcspozícióban történő személyi változás, netán énekescsere nem egyszer jelent valódi korszakhatárt bizonyos zenekarok életében – keve-

sebb szó esik ugyanakkor a producerekről, akik néha szintén tudnak korszakos jelentőségű nyomot hagyni némely formációk életművében. Martin Birch és az Iron Maiden, Flemming Rasmussen és a Metallica, Rick Rubin és a Slayer – ennyiből szerintem sejted is, hogy mire gondolok.

A Deep Purple életében először az imént említett Martin Birch volt ilyen meghatározó jelentőségű személy, újabban pedig Bob Ezrin (korábban lásd pl. Pink Floyd, Kiss, Alice Cooper) az a figura, akinek kezei alatt új erőre kapott a már jócskán korosodó, patinás hard rock legenda. A 77 éves stúdiós szakemberrel a 2013-as Now What?! album kapcsán dolgoztak először Gillanék, azóta minden korongot vele készítettek, és azt hiszem, joggal mondhatjuk, hogy a fickó olyasfajta fiatalos energiákat hozott ki a csapatból (vagy hozott vissza a csapatba), amin talán még ők maguk is meglepődtek. Immáron – a feldolgozások Turning To Crime-ot leszámítva – az ötödik stúdióalbumnál jár ez a kooperáció, és úgy gondolom, megérdemelten nevezhetjük ezt egy külön korszaknak a Deep Purple tekintélyes pályafutásában.

Őszintén szólva e bő dekádban Ezrin jelenlétének lenyomatát legalább olyan jelentősnek is érzem, mint a pár éve lezajlott gitárosváltás tényét, pedig hát az valóban egy igen fontos momentum volt, ez nyilván vitathatatlan. Lépünk is tovább innen.

Simon McBride ugyebár 2022-ben Ian Gillan szólócsapatából érkezett Steve Morse helyére, elődjénél egy fokkal karcosabb-harapósabb – vagy ha úgy tetszik, ösztönösebb – gitározási metódust hozva a zenekarba. A 2024-es, talányos című =1 lemez egy határozottan fitt, lendületes brigádot mutatott, és gyakorlatilag ugyanezt mondhatjuk most el a Splat! kapcsán is. Hasonlóan ahhoz, itt újra tizenhárom friss dalt kapunk (mind saját szerzemény), melyek hossza kivétel nélkül öt perc alatt marad, a teljes játékidő így bő 50 percre rúg.

A lemezt indító, korábban már klipessített Arrogant Boy egy lendületes, és egyben egészen részletgazdag nóta sok apró kis hangszeres és hangszerelési finomsággal – nálam ez az egyik fő kedvenc, kár, hogy hamar vége lesz, úgy másfél percig még simán tudnám hallgatni. A kettes Diablo egy direkter vonalvezetésű, húzós hard rock dal a korai éra szellemiségében, a Sacred Land szintetizátorai és cseppet keleties hangulata valahol a klasszikus Rainbow-t idézik, míg a Guilt Trippin'-ben Airey még jazzes zongorafutamokra is vetemedik.

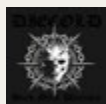
A dalok relatív rövidsége ellenére sok pazar, oda-vissza hajigált gitár-billentő szólópárbajt hallhatunk, az Arrogant Boy, a Jessica's Bra és a The Only Horse In Town különösen emlékeztet ezeken a téren. A záró címadó pedig egy különösen érdekes, stoneresen bűgös basszustémával indul, ami aztán hipnotikusan körbe-körbejárva húzza magával a kibontakozó dalt – izgalmas pillanat ez is.

A hangszeres szekciót külön méltatnom azt hiszem, felesleges – Gillan pedig nagyjából azt

hozza, amit az utóbbi lemezeken megszokhattunk tőle. Nyilván nem megy neki már sok minden abból, amiben annyira király volt úgy 50-55 évvel ezelőtt, de a számára komfortos zónában magabiztosan és baromi stílusosan énekel még most is. Ez pedig nem kis dolog. Ettől az albumtól összeségében én megkaptam azt, amit vártam tőle – jöhet október másodika estéje a Papp Laciban!

DIECOLD Black Metal Warriors

TOTAL DARKNESS PROPAGANDA / MILÁN PÉTER / 7

A 2003-ban alakult Diecold az egykor hírhedt szegedi black metal-szintért részvevője, mely csapat 2006-ban Rest In Hell címmel kiadta az első albumot, de aztán elakadt

a banda szekere. Egyébként e bemutatkozó anyagon Angmar, a Witchcraft frontembere látta el az énekesi teendőket. A Diecold Kenéz Róbert (Shadow) projektje, aki a 2022-es Rebirth lemezen közreműködött Odium nevű énekesrel vette fel a Black Metal Warriors című harmadik teljes hosszúságú anyagot.

A Diecold lemezének címe önmagáért beszél, ezen a CD-n egyetlenegy elemet sem találunk, amelynek akár a legcsekélyebb köze lenne a black metal 21. századi áramlataihoz. A Black Metal Warriors száz százaléki old school felfogású lemez, teljes egészében a black metal úgymond „eredeti” világát igyekszik fellelveníteni, vagy inkább olyan zenével előállni, ami a műfajt annak pőreségében mutatja meg. Ily módon, aki a BM utóbbi egy-két évtizedének termésén szocializálódott, aligha fog tudni kapcsolódni ehhez a bő 32 perces albumhoz.

A Diecold lemezén a black metalt leginkább annak '80-as évekbeli valójában kell érteni, és ez azt jelenti, hogy még a '90-es évek nagy black metal-hullámánál is visszább kell kotorni az altalajban a gyökerek felleléséhez. Bár helyenként a műfaj nagy évtizedének lenyomatát is megpillanthatjuk (Álomban ébredve). Zömmel nyers, egyszerű zene ez, nem túlbonyolított riffekkel, témákkal, tempókkal. A zenében olykor black'n'roll-ízre bukkanhatunk, pl. a gyors részt is tartalmazó Bűnbak esetében, de Az örök tűzben égve világtól a crust sem áll távol. A Diecold tehát merít a '80-as évek durvább irányzataiból, azonban a szövegvilág félreismerhetetlenül a black metal szűkebb, korai időszakát idézi. Megjegyzem, a CD hallatán hasonló jellegű magyar black metal/blackthrash-demók is eszembe jutottak a „hőskorból”. Néhány dalban dallamosabb ötletek is hallhatók, mint pl. az Ady Endre versét feldolgozó A nincsen himnusza.

A Diecold tökéletes ellentéte a szofisztikált black metalnak, de van, akit éppen ez az egyszerűség, sallangmentesség fog meg ebben a zenében.

DREADNOUGHT Wars Of Spirit // Wards Of Light

VESPERIAN / MILÁN PÉTER / 8

Aki 2024-ben jelen volt a Wayfarer koncertjén a hajón, találkozhatott a Colorado államból származó Dreadnought nevű csapattal is. Nem könnyű őket besorolni, elhelyezni, a lemezek alapján tipikusan 21. századi metal-zenekarként aposztrofálhatók és ezt pejoratív felhang nélkül mondom. A Dreadnought 2013-ban adta ki a Lifewoven debütalbumot, és a folyamatos munka eredményeképp idén ősszel már a hatodik nagylemezt hallgathatjuk meg.

A Wars Of Spirit // Wards Of Light kapcsán megállapítható, hogy a csapatra olyan sok zenekar és műfaj hatott, hogy bele sem fognék ezek felsorolásába, mert egy egész oldalt kitenne a lista. Az önismerés tén nem a legserencsésebb jelenség, ám a Dreadnought tipikusan az a zenekar, hogy

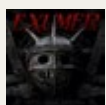
újfélt el kell mondanom: a számtalan stílusirányzatból táplálkozó fúziós zenekarok közül azokról mondhatjuk, hogy „célba értek”, amelyeknek sikerült egy legalább valamennyire koherens produkciót létrehozniuk és önállóan lélegző lemezt összerakniuk. Más lapra tartoznak azok a bandák, amelyeket semennyire sem érdekel az összefogottság és az egység. A Dreadnought rengeteg helyről merít, az új album hallatán mégsem érzem úgy, hogy nem érdekli őket az egységesség. Még akkor sem, ha többször is úgy éreztem, hogy talán lehetett volna kevésbé cirkalmasan fogalmazni.

A Dreadnought egyik legfontosabb eleme az ének, Kelly Schilling énekesnő/gitáros/billentyűs magas fekvésű hangja, amellyel szinte végig szárnyaló dallamokat produkál. Valahányszor elindul a Dreadnought lemeze, nagy hegyormok felett repkedő lényeket látok mint e dallamok megtestesüléseit, a hegyek, szirtok, köcsipkék pedig a(z extrém) metal témákat, riffeket, ritmusképleteket szimbolizálják. Azért is helyes ez a kép, mert a Dreadnought látványos/szép lemezbortói, az ének dallamok emelkedettsége, a billentyűsök fennköltége a hangokat átélő melankólia ellenére életörömet, életigenlést sugall. Paradoxnak tűnhet mindez, de egy olyan dal, mint a Serpents Of The Moon egyezsere komor és monumentális, felemelő és súlyos.

Örömdetes, hogy a zenekar nem akar mindent belegyűrti egyetlen dalba, ám így is van min meglepődni, ugyanis az énekesnő hörgést is ki tud préselni magából, ahogyan a black/death metalra jellemző sebes riffzivatárokat, tekeréseket is kedveli a Dreadnought legénysége. A szövegek témája egészen aktuális: a technológiai disztópia és az emberi lélek összecsapása. Kortárs zene, kortárs művészet, kortárs problémafelvétel. A Dreadnought ezzel az új albummal azt bizonyítja, hogy lehet sokat markolni és abból élvezetes, értékes művet alkotni.

EXUMER Death Mask Messiah

METAL BLADE / KÁNYA FERENC / 9

Most van az a korszak, amikor a metalnak az én generációm meghatározó alapművei nemcsak klasszikussá értek, hanem túlélve a trendeket megkerülhetetlen

referenciává is válnak, egyik a másik után. Nem időssé, hanem időtlené lesznek: örök darabokká, amelyeket minden generáció újra felfedez. Az Exumer a teuton thrash első vonalának periferiáján álló, de stílusformáló banda volt. Negyven év telt el bemutatkozó albumuk, a Possessed by Fire megjelenése óta. A zenekar úgy döntött, hogy az évforduló nem nosztalgiaúrrá ünnepli, hanem egy friss csapással. Legutóbbi albumuk, a Hostile Defiance precíz, energikus, régisulin álló, de modern thrash volt, amely jól illeszkedett az Exumer újkori korszakába. Sajnos megturnézatni már nem volt mód: a Covid az Exumer terveit is kukázta, a lezárás szétszórta a tagokat földrajzilag, és a zenekar gyakorlatilag hibnált állapotba került. Innen kellett 2024-ben újjáépítkezni.

A Death Mask Messiah egy friss ritmusszekciót mutat be, amelyben a dobos a kreatoros Ventr fia, Jerome Reil. Jerome a Destroy Them nevű bandából érkezett. Ők az a csapat, akik a Become Immortal klipjében a fiatal Kreatort játszották. A friss tagok új energiákat hoztak, amit Menshéknek időbe telt integrálni, de nem is akartak elkapkodni semmit. Nem egy gyors, „kötelező album” volt a cél, hanem egy tudatos, jüteleumi visszatérés: ősztonös, archa mászó visszakanyarodás a teuton thrash hőskorához, ugyanazzal a harapóssággal és ugyanazzal a penge gitársounddal, mint '86-ban. Semmi erőlködés, semmi különösebb modernkedés.

Ez szinte maradéktalanul teljesült. A nyaktörő thrasher Blinding Skies, a hardcore-osan agresszív Fratricide, a sűrűn folyó riffeket teuton rámenősséggel elegyítő Ravishing Waste, vagy az

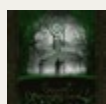
abszolút régisulis Sin Bleeder mind a Possessed by Fire korszakát idézik. Az Allocated Savagery pedig egyenesen 1985-re céloz: a dalba mintha átszivárgott volna az Exodus A Lesson in Violence szólójának lezáró témája alappal, tempóval együtt – ez nem túl elegáns, de hát a Kreator is kölcsönvette anno a Strike of the Beast refrénjét a Total Deathbe. Fátylat rá.

A korszzerűbb Exumer-vonal is jelen van: a rideg, Destruction-szerűen riffelő címadó, a gyors-középtempós groove/thrash Eradication, vagy a tremolós, death metalos Frozen Ground mind azt mutatják, hogy a banda visszanez ugyan, de a teljes négy évtizedre. A Death Mask Messiah produkciója nem retro, hanem retroreákeny modern hangzás. Ez a kettősség nagy erénye a lemeznek: a tónus pengeéles, harapós teuton thrash, a hangkép azonban vastag, fókuszált, modern. Nem akarja újraépitni a '86-os hangzást, de emlékeztet rá.

Azt gondolom, hogy az album az Exumer modernkori inkarnációjának az eddigi legjobbja, legalábbis azt hozza a legszebben, amiben a leg-erősebbek. Nem kockázatmentesen nyegven én után ugyanazzal a harapással támadni, de úgy tűnik, hogy van még hozzá tesztoszteron és vannak hozzá fogak is – a küzdelmet pedig nem bízták a véletlenre.

FEN Elemental Part One: Mourning Earth

PROPHECY PRODUCTIONS / MILÁN PÉTER / 8

Idén éppen húszéves az angol, ezen belül is londoni Fen, amely minden, csak nem nagyvárósi zene. A csapat vezetője, gitárosa, énekes, The

Watcher, aki Grungyn bőgőssel együtt kezdettől fogva működteti a csapatot, komoly vízióval rendelkezik, ami egy egész sor nagylemezen mutatkozott meg. Elemental Part One: Mourning Earth címmel jelent meg a nyolcadik Fen-album.

A JG dobossal együtt három tagot számláló Fen zenéje közel áll hozzám. A '90-es évek epikus black metaljában gyökeredző hangzásvilág, amely új hajtásokat növeszt a 21. század zenekarai jóvoltából, olyan irány, amely több erős csapatot mutatott fel a harmadik évezredben, s a Fen is ezek közé tartozik. Ugyanakkor valahogy minden lemez esetében úgy éreztem, hogy hiányzik valami az adott anyagból. Nehéz megfogalmazni, hogy mi az, sokszor nem konkrétumokról van szó, de néha a kép nem lesz túléles, hanem kis homályos foltok maradnak a szemlélő (hallgató) bensőjében. Az új album kapcsán még nem kristályosodott ki ez a kép, mindenesetre tetszetősnek, élvezetesnek találom The Watcher és két társa 2026-os művét.

Néhány részlet hallatán a pár éve visszatért zseniális Agalloch jutott eszembe. Ilyen a rendkívül magával ragadó, egyben roppant változatos Abyssal Plain. Nem ez az egyetlen dal, mely hallatán – bár ez nem nagy felfedezés – azt kell megállapítani, hogy többször szükséges nekifutni a Mourning Earth anyagának, ami nem egy kellemtelen feladat. A frontember/dalszerző és társai ezúttal mintha több hagyományosabban metalos témát, riffet iktattak volna be az egyes tételekbe, mivel az atmoszferikus, „áramlásokat” gyakorlati váltja intenzívebb gitározás, úgymond súlyosabb, vaskosabb riffelés. A dallamok azonban keresztül-kasul átszövik ezeket is. Ilyen pl. a Barrow.

The Watcher hangja érdes, karcos black metalos orgánus, de e téren helyenként kórusok teszik gazdagabbá a képet. A hangzás organikus, természetesebb, a barázdák között érezhetően ott van az a „kosz”, ami mindig jót tesz egy efféle lemeznek, s a gyors részeket intenzívebbé teszi. Egy természetközeli zene, amely a black metal közepén mozog, szinte kívánja ezt a nyersséget. A további ismerkedések árnyalják majd a képet,

THE NIGHT ETERNAL

Cold Velvet

METAL BLADE / SCHMIDT PÉTER / 9

Kíváncsi leszek, a harmadik albumok közhelyszerűen emlegett sorsfordító mivolta vajon megvalósul-e a német The Night Eternal esetében. Az biztos, hogy a csillagok még sosem álltak olyan kedvezően a számukra, mint most: az undergroundban amúgy komoly respekttel bíró Ván Recordsszal való kooperáció évei után a Cold Velvet immáron a jóval masszívabb anyagi és infrastrukturális háttérű Metal Blade égisze alatt jelenhetett meg, és – ami még fontosabb – maga a friss zeneanyag is komoly bizakodásra ad okot.

Elődjé, a 2023-as Fatale album nálam konkrétan az év lemeze volt a maga idejében, úgyhogy nem csekély elvárásokat támasztva hallgattam meg először, majd aztán többször is az aktuális nyolcdalos, 41 perces eresztést. Két dolog tűnt fel szinte rögtön a lelegején: egyrészt a megszólalás vett valahogy egy rétegzettebb, organikusabb hatású, egyúttal kevésbé fémes, inkább amolyan darkos-rockos irányt, másfelől maga a muzsika is kicsit szellősebb és dalkamosabb lett.

Nincs szó nagy irányváltásról, és mindezek mellett a hagyományos metalalapok jelenléte is jól kitapinthatóan megmaradt, de az egész anyag kisugárzása valahogy érzelmekkel telibb és egyben letisztultabb, mint korábban bármikor. Készítői hallhatóan rengeteg munkát fektettek az albumba, és ebbe nemcsak a valóban jó érzékkel megírt dalok értendők bele, hanem éppen úgy a stúdiós produkció meg a minden korábbinál magabiztosabb és kiérleltebb énektémák is.

Ha esetleg még nem hallottad volna a brigádot, akkor valami olyasfajta megközelítésű muzsikára számíts tőlük, amelyet – nagy vonalakban – mondjuk az Unto Others vagy a szép emlékü In Solitude irányából ismerhetsz. Az új lemezzel akkorát mondjuk nem léptek előre, mint utóbbiak a 2013-as Sister kiadásával (ami történetesen náluk is a harmadik korong volt), de a stagnálás elkerülésére való törekvés így is egyértelmű, ami mindenképpen dicséretet érdemel. Valahol mélyen az Iron Maiden és a Mercyful Fate megteremtette alapok is benne vannak ebben a nyolc, okosan felépített, tartalmas és lendületes szerzeményben, ugyanakkor mondjuk a Moonspell vagy a Paradise Lost felől érkező is találhatóak kapcsolódási pontokat a bandára kíváncsi érdeklődők. Melankolikus, elvágódós, sötét, néhol egyenesen túlvilági atmoszféra lebeg a dalok felett, ám egyúttal tűz és élet is lobog bennük – nehéz ezt a kettősséget körbeírni, ezt tényleg hallani kell.

A hangulatteremtésben kulcsszerepe van a tamokat sűrűn végigpörgető, néhol szinte rituális-törzsi jellegű dobjátéknak, meg a Rob Richter/Henry Käseberg páros sötéten szikrázó gitárjátékának, amire Ricardo Baum darkos-moonspelles orgánuma teszi fel a koronát.

Csúcspontokról szólva a drámai erejű Eurydice (Don't Look Back) mindenképpen említést érdemel, akárcsak a hatásosan húzós Shapes Of Sorrow, ami után az epikus felépítésű, nagyobb lélegzetű Dance On Crimson Ground zárja le az albumot. Számomra az év egyik különösen fontos lemeze a Cold Velvet, kíváncsi leszek, hoz-e majd komolyabb áttörést a zenekarnak. Megérdemelnék.

„Szinte minden benne van ebben a zenében, ami sikerre predesztinálná a The Night Eternal zenekart, ha volna igazság a földön. Cure-os melankólia, a dark korszak legjava, izgalmas gitártextúrák, csodás harmóniak, fülbemászó dallamok. S persze slágergyanús szerzemények, a szó legnemesebb értelmében.”

Gyuricza Ferenc / 9

„Az egyik kedvenc kortárs heavy metal zenekarom továbbra is képtelen hibázni. Ezt a fajta baljós, borzongató hangulatot csak a svéd Attic képes így elcsípni, és ugyan a Cold Velvet tényleg hoz egyfajta letisztulást, a The Night Eternal dallamérzékenysége továbbra sem lel érdemi kihívóra.”

Bali Dávid / 8

de az új album hallatán egy megkapóbb, zeneileg is izgalmasabb Fen képe jelent meg előttem. Az epikus Moor tökéletesen zárja le a lemezt.

FLUISTERAARS Jacht der Mysteriën

EISENWALD / MILÁN PÉTER / 8

A holland, ezen belül is a Gelderland-tartományhoz fűződő black metal-szintér igencsak érdemes a figyelemre, ugyanis az elmúlt bő évtizedben számos értékes zenekar bukkant fel azon a tájékon. Ezek egyike a 2009 óta aktív Fluisteraars duója. Mink Koops hangszeres és Bob Mollema énekes olyan zenekart működtet, amely tökéletesen átemelte a black metalt a 21. századba, s tette mindezt úgy – másképp nem is lehetne ezt átemelésnek hívni –, hogy a matériába mélyen belenyomták a maguk izzó vasbélyegét. A csapat minden eddigi kiadványa ezt támasztja alá. A Jacht der Mysteriën című új album is.

A Fluisteraars nem ismer maga előtt akadályokat, ha felmerülnének ilyenek, akkor ledöntik azokat. Pár éve kiadtak egy kislemez-trilógiát, de 2024-ben ambient album (Manifestaties van de Ontworteling) is kikerült műhelyükből. Ez önmagában talán nem jelentene sokat, azonban aki behatóan ismeri a black metal színtereit, tudhatja, hogy a Fluisteraars komoly egyedi színnel gazdagítja a műfaj palettáját.

Én magam minden lemezüket szeretem – érdemes megemlíteni az újjáalakult Turia nevű másik erős holland csapattal közös De oord splitet –, de a Bloem és a Gegrepen door de geest der zielsontluiking albumokat külön is kiemelném. A zenekar nagyon aktív, alig van olyan év, amikor ne adnának ki valamit, ez a nyárutó a Jacht der Mysteriën anyagát köszönti. Van is valami az elmúlás érzetéből, miközben szól ez a többrétegű black metal, ami egyszerre tűnik nyersnek, zsigereinek, s tárulnak fel mélységei az újabb meghallgatások során.

Felületesen szemlélve mondhatnánk, hogy a skandináv black metalig nyúlnak Koops tremoló-témáinak száalai, amiben lenne is igazság, azonban nem nagyon lehetne összekeverni a csapatot egy Észak-Európából származó formációval. A Fluisteraars-féle black metal egyik visszatérő vonása, hogy terjedelmes szerzeményekben egy-két hosszan elnyúló, elterülő gitárdallamot adnak elő, melyek hipnotikus hatást kelte szíves, nagy terek vízióját varázsolják a hallgató elé. Közben kurjongatások, be-bekúszó hangok, effektek, zörejek, meghatározhatatlan forrásokból fakadó zajok teszik teltebbé, egyben vaskosabbá az egyre terebélyesedő hangfolyamot. Ez a pulzálás Mollema vad sikolyaival megtűzdelve jellegzetes vonása a hollandok stílusának, és az új albumon is megfigyelhető.

Amikor rövid időre felfüggesztik a BM-sodrást, ambient-részek veszik át a szerepet, melyek szerves folytatásai a tremoló-áramlásoknak. Feltételezem, hogy valamilyen mértékben a spontaneitás is része a Fluisteraars zenekovácsolási módszerének; mintha a hangulatok láthatatlanul kézenfognák az ihletet befogadó duó két tagját. E zenéhez szervesen kapcsolódnak a helyi mítoszokat megéneklő szövegek. Miként elődei, a Jacht der Mysteriën is mélyen inspirált album.

FROLIC Legacies of Cybernetica

HECTIC RECORDS / KÁNYA FERENC / 8

A Frolic a Bay Area új generációjának egyik legizgalmasabb zenekara. Haywardiak, azaz a Forbidden földjei, és nem revival bandaként működnek, hanem a térség klasszikus thrash-örökségének zenei határait igyekeznek tágítani modernebb impulzusokkal. A Legacies of Cybernetica a 2022-es Fusion of Spirits után

a négyes második albuma, amely a Hectic Records gondozásában jelent meg. Ez a kiadó valahogyan Will Carroll, a Death Angel dobosának érdekelt-sége, célja pedig az öbölparti underground metal szcéna életben tartása – így szerencsésen találkozik az alkotói szándék és a kiadói stratégia.

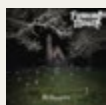
A Frolic zenéje alapvetően thrash: a zetrós Exodus, a korai Testament és a Forbiddan adják a gerincet, megbolondítva némi Kreatorral az Extreme Aggression és a Coma of Souls kor-szakából. Fontos további hatásokat jelentenek a Testament kilencvenes évekbeli elhajlásai a death metal felé és a kortárs Kreatorön keresztül érkező szekunder melodeath, valamint a korai Death Angel különütassága, a már-már progba hajló kísérleteivel. Az album dalaiban még eléggé jól kivehetők a főbb impressziók, de már homogé-nebb az anyag, mint a debütáló volt.

A csúcstalok egyértelműek. A Living in Virtuality szinte minden fent említett hatást megmutat: hosszú, saját történetet mesélő, melo-dikus-neoklasszikus szólóval koronázott tempós thrash tétel. A Celestial Aventus gyors, agresszív, thrash alapokra helyezett göteborgi metal, erős melodikus feszültséggel és shad-re kihegyezett gitárszólóval. A Blades of Revenge egy lassan épít-kező, sötét hangulatú tétel: tiszta gitárbontásos kerettémába ékelt hosszú, kitartó és agresszív riffzápor, hosszú szólójában bluesos ízekkel, modern shreddel és neoklasszikus futamokkal. A szólók egyébként egy külön bekezdést simán megérdemelnek. Ha nevekkel akarnám definiálni a gitárpáros munkáját, akkor annyit írnék csak, hogy Friedman–Skolnick. Szépen ívelt dalla-mokkal, virtuozitással, szokatlan fraziókkal és váratlan ritmikai törésekkel megfestett darabokat játszanak hol neoklasszikus eleganciával, hol meg jazzes kötetlenséggel. Olyan szólók ezek, amik énekelnek, nem csak technikáznak.

Már az album első perceiben világossá válik, hogy ez a csapat nem a múltat akarja rekonstru-álni, hanem a Bay Area hangzás jövőjét keresi. A Legacies of Cybernetica mindvégig thrash, mindvégig Bay Area, de ez a lemez nem csak tiszteletadás, illetve elsősorban nem az. Minden pillanatában érezni, hogy a Frolic biomechanikus szörnyetege szisztematikusan keresi a kitörési pontokat a klasszikus thrash határain kívülre. A következő albumra meglesz.

FUMING MOUTH The Ringing Bell

TRIPLE B RECORDS / BALI DÁVID / 9

A miltowni Fuming Mouth a Black Breath óta a leghatásosabb olyan zenekar, amelyik alapvetően a hardcore/punk szubkultúrából érkezik, és közben mégis a death metal hangzását, hagyatékát formálja saját képére. Ebben a szűk keresztmetszetben egész szinterek alakultak ki az elmúlt tíz évben – a Frozen Soullal nemrég foglalkoztunk, a tavalyi évet a Tribal Gaze új albuma nyerte meg, míg a Gatecreeper legutóbbi lemezével már letért erről az ösvényről –, viszont mindig kulcskérdés maradt, hogy ezt a törekény egyensúlyt milyen arányérzékkel lehet igazán működtetni, izgal-masan tartani. A Fuming Mouth esetében pedig a személyes tragédiafeldolgozás az a mozgatóru-gó, amitől a The Ringing Bell az év egyik legjobb anyaga lett.

A Mark Whelan énekes-gitáros vezette zenekar már tizenhárom éve aktív, viszont az alkotófo-lyamatok lassú, kiszámíthatatlan természetére nagyban rányomta a bélyegét Whelan leukémiája. A frontembert 2021-ben diagnosztizálták vér-rákkal, 2022-ben átesett egy sikeres műtéten, de ezzel együtt is a 2023-as Last Day of Sun című nagylemez egy átmeneti, felkavaró kiadvány lett. A lemezt a Nuclear Blast adta ki, és a remélt áttörés elmaradt. Mivel a Fuming Mouth természeté-ben nem metalzenekar, Whelan tragédiája pedig arra az őszinteségre épít, amit saját szubkultúrája

követel meg, nem volt olyan állapotban és nem olyan dalokat hozott, amikkel a széles értele-mben vett metalos közönség tért volna a lapot, így a produkció vissza is tért eredeti kiadójához, a bostoni hardcore-fellegvár Triple B-hez. Itt jelent meg a Fuming Mouth debütalbuma is, valamint Whelan előző zenekarának életműve is (Buried Dreams), de a visszaigazolásnál nagyobb híre ment annak, hogy a zenekarhoz a Slipknot egykori dobosa, Jay Weinberg csatlakozott.

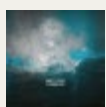
Nem lehet – és szemellenzősség is lenne – elvi-tatni, hogy Weinberg dobjátéka milyen lüktetést és dinamikai szabadságot kölcsönöz az egész albumnak. A Fuming Mouth sosem volt ennyire hatásos, és ez nagyban köszönhető annak, hogy kísérletezés helyett szűk eszköztárból dolgoznak, de azt maradéktalanul kiséjtájtják. A HM2-es, Entombed-módon reszelős riffek okos arány-érzékkel törnek meg felezésekkel vagy felhú-zásokkal, miközben a dalok lüktető pumpálása nem pusztán a csodálatos hangzáson keresztül él – Kurt Ballou pontosan tudja, mi kell ehhez a hangzásvilághoz –, hanem azt az érzetet kelti, hogy a 'Last Dayan kipróbált oldások mostanra értek be igazán.

Ennek legkésebb példája a címadó dal, amiben egy, már-már a Baronesst megidéző, keserűes énekdallam vonul végig, ami az előző album nélkül nem valószínűsíthető volna meg, viszont pont annyira átütő ereje van a The Ringing Bellnek, hogy a 'Last Dayt majdhogynem előtanulmányá teszi. Mindemellett az alig félórás lemezen azok a pillanatok ülnek a legjobban, amikor a doomos húzású, marcona hangzásokból épülnek fel a Fuming Mouth dalai. Főleg az album második felén találni ilyen kíméletlen szerzeményeket (Hidden in the Moor; vagy a Carpenter-hatású billentyűkkel színezett Barbarian Scourge), amik ráerősítenek arra az érzésre, hogy a svéd death metal feszessége és a hardcore/punk dalszerke-zetei mellett a Fuming Mouth által megteremtett világ kihagyhatatlan eleme a Paradise Lost örök-sége, és ez egy pillanatig sem válik görcsössé vagy manfrössé.

A The Ringing Bell az év egyik legjobb lemeze, minden pillanatában őszinte és tragikus, miköz-ben zeneileg úgy alkot saját világát, hogy nem akar görcsösen ragaszkodni semmilyen elvárás-hoz vagy megfeleléshez. A Fuming Mouth hazake-rült a számára legjobb kiadóhoz, és kiadta eddigi csúcsmunkáját.

HACKETT & ROTHERY The Roaring Waves

INSIDEOUT / UZSEKA NORBERT / 9

Két legendás gitáros közös instru-mentális albuma ez. Steve Hackett a Genesis korai időszakában a progresszív rock színes alapve-tését alkotta meg, majd szólóban is káprázatos és ezer felé kalandozó zenéket írt. A nála kilenc évvel fiatalabb Steve Rothery pedig a Marillionnal tett hozzá rengeteget a prog rock történetéhez. Aki ezek alapján egy virtuóz szólók-al tét, komplex progos anyagot vár kettejüktől, az csalatkozni fog.

Ahogy a cím (A morajló hullámok) és a gyönyörű borító sejteti, az album szerzeményeit a tenger ihlette, de ennyire változatos, színes anyagra nem számítottam. Nyilván vannak drámaibb és békésebb, szép és felkavaró témák is. Ritka, hogy bármelyik Steve olyat húzna, amiről azonnal a Genesis vagy a Marillion jut eszembe (az meg, hogy számos szárnyaló-lebegő gitárrész David Gilmour juttatja eszembe, belefért, hiszen a Pink Floyd is ugyanazon a terepen játszott a maga játékát, ahol emezek). A legmeglepőbb tétel a záró Pacific Coast Highway, mely igazi úti rock, de bázongorával, szájharmónikkal, némi vokális résszel gazdagítva. Joe Satriani Satch Boogie című dala is eszembe jut róla, csak hogy itt semennyi

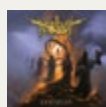
gitáros villantás nincs. Az összes tétel a hangula-toknak van alárendelve, s közben mégis gyönyörű zenélés megy bennük, ahogy kerek, emlékezetes dallamok, témák is bőven akadnak.

A nyitó The Storm persze címéhez méltón drámaibb, a Sandsend valahol a feelgood és a meditatív zenék metszéspontján egyensú-lyoz, a Red Dragon lehetne folk- vagy filmzene is, de aztán szinte '80-as évekbeli rockba csap át. A címadó latinos gitárjátékot, komolyzenei részeket (vonókat is) hoz, a K-129 olyasmi, átható atmoszférájú, vibráló-üvegghangos, szép darab, amilyenhez hasonlók a King Crimson 40 éve írt, a The Black Sea pedig már-már smooth jazz, melankolikus, szinte romantikus, vágódó, kissé ünnepélyes – meglehet, ez és a címadó az, amire a leginkább számítottam, mikor megláttam a címet és a borítót.

Mindeme gazdagság és kalandozás élvezete közepette sem jelentenek ki olyat, hogy köte-lező anyag ez, amit minden gitárosnak hallania kell. Nem, ez nem szenzációs lemez, inkább egy gyöngyszem, amit megfelelő hangulatban tesz fel az ember.

HARLOTT Exsequis

METAL BLADE / KÁNYA FERENC / 8

Az ausztrál Harlott idén pont húsz éve működik, és ez idő alatt a modern thrash egyik legizgalma-sabb zenekarává nőtte ki magát a fejfel lefelé lévő kontinensen.

A korai lemezeiken még igencsak hallható volt, hogy a thrash legkíméletlenebb, legagresszívabb bandáin szocializálódtak, de a szemléletmódjuk soha nem a retro volt, inkább az újhullám. Leg-inkább az Extinction című harmadik albumukkal váltak nemzetközivé, ez volt a banda legelső Metal Blade-es lemeze. Negyedik korongjuk, a 2020-ban megjelent Detritus of the Final Age egy igen erős felállással készült, amelyben azóta sem volt válto-zás, és ez az állandóság most érződik a zenében is.

A banda nagyjából kétfévente adott ki lemezt, ehhez mérten a Detritust meglehetősen hosszú szünet követte. Ennek több oka volt. Ausztrália a Covid alatt teljesen lezárt, a turnézás megszűnt, a stúdiózás drágult, ráadásul a zenekar fő dalszer-zője, Andrew Hudson gitáros-énekes a Detritus után úgy érezte, hogy feltöltődésre van szük-sége: nem akart „kényszerlemez” írni. Hudson a Desecrator nevű thrash formációnak is tagja, velük is nagyjából akkortájt dolgoztak a banda második lemezén, tehát tulajdonképpen nem cso-da, hogy a kreativitása rekreációért kiáltott.

A Harlott minőségorientált zenekar, és inkább kívártak, amíg újra volt mondanivalójuk. Produ-cerként ismét Julian Renzo dolgozott velük, aki régi bizalmi partner. A Bogren-féle Extinction pengeéle után Renzo stúdiójában a Detritus egy sötétebb, súlyosabb, ugyanakkor organikusabb, tágasabb és mélyebb hangzásképet kapott. Ezt – illetve ennek egy frissített változatát – viszi tovább az Exsequis.

A zenekar alapkaraktere ezúttal is nagyjából a Slayer–Kreator–Exodus-féle thrash – bármilyen sorrendben –, de a megközelítésük és a megol-dásaik korszerűek, mint mondjuk a Warbringeré vagy a Havoké. Agresszív thrash sok technikával, kisebb-nagyobb kitekintésekkel, de végig a pályán maradva: nyitottak, muzsikájukkal a határokat keresik-feszegetik, de nem váltanak sávot, mint new wave-es pályatársaik a glóbusz más részein, például az Ultra-Violence, a Lost Society, a Dust Bolt vagy a Shrapnel.

A dalokban megjelennek visszafogottabb tempójú, groove-os részek, black metalra emlékeztető vagy egyenesen black metalos megoldások blastekkel és atonális elemekkel, valamint a metalcore-ra vagy a melodeathre jellemző harmóniák is. Itt-ott direkt módon kerülnek felszínre bizonyos hatások: például Kreator elég sok helyen, leginkább az Endlingben

FLOTSAM AND JETSAM

Rats in the Temple

NAPALM RECORDS / KÁNYA FERENC / 9

A Flotsam elég régi banda. Még a '80-as évek végén alkottak nekem két kedvenc albumot (Doomsday, No Place), azután a '90-es évektől egyre inkább eltávolodtunk egymástól: majdnem húsz évig nem igazán értettem, nem szerettem, amit csináltak. A 2010-es évek közepén, az önmagukról elnevezett albumuk idején éreztem először, hogy talán már nem útkeresés, hanem valamiféle „visszarendeződés” történik, de a modern hangzásokkal kísérletező Flotsam and Jetsam lemez sem talált igazán utat hozzám.

Az évtized végén a beszédes című The End of Chaos mind hangzásában, mind stílusában, mind vizuálisan egyfajta visszatérés volt a legendás debüt, a Doomsday for the Deceiver világához: ismét erős power/thrash témák születtek, a borítón pedig újra megjelent Flotzilla, a Doomsday című nótájának „igazságosztó” szörnye. Ezen az albumon kezdtek Jacob Hansennel dolgozni, és kialakult a 21. századi Flotsam hangzása. Ez a korszak ez idáig három albumot foglalt magába: a The End után a Blood in the Water, majd az I Am the Weapon következett – mind erős darabok.

A Rats in the Temple ezt a trilógiát bővíti ki, és már az első percekben egyértelművé válik, hogy a Flotsam nem csupán tovább építi ezt az univerzumot, hanem új intenzitást is lehel belé. A hangszerelés színesebb, ötletesebb, a sound pedig friss és pattogós. A produceri feladatokat ezúttal Ken Mary vette kézbe, aki nemcsak dobos, hanem saját stúdióval rendelkező hangmérnök és dalszerző partner is – a korábbi albumok sávjait is ő rögzítette. A dalok thrash metalos éle határozottabb, mint az előző lemezekén, a power metalos, epikus dallamosság ezúttal háttérbe húzódik, de a refrénekre továbbra is legalább annyi figyelmet fordítottak, mint korábban. A hangszerelésben különösen jól működnek a szimfonikus és elektronikus padok: nem tolakodnak, csak szépen kitöltik a teret, és modern fényt vetnek a hagyományos Flotsam-hangzásra. Ez is Mary munkája egyébként. Az ének erős, a dobmunka pazar, Gilbert és Conley szólói pedig továbbra is technikásak és virtuózak, ugyanakkor nem öncélúak: minden futam a dalokat szolgálja.

Az album általános hangulatából talán csak az utolsó négy dal lóg ki. Mintha ezek egy különálló, rövidebb B oldalt képviselnének: dallamosabbak, levegősebbek, és közelebb állnak a Blood in the Water világához – vagy akár az Anthrax újabb, melodikusabb korszakához. Erre az érzésre a Her Blood Your Pain erősít rá, amelyben a zenekar megmutatja, hogy a melodikus feszültségből is tud erőt kovácsolni.

Az album első kilenc tétele erősen thrash-centrikus, és ez a műfaj alapvetően rövid formátumokra épül, vagyis a csaknem egyórás teljes játékidő hosszú – de azt gondolom, hogy a „B oldalas” nóták nélkül kicsit szegényebb lenne az anyag. A Her Blood legalábbis hiányozna, egymagában viszont kakuktktojás lenne a lemezen. A thrash metalos „oldal” végig fókuszált, intenzív és hatásos; talán csak a legfeszesebb tételeket – a Damnation/Absolution párost, valamint a címadót – érzem ebből az erős mezőnyből is kiemelkedőnek.

Nem ez az első Flotsam-lemez, aminél az az érzésem, hogy a Metal Church – illetve Vanderhoof – jó ideje pont egy ilyen albumot szeretne megírni, de ez még úgy sem jött össze igazán, hogy Ken Maryt „kikölcsonózték”. A Rats jó lemez, sőt azt hiszem, a Flotzilla visszatérése óta megjelent anyagok legerősebbike: feszes, dühös, modern és minden részletében tudatos. Egyre biztosabb vagyok benne, hogy Gilberték nem nosztalgiaiból tértek vissza a gyökereikhez, hanem azért, mert ott tudnak a legnagyobbat ütni.

„A Flotsam & Jetsam az utóbbi tíz évben nem tudott hibázni. Most sem, a Rats in the Temple iskolapéldája lehetne annak, hogy hogyan kell 2026-ban gyilkosan feszes, azonnal megjegyezhető dallamoktól sem mentes, hagyománytisztelő, ugyanakkor kifejezetten izgalmas thrash metalt játszani.”

Gyuricza Ferenc / 9

„Különösebben nem villanyoz már fel ez a zene, de a veteránok bemutatnak egy-két thrash/speed-gránátot az új albumon. A terjedelemből lehetett volna faragni. Nem olyan erős az anyag, hogy indokolt lenne a közel egyórás tartam.”

Milán Péter / 7

vagy a Kleptogenesisben, az Exodus a The Joyful Stainben, a Megadeth a The God That Knows My Name-ben – de ezek inkább hangulatok. A Slayer Postmortemjének bevezetője a Trial by Liarben viszont... mondjuk úgy, hogy kicsit több, mint hommage.

A lemez címe latinul temetést vagy gyászszertartást jelent. A Harlott diszkográfiája ennek „fényében” elég sötét, komor ívet rajzol ki: Origin (eredet), Proliferation (burjánzás), Extinction (pusztulás), Detritus (romok), és végül az Exsequiis... a gyász. Mindezek ellenére úgy érzem, hogy az album előre tekint, és inkább egy új periódus kezdete, mint bárminek a lezárása. Egy izmos, modern szemléletű thrash metal album, amellyel a Harlott marad a műfajon belül, csak szélesebb eszköztárral.

IN THROES Sink Towards The Light

IN THROES / BALI DÁVID / 8

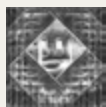
A kétezres évek posztmetal-hullámának halálához nagyban hozzájárulhatott az a törés, amikor a zenekarok egyfajta vélt igény kielégítését hajszolva megpróbáltak

a zenéjükkel tudatosan gyönyörködtetni. Ehhez a képzettségük és a technikai háttérük is adott volt, ugyanakkor a posztmetal, és általában a kortárs extrémzenei műfajok központi szervezőereje a szorongás feloldása, amiben a katarzis tényleg képes tisztulást hozni – mert ahol már csak a gyönyörködtetés marad, ott nincs mélység. És legnagyobb szerencsénk az ausztrál In Throes debütálása éppen azt a korszellemet eleveníti fel, amikor a megírt és felvett daloknak valódi mélysége, iránya és tépje van.

A Sink Towards The Lightot a nemzetközi kritika blackgaze albumként írja le, de ez ellen ezúton is tiltakoznék. Való igaz, hogy a felvételen hallható dalokban megannyi olyan tremolós tekerés és arra érkező, shoegaze-hangulatú bontás hallható, amelyek erősítik a lemez keserűes atmoszféráját – hasonlóan mondjuk a Svalbard vagy a Der Weg Einer Freiheit hangulatához –, ugyanakkor a dalszerkezetek, a jó arányérzékkel elhelyezett hörgő énektémák és a feszült váltások azt a korszakot elevenítik fel, amikor az Isis utaztató ereje, a Cult of Luna urbánus szorongása és a Rosetta kozmikus merengése nemzedéki élményként forgattak fel mindent. Az In Throes legnagyobb erőssége a dalszerzés mellett az ebből fakadó önreflexió, amivel az öt és nyolc perc közötti játékidőjű dalok kiemelkedő arányérzékkel váltanak a tiszta és torzított, a lassan kibontakozó és blastekkel vagy duplázásokkal terhelt témák között, felelevenítve a korábban említett produkciók első csúcscsorszakát, pontosabban azok hatásosságát.

Az In Throes azonban nem éri be, és nem is törekszik arra, hogy mások árnyékában találja meg a számításait. A Sink Towards The Light tudatosságát mi sem igazolja jobban, minthogy a stúdiómunkálatokat az énekes-gitáros Mitch Golding és a dalszerző gitáros, hangmérnök Callum Williams vezényelték le. Márpedig nagyon kevés olyan produkció van, ahol a külső fül hiánya nem válik végzetessé, de az In Throes dalaiban annyi megélés, fájdalom és megvilágosodás van, hogy a végeredmény hatásosságában elvitathatatlan szerep jut annak, hogy a tagok feleltek jóformán mindenért a lemezen.

A Sink Towards The Light számomra az idei év egyik legnagyobb meglepetése, és nagyon ritka eset az, amikor új posztmetal-albumért így tudok lelkesedni. Nem is értem, hogy ez a kiadvány miért nem a Pelagic gondozásában jelent meg – minden adott volna ahhoz, hogy ez a produkció, éppúgy, mint a maga idejében a We Lost The Sea, elinduljon nemzetközi hódító útjára, mert amiben alkot, abban a maga csiszolatlansága mellett sem nagyon van kihívója.

A holland underground zenei színtér nagyon gazdag és virulens, amelynek komoly szegmensét képezi a black metal és az ebből kinövő ágak-bogak. Ezen projekteket egyike az Omar Kleiss által működtetett Iskandr: 2016-ban debütált a Heilig land albummal, s csakhamar segítőársra lett Mink Koops dobos személyében, aki szintén aktív részvevője a holland black metal-mezőnynek. Az első kiadványokon black metalt adott elő Omar Iskandr, de a sajátos felfogás már akkor is jellemezte. Az epikus black metal megközelítés nagyjából a 2021-es Vergezicht albumon tetőzött, nem meglepő, hogy e lemez követően más irányok felé kezdett elmozdulni a holland zenész/komponista. A 2023-as Spiritus Sylvestris már ennek jegyében készült.

A három évvel később, e nyáron megérkezett Sacraal metalt szinte már nyomokban sem tartalmaz, és a rock mint olyan is csak elvétve van jelen a 40 perces kiadvány dalaiban. Nehéz kategorizálni a zenét – igazából nem is kell, csak a recenzióírás miatt kénytelen az ember valamelyest megtenni –, de a zene alapján világossá válik, hogy Omar a dallamos éneklés terén igyekszik kiaknázni a lehetőségeket. Főleg billentyűs hangszerekre épülő szerzeményeket hallunk, ezen belül is hangsúlyosak a zongora hangszíneire írt témák. Nagyon hangulatosak, melankolikusak ezek a részek – pl. Glinster –, melyek hallatán kiterjedt síkságok jelennek meg lelki szemeim előtt – talán a holland táj ihlette őket? –, de nem dús vegetációk, inkább elhagyott tengerpartok, kőszka sziklák, viharos szlek.

Maximálisan hangulatfestő az Iskandr új albuma, de a holland zenész képességeit, egyben törekvéseit dicséri, hogy nem értelmetlen zenei laborvizsgálatnak vagyunk szenvedő alanyai, hanem a néha zajosabb, néha indusztriális jellegű ritmusokból (Bewegingen in het afkoelende zand), effektekből értelmezhető, mi több, élvezhető kompozíciókat állít elő. Sokszor hangjával kíséri a kísérleti jellegű tételeket, melyek hangulatépítő, zenei tájképeket festenek le, s szerencsére soha nem érik el az öncélú experimentalizmus kinterhes területeit.

Nyilvánvaló, hogy csak azok fognak örömtől tálni a Sacraal albumban, akik kedvelik a komorabb hangulatú kísérleti dolgokat, s ugyan a black metalnak ehhez nem sok köze van, értékelni kell, hogy a műfajban ilyen sokoldalú zenész egyéniségek dolgoznak. Az év egyik legizgalmasabb albuma.

JESS BY THE LAKE Human

SVART RECORDS / MILÁN PÉTER / 8

A szóban forgó Jess nem más, mint Jasmin Lempinen, aki a kb. 15 évvel ezelőtti okkult/retro rock-hullám egyik figyelemreméltó zenekara, a Jess And The Ancient Ones énekesnője volt 2025-ig. A zenekar több remek albumot, EP-t jelentetett meg, de a 2021-es Vertigo óta nem adtak ki semmit, legalábbis tudomásom szerint. Jasmin azonban aktívan műveli szólópályáját, a 2019-es Under The Red Light Shine után a Human a második önálló albuma.

A „Human” cím sok mindent elárul az anyagról. Az énekesnő egy emberléptékű albumot szeretett volna létrehozni, ami mentes mindattól, amitől a modern világ hangos és nehezen elviselhető. Ebben eminens szerepe van az egyre durvább digitalizációnak, amitől Jess szeretett volna elhatárolódni, és teljes egészében analóg felvételi módszerrel rögzíteni az anyagot. Mint nyilatkozott, a hangja is sokkal természetesebben cseng analóg felvételi körülmények között. Ahhoz a zenéhez, ami a Human albumon hallható, nem is illelne a digitális közeg.

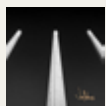
Nem is szükséges elolvasnunk Jess megjegyzéseit az új album kapcsán, csak hallgatnunk a zenét, hogy érezzük, tapasztaljuk: a finn énekesnő a rockzene születése környékét vette célba, hogy inspirációt merítsen dalaihoz, hogy azt az erőt és atmoszférát töltsen meg tartalommal, ami az akkori előadókát jellemezte. Sampo Leksis, a zenekar gitárosa hangulatos dolgokat penget, hol finomabban rockosabbakat, hol nagyobb torzítással rendelkező riffeket, s témái úgy vintage-jellegűek, hogy nem érezzük azt, hogy sűrű pókháló és porréteg fedné a zenét. Ugyanakkor a főszerep mindvégig Jess hangjáé, a zenekar is az ő nevét viseli.

Ha két kifejezéssel kellene összefoglalnom a Human dalaiban Jess énekteljesítményét, akkor az a természetesség és az ösztönösség lenne. Orgánuma már a Jess And The Ancient Ones első albumán tetszett, hangja, stílusa most is könnyen felismerhető. Egyik oldalról hallhatunk olyan finom, szinte illékony dallamokat, mint amelyek a How Could You Tell?-ben találhatók, másrészt egészen nekivadult kitöréseket, akár egy dalon belül is. Az említett jelzők mellett az önfeledtség és az öröm is érezhető Jess új albumán. Leginkább az énekekben. A gitár és a szépen „aládoglózó” ritmusszekció biztos alapokat nyújt Jess énektémáihoz.

Ha sok a zaj, a tömeg, a harsányság, az értelmetlen rohanás, mindig érdemes visszatérni ehhez a lemezhez.

JOE HOLMES Joe Holmes

ORG MUSIC / SCHMIDT PÉTER / 9

Az idén 63 éves amerikai gitáros nevét itthon a legtöbben akkor hallottuk először, amikor Ozzy Osbourne 1995-ös Ozzmosis albumának megjelenése után Zakk Wylde helyén bukkant fel a Madman turnécsapatában. Pedig emberünk nem a semmiből katapultálva érkezett Ozzy mellé: David Lee Roth oldalán már megjárta a tengerentúli arénákat, előzőleg pedig a Lizzy Borden soraiban pengetett, koncerteken és a kitűnő Visual Lies albumon egyaránt. Ozzyval váltva egészen 2001-ig nyomta, azonban a Down To Earth albumon már nem játszott, habár három olyan dal azért felkerült oda, amelyekben társszerző volt. Túlzottan látható aktivitást ezután nem mutatott, egészen 2015-ig, amikor is egy Farmikos nevű formáció tagjaként vett részt egy album elkészítésében. Társai ezen Robert Trujillo basszer, Brooks Wackermann dobos (Bad Religion) és Robert Locke énekes (Laidlaw) voltak. Ezt az anyagot nem hallottam, viszont élek a gyanúperrel, hogy a mostani lemez – elhagyva a meglehetősen béna Farmikos nevet – lényegében ennek a voltaképpeni folytatása lehet. Gondolom ezt leginkább abból, hogy a tagság háromnegyede ugyanaz, mint 2015-ben, mindössze az ütős poszton történt csere, Wackermann helyére ugyanis Mike Bordin érkezett, ezen a korongon már az ő kalapálását hallhatjuk.

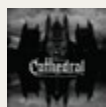
És hogy mit hallhatunk ebben a 43 percnyi nyolc dalban? Olyasfajta gitárcentrikus hard rock/metal muzsikát, ami úgy nagytotálban valahol a Black Label Society, az újkori Alice In Chains és a Kill Devil Hill halmazainak közös metszetében helyezkedik el. És persze meg kell itt említeni a mindenható Black Sabbathot is, mint eme három zenekar közös eredőjét. A zsíros-masszírozós rifelés talán az, ami a leginkább idézi Zakk Wylde-ékat, a borongósabb hangulat és az ezt kifejezni hivatott énektémák pedig sokszor juttatják eszembe Jerry Cantrell társulatának munkásságát. Ahogy pedig mindezzel organikusan épül össze a villantósabb-rafináltabb, klasszikus hard rock/metal gitármunka (Randy Rhoads személyesen is tanította Joe-t!), az elég jól hozza a Kill Devil Hill-érzést, ott élnek ennyire szép szimbiozisan ezek a több irányból érkező hatások és kifejezés-módok.

A megszólalás egyébként abszolút természetes és lecsupaszított, csak a hangszerek és az énekhang, zéró cukormáz – „no sugar added”, hogy úgy mondjam. A producer Rich Mouser remek munkát végzett, ez vitán felül áll. Ehhez az organikus megközelítéshez pedig tök jól passzol Robert Locke kissé nyers orgánuma – inkább érzem őt ösztönös, semmint igazán képzett énekesnek, de hallhatóan van egyfajta veleszületett dallamérzéke, ami itt remekül működik. A Trujillo/Bordin ritmusszekciót méltatni pedig nyilván nem kell, a nevek önmagukért beszélnek (ugyebár ők ketten is megfordultak Ozzy mellett anno).

Első ismerkedéshez két dalt ajánlok, a BLS módjára radiozósan rifelős Cross Eyed Stare-t és a Sabbath/AIC-jellegű The Deadfallt – utána úgyis beránt majd az egész lemez. Nekem ez baromira tetszik.

JOHN CARPENTER Cathedral

SACRED BONES RECORDS / GYÖRGY ZOLTÁN / 7

Carpenter neve biztos, hogy be van betonozva minden idők legnagyobb horrorrendezőinek pantheonjában. Időtlen klasszikusokat készített: Halloween, A dolog, A kód, A sötétség fejedelme, Az örület torkában... Soroljam még? Kitörölhetetlen filmemlékek, amelyeknél az is a mester zsenijét emeli, hogy nem csak a sztori vagy a rendezés az ő munkája, de kezdetektől legtöbbször ő készíti filmjei zenéjét is. Gondoljunk csak a Halloween ikonikus fő témájára... Hátborgongató remekmű!

Az utóbbi bő 15 évben viszont jórészt visszavonult a filmeztéstől, és inkább a zenei karrierjére koncentrált. Fia, Cody Carpenter segítségével hívta életre a Lost Themes sorozatot, amiben az elmúlt tíz évben négy albumon és számtalan remixen keresztül mutattak be nekünk fiktív filmek aláfestő zenéit. Carpenteről sosem állt távol az elektronika, így ezek is inkább ezen a vonalon mozogtak a dark ambienttől a synthwave-ig. Viszont tavaly Carpenternek volt egy (rém)álma, amiből született egy forgatókönyv, és amihez már nem csak egy egydalos aláfestő zene kellett, hanem egy teljes album, így született meg a Cathedral projekt. Végül a történet rendhagyó módon nem filmként, hanem képregényt jelent meg, nem is akárhogy, hanem egy gyönyörű 132 oldalas graphic novel formájában, amit Federico de Luca és Luis Guranga készített. Szóval az új album ennek a sztorinak a zenéje, de maga Carpenter is úgy gondolta, hogy ide most kevés a szintetizátor sound, így segítségül hívta a Karma to Burn egykori gitárosát, Daniel Davist is. Nem újkeletű a munkakapcsolat, Davis többször is kíségette már a párost, viszont soha ennyire nem került még előtérbe a gitár, mint ezen az új lemezen.

Korábbi albumain és filmzenéin Carpenter erősen épített a minimalizmusra, fő témáit legtöbbször csak egy néhány hangból álló, de emlékezetes dallamra építette. Ezzel némiképp most szakított, soha ennyire nem voltak még dalai valóban dal jellegűek. Ugyan az emblematicus analóg szintetizátor hangok itt is szinte minden dalban fellelhetőek, sokkal nagyobb teret adott fiának és Davisnek, ami azt eredményezte, hogy szinte az összes dal önállóan is megáll a lábán. Jó példa erre pl. a Lord Of The Underground c. tétel, mely simán felérne bármelyik kortárs gitáros (pl. John 5) szólólemezére is.

Viszont további dalt nehéz lenne kiemelni a lemezről. Egyrészt valóban érezhető rajta egy ív, hogy ez egy történetet mesél el, másrészt a hangzásnak és a markáns stílusnak köszönhetően kicsit össze is folynak a tételek, amiknek a minősége azért némiképp hullámozik. Rossz dal nincs ugyan a lemezen, de egyben az egész nem egy könnyű hallgatni való, néha-néha kacsingatunk a next gomb felé.

Mindezek ellenére Carpenter-fanoknak kötelező a lemez, és tény, hogy soha ennyire nem volt még

MARILYN MANSON

One Assassination Under God, Chapter 2

NUCLEAR BLAST / GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Nagyon vártam, hogy a zseniális első rész és a fantasztikus koncert után, mit tesz le Manson az asztalra. Elfoglalt vagyok vele, hisz több mint 30 éve a legnagyobb kedvenceim között van, amit az elmúlt évek fiasói sem tudtak megváltoztatni. Egy újabb Antichristot ugyan már nem szabad várni tőle, más már a világ, más az ingerküszöbünk is. Amivel 30 éve még durván sokkolt, azokra ma már csak legyintünk. Viszont elindult egy új, nagyon izgalmas úton, aminek most megkaptuk az újabb fejezetét.

A nyitó dal, az Unalive megidézi a Chapter 1 és a Pale Emperor hangulatát, ami nem véletlen. A szerzőtárs/producer/gitáros továbbra is, ill. ismét Tyler Bates, az ő keze nyoma, a filmzenei hangulat erősen rányomja a bélyegét az egész albumra. Már az ezt követő Don't Answer the Doorban érezhető egy finom eltolódás a dark wave felé, olyan, mintha egy elfeledett Fields of The Nephilim-témát hallanánk. Olyan érzésed van a daltól, mint amikor egy sebzett vad fekszik a földön, de nem mersz odamenni, mert félsz, hogy felugrik és megharap. És valóban, a Front Toward Enemyben hatalmasat harap! Brutális, a Get Your Gun világát idéző dal, amibe mintha valahogy beleért volna Tim Skold keze – bár nincs feltüntetve, de nem lennék meglepve. A lemez egyik csúcspontja!

Az All the Vildest Thingsben folytatódik a sötét filmzenei hangulat, ez ismét a Pale Emperor világa. Én nagyon szerettem azt a lemezt, és jól is áll Mansonnak ez a balladisztikus, komor világ, amibe fejest is ugrik, és elmerül a '80-as évek dark és new wave korszakában. A None of the Suns mintha egy Bauhaus-dal lenne modern köntösben, de következő csúcspont a Lucifer's Teardrop, ami már konkrétan egy instant dark wave klasszikus lett! Talán ilyen zenét játszana a Sisters of Mercy, ha most kezdené a pályafutását. Egyszerre fenyegetően sötét, és slágeresen fülbemászó, nálam biztos, hogy az ősz dala lesz! A The Arsonist a Cure-os gitártémájával tovább visz ezen a sötét úton, és ismét felöltik a gyönyörűen rőfögő basszusról, hogy Skold benézett a stúdióba. Az Exit Woundot már ismerjük pár hónapja, a finom szintiszőnyeg miatt kicsit a Mechanical-korszakra emlékeztet. Végül az utolsó Enantiomorph egy intro erejéig a Smells Like Children idejébe épít (emlékszel még: „Say f*ck Frankie!”), hogy aztán a Man That You Fear temetési menetét idézze az album talán legsötétebb dalában.

Tudom, hogy sokaknak nem fog bejönni ez az új, darkos irány, és lesz, aki visszasírja a régi Mansont, de ahogy már korábban is merített glam vagy industrial elődöktől is, most a dark wave van terítéken. És ne feledjük, Manson 57 éves, öt éve tiszta, és megértem, ha méltósággal akar megöregedni, amihez kell a változás. A koncerten bizonyította, hogy bőven van még benne erő, és talán az is fontos lehet a lemez értelmezéséhez, hogy a címben „chapter” van és nem „part”, ez nem a második része az előző albumnak, hanem egy sztori második fejezete. Apró, de talán fontos különbség.

Hogy mégsem maximális pontszámot adtam a lemezre, az a rajongó válla mögül néha kikandikáló kritikusknak köszönhető. Én is érzem, hogy az előző album picit jobb volt, hogy lehetne több olyan, mint a Front Toward Enemy, de valójában ez már csak szőrözés, inkább elindítom sokadjára is a lemezt.

„Kétszer láttam a nyáron az (újra) remek formában lévő Marilyn Mansont, s még nem üledett le azoknak a koncerteknek a hatása. Talán ezért érzem úgy, hogy a második fejezet náiansznyi különbséggel ugyan, de az első One Assassination Under God albumnál is jobban sikerült ezekkel a rideg, filmzenés hatású dalokkal. Tim Skold visszatérése ellenére az industriál vonal már nem olyan markáns, mint ahogy Manson is kevésbé provokatív, de még mindig figyelemre méltó figura, ez pedig egy piszok erős album.” **Gyuricza Ferenc / 9**

„Sokkoló lehet sokaknak, de nálam valahogy teljesen kimaradt Marilyn Manson munkássága. Kettős érzés volt hallgatni ezt a lemezt: egyrészt hihetetlenül bejön ez a torz, mocskos, valahol a Westworld és a Mátrix között mozgó hangzásvilág, másrészt fájdalmas volt rádöbbedni, hogy ennyi évet leéltem a zenéje nélkül.” **Valachi Samu / 9**

közel a klasszikus heavy metalhoz sem. De ezen túl is többször átmerészkedik pl. a dungeon synth területére is, és vicces módon beugrik annak a Carpenter Brutnak a munkássága is aki nevét (és stílusjegyeit) pont a mestertől kölcsönözte. Egy biztos, üdítő színfolt az album, de most már jöhetne is valami film is a 78 éves rendezőtől!

KILLER The Grand Finale

HIGH ROLLER / SCHMIDT PÉTER / 5

A trióban üzemelő belga Killer (annak idején nem sokat agyalhattak a névválasztáson) hazája rock/metal szcénájának egyik legrégebbi motorosa, akik számára az új

albummal érkezett most el az önkéntes búcsú ideje. Közel fél évszázadnyi működésük és kitarásuk ténye még úgy is megsüvegezendő, hogy ebben azért voltak hosszabb-rövidebb leállások, inaktív időszakok.

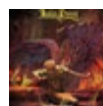
Sajnos a kilences sorszámú The Grand Finale ettől még nem egy igazán jó album – és egyáltalán nem azért, mert vállaltan totál old school, mindenféle modernizmustól mentes muzsikát rejt, hanem egész egyszerűen mert lapos és meglehetősen unalmas dalokat rejt. Alapvetően a Motörhead és a korai Tank nyomdokain haladva zenéjlet egyébként a három meglett korú belga rocker, amivel önmagában semmi probléma nem lenne – vannak is tők jó bandák, akik hasonló vizeken evezgetnek, mittudomén pl. a svéd Warhawk egy kifejezetten karakán, odab*szós formáció. És vannak még mások is rajtuk kívül. Itt viszont éppen az igazi tökösség és a valóban karcos, markáns karakter hiányzik.

Az egy dolog, hogy a produkció is meglehetősen sápatag, poros hatást keltő, ami viszont ennél sokkal nagyobb baj, hogy a dobjáték fájdalmasan lapos és semmitmondó, és az énekteljesítményről is kb. ugyanez mondható el. Ahol utóbbi durvább, karcosabb akar lenni, ott ez a próbálkozás jobbára kudarcba fullad, ám ahhoz sincs elég kraft vokális fronton, hogy a dallamosabb(nak szánt) énekrészek igazán maradandóak lehessenek. E két tényezőt pedig ennél a fajta zenénél nagyon sok múlik (elég, ha csak Lemmy és Mikkey Dee sziluttját magunk elé képzeljük), és mivel épp ezekben mutatkoznak komoly hiátusok, már az sem igazán menti a helyzetet, hogy a riffek, a gitártémák és -szólók tekintetében legalább viszonylag pozitív összképről beszélhetünk.

Tíz viszonylag tömör, cicomamentes rock 'n' roll/metal-szerzeményt rejt egyébként az album, amik teszem azt egy motoros találkozózn, a délutáni idősávban még működőképesek is lehetnek valamennyire – ennél többet azonban ne várjuk a dologtól. A három fickó nyilván őszintén élvezte és éli ezt az egészet, ami igazán remek, azonban ezt a lemezt ez még nem teszi igazán vonzó hallgatnivalóvá. A kortársak közül a többé-kevésbé hasonló gyökerekkel rendelkező kanadai Anvil például a mai napig sokkal-sokkal érdekfeszítőbb és energikusabb anyagokat készített. Úgyhogy minden tisztelemmel mellett sem tudok erre a produkturna öt pontnál többet adományozni. Őszintén sajnálom, de ez a helyzet. A visszavonulás utáni évekhez viszont nyugalmat és jó egészséget kívánok mindhármójuknak.

JUDAS PRIEST Sad Wings Of Destiny (remastered – tour edition)

EXCITER RECORDS / SCHMIDT PÉTER

Épp negyedszázaddal ezelőtt, 2001-ben került sor a Judas Priest teljes CBS kiadás szériájának remaster újrakiadására – ez ugye a Sin After Sin-től a Painkiller-ig tartó időszak albumait ölelte fel, a később becsődölt Gull Records égisze alatt megjelent első két

korong viszont akkor kimaradt a szórásból. Nagy nehezen aztán, egy szűk emberöltővel később végül a Priest-közei Exciter Records szerezte meg végre-valahára az eredeti mesterszalagokat és az újrakiadások jogait. 2024-ben így aztán szépen meg is jelent a Rocka Rolla debüt remaster verziója, az 50 éves jubileumra és az éppen zajló Faithkeepers turnéra pedig kihozták a Sad Wings Of Destinyt is. Akárcsak a Rocka esetében, úgy itt is a Priest nyolcvanas évekbeli sikereinek kovácsa, Tom Allom producer vette kezelésbe az eredeti felvételeket, és azt kell mondjam, a veterán szakember tényleg kiváló munkát végzett.

Pusztán zenei anyagát tekintve a Sad Wings a mai napig nagy hatással bíró, korszakos alapmű, ebben lényegében közmegegyezéssel konszenzus van. Azonban az eredeti kiadás – és a későbbi újrakiadások – megszólalása bizony meglehetősen messze van az ideálistól: hullámzó hangerő, sístergő cínok, időnkénti recsegések és gerjedések, túlvézéreltség, satöbbi. Na, ezeket Tom Allom most szépen mind kigyomláta, és egy fülnék valóban jóleső, jól áttekinthető, dinamikus, de nem túlvézérelt sounddal ruházta fel a dalokat. A vintage jelleg szerencsére abszolút megmaradt, csak egész egyszerűen végre úgy szól az anyag, ahogy mindig is kellett volna, ha a felvételek, az eredeti keverés-masterelés, és/vagy a gvári sokszorosítás közben annak idején félre nem csúszik valami. Tom Allom és a keze alá dolgozó hangmérnök, Luie Stylianou azonban fél évszázad után végre igazságot szolgáltatott a korai heavy metal e gyöngyszemének – örök hála és köszönet nekik ezért. Ráadásul mindezen túlmenően nem csak a megszólalás lett helyreigazítva, de a dalok is abban a sorrendben kerültek fel a CD-re, ahogy azt egykoron a zenekar eredetileg megálmodta (és amit a kiadó később önhatalmúlag felülbírált).

A Rocka Rolla remasterhez hasonlóan a Sad Wings is vékony digipak tokos kiserelésben látott napvilágot, sajnos booklet és érdemi plusz képanyag nélkül – bevallom, egyetlen hiányosságként ezt azért némileg sérelmezem. A kiadványt jelenleg a turnéállomásokon, a merchpultban lehet beszerezni (Pozsonyban 15 eurót kóstált, gondolom, Budapesten a forintosítás után is hasonló árban lesz majd kapható), normál üzleti forgalomba tudomásom szerint a turné befejezése után, talán szeptember vége felé fog kerülni. Kérdés, hogy a bolti verziót esetleg megturbózzák-e majd rendes booklettel, miegymással. Mindenesetre akárhogy is legyen, ezzel a kipucolt és felfrissített hangzással végre tényleg valódi jelentőségéhez méltó módon szólalhat meg a Judas Priest első igazán fontos, a műfaj későbbi alakulására is komoly hatást gyakorolt mesterműve. Legfőbb ideje volt ennek.

LOATHE A Stranger To You

SHARPTONE / BALI DÁVID / 8

Hat évvel ezelőtt a Loathe egy nagyon érzékeny időszakban vált az újkori metalcore megmentőjévé a nemzetközi zenei sajtóban. A brit zenekar már karrierje elején is nagyon sajátos atmoszférateremtéssel ötvözte az ezredforduló nu-metalját, miközben a végeredmény túlmutatott a már ezerszer hallott panelek újbóli felmondásán. Mi sem bizonyítja ezt jobban, minthogy az I Let It In and It Took Everything a 2020-as évek egyik legsikeresebb megjelenése volt még azt megelőzően, hogy a széles értelemben vett közbeszédet a Sleep Token felbukkanása vagy a Bad Omens kiteljesedése uralhatta volna.

Az eltelt évek a világ körüli turnézás mellett dalszerzéssel íródtak, és az aktivitást az ebből fakadó ciklikusságon túl az is befolyásolta, hogy a gitáros Connor Sweeney kiszállt a bandából. Ő azóta a Roadrunner gondozásában adja ki dalait The Boy Shadow néven, ugyanakkor fontos adalék, hogy a Loathe nem a klasszikus értelemben vett gitáros dalszerzéssel alakította ki saját

formanyelvét. Sőt, a zenekar legmeghatározóbb, a Deftonesszal legkönnyebben rokonítható dalait valójában a dobos Sean Radcliffe jegyzi. Mindemellett, ha valaki arra számított, hogy az új Loathe-albumon emiatt a négytagúra szűkült liverpooli zenekarnál elmaradnak majd a riffek, annak beigazolódnak a kételyei, ugyanakkor a nyáron még a Mastodon vendégeként turnézó banda így is gondoskodik arról, hogy közbeszéd tárgya maradjon a rég várt visszatérése.

Az A Stranger To You megőrzi a korábbi kiadványok zajos, klausztrófó, brutalista atmoszférateremtését, amiben minden zöreinek saját hangka-

raktere van, miközben pont ez a nyomasztó zenei világ az, amiben a katarzis nem műfaji paraméterként létezik vagy bontakozik ki. Sőt, ami még fontosabb, a Loathe a lehető legtudatosabban lépett most ki a Deftones árnyékából. A zenekar a rá irányuló rivaldafényben nem érte be azzal, hogy a könnyebb utat választva kielégítsen egy vélt rajongói igényt, hanem bátran ugrott fejest az ismeretlenbe, pontosan úgy, ahogy korábban is.

Épp emiatt az A Stranger To You-ban van szerzői felelősségvállalás, és ennek köszönhetően a zilált, sokszor nyomasztó lemezek nem is az a valódi kérdése, hogy képes-e megismételni

SPIRIT MOTHER

Thistle

SOUND OF LIBERATION / UZSEKA NORBERT / 8

Ha jól értem, a Spirit Mother 2018-ban alakult Kaliforniában, de már jó ideje Oregon államban laknak, vidéken, van farmjuk, marháik, meg minden. Meg olyan zenéjük, amiből két perc elég, hogy feltedd a klasszik kérdést: „ez meg mi a fuck?“, s ha tovább hallgatod, ez csak mélyülni fog. Legalábbis ha metalosként hallgatod, ahogy én is.

Nem azért, mert nem metal, mert amúgy nem metal, heavy rocknak írja még a kiadó is, hanem azért, mert annyira vegyes, összevisszának ható, ill. annyiféle hatásból építkező zene, hogy még egy nagyon széles látókörű zenehallgatónak is meggyűlhet vele a baja. A promószöveg pl. americanát emleget velük kapcsolatban (ami kb. a country és a southern rock meg az amerikai népzene elegye, már amennyire én értek hozzá), meg a '90-es évek shoegaze, azaz cipőbámulós rockját. És az van, hogy rákerestem az utóbbira, mert maga a shoegaze csomó más irányzatban előfordul (grunge, posztrock, posztmetal stb.), de azt találtam, hogy konkrétan egyik bandát se ismerem, amit a keresés kidobott. És hát van olyan, hogy az ember valamit először hall, és gondol róla valamit, de nincs tisztában vele, hogy milyen múltja, előzményei vannak az adott zenének. De ez amúgy is olyan szerteágazó anyag, hogy mindenkinek mást fog mondani.

Nekem pl. a nyitó Dog Machine poros utakat idéző southern rock és wave zenék keverékének hat, olyan énekkel, amiben a grunge energizáltsága is jelen van. A csapatban ketten is hegedülnek, és csak a basszer nem énekel-vokálózik (hivatalos dobos tag nincs is), viszont négyből ketten hölgyek, szóval éneklés terén eleve adott a változatosság.

A Violent Son aztán folkos bánathoz kever nyers riffet, a Coat Of Armsban a nagyívű refrén és a vonós tűnnek fel igazán. Ahogy meg a Narrows indul, az épp úgy lehetne Guns N' Roses, mint grunge, bár a gitárszóló inkább az előbbit idézi.

A félperces Prelude szép vonós hangjait követő Locomotive Breath akár Rolling Stones vagy Animals is lehetne, vagy népballada – csak aztán jön üvöltés is, meg szétesik az egész darabokra. A Good Faith? Mintha a 16 Horsepower játszaná Bon Jovitól a Dead or Alive-ot. A Cruxban meg van egy téma, ami mintha Primus lenne szintén David Eugene Edwards előadásában. A Stranger, You Are-t kb. mintha a brit folk-rock duó, a Smoke Fairies írta volna, de a Crippled Black Phoenix adná elő, a Brutus háttér vokáljaival. Az Odetta hegedős-népzene, míg be nem érkezik egy Depeche Mode-ot idéző gitártéma és így tovább. Pszichedelikus és stoner is? Persze. Csak nem úgy.

Egyelőre nem tudom megmondani, hogy ez most jó-e. Működik-e. Manapság reneszánszukat élik a mindent mindennel keverő zenekarok, és a legtöbbjükhez képest a Spirit Mother könnyebben tud elkapni. Legalábbis számtalan pontján tudok hozzá kapcsolódni, de amilyen öntörvényűen van összerakva, mégis totál idegen a számomra. S mégsem tudom rühelni. Hogy tényleg megszeretem-e idővel, vagy a cikk leadása után úgy rázza ki magából az agyam, ahogy ázott kutya az esővizet, az majd kiderül.

GREEN LUNG Necropolitan

NUCLEAR BLAST / SCHMIDT PÉTER / 9

Összességében negyedik, a Nuclear Blast égisze alatt pedig második albuma a Necropolitan a londoni Green Lung zenekarnak. Ahogy korábban, úgy most is hideglelés, boszorkányos, okkult és folk horror ihletésű szövegvilággal megáldott, doomos-retrós hard rock/protometalban utaznak, amiben az alapvetés korai Black Sabbath mellett több más hatást is nyakon csíphetünk. Eleve markáns, a gitárral lényegében azonos fajsúlyú, vaskos hammondos szőnyegezést terítenek a zakatoló doom rock riffelés alá (az orgonista John Wright nagyon jókat játszik, a szólói is kimondottan élvezetesekek), ami a klasszikus Purple/Heep-éra befolyásáról is tanúskodik. A frontember Tom Templar jobbra magas fekvésű, kissé nazális hangja jócskán hajaz a fiatal Ozzyra – azonban nemcsak rá, hanem a kultikus brit Pagan Altar 2015-ben elhunyt eredeti énekesére, Terry Jonesra is. Nem mellesleg, a Pagan Altarral a hangulatteremtés módja és a dallamvilág terén is mutatkoznak rokon vonások – hiába, a szigetország doomközeli undergrundjában az a zenekar bizony gyakorlatilag megkerülhetetlen befolyással bírt, illetve bír a mai napig is.

A Necropolitan a maga 41 percnyi kilenc trackjével egyértelműen az old school albumhosszúságot lövi be, és – amint az iméntiekből kitűnik – zenei irányultsága is mélyen a múltban, jelesen főként a '70-es évek első felében gyökerezik. Ugyanakkor a megszólalás, bár hagyománytisztelő alapokon áll, mégis egyértelműen mai, köszönhetően Tom Dalgety produceri tevékenységének. Meleg tónusú, vaskos, orgonikus a sound, ami ezzel együtt a részleteket sem mossa össze – pont jól illik ehhez a fajta muzsikához. Jó dalok nélkül persze mindez nem sokat érne, ám szerencsére a korong ezeknek sincs híján. Az Alostrael (Be My Babalon), az Ozymondias, az Evil In This House vagy a zseniális című Black Magick Radio mind klassz, feelinges nóták – utóbbi pedig arra is példa egyúttal, hogy félelmetes-ijesztgetős szövegvilág ide vagy oda, azért a brigád az öniróniának sincs híján.

Ízig-vérig időgépes hangulatú, kivitelezésében azonban kétségkívül mai produkció a Necropolitan, aminek sava-borsát a valóban különleges, pókhálós-penészvirágos atmoszféra adja. A közelgő, nyirkos-dohos őszi estékre kiváló hallgatnivaló lesz.

a Loathe sikerét, hanem hogy a Loathe hogyan marad működőképes zenekar a sikert követően. Ez pedig értelemszerűen megosztó élménnyel jár, viszont én pont emiatt értékelem a Loathe bátorságát, mert lemezként az A Stranger To You dalaiban visszaköszön az az analóg figyelemigény, ami a streamkorszak előtti lemezhallgatás sajátja volt, és mellette van annyira jól összerakva, hogy a váltakozó hangulatok egyben mindig más műfaji elemekhez is nyúljanak. Az ipari zajok, a szélsőséges elektronikus zenei betétek, a feloldást hozó szintiszólamok, a mélyre hangolt húros hangszerek betétek egy olyan remálomszerű lebegést teremtenek, mint amit a Korn ért el a Life Is Peachyvel a kilencvenes években, és őszintén szeretném is hinni, hogy a mostani tizenéveseknek ugyanolyan élménnyel fog felérni ennek az albumnak az utóélete. Legalábbis a Loathe albumára is maradéktalanul igaz, hogy egy hallgatáson belül szeretnél elveszni benne, vagy épp elmenekülni belőle.

Az A Stranger To You minden pillanatában, törekedésében és személyes ihletettségi dal-szövegében bátor, mai és előremutató. Műfaji korlátokra fittyet hány, a hagyományos gitárzenei közönséget provokálni fogja, viszont minden adott ahhoz, hogy egy olyan új nemzedéket hozzon be az extrémzenei világába, amelynek ezek a dalok nyújtanak majd fogódzót. És ha a szívemre

teszem a kezem, én is jobban örültem volna egy kiszámítható, gitárvezérelt nu-metalcore-lemeznek, de minél többször hallgatom a Loathe új anyagát, annál inkább becsülöm azt, amit az A Stranger To You dalaiban, öncélúságtól mentesen képesek voltak meglépni.

MAUNAH Hjarta

PROPHECY / MILÁN PÉTER / 8

A Maunah egészen új csapat, tavaly alakult, de talán nem véletlen, hogy az egyik legpatinásabb underground kiadó, a Prophecy csapott le rájuk, hiszen a tagok nem zöldsülvő kezdők. Pl. Danny Woe dobos sok zenekarban aktív, az Altar Of Oblivion ütőseként is ismert, a képzett hangú frontember, Søren Sol Koldsen-Zederkof pedig a Krauka nevű folk-rock zenekar révén szerzett nevet. Mindannyian tapasztalt zenészek, s ugyan mindez önmagában nem garancia arra, hogy egy új formáció is életképes lehet együtt, a Maunah Hjarta debütalbuma jelzi, hogy a spiritusz megvolt az alkotói folyamat során.

A Maunah alapvetően doom metalt játszik, de aki a '80-as évek óta figyelemmel kíséri a metal alosztályait, hallhatja, hogy a dánok doomja a 21. századhoz van igazítva. Emellett nagy pozitívum-

nak tartom, hogy a Hjarta anyagára markánsan rányomja bélyegét az északi hangulat, a nordikus milió fenséges atmoszférája. Ez különösen szembetűnő egy olyan dalban, mint a monumentális Saivør, melyben egy gyors, durva részt is hallunk, s itt a frontember is hörög. Zederkof hangja, hajlításai, manírjai több énekest is eszembe juttattak, pl. a Hamferð/lotunn-frontember, Jón Aldará orgánumat, stílusát. Hasonló a dramatikum, amit a Maunah énekese közvetít az ének dallamok segítségével.

A Hjarta anyagában benne van az északi vihar, a melankólia, s egy csipetnyi progresszivitás, amely a doom metallal kapcsolatban tán furcsa lehet, de a Maunah nem „vegyszer” doom metalt játszik. Kiindulópontként megpillanthatjuk a horizonton az epikus doom metalt, azonban a gitárjátéknak olykor a black metallal is vannak közös pontjai, emellett finom blackgaze-sejtelmek is ott lebegnek a zene fölött. Meg kell dicsérem a dán csapatot, ugyanis nem engedtek a 21. század kísértéseinek, sok mai produkcióval ellentétben nincs fárasztó elekticizmus, az a rengeteg mai lemezen érzékelhető jelenség, hogy mindent bele kell pakolni a produkciókba. A Maunah nem esett bele ebbe a hibába, és csak azt használták fel, azokat a zenei elemeket, amelyek tetszetős és nagylevegzetű víziójukhoz organikusán kapcsolódtak, azt érdemben tudták gazdagítani. Komoly erény ez a „mindet paszírozunk bele a kalapba”-felfogás korában.

A metalos részek mellett szépek, átgondoltak, jól megkomponáltak az akusztikus és szolisztikus megoldások, dallamok is, és azt is ki kell emelni, hogy Zederkof hangja mindenütt szerves egészet képez a zenével. Ez sem jellemző minden mai lemezre. Lehet még hová fejlődni, de első albumként ez nagyon komoly teljesítmény.

MIDNIGHT RIDER Limited Infinity

MASSACRE RECORDS / SCHMIDT PÉTER / 8

Ugyan még nyár eleji megjelenés a Limited Infinity, azonban az album simán van annyira jó, hogy némi fáziskéséssel ugyan, de szó essék róla ezen a fórumon is.

A semmitmondóan klisés nevű német formációnak ugyan ez már a harmadik nagylemeze, azonban én csak ezzel ismertem meg őket nemrégiben, az előzményeknek pedig ennek kivesézése után veselkedtem neki. A 2004-ben alakult brigád egy EP-vel debütált 2008-ban, 2017-es és 2022-es keltezésű az első két korongjuk, ezeket követi most a Limited Infinity.

A korábbi anyagokon még egy Micha Baum nevű arc énekel, erre a lemezre érkezett a helyére az az amerikai Chris Black, akit a kortárs underground heavy metal szintér avatottabb ismerői leginkább a kiváló High Spirits kapcsán ismerhetnek. Baum full halfordos hangjához képest az ő orgánuma hard rockosabb és érzelmegzadtabb, ugyanakkor ehhez az ő-Judas Priest-, Thin Lizzy- és korai Black Sabbath-ihlette muzsikához ugyanolyan jól passzol, mint elődjéé. Az imént citáltak közül mindenképpen a Priest az, akinek a hatása a legmarkánsabban tetten érhető, és itt tényleg az ő legkorábbi korszakuk, tehát az 1974-78 közti éra értendő ezalatt, a Stained Class-szel bezárólagosan. A sok izes, ikerítőáros téma és a meleg tónusú sound húz inkább a hetvenes évek Thin Lizzyjének irányába, míg a komorabb tónusú tételek némelyike az ozzys Sabbath eszköztárából merít.

Nem az eredetiség csimborasszója tehát a Limited Infinity – mint ahogy elődei sem voltak azok –, azonban annyira ízes és hiteles az egész produkció, hogy egyszerűen nem tudom nem szeretni ezt a tíznótás, bő háromnegyed órányi lemezanyagot. A Charlemagne című tempós nyitó darab amúgy kicsit a High Spirits világát is megidézi, és Chris Black markáns hangja miatt máskor is vannak ilyen érzületek – ugyanakkor a Midnight Rider

dalai összességében kissé hosszabbak és összetettebbek, mint amilyeneket amott hallhatunk. Egyébként pedig van az egésznek egy annyira természetes, laza gördülékenysége, ami miatt ha nem tudnám, hát nem is gondolnám, hogy német zenészgárdával állunk szemben – inkább vélném svédnek, netán britnek őket.

A már említett, lendületes Charlemagne mindenképpen a legerősebb momentumok között említendő meg, akárcsak az Ős-Priest / Ős-Sabbath-lüktetésű The Renegade a maga ízes, jammelős szólóival, netán a fullosan birminghami atmoszférájú Twice The Pride – Double The Fall. De igazság szerint a teljes album egységes színvonalúnak és megbicsaklások nélkülinek mondható – ha szereted a hetvenes évek első felének gitár-orientált hard rock/protometal világát, vagy az ebből merítő mai bandákat, akkor mindenképpen adj neki egy esélyt, nem fogod megbánni.

MIASMES Violence, blasphème et pourriture

LES ACTEURS DE L'OMBRE / MILÁN PÉTER / 7

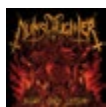
Az ocsmány borító nem tette rokonszenvenessé ezt a brigádot, azonban a kiadó a LADLO, CD-n kaptam meg az anyagot, így bele kellett vágnom a lemezbe. Kissé csodálkozom, mert a LADLO igényesebb dolgokat szokott kiadni, bár ezt a kiadványt sem nevezném csapnivalónak zeneileg. A 2021-ben alakult Miasmes nem a szofisztikált oldaláról közelíti meg a black metalt, annyi bizonyos. A 2023-as Répugnance albumot is a LADLO adta ki, tehát nem ez az első találkozás istálló és banda között.

Nem rémlik, hogy az első lemezzel összefutottam volna, de a Violence, blasphème et pourriture című kettes album bőszerű acélvihara sejteti, hogy e három figura a zenét mint fegyvert kívánja alkalmazni. A 34 perces anyag végig támadó jellegű, rendkívül agresszív zenei vulkánkitörés. Ugyanakkor nem egydimenziós. A black metal mint olyan nem fedi le teljesen a képet, mivel bőven van itt crustcore is, valamint black'n'roll-lendületbombák, de még thrashes riffeket is hallhatunk a nagy fémmegmunkálás közepette. A gyors black metal-szélviharok mellett – ezek északi ihletésűek – olyan crust-témákat is hallunk, melyek hallatán nem lennék meglepve, ha a franciák a Discharge zenéjét is nagy becsben tartanák, netán olyan crust-alapbandákat is, mint az Extreme Noise Terror. Ami a black metalt illeti, a Marduk leginkább lecsupaszított póré darálása-saira kell gondolni, vagy egy olyan rövid életű, szintén svéd csapatra, mint a War. A riffeket nem dobálták össze, néha egészen jó témákat darál a Miasmes és a hangzás is izmos, vérbő, emellett arányos. Az „ének” természetesen extrém fröcsögés, hörgés, vérhab-felköhögés.

Hiperagresszív lemez ez, de a Miasmes triója igyekezett tartalommal megtölteni a fegyvereket, vagyis jó témákkal előrukkolni, akár black, akár crust, akár ezek súlyos elegye a játék.

NUNSLAUGHTER Satanic Chaos Legions

BLKIBLK RECORDS / KÁNYA FERENC / 8

A Nunslaughter negyven év után is az underground extrém metal egyik legmakacsabb túlélője. Rengeteg kult kiadvány fűződik a banda nevéhez – demók, splitek, kislemezek és EP-k – teljes nagylemezből viszont mindössze hat. A legfrissebb Satanic Chaos Legions igazából júniusi megjelenés, ráadásul máris követi egy új kislemez, de úgy gondoltam, hogy mindenképp beszélnünk kell róla.

FIVE FINGER DEATH PUNCH

Legacy

BETTER NOISE MUSIC / KÁNYA FERENC / 8

Húsz év. Rengetegszer rá kellett már csodálkoznom, milyen könyörtelenül, megállíthatatlanul múlik az idő – és mennyi minden történik közben. Ma már inkább csak tudomásul veszem. A Five Finger Death Punch nemrég még egy feltörekvő amerikai banda volt, ami itthon sokunknak talán azért volt érdekes, mert egy magyar származású gitáros is játszott benne. Aztán idővel globális méretű produkcióvá váltak, nemrég pedig egy olyan karrierponthoz érkeztek, ahol egy új album már többet jelent egyszerű megjelenésnél. A Legacy nem csupán a 5FDP tizedik stúdiólemeze, hanem a zenekar húszéves pályafutásának esszenciális összegzése: egy súlyos, mérges, mégis érzékeny anyag, amely a tervek szerint egyszerre idézi fel a korai évek harapósságát és a későbbi, stadionokra szabott, profi – vagy mondjuk úgy: kommersz – megszólalást.

Az „esszenciális Five Finger Death Punch-album” elkészítése mellett az is tudatos cél volt, hogy hangzás tekintetében legalább valamelyest újat mutasson. Ezért Kevin Churko helyett most először dolgoztak másik producerrel, Drew Fulkkal (Asking Alexandria, Motionless in White, I Prevail stb.). Fulk kiváló választás: modern, de nem kísérletező; súlyos, de nem extrém; friss, mégsem idegen. A Legacy így nem radikális váltás, csak finom elmozdulás – ugyanazt adja, de másképp. A banda ezzel a lépéssel nemcsak ráncfelvarrást adott a hangzásnak, hanem frissítette a brandet, kicsit fiatalabb közönség felé is nyitott, miközben szinte semmit sem kockáztatott.

A lemez minden pillanata azt üzeni, hogy a zenekar nem enged a megszokott nívóból, és a bevált receptből is csak annyit módosít, hogy kevésbé legyen túlrendezett. A Legacy Churko keze alatt maximálisan rádióbarát metal-pop hibridként teljesen más karakterű matéria lenne, Fulk „a kevesebb több” megközelítése viszont nagyon jól működik: kevesebb réteg, több él; kevesebb műsor, több feszesség; kevesebb ballada, több groove; kevesebb csillogás, több súly. Ráadásul Fulk nemcsak producer volt, hanem aktív kreatív partner, aki a dalok szerkezetébe is belenyúlt.

A Legacy súlyos, energikus, jól megírt album, amely „papíron” a zenekar teljes pályáját leképezi. Tényleg gondosan összeállított katalógus működő dalokkal, nagy refrénekekkel, kiváló teljesítményekkel. Az a fajta zsigeri, ösztönös erő viszont, amely a banda korai legjobb pillanatait meghatározta, a kockázatok kerülése miatt kissé aránytalanul került a kivonatra, ráadásul minden elem ugyanúgy patikamérleglen kimértnek hat, mint nagyjából a Got Your Six óta mindig. A súly és az agresszió ott van, de nem abban a nyers, ösztönös formában, amely például a The Way of the Fistet vagy a War Is the Answer meg határozta. Ezt a harapósságot nagyon gondosan adagolták, hogy illeszkedjen a banda stadionmetalos, slágeres identitásához. A Legacy így leginkább a profi ligás Five Finger DNS-ét szekvenálja. Ha ezt az albumot tovább redukálnám, nálam a Nails in the Coffin-, a Scapegoat- és az Eye of the Storm-féle 5FDP maradna vissza. A diszkográfiában valahol az American Capitalist és az AfterLife között érzem ezt a lemezt: súlyosabb, mint az utóbbi, de jóval kontrolláltabb, mint a korai anyagok.

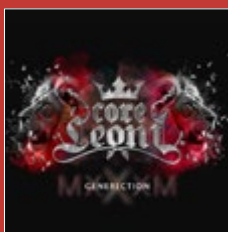
Akiktől távol áll a zenekar világa, azoknak a Legacy sem fog új kaput nyitni, de a profizmusa mindenképp tiszteletet parancsol. Inkább visszatekintő-összegző album ez, mint új korszak nyitánya, de a rajongók számára egyértelműen méltó jubileumi mérföldkő.

„Ha ismerek a Báthory Zoliék eddigi munkásságát, akkor azt fogod érezni, hogy ezeket a dalokat is hallottad már. Ez bizony 10 patikamérleglen kimért bombasztikus sláger, a Five Finger Death Punch 2026-os öröksége. Mi más kellene még a világ egyik legsikeresebb zenekara tizedik albumára?”

Gyuricza Ferenc / 8

„Voltak idők, amikor aránylag kedveltem a zenekart, és a kvalitásait ma sem vitatom (Ivan Moody hangja abszolút topigás), azonban jó ideje elmentek mellőlem az erdőbe az egyre kiszámíthatóbb/kommersebb dalszerkezetekkel, és főleg a rettenet steril, agyonkompresszált hangzással. Össze kéne hozni őket egy old school mentalitású producerrel.”

Schmidt Péter / 6

CORELEONI Generrection

REIGNING PHOENIX MUSIC / GYURICZA FERENC / 6

N ehéz önálló identitásként értelmezni azt a CoreLeoni zenekart, amelyről születésekor kimondták már: bizony azért jött létre, mert a csapat szellemi vezetője, bizonyos Leo Leoni vágyott arra, hogy felélessze, és újra felvegye a koncertrepertoárba anyazenekara, a Gotthard régen vagy csak ritkán játszott klasszikus dalait. Ennek megfelelően az első két CoreLeoni-album zömében újraértelmezett (modernizált) Gotthard-dalokat tartalmazott Ronnie Romero énekével, s csak a 2022-es harmadik nagylemez hozta meg a koncepcióváltást, azt már új szerzeményekkel pakolták tele, Gotthard-dalok így csupán a bónusz-CD-re fértek fel. Ráadásul addigra az eredeti tagság is jelentősen lecserélődött, az eredeti társak közül csak a gitáros Igor Gianola maradt Leoni mellett, bár a zenei irányvonal ezzel együtt sem változott.

A negyedik album a harmadik nagylemez koncepcióját viszi tovább, tehát többségében ezúttal is új dalokat kapunk a CoreLeonitól, melyeket egy értő fül viszonylag könnyen tud a Gotthard-életműhöz kapcsolni. A Sex on the Beach például simán szerepelhetett volna az ősrégi Gotthard-albumokon (az 1993-as, Dial Hard című, kettes számú nagylemezen hallhatóak ilyen jellegű dalok), a Don't Tell Me főtemája egy az egyben az ősrégi Make My Day hangulatát idézi, nem is beszélve a zongorával nyitó, majd bombasztikussá terebélyesedő Believe-ről, ami abszolút passzolna a Gotthard-balladáik sorába is.

Ezek alapján a borzalmas címmel ellátott négyes számú CoreLeoni-sorlemmez akár jónak is tűnhet, de sajnos nem az. Egyszerűen azért nem, mert tele klisés (Rock 'N' Roll Rebel) vagy ezerszer hallott, s ezáltal unalomig ismert megoldásokkal (Generation Rock), a műfaj (részben éppen Leoni nevéhez köthető) paneljeivel. A pozitívumként említett dalokon, valamint az abszolút unikális, s számomra az egyedüli valóban kellemes meglepetést okozó Yearning című szerzeményen túl egy olyan új témát (Howling at the Moon) tudnék még említeni, ami felfelé lóg ki a középszerűségből, erről viszont azt érdemes tudni, hogy az alapötlete a '90-es évtized legelejéről származik, az énekállomány pedig egy bizonyos Steve Lee alkotta meg. A dalt Leoni és társai akkor azonban nem találták elég jónak, ezért évtizedekre fiókba került, s most értékmentésre hivatkozva vették elő újra. Sokatmondó tény, hogy ami harmincegynehány éve még nem ütötte át az ingerküszöböt, azt sorolhatjuk most egy új album erősebb témái közé...

Az albumon szereplő Vision szintén a Gotthard-örökség része, ez a dal azonban egy fel- vagy inkább átdolgozás, hiszen az eredetije fellelhető az 1998-as Open albumon. Ez az újabb verzió a CoreLeoni koncepciója szerint modernebb, harapósabb, fémesebb, illetve sötétebb hangulatot öltött. Talán egy kicsit még „európaibbá” is vált, de jobb biztosan nem lett. Mindemellest Steve Lee gördülékenyen könnyed, elegáns stílusának emlékével hallgatni az aktuális CoreLeoni-énekes, Eugent Bushpepa erőlködését, na az meg egyenesen illúzióromboló. De még ennél is lesújtóbb az album bónuszdala, az eredetileg egy amerikai funk rock zenekar, a Labelle által előadott, ám sokak számára vélhetően a Moulin Rouge című film betétdalaként ismertté vált – s ott Christina Aguilera, Mya, Pink és Lil'Kim által énekelt – Lady Marmalade kínosan erőltetett átdolgozása, ami jelentősen ront a korong amúgy sem túl jó megítélésén.

Gotthard-rajongóként annak idején magam is üdvözöltem a CoreLeoni létrejöttét, s az első két album viszonylag gyakran megfordult a lejátszómban. Ma azonban úgy érzem – s ebben a Generrection még inkább megerősített –, hogy ez egy felesleges projekt, a Gotthardban azzal együtt is sokkal több a kraft, hogy az a zenekar szép lassan „megöregurasodott”.

„Leo Leoni saját Gotthard-örökségének rock'n'rollos, vintage-hard rockos ünneplése modern hangzással, de teljesen old-school attitűddel. Meggyőzően szól, de nem az én zeném így sem.”

Kánya Ferenc / 7

„Minél tovább hallgatom, annál fáradtabbnak érződik – vagy én miatta. Van benne tökösség, meg tud dörrenni, de akkor is konstans klisé-halmaz. Mégsem tudok rá ennél kevesebbet adni, fene se érti...”

Uzsaka Norbert / 6

A lemez több szempontból is korszakhatár. Egy hosszú Hells Headbangers-időszak után a Nunslaughter most új kiadónál, az olasz Frontiers egyik szubjánál, a BLKII BLK Recordsnál jelent meg. Egy ilyen váltás mindig újdonságokat és új lendületet hoz, de a banda die-hard rajongói ne essenek kétségbe, nagy változások azért nincsenek. A 2016-os reboot óta ez a második teljes Nunslaughter-album, és az első, amelyen már a '22-ben csatlakozott bögös, Malum is szerepel. Első abban is, hogy valódi csapatmunka eredménye. Az alapító frontember Don négy évtizeden át gyakorlatilag egyedül írta a dalokat, a többiek meg játszották, amit hozott. A Satanic Chaos Legions felülírja ezt a szokásjogot, de az irány maradt. A felvételeket is új helyen készítették, ezúttal a 2014 óta Don mellett harcoló Tormentor saját stúdiójában dolgoztak, aki a gitár mellett a produceri feladatokat is vitte. Az alapötletekhez mindenki hozzáadta a maga elképzeléseit, és több demó is készült a dalokból – talán találkoznunk is majd később egyik-másikkal. Mindez olyan egységes, tudatosan felépített dalstruktúrákat eredményezett, amilyeneket korábban nem biztos, hogy hallottunk Nunslaughter név alatt. A hangzás a zenekar történetében talán a legvastagabb, de biztosan a legprofibb megszólalás – természetesen koszos és agresszív, ahogy kell. A dalok röviddek, azonnal hatnak, viszont jobban felépítettek, mint a korábbi albumokon. Már a Ripping Death is ebbe az irányba igyekezett, de itt még kevesebb az egyrifles primitíviség, több a visszatérő motívum, a refrénszerű csúcspont, a tudatos szerkesztés. A címadó tétel valódi esszenciadarab: ez foglalja össze azt a zenei világot, ami tematikusan végigvonul a lemezen. A három perc körüli nótákban – mint az Unsacrament, a Christian Ruse, a Peukharist, az In the Flames of Inferno, a Lucifer the Light vagy a Cathedral of Stench – is változatosabb muzsika jelenik meg, mint bármikor korábban, a kevés híján négyperces Heavenless pedig talán a „legdalabb” formátumú darab, amit a Nunslaughter valaha írt. A szövegek továbbra is groteszk, antikeresztény képeket mozgatnak. Don ezekkel kapcsolatban először beszélt arról, hogy mindegyik mögött konkrét vizuális történet áll, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak is egymáshoz. Azt meg tudja, aki tudja, hogy ez a sátánkodás nem komoly ám...

Az apokaliptikus borítón visszatér a korai idők „egysoros” logója, ami nagylemezen utoljára a Hexen volt látható. A logók használata meglehetősen kaotikus a Nunslaughter-nél, de ez a vizuális döntés talán tudatos volt: ez a töviskoszorú jellegű, „blackmetalosabb” logó jobban illik a zene okkultabb, démonikusabb, apokaliptikusabb hangulatához.

A muzsikát tekintve – mint mondtam – sok újdonsággal nem kell számolnunk: ugyanazt a fajta archa mászó, crustos, thrashes, enyhén black metalos ős-halálfémet kapjuk, amit eddig, csak kívül-belül kiforrottabb formában. Az egész talán most először alkot valódi, egységes albumélményt. Igaz, a Satanic Chaos Legions nem új irány, nem változtat, nem modernizál, de egy olyan zenekartól, amely sosem akart fejlődni, ez a fajta összefogottság meglepően erős.

OATH Unteach

THE ARCANES TAPES / MILÁN PÉTER / 8

A The Arcane Tapes a már sok kiváló lemezt megjelentetett erdélyi Sun & Moon Records alkiaidója, amely, ha nem is kizárólag, de kazetták kiadására szakosodott.

Az Oath egy görög doom metal zenekar, melynek Unteach debütalbumát CD-n gondozza a The Arcane Tapes. A görögök 2021-ben alakultak, s létezésük újfent alátámasztja, hogy a korai Black Sabbath által kitaposott hangzásvilág és stílus a mai napig mekkora hatással van az újabb és újabb zenészgenerációkra. Az Oath lemez-

borítója sem hagy sok kétséget a lényeg felől a Sabbath Bloody Sabbath frontillusztrációjának parafrázálásával. De a lényeg mindig az, hogy az adott zenekar milyen mértékben képes megtölteni tartalommal a választott zenei irányvonalat.

Töltet kétségtelenül van az Oath lemezén, s noha a zene valóban olykor túlonútul közel áll a halhatatlan Sabbathhoz, nem csak erről van szó, hanem egy komplett irányvonalról. A görög trió ezt a világot képviseli, testesíti meg, amihez az utat olyan, szintén alapvető fontosságú zenekarok követték ki, mint a Pentagram, a Saint Vitus, a The Obsessed, de idekiváncsnak olyan később alakult bandák is, mint pl. a The Gates Of Slumber, a Lord Vicar, vagy az idén új lemezzel jelentkező, s a debütalbumát (Magmafröst) szintén a Sun & Moonnál kiadott olasz Kröwnn. Hatalmasra duzzadt zenei mikrokozmosz ez, amely szíri a Sabbath nyomán kialakult doom-irányról, s arról, hogy az egyes zenekarok rajta hagyják a kezük nyomát ezen a korpuszon.

Az Oath egyszerre fogalmaz rendkívül nyersen és hatja át a zenét egy sötét, komor hangulat. Andreas Androulakakis gitáros/énekes protodoom-riffjei, ősmetalos „zakatolásai” szinte felsebzik a füleket, de hangszerével dallamokra is képes, ahogyan ez doom-berkekben szokás. Természetes része ennek a zenének az instrumentális terjeszkedés, a hangszeres kalandozások szeretete, ahogyan ez pl. a My Second Life-ban hallható. A Stelios Proestakis bőgősből és Marios Louvaris dobosból álló ritmusszekció mozdonyerejű alapokat biztosít a frontember masszív gitározásához és tipikusan proto-doomos énektémáihoz. Ebből az ősdoom-zenéből a lendület, a dinamizmus sem hiányzik, a tempósabb játék sem áll távol a görögöktől.

A CD, mintha LP lenne, két részre van osztva: Side Sin/Side Repentance, ami erősíti a zenekar maximálisan régi vágású megközelítését. Maga a zene azonban, bár retro-felfogású, nem poros és nem avított. A doom-zene ápolása ez autentikusan, szívből jövően.

OATH Death Lurks Everywhere

THE ARCANES TAPES / MILÁN PÉTER / 8

A görög Oath Bandcamp-oldalán olvashatjuk: „Sabbath obsessed doom”. A zenekar nem árul zsákba-macsát, a tagok nem csinálnak titkot abból, hogy mely csapat a nagy példakép, melynek hatására hangszert ragadtak, saját zenekar alapítását határozták el. 2021 az alakulás évszáma, de az első EP-re három évet kellett várni. 2024-ben csak digitálisan volt hozzáférhető az anyag, de idén az erdélyi The Arcane Tapes kiadta kazettán. „Iommic rites FOREVER”, olvashatjuk a kazettaborító belsejében, hogy a Sabbath-imádat még konkrétabb legyen.

Azonban bármennyire is a Black Sabbath bűvöletében él és alkot az Oath legénysége, egy olyan dal, mint a Magic Cuts, a Pentagram szellemét is fellebbenti. Ugyanakkor tudjuk, hogy a Pentagram is a Sabbath-családfa része. Az ének, a témák jellege sokszor eszembe juttatja Bobby Lieblinget, a különc Pentagram-frontembert, valamint a riffek, a gitárdallamok is fent lehetnek volna a Relentless vagy Day Of Reckoning albumokon. Aki kedvét leli ebben a zenében, az Oath anyagait is szeretni fogja, főleg, hogy a morózus riffek között akusztikus pillanatok is hallhatók, ahogyan néha egy-egy pszichedelikus ködfelhő is beborítja a horizontot. A görögök bebarangolják a protodoom látóhatárát.

A kiadvány tetszetős kazettaformátumban jelent meg, s mondani sem kell, hogy a zenekari logó és a borítóillusztráció is szervesen illik az összprodukciónak. Úgy gondolom, aki egyszer megkedvelte a Sabbath-féle gitározást, a mélyen bűgő doom-témákat, aligha fog belőle kiszervezni. Nekik zenél a görög Oath-trió.

THE ETERNAL Obscured Horizons

REIGNING PHOENIX MUSIC / GYURICZA FERENC / 7

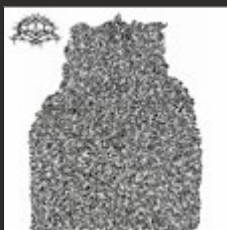
A bő két évtizede létező progos, darkos, gothic metalos eredete szerint ausztrál The Eternal az előző, szám szerint hetedik sorlemezzel lépett be a relatíve ismertebb zenekarok közé. 2024-es Skinwalker albumukat – miután a zenekarhoz csatlakozott az Amorphisból ismert Jan Rechberger dobos, illetve a finn csapat korábbi bőgőse, Niclas Etelävouri is – a piaci pozícióját addigra már megerősítő Reigning Phoenix Music jelentette meg, akiknek marketingtevékenysége által a kiadvány elkészültének híre hamar szétterjedt az európai és amerikai független rockzenei sajtóban. Az érvényesüléshez ez persze önmagában még nem elegendő, de fontos mérföldkő volt ahhoz, hogy ma már mi is értekezhessünk a The Eternalről.

Azóta bő két év telt el, s ugyanezen kiadó gondozásában itt az újabb The Eternal-album, a kilenc dalt tartalmazó Obscured Horizons. Elődjével összevetve akár mondhatnánk, hogy számottevő változás nem történt, hiszen ugyanaz a sötét, érzelmes melankólia uralja a teljes játékídkót, ám az Obscured Horizons mégis sokkal átgondoltabbnak és kiforrottabbnak tűnik, mint elődje volt. Míg a Skinwalker esetében többnyire azt éreztem, hogy öncélú zenélést folytat a The Eternal, addig az új nagylemez kapcsán egyértelmű, hogy ezzel a hullámozóan rétegzett, atmoszferikus, emocionális dalfolyammal érzelmi utazásra akar vinni a csapat. Vagy ahogy ők maguk is mondják: az Obscured Horizons dalai az érzelmi összeomlás, a liminális átmenet és az egzisztenciális nyugtalanság állapotain halad keresztül, mielőtt a megújulás és az önismeret útjára lépne. Mindez akkor is igaz, ha a korai időszakra jellemző doom, mint az emocionális zenélés egyik alappillére mára teljesen eltűnt az eszköztárból, s helyette a progresszív alapállapot mellett már említett dark rock és gothic metal stílusjegyek szolgálnak a dalok mondandójának alátámasztására.

Mindez olyan dalokat produkál, mint a megrendítően érzelmes Lament for the Hollow, az energikus Existing to Expire, a nyomasztó I've Seen the Dream, a gonosz Liminality, a sötét Yesterday's Gone vagy a katarziszérzést magában hordozó és egyben a csoda szép lezáró részével megnyugtató Awaken. Az albumnak szerintem ezek a csúcspontjai, ugyanakkor azt is muszáj hozzátenni, hogy annyira nem markánsak ezek a dalok, hogy kiemelkedően jónak nevezhessük őket, sőt, éppen azért, mert a The Eternal egyáltalán nem dolgozik dinamikai váltásokkal, ezért inkább egy közepes tempójú dalfüzérre áll össze, vagy kevésbé diplomatikus megfogalmazással lagymataggá válik az Obscured Horizons, s ha tudatosan nem összpontosítasz rá, akár könnyen háttérzenévé is halványulhat ez az egyébként még így is figyelemre érdemes dalgyűjtemény. Tényismeret hiányában csak vélekedem róla, de szerintem a fő zenei irányt továbbra is a két eredeti ausztrál tag, az énekes-gitáros Mark Kelson és a gitáros Richie Poate határozhatja meg, talán szerencsésebb lenne ezen a téren is bevonni a munkába a melankóliával eleve jobban átitatott finneket.

Az Obscured Horizons egyértelműen a legmeghatározóbb albuma a The Eternalnak, amely magában hordozza a tovább- (vagy az egy szinttel feljebb) lépés lehetőségét. Hogy képesek lesznek-e ezzel élni, az csak rajtuk múlik.

KRALlice Scour Order

PROFOUND LORE / MILÁN PÉTER / 8

Nem tanulmányoztam A-tól Z-ig a Krallice diszkográfiáját, de jó néhány lemezt többször is meghallgattam, például a 2020-as Mass Cathexis albumot, amelyen Dave Edwardson, Neurosis-bőgős vendégszerepelt. A Krallice magasan képzett zenészek gyűjtőhelye, kissé olyan a formáció, mintha zenész-bölcsészek álltak volna össze extrém (black) metalt játszani. Valamennyien mesterei hangszerüknek, vagy inkább hangszereiknek, de Colin Marston gitáros/billentyűs nevét külön ki kell emelni mint zenész/producert, aki rengeteg lemezen működött közre, s projektjeinek se szeri, se száma.

Már elég régóta az a helyzet, hogy ha meghallok egy klisékből összeollózott „melodic black metal” vagy „old school death metal” lemezt, az egész metalműfajtól elmegy a kedvem; ellenben, ha egy Krallice-féle csapat anyagát hallgatom, fell villanyoz, hogy mégis vannak lehetőségek az extrém gitárzenében, talán még mindig nem játszottak el minden hangot. A Krallice tökéletesen formabontó zenekar, s ugyan nem vagyok beleőrülve a zenei disszonanciákba, amelyek hosszabb távon összegubancolják az idegeket, bámulatosnak tartom, amit ez a csapat művel, még akkor is, ha kis adagokban történő fogyasztás javallott.

Ahhoz képes, hogy milyen zenei labirintusépítés zajlik a Krallice albumain, sűrűn adnak ki lemezt, előfordul, hogy kettőt is megjelentetnek évente. A Scour Order a 2007 óta létező zenekar tizenötödik albuma. Kisebb-nagyobb hullámlázások, hullámtörések folyamatosan történnek a Krallice lemezein, de ez egy permanensen kísérletező csapatnál alapállás. Ez a zene eleve nehéz, vagyis leginkább arról beszélhetünk, hogy melyik album mennyire befogadható a „nehézségen” belül. Első hallásra egy ilyen album rettentően megterhelő lehet a felkészületlen fülek számára, én azonban néhány nekifutás után kezdem bogoztatnia szálak egy részét. Más út nincs, természetesen, ha valaki képes elviselni az efféle zenei próbatételeket. A disszonáns, atonális dallamképződmények ugyan fárasztóak lehetnek, még leginkább ezek jelentenek fogódzót a masszív, szövevényes riff- és gitáráradatban.

Ahogy kivettem, a produkció nem lett túlbonyolítva, elég organikusnak tűnik, emellett arányosnak – a basszusgitár szépen döngeti, duruzsolja méhkasszerű témáit, és a dobok is hasonlóan mániakusok, mint a többi hangszer, és az ezek által felrajzolt szürreális kép. A legkevésbé az éneket gondolták túl – nyers hörgések, ordítások, de Nicholas McMaster gitáros/frontember nem vállalja túl magát ezen a téren. A zene akkora bűvészmutatványokkal van teletűzdelve, hogy aligha tudná bármely típusú ének tartani vele a lépést. A 13 perces záró címadó kompozíció nagyon komoly opus, tele jobbnál jobb témákkal, nagy hangulatokkal.

A Scour Order a Krallice mércéjével mérve valamelyest hallgathatóbbnak tűnik, megvan a black metalos sodrás is – persze progresszív köntösben –, valamint kiemelt pontok az egyes dalokban. Várom a pesti koncertet.

„A vége felé kezdett csak idegesíteni, addig tetszett, egyelőre ennyit tudok mondani.”

Uzseka Norbert / 8

„Olyan, mintha a Meshuggah felvenne egy black metal albumot. Nem mondom, hogy tetszik, de kíváncsivá tett, és már ez is több, mint amit sok mai lemez elmondhat magáról.”

György Zoltán / 6

OLIVER ZISKO PLAN(e)T-based

SZERZŐI KIADÁS / UZSEKA NORBERT / 9

Ziskó Olivér metal vonalon a legtöbben a Sear Blissből ismerhetik, de számtalan lemezen szerepelt, számtalan zenei irányzatban, s jó ideje készít szólóalbumokat is, melyek közül ez a negyedik.

A számos közreműködéssel készült anyag progresszív rock/metal, jazz és fúziós zene keveréke – vagyis hát épp attól fúziós, hogy ezek keveréke. Baromi komplex, miriádnyi témát felvonultató album, s minthogy az élő bolygó, a természet, a növényzet adja a fő inspirációs forrást, ez jól is van így. Relatív, hogy az egyes kompozíciók mennyire közvetítik azt a hangulatot, azon fogalmakat, amelyekre a dalcímek utalnak, ám a PLAN(e)T-based adta élményhez az is hozzátartozik, hogy veszed a fáradságot, és átböngészed a kissé szemkifolyatós jegyzeteket a borítón. Minden dal kapcsán leírta Olivér, hogy milyen zenei hatásokra, elemekre épül, majd kifejti azt is, mit akar üzeni. Nem pusztán azt, hogy „mindmeghalunk, oda a bolygó”, hanem azt, hogy valaha, az Édenkertben megvolt mindaz, amit ma „fenntarthatónak” neveznek, hogy a növényekkel-gombákkal-állatokkal összhangban, harmóniában lehet és kell élni.

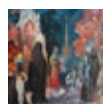
Mindezek fényében csak még jobban ájtón az anyag zenei oldala is. Bár Ziskó mester játéka mindenütt ott van, bőven jut terep a többi résztvevőnek is. Akik között olyanokat találunk, mint Derek Sherinian billentyűs (ex-Dream Theater, Planet X), aki valami tonnás súlyú, ősi hangzású szintiszólót tesz a Connectionbe; vagy Robin Zielhorst (ex-Cynic, Exivious, Obscura), aki a nyitó Awakeninget és a King Crimson is idéző Metacognitive-et gazdagítja brummogó basszusjátékával, és így tovább. A legtöbbet foglalkoztatott vendég azonban Kertész Márton (Rivers Ablaze, Sear Bliss), aki a legtöbb metalt is teszi az anyagba. De öröm hallani Kovács Attilát is (Bong-Ra, The Answer Lies in the Black Void, ex-Sear Bliss, Varso stb.), aki a záró, vibráló The Self-Sufficientben penget.

Hozzá kell még tenni, hogy a billentyűs hangszerek ugyanolyan fontosak az anyagon, s ezek zömét szintén Olivér játszotta fel. Gyakran hoz olyat, amit én a '70-es évek prog nagyjaihoz (főleg ELP) tudok kapcsolni, ezzel emelkedett-monumentális, ill. gyakran mesélős hangulatot adva a kompozíciókhoz.

Aki szereti az örülten komplex zenélést, a 4/4-től eltérő, komplikáltabb ritmusokat, netán a leg-sűrűbb Dream Theater-szerzeményeket (avagy a Liquid Tension Experimentet), annak főleg ajánlott ez az album.

REZN Cycles in the Infinite Dream

SARGENT HOUSE / BALI DÁVID / 9

A chicagói Rezn azon lassan élő produkciók közé tartozik, akik nagyon folyamatos pályáival, lemezeiről-lemezeire emelik a tétet, miközben saját hangzásuk is egyre markánsabbá, magával ragadóvá válik. Márpedig egy olyan telített műfajban, mint a pszichedelikus stoner/doom, az ember már aligha vár olyan teljesítményt, ami egyből a székhöz köthetné, viszont a Cycles in the Infinite Dream, a zenekar hatodik nagylemeze olyan szintlépést hoz a zenekar életébe, amivel remélhetőleg már az undergroundon kívül is képesek lesznek megmutatni magukat szélesebb közönség számára.

Félreértés ne essék: a Rezn eddig is bőven túlmutatott az egyszeri, ígéretes zenekarokon, és legutóbbi lemezfolyamuk, a Solace és a Burden kimondatlan duplalemez-természete is azt igazolta, hogy a négyes olyan hangfolyamokban gondolkodik, ahol maguk az albumok is egymással való diskurzusban születnek meg. A Cycles azonban

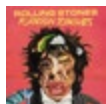
olyan tartalmi és formai érést hoz a zenekar életébe, amivel elkülönül a többi kiadványtól: egyfelől a dalszövegek és a lemezkoncepció mélysége sosem volt ennyire kompakt és magával ragadó. Eközben pedig zeneileg továbbra is olyan arányban jelennek meg a kilencvenes évektől megörökölt, grunge-os ének dallamok, a toolos páratlan ütemekre érzékező váltások, az Isistől elsajátított, utaztató hangulat és a Russian Circles-féle rétegzett dalszerzés, hogy abban minden hangszer különálló elemként is önálló életet él, és közben a lemez egyszer sem válik közhelyessé vagy önismétlővé. Sőt, hangszerelés tekintetében szaxofont, hegedűt és csellót is találunk a lemezen, és egyik ilyen pillanat sem válik öncélúvá vagy magamutogatóvá.

A Cycles in the Infinite Dream lemezként olyan teret hív életre, amiben az álom egyfajta második valóságként válik az életünk részévé, és ebben a dalfolyamban megjelenik a keleti filozófia az identitás ciklikusságán és az újjászületés gondolatíságán keresztül, miközben a zenekar bevallottan szeretett volna reflektálni a lynchi álomstruktúrára – ez pedig messze túlmutat a lebegtetés élményén. Az album így egy olyan szabadon adaptálható, ha úgy tetszik, meditációs teret hoz létre, amiben maradéktalanul megjelenik a tagok bölcsessége is, és az, hogy az elmúlásra nem valaminek a lezárásaként tekintenek. Ha pedig ráérzel az ebből fakadó nyugalomra, megérted, hogy a Rezn új lemeze már messze túlmutat azon, hogy négy chicagói zenész szeretne versenyképes produkcióvá válni. Ez az a fajta életszemlélet, amiben nincs is helye megmérettetésnek, és ahogy a technika death metalban a Cryptic Shift hozta el az év albumát azzal, hogy sajátos formanyelvében csak befelé figyel, úgy ez hatványozottan igaz a Reznre.

A Cycles in the Infinite Dream jó eséllyel lesz az év legmélyebb és legjobb progresszív-pszichedelikus stoner/doom megjelenése, amiben azok is el fognak tudni mélyedni, akik alapvetően nem érzik magukénak ezt a hangzást. Abban pedig már most biztos vagyok, hogy a zenekar következő koncertjéhez kicsi helyszín lesz már a Robot.

ROLLING STONES Foreign Tongues

POLIDOR RECORDS / GYÖRGY ZOLTÁN / 10

Mit tud írni az egyszeri kritikus „a világ legnagyobb rock and roll zenekarának” 25. stúdióalbumáról?

Sőt, mit mer írni, úgy, hogy az ne tűnjön blaszfémának, vagy okoskodásnak? Egy olyan zenekarról beszélünk, akik 64(!!) éve velünk vannak, milliós életére voltak hatással, és minimum a rockvilág fele belőlük merített inspirációt. Egy olyan zenekarról, ahol a 82(!!) éves énekes és gitáros a kezdetektől együtt vannak, de még mindig tiniket meghazudtoló energiával és lendülettel járják a világot. Egy olyan zenekarról, akiket én magam is szinte heti szinten hallgatok már több mint 45 éve, és nem tudom megunni. Megpróbálok mindenféle rajongás, ömlengés és egegik magasztalás helyett kivételesen inkább a tényekre hivatkozni.

A Hackney Diamonds három éve szinte a semmiből jött, és nem csak én voltam azon a véleményen, hogy kb. a '70-es évek vége óta nem csinált ilyen jó lemezt a banda. A klasszikus értékek megőrzése mellett is fiatalos volt, esszenciája mindannak, ami miatt tényleg a Stones az egyik legtöbbet emlegetett banda a világon. És most itt a Foreign Tongues, és ahogy az várható volt, abszolút folytatása az előzőnek, kvázi dupla album is lehetett volna. Köszönhető ez elsősorban Andrew Watt producernek, ennek az alig 35 éves zseninek, aki rengeteg pop/rock bandával (Lana Del Rey, Iggy Pop, Blink-182, Foo Fighters) dolgozott már együtt hihetetlen magas szinten, de esetünkben a legfontosabb, hogy neki köszönhetjük Ozzy utolsó két fantasztikus albumát is. Ha láttad a dokufilmet, akkor tudod, hogy ő rángatta ki Ozzyt a depresszióból, ő segített a dalírásban,

szedte össze a bandát, stb, stb. Azért is tértem ki erre, mert ugyanezt a párhuzamot vélem felfedezni most a Stones kapcsán is. Watt egy igazi rockrajongó, aki azért akar Stones- vagy Ozzy-lemezt csinálni, mert rajong értük, új lemezt akar hallgatni és arra bulizni. Addig nyüzsög, míg tető alá nem hozza. Irigylem a munkáját!

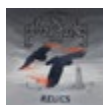
Két meghallgatás után annyit tudok írni, hogy az ő album úgy tökéletes, ahogy van. Valójában a nyitó Rough and Twisted és In the Stars kettőse már május óta folyamatosan pörög nálam, így a két dal után nem is vártam mást. Ahogy az előző albumon, úgy itt is megidőződnek a rock 'n' roll mellett a Stones különféle korszakai a bluestól (Ringing Hollow) a soulon át (Jealous Lover) a diszkóig (Never Wanna Lose You). Kapunk egy Amy Winehouse- (You Know I'm No Good) és egy Chuck Berry- (Beautiful Delilah) feldolgozást, hálásak lehetünk az utolsó Charlie Watts-cal felvett dalért (Hit Me in the Head), élvezhetjük Keith Richards füstös bluestorkát is (Some of Us), vagy vadászhatsz a vendégművészek játékára. Most is illusztris a névsor: Paul McCartney, Robert Smith

(The Cure), Chad Smith (Red Hot Chili Peppers), Steve Winwood és Bruno Mars. És persze Andrew Watt, aki nem csak producer, de két dalban társszerző, és számtalan hangszeren is játszik a lemezen.

A Hackney Diamonds három év alatt nem tudott kikopni a lejátszóból, most megkapta a párját, tényleg mintha duplaalbum lenne. Ahogy egy Use Your Illusion esetében is a mai napig bármikor előveszem, lefut a két lemez együtt, biztos, hogy ezt is párban fogom kezelni, de azt hiszem, hogy ezt soha egy perccig nem fogom bánni vagy unni.

SCALD Relics

CRUZ DEL SUR / MILÁN PÉTER / 8

A Scald egy orosz doom metal zenekar, amely a '90-es évek derekán működött és nem volt éppen kegyes hozzájuk a sors, mivel pont a debütalbum (Will Of Gods Is A Great Power) megjelenésének évében,

KAMELOT Dark Asylum

NAPALM RECORDS / SCHMIDT PÉTER / 7

A die-hard Kamelot-fanok minden bizonnyal tudnának ellenérveket felsorakoztatni a véleményemmel szemben, illetve felhívni a figyelmemet bizonyos nüansznyi különbségekre, elmozdulásokra az egyes újabb keletű albumok hangvétele és eszköztára között. Azonban nekem, aki szimplán csak kedvelem a bandát, már vagy másfél évtizede az az érzésem, hogy Thom Youngblood és zenekara meglehetősen egy helyben toporog. Az ugyancsak aprólékosan kidolgozott, részletgazdag, nagy műgonddal összerakott lemezeket készítő Angréval szemben valahogy ők már jó ideje nem tudnak igazán meglepni egy-egy új hangzóanyagukkal. Amit és ahogy kapunk a frissebb Kamelot-korongokon, az persze hallhatóan rendre nagy energiabefektetéssel és odafigyeléssel készült: komolyan megkonstruált és rétegzett a hangszerelés, hibátlan a hangszeres játék, tetszetősek az énektémák, gondolatébresztőek a dalszövegek és így tovább. Csak amíg a brazil kollégák időről időre tudnak valami váratlant is húzni a jól ismert, kiforrott zenei fordulatok mellé, addig itt mintha ugyanahhoz az eszköztárhoz nyúlna a zenekar újra és újra.

A kivitelezés igényességéhez mondjuk kétség sem férhet, Thom erre mindig nagyon kényes volt, a régi stúdiós partner Sascha Paeth pedig ezúttal is leszállította a szokásos szimfo-power hangszerelési megoldásokat. Nekem épp itt csúszik el egyébként a dolog: eltűlöttan soknak érzem a dalokban a rápakolt pluszrétegeket, épp a lényegét nyomják már agyon, a kevesebb egyértelműen több lenne/lehetne. Bármennyire is ezer éve jó cimborá Sascha, és bármennyire egy húron pendülnek Youngblooddal, talán célszerű volna valaki mással, egy földközeli megközelítésű producerrel nekifutni a következő albumnak.

A Dark Asylum egyébként conceptalbumnak készült, tizenöt tracket tartalmaz, és 51 percnyi a játékidéje. Szokás szerint jó néhány vendéget vonultat fel, többek között Tobias Sammetet, Clémentine Delauney-t (Visions Of Atlantis, Exit Eden) és a death metalos Miss Chilé, azaz Ignacia Fernándezt. Tárgyszerűen a muzsikába vagy az egyes dalokba egyébként nem tudok belekötni, végső soron azért egész jól el lehet hallgatni a lemezt, bele lehet merülni a sötét-pszicho szövegvilágba, satöbbi. Csak éppen valami váratlant, valami komolyabb pluszcavart hiányolok innen – meg több letisztultságot és fókuszaltságot. Ha mindezek meglennének, akkor egy ponttal máris többet tudnék adni. Talán majd legközelebb.

KISSIN' DYNAMITE

Kissin' Dynamite

KISSIN' DYNAMITE RECORDS / GYÖRGY ZOLTÁN / 7

Nem beszélünk eleget arról, milyen sokat köszönhet a (haj)metal társadalom James Gunn rendezőnek. Különösen a Peacemaker sorozata hemzseg a glam és hard rock daloktól. Így volt ez a Kissin' Dynamite esetében is, a harmadik részben volt egy ikonikus jelenet, ahol a Six Feet Under szólt a banda 2012-es lemezéről. Sokat lendített ez akkor a zenekar népszerűségén, épp azért szomorú valahol, hogy Hannes Braun énekes pont most vonul vissza. (Erről bővebben az interjúban olvashatsz.) Az új lemez a búcsú, Hannes hattýúdala, ami hat új és hét korábbi számuk feldolgozását tartalmazza.

Két új dallal nyit a lemez, és a Glory Days egyből egy hatalmas rattos témával indul, de aztán az ének inkább Bon Jovi, olyannyira, hogy még John is elismerően csettintene. A következő I Salute You még tovább fokozza az áthallásokat, szinte hangról hangra idézi a Men Without Hats 1982-es híres dalát, a The Safety Dance-t. Pofátlan nyúlás, de a végeredmény a skótdudáival és a Saltatio Mortis közreműködésével iszonyat fogós lett.

Innentől jönnek a feldolgozások is, amik az első két lemez idejéből valók. A Heartattack sokkal dögösebb lett, egymás után hallgatva a két verziót tűnik csak fel, mennyit fejlődött Hannes hangja. A szájtgitár, majd az énektéma most kicsit szintén inkább a Bon Jovit idézi csakúgy, mint az „óóó óóó”, a következő új dal, a Night Is Calling refrénjében. Az Out In The Rain újrájának érdekességét az adja, hogy ezt Hannes az Amaranthe énekesnőjével, Elize Ryddel éneklő duettben. Egyébként esküszöm, ha most hallanám életemben először a csapatot, az első öt dal alapján meg nem mondanám, hogy németek. Az első jelét ennek a hatodik dalban, a Love Me Hate Me-ben hallom, ennek van először igazán germán íze. Itt eredetileg is erős volt a Bonfire-, a Pink Cream 69-hatás, sokat most sem változtattak rajta. A lírai Lie For Me új verziója az a fajta akusztikus dal lett, ami simán mehetne bármelyik korabeli Extreme- vagy Mr. Big-lemezre. Itt is kapunk egy vendégekesnőt: Anna Brunner (League of Distortion) reszelős hangja jó kontrasztban van Hannes torkával. Megint új dal; az 'Til Be újra a német Bonfire-t idézi, majd a Steel Of Swabia új verziója szintén, ami nem is csoda, ebben a Primal Fear és Dragonforce tagjai vendégeskednek. Az Against the Worldben sok eltérés nincs a régihez képest, bár van egy női vonósnegyes vendég, az Eklipse. A Nothing Breaks Like A Heart ismét korai Bon Jovi, úgy látszik, az új dalok ebben a szellemben születtek és ebből a sorból az Only The Good Die Young újrája sem lóg ki. Végül a Good In Goodbye Hannes könnyes búcsúja a zenekartól, a rajongóktól, az elmúlt húsz évtől.

Kicsit felemás érzéseim vannak a lemeztől. Egyrészt, ha búcsúzni kell, az ilyen legyen, méltó a csapathoz. Másrészt azért, mint a banda eddigi lemezeinél, itt sem tudok szemet hunyni a rengeteg áthallás miatt. Igaz, Tarantino is azt mondta: „Lopni csak a legnagyobbaktól érdemes...!” és ez a lemez is olyan, aminek minden részletét hallottuk már valahol, sok dalt ugye duplán is, de a végeredmény, ahogy össze lett mixelve, az nagyon szórakoztató. Tényleg jó a lemez, de a pofátlan nyúlásokért csak le kell vonjak, meg a rettenetes borítóért is, de a végső hetes az masszívan be van betonozva és egy jó nagy flakon hajlakkal lefújva, hogy csillogjon is!

„Az európai dallamrock színtér egyik leg-markánsabb zenekara egy korrekt, könnyen befogadható, fülbemászó dalokat tartalmazó albummal. Ezt a zenét nem túlgondolni kell, hanem élvezni.” **Gyuricza Ferenc / 8 pont**

„Nem rémlik, hogy hallottam volna valaha erről a bandáról, ami nem csoda, hiszen ez a bulirock nem az esetem. De nem leszek rosszindulatú, van benne annyi kraft és energia, hogy megér egy hetest.” **Milán Péter / 7 pont**

1997-ben hunyt el balesetben az énekesük, Agyl. A zenekart megviselte a tragikus esemény, beszüntették tevékenységüket, és csak 2019-ben alakultak újra. A színtéren többen felfigyeltek a csapat eredetiségére, így a német High Roller Records, amely újra kiadta a bemutatkozó nagylemezt, majd a visszatérő albumot, és a sok zenekar élén látható Felipe Kutzbach énekes, aki a hangját kölcsönözte a Scald Their Flies Our Wail! kislemzéhez és az Ancient Doom Metal albumhoz. Kutzbach és a Scald elkészíttek egymástól, tavaly óta Hrafn a Scald frontembere. Vele készült el a Relics EP.

Mint a címből lehet sejteni, régi felvételek köré szövődött ez a kiadvány, egész pontosan három olyan dalt vett fel az orosz zenekar, amelyek a debütalbum után íródtak, de eddig csak koncerteken bukkantak fel. Itt volt az ideje, hogy stúdióváltozatok formájában is megismerhessük őket. Mint megtudtuk, a Scald legénységére olyan zenész/énekesek gyakoroltak hatást e dalok születése környékén, mint Mari Boine énekesnő, valamint olyan zenekarok, mint a Fates Warning, a Dream Theater és a Sanctuary. Ebből következően a hagyományos doom metaltól valamelyest eltávolodtak, illetve a zenében több a heavy meta-los elem és kevesebb az olyasféle doom, ami akár a Candlemasshez lenne köthető.

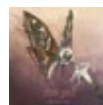
Az EP egyik legjobb tétele Flame címmel hallható, melyben Hrafn kifejezetten magas hangon énekel, és a zenében, a gitárjátékban én a Confessor világát is felfedezni véltem. Persze, nem vagyok benne biztos, hogy ismerik. A felsorolt amerikai zenekarok hatása jól kivehető Hrafn énekén. Remek szerzemény a Flame, jól megkomponált, szépek a harmóniák, a gitárok témái áramlanak, rendkívül hangulatosak. A Falcon című számot még Agyl írta Scald előtti zenekarában (Ross). Ez egy régebbi vágású metaldal, folkos elemekkel, fuvo-lajátékkal. Az EP-t egy Sokol című szerzemény zárja.

Ami a produkciót illeti, a Relics hangzása kissé talán „száraz”, azonban ezen a ponton túl nem kötnék bele, mivel minden hangszer lehet hallani, talán egy hangyányit lehetett volna igazítani az arányokon. Ez azonban semmit nem von le a zene minőségéből, a tűzből, amelyet az öregfiúk a mai napig táplálnak e zene iránt. Remélem, most e kései órán nekik is terem majd némi babér. Megérdemelnék.

SLOW GOAT

Where The Wisest Fear To Tread

SLOW GOAT / BALI DÁVID / 7

Mindig becsülöm azt, amikor egy bemutatkozó nagylemez éveken keresztül készül, és amikor hozzáférhetővé válik, az az anyag nem tartalmaz semmilyen újragondolást vagy úrkítöltést az ide vezető útról. A portlandi Slow Goat esetében ez maradéktalanul igaz, hiszen a korábbi megannyi single-ből, a demó-ból és az EP-ről sem került fel egyetlen dal sem a közel háromnegyedórás, nyolcsszámos bemutatkozásra, miközben minden egyes dalra szükség volt ahhoz az elmúlt négy évben, hogy a Where The Wisest Fear To Tread ennyire szerethető legyen.

A Rosie Peterson énekesnő vezette négyes hallhatóan törekszik a saját hangulat megteremtésére: zenei kódjában benne van a Black Sabbath klasszikus és proto heavy metalos időszaka is, miközben a dalok lebegtető, fuzzos gitártémáiból visszaköszön a desert rock, a pszichedelikus rockzene, valamint a kétezres évek okkult doom rockjának hatása is. Ha profán szeretnék lenni, annyival egyszerűsítaném le a Slow Goat hangzását, mintha a King Womanból hiányozna a mindent átjáró drámaiság, az Acid King pedig a saját hipnotikusságában súlyosabb előképek ösvényét szeretné járni, de egyik sem lenne igazságos. Ez

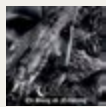
nagyan köszönhető Peterson sajátos énektechnikájának is, amiben benne van a hetvenes évek borzongató, hangulatfokozó előadásmódja is, miközben hangkaraktere sosem veszít szerepet. Ez igaz a hangszeres szekcióra is: bár igazán tűzijátékszerű basszus-dob együttállások a Dark Procession című dalt leszámítva nem tartják a sok váltásban és szólóban gazdag felvételt, de az hallható, hogy a lemez az azt író zenészeknek mindenképp mérföldkő a teljesítményükben, és hogy mindent beleadtak abba, hogy a Slow Goat zenei világa egyszerre utaztasson, és legyen is hozzáférhető.

Az egyetlen fenntartásom a lemezzel a saját emlékezetességi faktora. Amíg hallgatód, nagyon könnyű elveszni abban a rétegzettségben, amit a dalok nyújtanak, illetve abban az élő hangulatú megszólalásban, ami valódi súlyt ad minden kísérő cinnek és lepengetett hangnak – a masztret Jack Endino (Soundgarden, Nirvana) jegyzi –, de valahogy az átütő pillanatok mégis hiányoznak az általánosságban magas színvonalon megírt és eljátszott lemezből. Az mondjuk kétségtelen, hogy a Visions / Fell Ritual című dal korai Baronesst idéző, Savannah-hangulatú riffje elképesztő hatásos a maga ismétlődésében, a Wilting háttorzon-gatón lépkedő gitártéma pedig joggal juttatják az ember eszébe az Uncle Acid korai időszakát, csak közben meg hallod a dalokban annak is a lehetőségét, hogy az ember ne más produkciók-ra akarjon asszociálni.

A műfaj híveinek nagyon erősen ajánlott a Slow Goat bemutatkozása, mert szétfeszíti a bizonyítványt, és ha az eredeti pillanatok nem is határozzák meg a lemezt, az összhatás mégis szerethető. Viszont ha már úgy érzed, hogy mindent hallottál ebben a műfajban, akkor nem ez a kiadvány fog meggyőzni arról, hogy még van új a Nap alatt.

TAAKE En Skog Av Nidstang

DARK ESSENCE / MILÁN PÉTER / 7

A norvég black metal alapcsapatáról már az elején tudtuk, hogy a legtöbbjük egy vagy két ember köré szövedik, s még ha idővel el is kezdtek koncertezni, a csapatok zömét a mai napig a meghatározó egyéniségek működtetik. Közéjük tartozik a TAAKE, amely markáns hangzással rendelkezik a '90-es években indult BM-banálál között.

Hoest egymaga alkotja a Taakét, aki csak a koncertekre hív zenésztársakat. Jóban van a Helheim tagjaival, rendszeresen V'gand'r, a Helheim basszusgitárosa bőgőzik a TAAKE koncertjein. A zene azonban elejétől a végéig, tokkal-vonóval Hoest munkája. Különösebben nem kell sietnie, a maga tempójában dolgozik, de az En Skog Av Nidstang hamarabb elkészült elődeinél, már három évvel az Et Hav Av Avstand után megjelenik.

Már lemezek sora óta az benyomásom egy-egy új TAAKE-album hallatán, hogy Hoest legyárt egy adag témát, riffet, gitárrészt, ezeket nyilvánvalóan alakítja, gyúrja, formálja, majd összeállítja belőlük a lemez számait. Az előző lemezen is négy szám volt hallható, az új albumra is négyet tett fel Hoest. Közös jellemzője ezeknek, hogy tíz perc körül vannak – a norvég zenés minden bizonnyal ezt a zeneszerkesztési metódust tartja kényelmesnek. A legtöbb lemez és dal izgalmasan indul, de megszoktam a Taakétól, hogy a zene nem tudja végig ugyanazon a szinten tartani a figyelmemet. Ez azért van, mert a témák sokasága közepette el-elkalandozik a fókusz, másképp fogalmazva: nem tartom a témákat ugyanolyan erősnek.

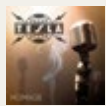
Hoest stílusa nagyon jellegzetes. Játékának része a norvég black metalra jellemző tremoló-gitározás, valamint az atmoszferikus, hangulatos részek gyakori alkalmazása, ezek elnyújtása, kibontása, szövése, színezése. Ugyanakkor bármikor átválthat „konkrétabb” metal-riffelésre, s ilyenkor az old school thrash mint hatás is beépül a TAAKE északi black metal-hangzö-

nébe. Egy 8-10 perces TAAKE-szerzeményben minden felvonul, ami a Hoest-féle black metal jellemzi: kitekert, grotteszk dallamok, nordikus jégverés-melódikák, sűrű témásülvölvények – Hoest szeret elmerülni az instrumentális részek rengetegében. Ilyenkor pihenteti reszelős, érdes black-rekesztéseit, amelyek szintúgy részei a zord összképnek.

Nem rossz az új TAAKE-album, de néha elveszem a fonalat, és mint fentebb jeleztem, nem minden témát érzek kiemelkedőnek.

TESLA Homage

FRONTIERS MUSIC / GYÖRGY ZOLTÁN / 7

Hát végül a Tesla is kikötött a Frontiersnél. Lassan tényleg olyan lesz ez a kiadó, mint valami exkluzív nyugdíjasklub, ahol az egykoron szebb napokat látott rockzenészeknek az ottani a dögös, fiatal énekesnők (Chez Kane, Cassidy Paris) adnak ihletet. De ne legyünk gonoszak, a szörnyű MI borítók mögött néha igazi kincsek rejlenek (pl. Confess) és a Tesla azért túl nagy név ahhoz, hogy egy kézlegyintéssel elintézzük ezt a leigazolást. Ők is azon csapatok garmadáji erősítik, akik hatalmas elánal törtek be a '80-as évek végén a dallamos hard rock színpadára, és az az első két lemezük valóban hatalmasat ment (Mechanical Resonance és The Great Radio Controversy), ami aztán a kor divatjának megfelelően egy unplugged albumban csúcsosodott ki (Five Man Acoustical Jam) amiről az MTV a Sigt annyit játszott, hogy az is ismeri a csapatot, aki azt hiszi, hogy nem ismeri. Aztán jött a grunge...

Hányszor, hány bandánál leírtuk már ezt a mondatot?! A Tesla is a nagy vesztesek közt van, akik ráadásul még saját magukat is beskatulyázták kicsit az akusztikus cover banda dobozába. Jó pár albumot kihoztak az elmúlt 30 évben, amin vagy akusztikus koncertet vagy feldolgozásokat hallunk vagy ezek keverékét. En is elengedtem őket, talán a 2007-es Real To Reel volt az, amit utoljára hallottam tőlük, ott is csupa feldolgozás szerepeltek. És most közel 20 év után itt van az akkori dupla adag harmadik része, tovább víve azt a vonalat és hangulatot. Tulajdonképp Real To Reel 3 is lehetne az album címe, bár ez az adag ezúttal – mily meglepő! –, sokkal akusztikusabb lett. Mondhatnám, hogy unalmas, egyszerű lerágott csont ez, de ez is olyan, mint egy jó húsleves. Ugyanaz a recept, de mégis minden vasárnap hatalmas élvezettel kanalizod be a tényérnyi adagot. Ráadásul a Teslának ez a stílus a kisujjában van, és felfoghatjuk ezt egyfajta kör bezárulásnak is, hisz a csapat még a '80-as évek elején coverbandként kereste meg a betevőt Kalifornia éjszakai klubjaiban.

14 szám van a lemezen és egyből az első egy új, saját dal. A Never Alone Ízig-vérig klasszikus Tesla-sláger, azonnali dallamtapadó refrénnel, és örömmel konstataljuk, hogy Jeff Keith hangja alig kopott valamit. Mondanám, hogy unalmas, egyszerű lerágott csont ez, de ez is olyan, mint egy jó húsleves. Ugyanaz a recept, de mégis minden vasárnap hatalmas élvezettel kanalizod be a tényérnyi adagot. Ráadásul a Teslának ez a stílus a kisujjában van, és felfoghatjuk ezt egyfajta kör bezárulásnak is, hisz a csapat még a '80-as évek elején coverbandként kereste meg a betevőt Kalifornia éjszakai klubjaiban.

A fennmaradó 13 dalban már nem érik el ezt a magasságot, és valószínű a minőség is hullámzó. Vannak nagyon jól etalált interpretációk, mint pl. a Temptations (I Wish It Would Rain), Bob Seger (Night Moves), a Supert ramp (Give A Little Bit), a Creedence Clearwater Revival (Have You Ever Seen The Rain) és Etta James (I'd Rather Go

Blind) dalai, de olyanok is vannak, amiket kár volt erőltetni, pl. James Brown (I Got You) vagy Elvis Presley (If I Can Dream). A többi (Sam Cooke, Badfinger, Hank Williams, stb.) inkább középsezer, bár lehet csak azért, mert ezeknek nem ismertem az eredetijét.

Többet vártam a Teslától, viszont nem tudom nem szeretni őket. Ez a csapat is a tinikorom egy szelete, és maga zenekar még mindig a topon van, sőt Keithen kívül az eredeti felállásból még Frank Hannon és Brian Wheat is itt van. Ráadásul akár nagyot is durranhat a lemez, mert most indul a csapat turnéra a Mötley Crüe és az Extreme társaságában, és ezeket a dalokat aztán valóban betéve tudja az amerikai közönség. Aztán ha tényleg bejön, akkor legközelebb remélem már nem Real To Reel 4-ről, hanem a The Great Radio Controversy 2-ről írunk.

TOMBSTALKER Chaos Monolith

AWAKENING RECORDS / KÁNYA FERENC / 6

A Tombstalker egy lassan húsz esztendeje alakult amerikai death metal-horda, talán ez Anton Escobar (aka Conqueror Horus) gitáros-frontember-dalszerző-bandafőnök legkorábbi csapata a körülbelül féltucatból. A banda mindig is a koszos, d-beates, blackened death és a régi vágású death metal határmezsgyéjén mozgott – a Chaos Monolith című második teljes lemezük is ezen az ösvényen halad tovább. A Tombstalker első nagylemeze, a Black Crusades csaknem egy évtizede jelent meg, tehát nem siették el a folytatást.

A zenekar a kezdetek óta elfogyasztott néhány dobost, sőt még a legutóbbi, nem is olyan régi Age of Darkness EP (2023) óta is változott a felállás ezen a poszton: a bőrök mögé ezúttal Dustin Boltjes ült be (Storm Bolter művésznéven), akit hosszabb ideig a Skeletonwitch soraiban láthatunk. Sokat látott, feszes, punkos lendületű dobos, aki a zenekar agresszív oldalát húzza ki jobban. Nem a fényre, mert az nemigen jut be a produkció belsőbb rétegeibe.

A 2022-ben csatlakozott Clay Rice (azaz Gruftspüre) szólójátéka már az Age of Darknessen is hallható volt – talán picit jobban is, mint ezúttal. Ő egy Rotting Kingdom nevű doomos formációban is együtt zenél a bandafőnökkel. Lassulás nem érkezett vele, viszont az atmoszférában történő gondolkodáshoz talán van köze. Ez a lemez leg-alábbis inkább az atmoszférára épít, mint a tényleges húzásra, bár összességében gyorsabb, húzó-sabb nótákat tartalmaz, mint elődei általában.

Ahogy eddig is, a muzsikában eléggé meghatározó a brit death metal (Bolt Thrower, Benediction stb.) komorsága és a crustos alapok, de nincsenek menetelős groove-ok; inkább gyors, északi stílusú (Unleashed, Grave stb.) rohamokra és nagyobb szabású architektúrákra építik a dalokat, az egésze pedig ráültetnek egy gonosz, kaotikus, „dél-amerikás” hangzást, ami sokszor inkább elmos, mint üt. A fővokál kivitelezése a maga módján stílusban változatos, az old school black és death metal szinte minden ordító-károgó-morgó-hörgő eszköztárából válogat.

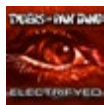
A gitárokról hasonlóan sajnos nem mondható el, ráadásul itt-ott vannak utánérzések, meg inkább csak folynak, viszi az ár a rifeket: a dobok és a zajos, túlvézérelt blackened textúrák elviszik a fókusz, gyakran még a szólókról is – pedig ha fülel az ember, lennének jó témák. A dalok nem igazán izgalmasak: sok a hasonló tempó, kevés a karakteres váltás, és ritka olyan pillanat, ami tényleg megfogott volna.

Mindettől eltekintve a Chaos Monolith meg egy rossz album, csak annyira markáns akar lenni, hogy nem az. Olyan, mintha a produkció a szándékosan koszos hangzást és a sötét hangulatot akarná előtérbe tolni, így a dalok nem kapnak elég mélységet és mindeközben elveszik az a fajta brutális, egyenes death metal súly, ami a stílus alapja.

Általában értem az ilyesfajta zenéket, de ez most nem áll össze egészé olyan erővel, mint amennyit az anyag ígér. Akár erős visszatérés is lehetett volna, de a Chaos Monolith inkább csak egy közepesen érdekes, „antikolt” death metal anyag, ami mögött érzem a szándékot, de ez a megvalósítás nem üt akkorát.

TYGERS OF PAN TANG Electrified

MIGHTY MUSIC / KÁNYA FERENC / 8

A brit heavy metal történetében jó néhány olyan makacs zenekar van, amely következetesen kitart a saját identitása mellett. A Tygers Of Pan Tang ezek között is különleges helyet foglal el: a NWOBHM hajnalán három olyan albumot adott a műfajnak, amelyek megmutatták, hogy a brit heavy metal lehet egyszerre nyers, ösztönös és édeskesen dallamos, még AOR-os ízekkel is. A Wild Cat adta a harapós energiát, a Spellbound a brit melodikus metal kifinomultságát, a Crazy Nights pedig a refrénpontú megközelítést. A nyersesség, a dallamosság és az érett megoldások már ekkor a Tygers lényegévé váltak.

A klasszikus felállás szétesése után a zenekar hosszú évekre eltűnt, majd az ezredforduló környékén Robb Weir – az egyetlen ma is aktív alapító tag – újraindította a bandát. A modern korszak fokozatosan építette újra a Tygers identitását: a Mystical és a Noises From the Cathouse még kereste az irányt, az Animal Instinct és az Ambush viszont már egyértelműen kijelölte azt a brit dallamvilágú, énekközpontú hard'n'heavy karaktert, amely a reboot védjegyévé vált. A 2021-es Majors & Minors válogatás – Marco Angioni remaszterével – összefoglalta ezt az új korszakot, és nem véletlen, hogy az Animal Instinct is újra megjelent Angioni keze alatt.

Az Electrified vele készült, ami már önmagában jelzi, milyen irányba tart a banda. A 2024-es Live Blood koncertalbum fele-fele arányban tartalmaz dalokat a korai klasszikusokból és a 2022–2024 közötti időszakból. A felvételek alapján lejön, hogy a brit veteránok feszesen, energikusan viszik a boltot, semmi nyoma a fáradt, öreguras megoldásoknak. Ez az attitűd az Electrifiedon is jelen van, még ha a lemez összsképe nem is annyira heavy metalos, mint amennyire a 2026-os új jelszó: „the heavier, the better” sugallja. Nincs „kapuzárás pánik keménykedés” vagy „NWOBHM-korabeli lelet” érzés, tényleg megfogható a Tygers Of Pan Tang fejlődése: az Electrified a Bloodline logikus folytatása, egy spontán visszatérés a Wild Cat ösztönösebb metaljához, de megőrzi azt a dallamos szívet is, ami a Spellbound és Crazy Nights óta jellemzi a csapatot.

A modern Tygers már évek óta ebbe az irányba tartott, és az Electrified ennek a törekvésnek a legújabb lépcsőfoka. A riffek – és néhol a tem-

pók – itt-ott tényleg felidézik a korai idők nyers heavy metalosságát, de nem ez a karakterformáló, hiszen a brit melodikus metal és a hard rockos-felnőtt rockos világ érzésem szerint markánsabban van jelen. Néha felsejlik a Thin Lizzy, a Def Leppard, a Saxon vagy Ozzy képe is, de visszatérítés nincs: az anyag túlnyomó része a modern Tygers megoldásait mutatja karcos gitárokkal, kifinomult dallamvezetéssel, nagy refrénnel, nagy énekléssel.

A Bloodline már korábban megmutatta, hogy a zenekar tud hozni tényleg metalos témákat (Back for Good, A New Heartbeat, Fire in the Horizon), és ott a Madsen-féle produkció is harapósabb, nyersebb volt. Az Electrified modernebb, tisztább, polírozottabb hangzást kapott, ami jól áll, de egyáltalán nem érzem metálosabbnak. Jacomo éneke kétségtelenül erőteljesebb, direkter – különösen a The Powers That Be, az A Shadow On Fire és a Dark Skies dalokban –, de ez inkább hab a tortán, mintsem az albumot meghatározó tényező.

Dilemmás volt a döntés, de számora továbbra is a Bloodline a modern Tygers legjobbja: ott a súly, a hangzás és a dalok karaktere is egységesebb. Kihagyom azt a frázist, hogy ezzel az albummal a Tygers odaállhat a fiatal trad metal bandák mellé, mert – bár van feszültség benne, nem csak a címe miatt – ennek a lemeznek nem a feszméregetés a célja. Az Electrified vitathatatlanul jó lemez, a Tygers Of Pan Tang lényegének erős és mai összessége: egy friss és energikus album.

TYRANN Tyrann Forever

ELECTRIC ASSAULT RECORDS / SCHMIDT PÉTER / 8

A Joseph Tholl lemezismertetőben tettem említést egy bizonyos Tyrann nevű zenekarról, ahol nevezett emberünk – egyéb elfoglaltságai mellett – ugyancsak érintettséggel bír. E formációban nem énekel, csak gitározik, három társával egyetemben az old school heavy metal hagyományait annak legnyersebb, legkoncentráltabb, zsigeri formájában ápolva. A négy svéd figura egyébként olyan csapatokban is érdekelt – vagy korábban az volt –, mint a Tribulation, a Dead Road, a Black Trip vagy az Enforcer, azonban minden opció közül talán a Tyrann az, amelyik a leginkább undergroundnak mondható. Mind a szellemiség, mind maga a zene tekintetében.

Harmadik albumán a brigád újra csak alulról karcolja meg a fél óras játékidőt, és hát túlbonyolítja ezúttal sincs a történet, talán a korai, nyers NWOBHM-vonal némi punkos attitűddel elővezetett jelenkori inkarnációjaként írható le legtalálébban a Tyrann muzsikája. (Ne feledjük, a korai metal annak idején nem egyszer összeért a punkkal, talán elég, ha csak az ősz-Iron Maiden

vagy a Venom nevét hozom most fel.) Pikáns ízt ad a dolognak, hogy a dalok jó részét – ahogy korábban is – ékes svéd nyelven vezeti elő az énekes/basszer Tobias Lindqvist, illetve pár nóta részben angolul, részben svédül hangzik el. Elég speciális megoldás, bár megjegyzem, nem teljesen egyedi: példaként a japán Anthem nevét említhetem meg, akiknél egy rakás dalban a verzék és a bridge-ek japánul, míg a refrének angolul hallhatóak.

A Tyrann Forever nyolc egyszerű, egyenes vonalvezetésű, 3–4 perc körüli saját szerzeményt vonultat fel, alapvetően az előbb citált stílusjegyek mentén megfogalmazva. De annak demonstrálására, hogy mégsem 1980-at, hanem 2026-ot írunk egy huncut kacsintás kíséretében azért csak odaböknek egy kis black metalos vokalizálást a Demonomania dalban, a Kom Armageddon pedig némi blastbeat tempózással kedveskedik. A címadó nótában meg egy vér egyszerű, de tök hangulatos szintifutammal kísérik a szimpla, de hatásos riffelést. Totál egyszerű és lényegre törő megközelítéssel dolgozik a Tyrann, a dolog a humort sem nélkülözi, hallhatóan egy tét nélküli szerelemprojekt ez az egész a tagok részéről. Engem pont ezzel a belesz*rós lazasággal fogtak meg, a mindenféle sallangoktól mentes, nyílegyenes dalszerzési módszerrel. A maga helyén kezelve a dolgot, ez egy abszolút szórakoztató, jópofa album – nem melleleg süt belőle a műfaj iránti fanatikus elkötelezettség is.

Ja, és a Tyrann nevéhez fűződik az új évezred talán leginkább true nótacíme: Don't Make Fashion Of Our Heavy Metal Passion. Hát lehet ehhez még bármit hozzátenni?

UNCLE ACID & THE DEADBEATS Shapes Of Midnight

KILLER CANDY RECORDS / MILÁN PÉTER / 8

Az egyik „legprotóbb” proto-zenekar a szintéren a 2009-ben Cambridge-ben alakult Uncle Acid & The Deadbeats. Mint bizonyára néhányan emlékeznek rá, kb.

tizenöt évvel ezelőtt az underground kiismerhetetlen mozgásai útnak indítottak egy retro-rock hullámot, amely számos kitűnő zenekart hozott felszínre. Azóta lecsillapodott ez a trend, de az életrevaló zenekarok azóta is aktívak, mint az egyik „túlélő”, jelen tárgyunk, az Uncle Acid & The Deadbeats. Ha rátekintünk a diszkográfiára, megnézzük a lemezborítót, mintha egészen a '70-es évekig repülnénk vissza; a tipográfia, a grafikai elemek, a fotók, az egész vizuális hangulat azt az érárt eleveníti fel. A felelevenítés jó szó, mivel a legjobb csapatok nem pusztán lemásolták a régi hangzást és zenei elemeket, hanem átültették a mába a kedvelt hangzásvilágot. Másképp nincs is értelme. Úgy vélem, ez az angol csapat ezt mindig jól érzékkel valósította meg.

Shapes Of Midnight címmel jelenik meg hamarosan a brit ötös hetedik nagylemeze, és nehéz lenne megállapítani, hogy a csapatban forrpon vannak az energiák, még véletlenül sem arról van szó, hogy egy csapatnyi ember elmerül a múlt zenéjének passzív regenerálásában. Ha átlátunk a pszichedelikus ködfelhőn, a vintage-hangzáson, a brutál-őszinte analóg-produkción, a régiesen ható összképen, világosan hallhatjuk egyfelől a lemez egészen végighullámzó kreativitást, a játék szeretetét, valamint az erőt, amit ezek a dalok magukból árasztanak. Az „áraszt” kifejezés megfelelő lehet, ugyanis nagyon erős atmoszférával rendelkezik a Shapes Of Midnight anyaga.

Ha elsőre nem feltétlenül, második, harmadik alkalommal „le fog esni”, hogy dalszerzés terén komoly színvonalat mutatnak fel az angolok. Emelett a hangulatteremtés, -építés is fontos része az eszközparknak. Mint megtudtam, a lemez részt Edgar Allan Poe klaszszikusa, a Vörös halál álarcá inspirálta. Vagyis

UNCLE ACID & THE DEADBEATS

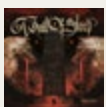
a horrorhangulat, ami mindig is része volt ennek a csapatnak és tágabban az egész retro/okkult rock-vonalnak, az új albumon is jelen van. A kísérletes ódon billentyűsök, mint be-bekúszó hangulati elemek egy-egy olasz horrorfilm sötét, baljós világát is felidézlik.

Az atmoszféra felkeltése az egyik oldalról képezi az Uncle Acid & The Deadbeats zenéjének támasztékát, a másik a remek hangszeres játék, a maszszív dobok, az izzó gitározás, a kissé nazálisnak tűnő, ám karakteres ének, valamint a be-beszűrődő stílusjegyek arányos alkalmazása. Ennek megfelelően a heavy metal mellett retropop-ízre is felfigyelhetünk, lásd, halld: Psycho On The Loose. Hangulatos szám az I Won't Sleep ('til You're Gone) is, egy Thin Lizzy-hatású primordiális rock/metal-darab.

Ezúttal egy összefogottabb, kompaktabb albummal jelentkezett az angol gárda a tőlük ismert igényességgel, zenei tűzzel, ötletességgel.

WALL OF SLEEP Monolith EP

H-MUSIC / SCHMIDT PÉTER / 10

Önmagukhoz mérten szuperszonikus tempóban, mindössze bő egy évvel a remekül sikerült The Kingdom album megjelenése után, a 25 éves jubileumi koncert dátumához (szeptember 12.) igazítva jön ki hamarosan a Wall Of Sleep legújabb hangzóanyaga. 41 perces játékidője, és minden tekintetben igen összeszedett mivolta okán az EP titulust csak vonakodva használok rá, az ...And Hell Followed With Him album például simán rövidebb volt ennél. A lényeg mondjuk nem ez, hanem az az öt vadonatúj, már a The Kingdom megjelenése után íródott dal, amit itt hallhatunk – és amikhez amolyan bónusz gyanánt Füleki Sanyiék még elkészítették a 2007-es Stabat Mater egy masszív újragondolását, valamint Gary Moore klasszikus Out In The Fields nótájának feldolgozását.

Az énekes Batty Zoli 2017-es csatlakozása utáni első nagylemez, a The Road Through The Never – minden értenye mellett – nézetem szerint inkább még az összeszokásról szól, a Füleki-Batty dalszerzői tengely az egészen kitűnő tavalyi The Kingdom albumra érett száz százalékosan ütőképesse. A Monolith pedig csont nélkül viszi tovább az ottani a nívót – nem is értem, ilyen relatíve rövid idő alatt hogy sikerült egy ennyire kiérlelt, részletgazdag és összeszedett anyagot összerakni. De tőkét ki, hogy így történt.

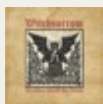
Ami az öt friss szerzeményt illeti, nos, a zenekar nem méri fukar kézzel a jót, tekintve hogy három tétel is a hét-kilenc perc közötti játékidő-tartományban mozog. A nyitó Outsider ugyan még négy perc alatt marad, ez egy viszonylag direkt és egyenes vonalú darab – igazi lemezindító nóta kerek, fogós refrénnel. A kettes Abyss a maga közel kilenc percével már fajsúlyosabb vizeken evez: epikus-monumentális, kimérten sabbathos tempójú szerzemény ez, aminek sabbspontjaként a rövid narrációs betét után egyszer csak felsír Kemencei Balázs gitárszólója – hidegrázós pillanat, sokadszorra is. Nem mellesleg a dalt a Nevergreen-főnök Matlári Miki komoran patoszos billentyűzése festi alá, talán ez is elmond valamit a nóta kisugárzásáról („hiába építessz kőkatédrálist”). A korábban már közlést Nothing Remains a verző alatti Trouble/Metallica-jellegű riffelést oldja egy nagyívú refrénnel, míg a The Killing 25 és a When The Time Comes egyaránt hét perc körüli, komorabb és újra csak nagyszabásúbb, részletgazdag tételek. Ezeknél különösen érdemes a szövegekre is odafigyelni, pláne ha az ember túl van már egy bizonyos életkoron illetve néhány keserű tapasztaláson. Utóbbiban külön tetszik az a szinte Pink Floyd módjára letisztult, szép gitárszóló.

Az EP-t záró két kvázi-bónusz közül a Stabat Mater alapos ráncfelvarráson esett át: a BZ által

felfrissített énektemák egyfajta arabos-keleties ízt kölcsönöznek a dalnak, míg Balázs gitárszólója a klasszikus Rainbow világot idézi fel – ugye neked is megvan a Gates Of Babylon? Az Out In The Fieldsben pedig Bob Macura (szintén Nevergreen) mélyebb tónusú hangja egészíti ki BZ magasabb énektemáit, hasonlóan ahhoz, ahogyan az eredeti verzióban Gary Moore hangjára Phil Lynott válaszolt. Egy szó mint száz, a Monolith abszolút méltó a negyedszázados Wall Of Sleep jubileumhoz – szeptember 12-én irány az A38!

WITCHSORROW The Devil And All His Works

CHURCH ROAD RECORDS / BALI DÁVID / 7

A hampshire-i Witchsorrow a brit doom undergroundjának egyik legmegbízhatóbb és legkitartóbb bástyája. A trió már több, mint húsz éve aktív, az első két lemezét Lee

Dorian kiadta, a Rise Above, az azt követő kettőt pedig a Candlelight adta ki. A The Devil And All His Works pedig első hangjától az utolsóig egy olyan kinyilatkoztatás, amiben egy veteránna való produkciót már nem a bizonyítási vágy, hanem a saját alkotói szándék maximalizmusa hajt.

A Necroskull énekes által vezetett trió számára sajnos mindig elmaradt az igazán nagy áttörés, pedig papíron minden adott volt ahhoz, hogy az okkult doom revival hullám részeként a Witchsorrow is nemzetközi rivaldafényhez juthasson. Ugyanakkor a zenekar ahelyett, hogy felvett manírokkal próbálta volna elnyerni egy elképzelt közönség érdeklődését, lemezeiről lemezeire egyre inkább egy atmoszférikus, a brit doom hagyományai előtt maradéktalanul tisztelő hangkép ápolása mellett tette le a voksát, amivel aztán nemcsak elmaradt ettől a fősodortól, hanem túl is élte azt. A Witchsorrow zenéjében maradéktalanul megjelenik a Cathedral hatása, miközben az Electric Wizard baljós hangulateremtése, a klasszikus Black Sabbath ihlette málhás témák és hangsúlyos középtempók, valamint a Saint Vitus kézenyomata is tetten érhető abban, hogy a vokáltemák változatossága és visszhangmennysége kísértetiesen átjár minden dal.

Ilyen értelemben a The Devil And All His Works is egy olyan, nagyon szerethető és megbízható kiadvány, amiben a Witchsorrow saját hatásainak változatosságát bizonyítja be, hiszen a hétszamos lemez úgy tekinthető egy hagyományos értelemben vett, konzervatív doom-megjelenésnek, hogy közben minden dalának más hangulata és eszköztára van. A lemez egyik legnagyobb erénye, hogy így is egységesen magas színvonalat képvisel, és ugyan elsőre azt feltételezhetnénk, hogy 2026-ban egy tradicionális doom album kérelhetetlenül egyhangú is kell, hogy legyen, a 'Devil dalain mégis kimeríthetetlen ihletforrásnak tűnik a műfaj hagyatéka, ezt a frissességet pedig kevesen képesek reprodukálni. Számomra azok a dalok működnek a leginkább, ahol Necroskull lebegős-visszhangos énektemáit baljós, lassan épülő szerkezetek fogják körül, mert üvöltő orgánuma olyan középtartományban szólal meg, ami gyakran hat monotonnak, viszont ezzel együtt is az itt hallható, bölcsen terpeszkedő dalok sosem válnak zavaróvá vagy idegesítővé.

A Witchsorrow új albuma elsősorban a brit undergroundnak fontos életjel: ilyen az, amikor egy zenekar kitartóan, a saját alkotói vágyait kielégítve tűz ki maga elé újabb célokat, és közben nem is vall kudarcot. A doom rajongóinak jó pár kellemes perceret fognak okozni ezek a dalok, és ha az év lemezének kevesen is fogják kikiáltani a The Devil And All His Worksöt, azt senki sem kérdőjelezheti meg, hogy piszkosul szórakoztató, és nagyon magas színvonalon megírt megjelenésről van szó.

ZAN/CODY Beautiful 'N Damned

FRONTIERS MUSIC / GYÖRGY ZOLTÁN / 9

Féltém, hogy mit kapok ettől a lemeztől. A Shotgun Messiah iszonyat nagy kedvencem volt a '90-es évek elején, különösen a Violent New Breed, amin két favorit stí-

lusomat a sleeze/dirty rock és electro industrial elemeket vegyítették, abszolút korszakalkotó módon. Tim Skold azóta is nagy kedvencem, az album másik agytrösztje Harry K. Cody viszont szinte teljesen eltűnt a zenei életből. Épp ezért volt számomra az év egyik legizgalmasabb zenei híre, mikor áprilisban felröppent a hír, hogy Cody visszatér, ráadásul az eredeti énekessel, az első SM-lemezen éneklő Zinny Zannal. Zen se volt túl aktív az elmúlt évtizedekben, néha kiadott egy azonnal a feledés homályába is vesző szólólemezt, de az albumot hallgatva kicsit sajnálom, hogy nem kaptunk belőle többet. Szerettem a klasszikus glames, nyávogós, nyegle hangját az első SM-lemezen, amit így közel 40 év kihagyás után nehéz is lenne reprodukálni, viszont egy nagyon kellemes, erős, kicsit rekedtes rock torka lett mára, amit sanszos, hogy tudatosan közelebb is vittek Skold orgánumához.

A múlt és pont a nagy kihagyás miatt elkerülhetetlen az összehasonlítás a SM világával, és már az előzetes dal (Damn) alapján lejött, hogy ez sokkal inkább a Second Coming világa lesz, mint a Violent New Breedé. Jelen van ugyan finoman, jelzés szinten az elektronika, de ezek sokkal inkább az első két lemez dalaihoz illeszkedő dalok. Aztán a lemezt indítva, minden egyes dalnál megerősítik ezt, viszont ami sokkal fontosabb, hogy minden egyes dalnál múlik is a prekoncepció, egyre inkább kezd megállni a lábán önállóan is a lemez.

A nyitó Sever, egy feszebb hangszerezéssel simán lehetne egy Rammstein-, de minimum egy Emigrate-dal is, aztán ha kicsit jobban fülelsz, egyre inkább előjönnek Cody finom gitártémái, azok az apró kis nüansznyi különbségek, amik anno kiemelték a Shotgun-t a tömegből. Nem rossz nyitó dal, de még nem győzött meg teljesen, ahogy még az I Am The Shit sem (érdemes figyelni a szövegére!), bár itt a refrénnél már elégedetten bólogatok, kezdenek visszatérni a régi hangulatok, dallamok. A Ride or Die-nál kezd megörögni, egy iszonyat jól eltalált parthimnusz a dal. Végül érdekes, hogy pont a lírai Suffer Citynél adom meg magam (beugrik mekkora sírós/szakító dal volt anno a Living Without You!) a She Walks With Violence gonosz nyitányával pedig már teljesen elkap a fogaskerek. Csont egyszerű dal, és valójában nem is ez a legjobb a lemezen, de mire ide érünk Codynak köszönhetően annyi zenei emlék felgyűlik, hogy nem lehet nem szeretni az anyagot. Sokszor csak egy hang vagy egy kiállás az, ami emlékeztet a régi dalokra, de az pont elég ahhoz, hogy nagyon tudjuk szeretni az albumot. Pont olyanok ezek a dalok, amikért megőrültem a '80-as évek végén, amik hallatán pár pillanatra még egy borsodi kis kocsmát is oda tudtunk képzelni a Sunset Stripre.

Feltétlen ki kell hangsúlyoznom: Cody egy zseniális gitáros, kegyetlen jó témái vannak, amit nagyon izesen tud játszani. Sokkal de sokkal nagyobb és elismertebb névnek kéne, kellett volna lennie. Egy biztos sem játéka, sem a dalszerzői képessége nem kopott meg. És hogy hiányzik e Skold? Naná! Ha nagyon szörös szívű akarnék lenni, akkor azt mondanám, jobban örültem volna egy Skold/Cody-alumnak, bár abban is biztos vagyok, hogy az egy nagyon más zenei anyag lett volna. Különleges kémia volt anno köztük, de Cody önállóan is bőven megáll a lábán, abszolút van olyan markáns dalszerző, hogy elviszi egyedül is a lemezt, ami egy pillanatra sem izzadságszagú vagy erőltetett. Ez bizony egy nagyon feszes, dögös rockalbum, ami a múlt ismerete nélkül is teljes mértékben megáll a lábán. Csak azt a rettenetes MI-alapú borítót tudnám feladni. ♥

Judas Priest

Júdás balladája

*Kevés zenekar mondhatja el magáról, hogy egy egész műfaj alakulására hatással volt – és még kevesebben vannak, akik több mint ötven évvel később is tovább építik ezt az örökséget. A heavy metal hangzása és megjelenése egészen más lenne a Judas Priest nélkül, ők azonban sosem akartak egyszerűen csak a múltjukból élni. Miközben zenészek generációi követik a nyomdokaikat, a Priest továbbra is előre tekint, és már a következő stúdióalbumán dolgozik. Szeptember 1-jei budapesti koncertjük előtt Ian Hill alapító basszusgitérossal beszélgettünk a zenekar korai éveiről, hangzásuk alakulásáról és a *The Ballad of Judas Priest* című dokumentumfilmről.*

Úgy tűnik, elképesztően sűrű időszak ez a Judas Priest számára, hiszen ismét turnéztok, közben pedig már a következő stúdióalbumon dolgoztok. Korábban úgy jellemezted az új lemezt, hogy hasonló lesz az Invincible Shieldhez, csak direkter és tradicionálisabb. Hogy áll most az album és mit tudsz még elárulni a hangzásáról, valamint az irányáról?

„Jelenleg valóban ebbe az irányba halad. Már elég sokat dolgoztunk az albumon. A dob-, basszus- és ritmusgitársávokat jórészt rögzítettük és néhány szólórész is elkészült, de persze még sok minden változhat. Még most is születnek új ötletek, úgyhogy könnyen lehet, hogy néhány további dal is felkerül majd a lemezre. Bár már sok munkát beletettünk, még mindig viszonylag az elején járunk. Valamivel tényleg direkter és tradicionálisabb lesz, mint az Invincible Shield – legalábbis egyelőre úgy tűnik. *(nevet)* Ahogy mondtam, még bármi változhat, szóval majd meglátjuk, hogyan alakul. Nagyon jól szól és mindenki keményen dolgozik rajta – vagy legalábbis fog, amint véget ér ez a turné.” *(nevet)*

Van már elképzelések arról, mikor hallhatják a rajongók az új albumot?

„Egyelőre még túl korai megjelenési dátumról beszélni, de szerintem mindenki elégedett lesz a végeredménnyel.”

Mindazok után, amit a Judas Priest elért, akár pusztán erre a hihetetlen életműre építve is gond nélkül turnézhatnátok tovább, mégis folyamatosan új zenével rukkoltok elő. Miért ennyire fontos még mindig a zenekar számára, hogy új lemezeket készítsen?

„Ha vannak jó ötleteink, akkor belevágunk. Mindig az a célunk, hogy a következő album legalább olyan jó legyen, mint az előző – ha lehet, még jobb is. Folyamatosan próbálunk előrelépni. Persze ha az embereknek nem tetszik, majd megmondják, hogy tévedtünk. De ha az új anyag erős és továbbra is megvan bennünk a lelkesedés, akkor bemegyünk a stúdióba és elkészítünk egy újabb lemezt. Miért ne tennénk? Még mindig jobb, mint csak ülni és nem csinálni semmit. Ülhetnének a babérjainkon, de egyszerűen nem ilyenek vagyunk.”

A Judas Priest sosem félt új irányokba vinni a hangzását. A Turbo idén negyvenéves, és annak idején elég merész irányváltásnak számított. Csak az új hangzásokkal és technológiával akartatok kísérletezni, vagy tudatosan az is cél volt, hogy túllépjete a hagyományos metalközönségen és szélesebb rétegeket is elérjete?

„Aztan lemezt készítettünk, mindig megpróbáljuk felülmúlni azt, amit előtte csináltunk, és valami újat kipróbálni. A Defenders of the Faith után szinte úgy éreztük, hogy azzal a megközelítéssel elértük, amit lehetett. Tudtuk volna azt egyáltalán még tovább fokozni? Aztán jött a Roland az új gitárszintetizátorával, és lehetőséget kaptunk, hogy kipróbáljuk. Arra gondoltunk, hogy talán ez lesz az új irány, úgyhogy belevágtunk – és valószínűleg egy kicsit túlzásba is vittük. *(nevet)*

Az album eléggé megosztotta az embereket. Voltak, akik imádták, mások pedig egyenesen utálták. Tudom, hogy vesztettünk rajongókat, de újakat is szereztünk. Nálunk, Angliában erre mondják, hogy olyan, mint a Marmite: vagy imárod, vagy utárod. Ha most visszatekintek rá, maga az anyag nagyszerű. Tényleg az. Ha néhány szintetizált gitárt hagyományos gitárokra cserélnél, egy remek Priest-album lenne belőle. De ez lett belőle, és jól mutatja, zeneileg hol

tartottunk akkoriban. Utána persze jóval keményebb hangzás felé indultunk a Ram It Downnal, majd a Painkillerrel. Teljesen az ellenkező irányba mentünk, mint a Turbóval.”

Amikor új zenei irányokkal kísérleteztetek, van olyan pont, amikor azt mondtátok, hogy ez már nem fér bele a Judas Priest hangzásába, vagy inkább az őszönteikre hallgattok, hogy az ötletek természetesen kibontakozzanak?

„Az őszönteinkre hallgatunk. Mindig szerencsések voltunk, mert az évek során szabadon követhettük az elképzeléseinket, és úgy tűnik, az embereknek tetszett, amit csináltunk – hacsak nem hazudtatok nekünk mindvégig. *(nevet)* Nem úgy állunk neki egy dalnak, hogy előre eldöntjük, feltétlenül így vagy úgy kell szólnia. Egyszerűen követjük az ötletet, és ha jól szól, akkor működik. Soha nem féltünk új felvételi technikákkal vagy mindenféle új kutyúval kísérletezni sem. Miért ne próbálnánk ki őket? Nincs okunk rá, hogy ne tegyük. Ez is része annak, hogy minden albummal és minden turnéval próbáljunk egy kicsit továbblépni. Így a zenekar megőrzi a frissességét, és a mai rajongók számára is releváns marad. Mindig azt gondoltam, hogy ha lejártszanal valakinek egy új Judas Priest-dalt úgy, hogy nem mutatnál képet rólunk, és nem mondanád meg, kik vagyunk, könnyen azt hihetné, hogy egy új zenekart hall. Tulajdonképpen ez a lényeg. Nem akarjuk újra és újra ugyanazt az albumot elkészíteni. Vannak zene-

karok, amelyek ezt csinálják, és az emberek pont ezért szeretik őket, de a Judas Priest sosem így működött. Mindig próbáltunk valami újat csinálni, egy kicsit másképp megközelíteni a dolgokat, és remélhetőleg minden új lemezzel valami még jobbat alkotni.”

A nemrég megjelent The Ballad of Judas Priest című dokumentumfilm lehetőséget adott arra, hogy visszatekintsetek a zenekar több mint ötvenéves történetére. Miután láttad a filmet, szerinted maradtak még olyan történetek a korai évekből, amelyekről a rajongók eddig még nem hallhattak?

„Valószínűleg akad még néhány dolog, amiről jobb, ha nem beszélünk – nem szeretnénk, ha a rendőrség kopogtatna az ajtónkon. *(nevet)* Mindenfelét átéltünk akkoriban. Például egy furgonban aludtunk Norvégiában februárban, ami akkor valamiért jó ötletnek tűnt, aztán reggel arra ébredtem, hogy megfagyott a szakállam. *(nevet)* Rengeteg hasonló élményünk volt. Előfordult, hogy napokig nem tudtunk rendesen megfürödni; közfürdőket kellett keresnünk, és akkor zuhanyoztunk, amikor éppen lehetőségünk volt rá, mert egyszerűen nem volt pénzünk. Abból éltünk, amink volt. Megtankoltuk a furgont, ettünk valamit, és nagyjából ennyi. Nagyon ritkán szálltunk meg szállodában, mert nem engedhettük meg magunknak, de hittünk magunkban, megvolt bennünk az elszántság, és végül mindez kifizetődött. Egyszerűen mentünk tovább. Ezek a körülmények sok zenekart kicsináltak volna – néha szó szerint is. *(nevet)* Mi viszont folytattuk, és most itt vagyunk.”

Gondoltál már arra, hogy egyszer egy saját könyvben te magad meséld el ezeket a történeteket?

„Ha könyvet írnék, valószínűleg a Glenn csatlakozása előtti időszakra koncentrálnék, mert az azt követő éveket már elég alaposan dokumentálták. Ken írt egy könyvet, Rob pedig keltőt, úgyhogy a későbbi időszak már nagyon jól fel van dolgozva. Ezekből az évekből, illetve a saját életemből is vannak történetek – például abból az időből, amikor még gyerek voltam. Néhány közülük érdekes lehetne, szóval ha

valaha belevágnék, valószínűleg ezekre helyezném a hangsúlyt, és a saját szemszögemből mesélném el őket. Jelenleg azonban nem tervezek könyvet írni. Ráadásul hamarosan érkezik a dokumentumfilm is, úgyhogy a zenekar történetének jelentős része már így is el lesz mesélve. Ettől függetlenül persze mindig piszkálnak vele. *(nevet)* Barátok és más szakmabeliek állandóan azt mondogatják, hogy írnom kellene egy könyvet. Majd meglátjuk, mi lesz belőle.”

Lehet már tudni, mikor láthatják a rajongók a dokumentumfilmet?

„Úgy tudom, nemrég vette meg a Netflix, bár ebben nem vagyok teljesen biztos. Öregszem – már egyre több dolgot elfelejtek. *(nevet)* A lényeg, hogy már megszerezték a jogokat, és dolgoznak a megjelenésén. Azt mondták nekünk, több platformon is elérhető lesz, úgyhogy szerintem már nincs messze – talán néhány hónap múlva, vagy legfeljebb jövő év elején látható lesz.”

A Judas Priest Birminghamból indult egy olyan időszakban, amikor a heavy metal még kialakulóban volt, több mint ötven évvel később pedig továbbra is rengeteg fiatal zenekarra vagytok hatással. Gondoltatok volna annak idején, hogy az, amit akkor létrehozatok, ilyen nagy hatással lesz a műfaj fejlődésére? Volt olyan pillanat, amikor ráébredtetek, hogy a Judas Priest más zenészek számára is meghatározóvá vált?

„Vices, nem? Amikor bekerültünk a Rock and Roll Hall of Fame-be, a beszédemben azt mondtam, hogy amikor elindulsz, a fennálló rend ellen lázadsz. Másképp akard csinálni a dolgokat, a saját utadat akard járni, és valami egyedit szeretnél létrehozni. Ezt a hozzáállást viszed magaddal éveken át, aztán egy reggel arra ébredsz, hogy már te magad vagy a fennálló rend – és most ellened lázadsz. *(nevet)* Egyszerűen így megy ez. A Priest, a Sabbath és a Purple mind csak tapogatóztunk azokban a korai években. A heavy metal még nem létezett igazán önálló, meghatározott műfajként. Heavy rocknak, progresszív rocknak vagy bármi másnak nevezték. Igazából csak a hetvenes évek végén, talán 1980 körül, a British Steel idején kezdett minden a helyére kerülni. Addigra megvolt a zenekar hangzása, a zenei irány és az imázs is. Nagyjából ekkor állt össze minden. Ettől kezdve, ha valaki azt mondta egy zenekarra, hogy heavy metal, pontosan tudta, mire gondol. Előtte minden kísérletezés volt. Mindannyian kerestük a saját utunkat.

Aztán megtalálsz az irányt, megtalálsz a helyed a zenei világban, és mélsz tovább.”

Ha már a korai éveknél tartunk, a Black Sabbath addigra már befutott, amikor a Judas Priest még kereste a saját hangját. Figyeltétek, mit csinál a Sabbath és a többi keményebb zenét játszó zenekar körülöttetek, vagy inkább a saját utatok kialakítására koncentráltatok?

„Nem igazán gondolkodtunk ezen tudatosan. Egyszerűen tettük a dolgunkat. Persze tudtuk, mit csinál a Sabbath és a többi zenekar, de mindenki a saját útját kereste. Szerintem a heavy metal rajongók egyébként is másképp állnak a zenéhez, mint a tipikus poprajongók. A popzene mindenhol ott van, és nagyrészt olyan zene, amire lehet táncolni és együtt énekelni a refrént. Ezzel semmi baj nincs, de mindig is voltak emberek, akik ennél többet vártak a zenétől. Összetettebb zenei részeket akarnak, azt, hogy több minden történjen egy dalon belül. Ennek egy része egészen a bluesig vezethető vissza, a hosszabb gitárszólókig, majd olyan zenekarokig, mint a Cream, akik akár tizenöt percen át improvizáltak egy eredetileg háromperces dalban. Sok minden innen fejlődött tovább.

Végő soron a közönség alakítja a műfajt. Vannak hallgatók, akik érdekes szóló- és basszustémákat, valamint egy jó dobritmust akarnak hallani. Az is érdeklő őket, hogy az énekesnek két- vagy háromoktávós-e a hangterjedelme. Mindezekre figyelnek, aztán összeülnek, és kibeszélik őket. Ezek az emberek mindig is léteztek, és mindig is létezni fognak. Ha holnap eltűnne a heavy metal, valami más lépne a helyére, hogy kiszolgálja ezt a közönséget – és valószínűleg nagyon hasonlítana a heavy metalra. *(nevet)* Úgyhogy szerintem valamilyen formában mindig tovább fog élni. Mi is egyszerűen a saját utunkat kerestük, akárcsak a Sabbath és a többi akkoriban feltűnő zenekar. Kimentél, a lehető legjobban játszottál, és remélted, hogy tetszik az embereknek, amit csinálsz.”

Glenn Tipton időről időre még mindig csatlakozik hozzátok a színpadon, és ezek a pillanatok mindig sokat jelentenek a rajongóknak. Hogy van mostanában? Van esély arra, hogy ezen a turnén is láthatjuk még színpadra lépni?

„Ezen a turnén nem valószínű, hogy színpadra áll. Az állapotához képest olyan jól van, amennyire csak lehet. Küzdő típus, mindig is az volt, úgyhogy mindent megtesz, amit csak tud. Jelenleg azonban ezt a betegséget nem lehet visszafordítani, csak kordában tartani. Persze sosem lehet tudni, időnként még feljöhet velünk játszani, de ehhez olyan helyszín kellene, ami neki is viszonylag közel van. Ha ezen a turnén mégis megtörténne, valószínűleg a londoni koncert lenne rá a legesélyesebb. Sajnos egyre nehezebb neki, ami nagyon szomorú. El sem tudom képzelni, min megy keresztül. Amikor egész életedben olyasmit csináltál, amit szeretsz, aztán valaki azt mondja, hogy ezt többé nem folytathatod, az borzasztóan szívszorító lehet. Glenn természetesen bármikor csatlakozhat hozzánk a színpadon, amikor úgy érzi, képes rá. Egyelőre, ahogy mondtam, nem valószínű, de sosem lehet tudni, úgyhogy azért figyeljetek.”

Végezetül, az évek során sokszor játszottatok Magyarországon, szeptember 1-jén pedig ismét Budapestre jöttök. Van olyan emlék a városról vagy a magyar közönségről, ami különösen megmaradt benned?

„A magyar rajongók mindig nagy szeretettel fogadtak minket, Budapest pedig az egyik legszebb város, ahol valaha jártam. Tényleg az. Amikor legutóbb itt játszottunk, volt pár szabadnapunk, és elmentünk motorcsónakázni a Dunán. A vízről teljesen másképp látod a várost, ami nekem nagyon tetszett. Fantasztikus élmény volt, Budapest pedig egyszerűen csodálatos. Mindig örömmel jövőnk vissza.”

NEVERMORE

S szólt a holló: „Játssz tovább!”

Az év egyik legnagyobb metalzenei szenzációját a Nevermore visszatérése szolgáltatta. A zenekar 2011-ben személyes és zenei nézeteltérések, egészségügyi problémák, valamint az énekes Warrel Dane egyre súlyosabbá váló alkoholizmusa miatt bomlott fel. Ez utóbbi közvetve a frontember 2017-ben bekövetkezett halálához is hozzájárult. A Nevermore két meghatározó tagja, a gitáros Jeff Loomis és a dobos Van Williams új tagokkal hívta ismét életre a legendás zenekart, amely ez év nyarán többek közt hazánkban is elsőpró energiájú koncertet adott. Gyuricza Tamás Marcell a budapesti fellépésük délutánján ült le beszélgetni a visszatérést kezdeményező két zenésszel.

Kezdjük onnan, hogy 2024 decemberében bejelentettétek a Nevermore újraindulását. Mióta érlelődött bennetek ez a gondolat? Hoszszú ideig tartott rátalálni a három új zenésztársra?

Jeff Loomis: „Hmm, szerintem úgy három éve gondolkodtunk már rajta Vannal, és nagyjából két év kellett ahhoz, hogy össze tudjuk rakni a dolgokat. Mindent egybevéve körülbelül 700 ember jelentkezett, hogy szívesen dolgozna velünk, és ahhoz, hogy mindegyikükön átfussunk, időre volt szükségünk. Őszintén szólva, elég sok időt vett igénybe, de tényleg mindenkit le akartunk csekkolni.

Tehát három éve kezdtünk el beszélni róla, és két év kellett, hogy meg is legyünk vele.

Mindenkinek akartunk adni egy esélyt. Aki beküldte a jelentkezését, azt mind átnéztük, és még arra is szántunk időt, hogy mindenkinek visszairjunk. Csak ez két hónapba telt. Biztosra akartunk menni. A legmegfelelőbb embereket kerestük, főleg az énekesi posztra, hiszen olyan énekest kellett találnunk erre a feladatra, aki minden tekintetben megfelel a Nevermore számára.

Amikor először szembetaláltuk magunkat Berzan jelentkezésével, már akkor tudtuk, hogy valószínűleg ő lesz az, de

tényleg végignéztük az összes jelentkezőt. A döntésünk azonban nem változott, valóban Berzan volt a legjobb mind közül, így ő lett a kiválasztott. Ez teljesen egyértelmű volt mindkettőnk számára.

Jack szintén könnyű választás volt. Ő egy gitárhangszedőket gyártó és forgalmazó cég, a Seymour Duncan alkalmazottja. Amikor ott jártam, hogy egy videót vegyek fel, éppen dolgozott. Megkértem, hogy egy kicsit fogja meg a gitáromat, s miután a kezébe adtam, elkezdett játszani rajta. Egészen lenyűgöző volt, nekem meg bevillant a fejembe, hogy ő lesz a megfelelő emberünk. Jack kiválasztása tehát szintén egyértelmű döntés volt.”

VW: „Semir az online jelentkezők táborához tartozott. Mint mindenki más, aki a basszusgitárosunk akart lenni, ő is beküldte a videóját, amit nagyon meggyőzőnek találtunk. Egy közös barátunk által pedig emberként is remek dolgozat hallottunk róla. Semir az Oceans of Slumber nevű zenekarban játszott előtte, a barátunk onnan ismerte. Csupa jót mondott róla, nemcsak emberileg, hanem azt is elmesélte, hogy többször is látta őt, s nagyon jól játszik a hangszerén. Semir egyébként az egyik olyan jelentkező volt, aki egy ismertebb zenekarnak volt a tagja.”

A Nevermore alapító basszusgitárosa, Jim Sheppard visszatérése valóban egészségügyi okok miatt maradt el?

JL: „Ez a kérdés elég mélyen vájkálna a múltban, s nem hiszem, hogy még mindig érdekes. Jimmel több mint tíz éve nem beszéltem személyesen. Annyit tudok róla, hogy Alaskába költözött, és egy rönkházban él a vadonban. Neki is adott volt minden lehetősége, hogy a Nevermore-ral foglalkozzon, csakúgy mint nekünk, de úgy néz ki, mi leszünk Vannal azok, akik a következő fejezetét írják a zenekar történetének. Igazából rossz szájjal váltunk el egymástól annak idején, és én nem akartam tovább görgetni magam előtt a problémákat. Pozitív szemlélettel, jó hangulatban akartam továbbhaladni az úton. Mi így is érezzük magunkat, és így akarjuk folytatni a jövőben is.”

VW: „Ez egy új kezdet a Nevermore számára. Annak idején valóban nem éppen baráti körülmények között váltunk el, és szerintem a nézeteltéréseket ma sem tudnánk elsimítani. Ami pedig a kérdést illeti, úgy tudom, Jim már egyáltalán nem foglalkozik zenével.”

JL: „Most minden nagyon frankó, mindenki ugyanazt a véleményt vallja a zenekart és a zenét illetően, ami az előző időszakban közel sem így volt. Nem tudunk megoldást találni a személyes problémákra, jelentős nézetkülönbségek voltak közöttünk, ami nemcsak az egymáshoz való viszonyunkat cseszte szét teljesen, de a zenekar működését is. Igazából nem is kellene erről beszélnem, hiszen azon a fejezeten már túljutottunk. Ezt próbáljuk megjavítani most, vagyis várj csak, nem kell semmit sem megjavítani, hiszen jó irányba tartunk, és most minden rendben van a zenekaron belül.”

Jelentek meg olyan sajtóhírek, miszerint Jim egyáltalán nem vette jó néven a Nevermore név újbóli használatát. Ezzel kapcsolatban mi az igazság?

JL: „Ez az ő véleménye volt. Ugyanannyi joga van a névhasználatához, mint nekünk is.”

VW: „Az ügyvédek mindent lerendeztek ezzel kapcsolatban. A Nevermore egy régi zenekar, és az újraindulása előtt valóban el kellett varrni néhány jogi szálát, de ez megtörtént. Jim csak a saját szemszöge alapján találta ezt az ügyet. Nézd, az a helyzet, hogy mi nem tudtunk volna egyeztetni vele erről a kérdésről. Bármit próbáltunk volna, szerintem rosszul végződik, hiszen a múltbéli dolgok miatt biztosan nem tudtunk volna nyugodt, higgadt körülmények közt tárgyalni. Úgy voltunk vele, mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy a zenekart jobbra tegyük, mint ahogyan vége lett. Jeff és én azon a véleményen voltunk, hogy a zenekar utolsó időszaka nem volt méltó ahhoz, amit közösen alkotottunk, és nem akartuk, hogy az emberek így emlékezzenek rá. Rengeteg rajongónk volt, imádták

a dalainkat, és sokan újra szeretnék őket hallani. Mi pedig készen állunk arra, hogy folytassuk a Nevermore történetét, még hozzá azokkal a sráccal, akik új energiát hoztak a zenekarba.”

A korábbi gitárosok csatlakozásának lehetősége sem merült fel? Akár azé a Vörös Attiláé, aki 2010–11-ben zenélt veletek turnégitárosként...

VW: „Nem, egyikükkel sem számoltunk, de örülök, hogy megemlétted Attilát. Remek barátunk, és remélem, ma este itt lesz, hogy személyesen is üdvözölhessük egymást.”

JL: „Több remek gitárossal dolgoztunk együtt az évek során, nem tudom, melyikükre gondoltál, de nem is számít. Van és én úgy döntöttünk, hogy teljesen új alapokra helyezzük a zenekart, és ehhez új emberekre volt szükségünk. Ettől persze Steve (Smyth) és Pat (O'Brian) szintén a barátunk marad továbbra is.”

Egy zenekar esetében a frontember cseréje mindig kritikus kérdés. A már lezajlott koncertek alapján mit tudtok mondani, hogyan fogadta a közönség Berzant?

JL: „Remekül.”

VW: „Szerintem egyelőre csak jót lehet mondani. Az emberek nagy része tényleg érzi az érzelmeket a dalokban. Berzan közönséggel való interakciója eddig nagyon jó volt. Szerintem látják az emberek, hogy tiszteletben tartja a zenekar történetét. Egyelőre minden jól alakul, nem is lehetnének ennél boldogabbak.”

JL: „Berzan valóban nagy rajongója Warrelnek. Ahogy énekl a dalokat, tényleg úgy fest, hogy a természetében van az az attitűd, ami Warrelt is jellemezte a színpadon. Remek hangja van, nem csak arra képes, amit eddig mutatott, de még legalább négy különböző módon tud énekelni, és ezt ki is akarjuk használni majd a következő albumnál. Ez a srác nem csak egytrükkös póni.”

Nemcsak zenészként, de barátként is szoros kapcsolat fűzött benneteket Warrelhez. Valóban igaz, hogy annyira önpusztító életet élt, mint ahogy az a sajtóban megjelent vele kapcsolatban?

JL: „Nos, igen. Tudod, nehéz erről beszélni, mivel Warrel elhunyt, és mi is próbálunk túllépni a történeteken, mivel pozitívan akarunk élni. A Warrellel történetről azonban nem tudsz pozitív megvilágításban beszélni. Volt egy problémája, amire nem talált más megoldást, mint az alkohol. Ez nem volt jó választás. Hidd el, tudom, miről beszélek, hiszen én magam is gyógyulófélben lévő alkoholista vagyok. Én felhagytam az alkohollal, hogy jobba tegyem az életem, neki is lett volna erre lehetősége, de ő nem a jó utat választotta.”

VW: „Senki sem akarta, hogy ez legyen a vége, próbáltunk neki segíteni, de lényegében nem dönthettünk helyette. Warrel

felnőtt ember volt, felelős a saját cselekedeteiért. Sajnos így alakult a helyzet, de azt is el kell mondanom, hogy szerintem azért voltak annyira jók a dalszövegei, mert tudta, érezte az igazi fájdalmat. Nem csak kitalált dolgokról énekelt, hanem a szívéből beszélt. Nagyon hálás vagyok azért az időért, amit vele tudtunk tölteni, és jobb lett volna, ha nem ér véget ilyen hamar, de az élet már csak ilyen. Warrel elment, s ma Berzan a Nevermore éneke-se, aki szerintem nagyon jó munkát végez. Úgy gondolom, Warrel is büszke lenne rá.”

Berzan és Semir török állampolgárok. Mennyiben nehezíti ez a zenekar működését?

VW: „Nos, az elején nem számoltunk vele, hogy lehetnek vízumproblémáink, vagy inkább nem ez volt az első gondolatunk. Csak az járt a fejünkben, hogy őt akarjuk a Nevermore énekesének. Tetszett nekünk, s amikor először találkoztunk vele személyesen, Svédországban, akkor ez az elhatározás még inkább megerősödött bennünk. Tudtuk, hogy ő az a srác, aki kell nekünk, csak ki kellett találnunk, hogy hogyan tudjuk átvinni az óceánon. Úgy voltunk vele, mindent meg fogunk tenni annak érdekében, hogy Berzan mielőbb megkapja az amerikai munkavállalói vízumot, vagy ha nem tudjuk olyan gyorsan megoldani, akkor egyelőre maradunk Európában, és játszunk itt. Szerencsére ezen már túljutottunk, megvan az engedély, szóval mehetünk vele Amerikába is. Semir esetében egyszerűbb volt mindez, mert bár ő is török, de már legalább 10 éve amerikai állampolgár is.”

Azért adták az első visszatérő koncertet Törökországban, mert Berzan és Semir törökök?

VW: „Igen, valóban ez volt az oka. Úgy gondoltuk, hogy ez jó ötlet lenne. Miért ne a saját hazájában mutassuk meg a világnak a Nevermore új énekesét? Berzan és Samir számára pedig jó alkalom volt arra, hogy találkozhassanak olyan ismerősökkel, családtagokkal, akiket régen láttak.”

JL: „Telt házас koncertet adtunk, és néhány további napot is el tudtunk tölteni ott, amit nagyon élveztünk. Lényegében tökéletes lehetőség volt arra, hogy Berzan valóban megmutathassa, mit tud.”

A már megtartott és az év hátralévő részére lekött koncertek alapján úgy tűnik, mintha egyelőre csak Európára és Dél-Amerikára koncentrálnátok, legalábbis ott voltak vagy lesznek fellépéseitek. Mi a helyzet Amerikával?

JL: „Igazából ez az első fejezet. Lényegében nyári fesztiválok, néhány headliner koncert, illetve pár alkalommal a Savatage előtt nyitunk. Szeptembertől a Judas Priest vendégei leszünk a turnén, előttük fogunk játszani. Aztán a rá következő pár hónapban az új albummal akarunk foglalkozni, majd 2027-ben visszatérünk

„A zenekar utolsó időszaka nem volt méltó ahhoz, amit közösen alkottunk, és nem akartuk, hogy az emberek így emlékezzenek rá.”

Európába, de természetesen lesznek fellépéseink Amerikában is.”

Hol népszerűbb a Nevermore, Európában vagy az Egyesült Államokban?

JL: „Hmm, ez érdekes kérdés. Nevermore mindig is underground zenekar volt, Európában is, és az Egyesült Államokban is. Amerika persze egy teljesen más világ, bármit is nézünk a zenében. A metal mindig népszerűbb volt Európában, ezért szerintem inkább ez a mi terepünk.”

Az európai metalközösség méltó módon ápolja azt az örökséget, ami a Nevermore múltjához kötődik?

VW: „Ezt nem tudom. Még csak pár koncerten vagyunk túl, mióta visszatértünk, és többnyire azok is fesztivállépések voltak. Ott mindig sok ember van, több generáció, nem lehet megállapítani, hogy ki az, aki valóban miattunk jött, és ki az, akit csak a kíváncsiság vitt a színpad elé. Igazából Budapest, a ma esti koncert lesz ebből a szempontból a mérce, hiszen Isztambulba leszámítva ez lesz az első önálló fellépésünk Európában. Szóval, majd meglátjuk, hogy hány fiatal srác lesz itt. Remélhetőleg a szülők vagy az idősebb testvérek mutattak nekik Nevermore-t. Szerintem sok olyan régi dalunk van, ami a mostani fiatal generációk számára is érdekes lehet.”

Az új album munkálataival hogy álltok?

JL: „Még nagyon kezdetleges állapotban van. A legtöbb zenekar, amikor visszatér, általában kiad egy videót vagy egy új dalt, s csak utána kezd el turnézni. Mi azonban a színpadra vágytunk, arra, hogy újra eljuttassuk a régi dalokat, az album ezért eleinte másodlagos kérdés volt számunkra. Szerintem mindannyian nagyon jól éreztük magunkat, egyszerű érzés, hogy feltámasztottuk a Nevermore-t, s most már az új album is körvonalazódik. Eddig hat dalt írtunk, ezek alapján azt gondolom, hogy erős visszatérés lesz. Olyan, ami méltó a Nevermore-hoz, és mindenképpen csatolni tudod majd az eddigi munkásságunkhoz. Albumcímet vagy egyéb konkrétumokat azonban ne várj, olyat nem tudok most még mondani. Egyelőre semmi ilyen nincs hozzá.”

Azt mondom, tudom majd kapcsolni a Nevermore eddigi munkásságához. Ez azt jelenti, hogy az új dalokkal a korábbi albumok, a This Godless Endeavor

vagy a Dead Heart in a Dead World komplex, súlyos világát folytatjátok?

VW: „Az a leggyönyörűbb része a dolognak, hogy mi sem tudjuk még, annyira kezdetleges állapotban vannak ezek a dalok. Nem is dalok, egyelőre inkább csak ötletek, ezért bármilyen irányba el lehet még vinni őket. A srácok nagyon lelkesek, mindent beleadnak a kreatív munkába, ezért biztos vagyok benne, hogy valami nagyon jó lesz a végeredmény. Szerintem egyértelműen Nevermore lesz, de egy új fejezet.”

JL: „Igen, úgy van, ahogy Van mondja. Egy új lapot nyitunk a Nevermore történetében, ami nagyon friss és aktuális lesz. Nagyszerű dolog, hogy tudunk zenét írni és felvenni, de ez nem megy olyan magától értetődően. Vannak szerencsés napok, amikor születnek riffek, és olyankor egész jól haladok a dalokkal, de vannak olyan időszakok is, amikor nem jut eszembe semmi érdemleges. Most éppen olyan állapotban vagyok, hogy tesztelgetem az ötleteimet, kísérletezem a hangzásokkal, és ezeket küldözgetjük egymás között.”

Újabb szólóalbum várható tőled valamilyenkor?

JL: „Mostanában biztosan nem. Most minden figyelmemet a Nevermore-ra fókuszálom.”

Éveken át tagja voltál az Arch Enemynek. Helyes döntésnek tartod a karriered szempontjából, hogy annak idején csatlakoztál hozzájuk?

JL: „Igen. Amikor megléptem, valóban az volt. Lehetőséget adott arra, hogy józan emberként álljak ki a színpadra. Tudod, az Arch Enemy tagjaként nem volt lehetőségem arra, hogy partizzzak, mivel ismét a zenére kellett fókuszálnom, arra, hogy hogyan játszom. Egy akkora zenekar tagjának lenni elég sok felelősséggel jár, de nagyon jó móka is volt egyben. Michaellel (*Michael Amott, az Arch Enemy gitáros zenekarvezetője*) jó ideje ismertük egymást, úgy 1996 óta, s jó barátok is vagyunk. Amikor megkért, hogy csatlakozzam hozzájuk, eléggé izgultam is, de szerintem minden rendben ment.

Tíz évig voltam az Arch Enemy tagja, és csak azért hagytam ott őket, mert ismét én akartam az irányítást a kezembe venni. A saját zenémmel akartam foglalkozni, az Arch Enemy tagjaként ugyanis nem igazán volt arra lehetőségem, hogy dalokat írjak. Persze, így is nagyon jó volt az a tíz év.” U

Zárul egy fejezet

Utolsó nagylemezét jelenteti meg aktuális énekesével az európai melodikus rockzenei színtér egyik közkedvelt zenekara, a Kissin' Dynamite. A 2007-ben alapított német csapat szűk egy évvel ezelőtt jelentette be, hogy Hannes Braun egészségügyi okok, illetve a turnézás okozta leterheltségek miatt visszavonul, ám társai egy új énekessel tovább folytatják. Hannes távozását egy új nagylemez kiadása előzi meg, a búcsúzó frontemberrel közösen felvett, s a zenekar nevét viselő korong szeptember 18-án kerül a boltokba. Gyuricza Tamás Marcell az énekes távozásának okairól, az új albumról, valamint egyéb aktualitásokról a csehországi Masters Of Rock fesztiválon beszélgetett az ott fellépő Kissin' Dynamite két tagjával, Jim Müller gitárossal és Steffen Haile basszusgitárossal.

ikor beszélt először nektek arról Hannes, hogy távozni akar a zenekarból?

Steffen Haile: „Már az elmúlt évben, még jóval a hivatalos bejelentés előtt szóba hozta a szándékát, ez az egész folyamat tehát már akkor elkezdődött. Azóta sokat beszélgettünk ennek kapcsán. Elmondta az érveit, s bár egyáltalán nem örültünk neki, hogy így alakult a helyzet, de megértettük a szándékát, és természetesen tiszteletben tartjuk a döntését.”

Jim Müller: „Hannes nem tűnik el az életünkben. Továbbra is a barátunk marad. Részt vesz a zenék írásában, az albumok készítésében, és a zenekar működésével kapcsolatos minden más dologban is.”

Valóban egészségügyi problémák okozták ezt a fejleményt?

JM: „Igen, csakis egészségügyi, tehát személyes okai voltak a döntésének. Hannes az elmúlt közel húsz év alatt rengeteget adott a zenekarnak. Óriási energiát tett bele a munkába, mindig száz százalékot nyújtott a színpadon, de a háttérben is. Emiatt folyamatosan stresszelt, állandó nyomás alatt élt. Már az elmúlt években látszott, hogy túl sok lesz ez neki, s előbb-utóbb az egészségére is negatív

hatást fog gyakorolni. A turnézással járó életmódot ugyanis nem mindenki képes azonos mértékben elviselni. Hannest nagyon kimerítette a folytonos utazás, az állandó alváshiány, s végül emiatt döntött úgy, hogy kilép a zenekarból, mint énekes.”

Hol és mikor lesznek az utolsó fellépéseitek Hannesszel?

SH: „A mai az utolsó fesztiválfellépése, itt Csehországban, a Masters Of Rock fesztiválon, szóval ez valóban egy különleges alkalom. Emellett szeptemberben és októberben még három további nagy koncert vár ránk. Ezek mind Németországban lesznek, Neu-Ulm-ban, Hamburgban és Kölnben.”

2023-ban ott voltam az utolsó Rock Of Ages fesztiválon, ahol hatalmas show-t produkáltatok. Talán az lehetett a Kissin' Dynamite eddigi történetének leglátványosabb koncertje. Valami ahhoz hasonló várható Hannes búcsúkoncertjein is?

SH: „Mindenképpen. Az a három koncert nagyon különleges lesz számunkra. A lehető legnagyobb show-t és a legjobb programot szeretnénk összeállítani, amit valaha játszottunk. Egyelőre nem akarunk minden részletet elárulni vele kapcsolatban, hiszen vannak tervek, amelyek megvalósításán még dolgozunk, de abban egészen biztos lehetsz, hogy különleges esték lesznek.”

JM: „Most elsősorban arra szeretnénk koncentrálni, hogy méltóképpen elbúcsúzzunk Hannestől. A zenekar következő korszakán csak ezt követően kezdünk el gondolkodni.”

Ez azt jelenti, hogy Hannes utóda sincs még meg?

JM: „Már közel egy éve keressük a megfelelő személyt. Vannak nagyon jó jelöltjeink, szóval száz százalék, hogy Hannes távozása után is folytatni fogjuk. Először azonban le kell zárunk a zenekar történetének ezt a fejezetét. Elköszönő album, utolsó koncertek Hannesszel, a prioritások most ezek, az új helyzetben ráérünk majd azt követően gondolkodni. Persze, a háttérben már dolgozunk a folytatáson, de még semmi konkrétumról nem tudok beszámolni. Először Hannest akarjuk hazavinni.”

Arra is felkészültetek, hogy a közönségetek esetleg nem fogadja el az új énekest?

JM: „Nos, ez az eshetőség is benne van a pakliban, de reméljük, hogy nem így lesz. A Kissin' Dynamite családja ugyanaz marad, a zenénk biztosan nem változik számottevően, és a közönségünknek ugyanazt az energiát próbáljuk átadni, mint eddig. Magabiztosnak kell lenni egy ilyen kérdést illetően, de nem tagadom, természetesen tartunk tőle, hogy milyen érzelmeket váltunk majd ki a rajongók-ból.”

Többször utaltatok rá, hogy szeptemberben jön egy újabb Kissin' Dynamite-album, az utolsó Hannes énekével. Mi egyebet kell tudnunk erről a korongról?

SH: „Ez egy nagyon fontos és speciális album lesz a Kissin' Dynamite család számára, mert valóban ez lesz az utolsó, amin Hannes lesz hallható énekesként. Ezért nagyon sokat gondolkodtunk azon, hogy mivel tehetnénk még különlegesebbé. Szerettük volna Hannes búcsúját méltóvá tenni, de mellette arra is gondoltunk, hogy jó lenne a közönségünket is megajándékozni valami megismételhetetlen élménnyel.”

JM: „Végül arra jutottunk, hogy vegyünk elő régi dalokat a karrierünk első időszakából, és készítsük el azok mai változatait. Szerintünk ugyanis ezzel egy nagyon izgalmas kapcsolatot teremtünk a régi és az új Kissin' Dynamite között, de az is motivált bennünket, hogy időközben felnőtt már

egy új nemzedék, amelynek a tagjai talán sosem hallották még ezeket a korai dalokat.”

SH: „Az albumon így végül hat új szerzeményünk mellett hét régebbi dal újra felvett változata lesz hallható. Összesen tehát 13 dal szerepel majd a lemezen. Köztük az a Good in Goodbye, ami Hannes búcsúdálának tekinthető, nem véletlen tehát, hogy ezzel zárul az album. Ez a dal is része annak, hogy méltó módon zárjuk le ezt a korszakot.”

JM: „Szerintem nagyon jó, hogy hozzányúltunk ezekhez a régi dalokhoz. Ahogy dolgoztam rajtuk, szembesültem olyan hibákkal, amiket húsz évvel ezelőtt csak azért követtem el a stúdióban, mert még nem volt elég tapasztalatom. Furcsa, de egyben érdekes élmény volt visszatérni ezekhez a dalokhoz. Az albumnak emellett van egy másik különlegessége is, több vendég is szerepel rajta. Olyan zenekarokat vagy előadókat hívtunk, akiket barátainknak tekintünk, és akik hosszú ideje részesei az életünknek. Így került fel az albumra például a Saltatio Mortis zenekar, akikkel már 2008-ban, az első fesztiváljaink egyikén együtt játszottunk.”

SH: „Alapvetően arra törekedtünk, hogy megőrizzük azt a Kissin’ Dynamite-hangzást, amit a rajongók ismernek, de a vendégelőadók miatt néhány dal teljesen más karaktert kapott. Jim említette már a Saltatio Mortist. A velük közösen felvett dal, az I Salute You hangulatát például a dudák használata jelentősen megváltoztatta.”

A jövőben is nyitottak lennétek hasonló együttműködésekre?

JM: „Száz százalékig. Szerintem a Kissin’ Dynamite zenekart mindig is a nyitottság jellemezte, legyen szó új dalról, új albumról vagy más előadókkal való együttműködésről. Most is nagyon szívesen dolgoztunk olyan előadókkal, mint például a Primal Fear vagy az Amaranthe. Szerintem a rockzenei életnek az egyik nagyon pozitív jellemzője az összetartás. Legyen szó akár a közönségről, akár az előadókról, az a legfontosabb, hogy segítsük egymást.” ♡

VILLAGERS of IOANNINA CITY

EGY KÜLÖNLEGES, ÖSSZETARTÓ ERŐ

Bekategorizálhatatlan, különleges hangzásvilágú, számtalan forrásból táplálkozó zenét játszik a görög Villagers Of Ioannina City, akiknek új nagylemeze Venceremos címmel érkezik hamarosan. A korábban hazánkban is megfordult formáció részéről a gitáros-énekes-zenekarvezető Alexszel sikerült nyélbe ütni egy alapos beszélgetést – múltról és jelenről, zenei inspirációról és gyerekkori élményekről, a banda görög, illetve más nemzetiségű közönségéről.

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: DUBRAVKA RASIC

Ha jól tudom, a Venceremos eredetileg már tavasszal megjelent volna, végül azonban ez őszre halasztódott. Mi volt az oka ennek a nagyjából félévnyi késlekedésnek?

„Tudod, a produkciós munkálatok során néha adódnak ilyen-olyan csúszások: volt, hogy vissza kellett térnünk egy-némely mozzanatokhoz, és újra foglalkozni kellett velük, vagy épp technikai problémák merültek fel – de végül mindezek a nehézségeken szerencsésen túljutottunk. Az album egyébként már tavasszal elkészült, ám ismered a kiadói ütemezések és a megjelenések körüli szokásos folyamatokat: attól, hogy egy lemez készen van, még nem feltétlenül adják azt ki azonnal. A legkorábbi lehetséges időpont a nyár lett volna, de mi úgy döntöttünk, inkább várunk egy kicsit, és szeptemberre időzítjük a megjelenést. Kijöhetett volna ugyan már júniusban is, de úgy ítéltük meg, hogy a szeptember lesz a lehető legjobb választás. Nos igen, hát jobb későn, mint soha, lehet mondani mindeerre.”

A Venceremos a második stúdiólemezetek, ami a Napalm Records gondozásában jelenik meg, illetve egy élő album is kijött nálatok. Ezek szerint beválni látszik az együttműködés, jól gondolom?

„Igen, nagyon jó munkát végeznek, és jelenleg nagyon elégedett vagyok velük. Jelentős kiadóról van szó, amelynek világszerte kiterjedt hálózata van, ami nagyon fontos tényező, hiszen így biztosak lehetünk benne, hogy az album tényleg eljut a világ minden tájára. Ez kulcsfontosságú szempont, és éppen ez jelenti a fő különbséget a független kiadás és a nagykiadás együttműködés között. Rengeteg logisztikai és egyéb feladatot kell ellátni, amire önerőből mi nem lennénk képesek – vagy legalábbis nem tudnánk azokat olyan színvonalon elvégezni, ahogyan szükséges volna. Márpedig fontos, hogy minden zökkenőmentesen menjen. Ők szerencsére pontosan tudják, mit csinálnak, úgyhogy igen, egyértelműen kijelenthetem, hogy kifejezetten elégedett vagyok a tevékenységükkel.”

Nagyon tetszik az album meleg tónusú, természetes, telt hangzása. Mesélnél egy kicsit a felvételek körülményeiről és folyamatáról?

„Persze, miért is ne? Az egész album, annak a teljes elkészítési folyamata a mi thesszaloniki stúdióunkban zajlott;

van ugyanis egy saját, professzionális hangstúdióknál ott. Ezúttal úgy döntöttem, hogy teljes egészében magamra vállalom a produceri feladatokat, hogy az elejétől a végéig minden folyamatot kézben tarthassak. Én feleltem az összes hangszeres és énekes felvételért, bár a keverést és a maszterelést Jacob Hansen csinálta Dániában. Ettől eltekintve viszont végig én irányítottam a folyamatokat. Bár az előző albumnál is jelen voltam, akkor azért akadtak olyan mozzanatok és részletek a produkció során, amelyekkel nem én foglalkoztam. Most viszont úgy döntöttem, hogy még a mikrofon egycentis elmozdítását is magam végzem el – úgy éreztem, ezúttal tényleg minden

részlettel nekem kell foglalkoznom. Volt egy nagyon konkrét vízióm a teendők egymásutánjáról, és szerettem volna teljes mértékben uralni az összes részfolyamatot. Bár tökéletes produktum talán sohasem létezik, szerintem ezúttal mégis nagyon közel kerülünk ehhez – egyszerűen, hozzá hasonlóan, összességében én is elégedett vagyok a végeredménnyel.”

A lemezt hallgatva nekem az a benyomásom, hogy nincsenek rajta igazán kiugró slágernóták, hanem a dalok egymásutánja inkább egyfajta áramlás, magával ragadó örvénylés hatását kelti. Erről mit gondolsz?

„Azt hiszem, értem, mire gondolsz, és valahol egyet is értek veled. Ez valóban nem egy olyan album, ami szimplán csak tíz különálló dalból áll. Nem tudom, mit hoz a jövő, de eddig minden albumunk egyfajta zenei utazatásként volt leírható: mindnek van egy kiindulópontja és van egy vége, ahová az egész dolog kifut, és egy teljes utazás vezet az egyiktől a másikig. Szerintem most is megvan a maga sajátos hangulata az új anyagnak: bár a dalok némelyike igencsak különbözik egymástól,

valahol mégis ugyanazt az érzést közvetítik. Ráadásul koncepció is húzódik mögöttük – és nem csak történeti, hanem zenei szempontból is. Amikor albumot készítettünk, valahogy mindig meg kell teremtenem a logikai szálát, a célt vagy a mondanivalót, ami összefogja az egészet, és ami értelmet meg egyfajta keretet ad annak, amit közölni akarok. Ez az album is megfelel ennek a kritériumnak – akárcsak annak idején az Age Of Aquarius vagy a Riza –, hiszen megvan a maga saját története, hangulata és hangzásvilága. Valószínűleg ezért érzem azt, amit mondtál: és eleve így is terveztük, hogy egyetlen nagy egészként, mondjuk egyetlen hosszú dalként vagy filmként hasson az album. Igen, azt hiszem, tényleg olyan ez, mint egy film. De nem úgy, mint egy dokumentumfilm-sorozat a maga különálló epizódjaival, hanem egy hosszú,

egyetlen történetet elmesélő nagyjátékfilm. Azt hiszem, ez egy találó hasonlat arra, amit felvetettél.”

A dalszerzés folyamata közben a klarinét, a kaval (hosszú, általában ötlukú furulyaféle) és a dуда szólalmai már eleve beleírjátok a nótákba, vagy ezeket később komponáljátok hozzá a rock/metal alapokhoz?

„Amikor zenét írunk vagy komponálunk, általában már a végeredmény lebeg a szemem előtt; lehet, hogy csak egy riffet mutatok meg a zenekarnak – ami elsőre talán egyszerűnek vagy akár kissé üresnek is tűnhet, hiszen kezdetben csak basszusgitár és dob kíséri –, de nekem ekkor már megvan a vízióm a nagy egészről. Már az alkotás folyamata közben is hallok magamban a skótdudát, a vokálokat vagy épp a szintetizátort, még ha az adott pillanatban ezek még nincsenek is ott fizikailag. A dalok túlnyomó többségénél minden már előre összeáll a fejemben, tehát nem utólag találjuk ki részleteiben a dolgokat, ha érted, mire gondolok. Amikor felvesszük a dobokat, a basszusgitárt és a gitárokat, már pontosan tudjuk, hogy hova kerül majd a skótduda, hova a zurna (*tradicionalis fafűvűs hangszer*), és hol lesznek a vokálok – ezzel már az elején mind tisztában vagyunk.”

Amennyire pár hallgatás után éreztem, a Venceremos egy kifejezetten komoly tematikájú konceptalbum lett. Összefoglalnád néhány mondatban a lemezen végigvonuló történet lényegét?

„Nos, a történet egyfajta jövőbeli, disztópikus valóságban játszódik, ahol egy szélsőséges, teokratikus rezsim uralkodik – álszent istenimádók, akik elnyomnak minden szabadságjogot és gondolatot, és megfélemlítéssel próbálnak uralkodni minden és mindenki felett. Az emberek egy ilyenfajta elnyomás alatt élnek, míg aztán egy ponton lázadók egy csoportja a világűrbe menekül, ott amolyan úrkalózkodók válnak, és ellenállást szerveznek. Később viszont térnek a Földre, mert úgy döntenek: nem folytathatja így az emberiség az életét, fel kell venni közösen a harcot a félelemmel és az elnyomással szemben. Végül le is győzik a sötét erőket, amivel együtt a rezsim is összeomlik, az emberek pedig – remélhetőleg – továbblépnek egy olyan élet felé, amely már mentes a félelemtől, és amelyet a szabadság, az egyenlőség, a nagylelkűség, valamint az állatvilággal és a természettel való teljes harmónia jellemez. Nagyjából ez a koncepció. Persze részleteiben ennél jóval bonyolultabb az egész, de nagy vonalakban végső soron ez a történet lényege.”

Az eredetileg spanyol venceremos szó jelentése győzni fogunk. Miért ez lett az album címe, mit akartok üzeni ezzel? És miért a spanyol nyelvű verziót választottátok? Nem lett volna autentikusabb ugyanezt a jelentéstartalmat inkább görögül kifejezni?

„Számomra a venceremos szó egyfajta nemzetközileg ismert és jól bejáratott kifejezés. Nem is tudom... Görögországban legalábbis ismerjük ezt a szót – bár nem görög eredetű –, tényleg szinte mindenki tisztában van vele. A venceremos, bár szó szerint azt jelenti, hogy győzni fogunk vagy felülkerekedünk, ahogy te is mondtad, itt valójában inkább egy ígéret azzal kapcsolatban, hogy a leg-sötétebb pillanatokban is megmarad a remény. Nem a győzelemről vagy a hódításról szól, hanem arról, hogy nem törünk meg: a kitartásról, a félelem legyőzéséről, a helytállásról és a hitről. Én magam is ebben hiszek: teljes méltósággal vallom, hogy majd mindennek a legvégén, az utolsó pillanatokban érkezik el az igazi szabadság és szabadság, és az egyetlen dolog, ami ekkor számít, az az, hogy hogyan viselkedtel az életed során, annak minden egyes pillanatában. Ha jó ember voltál, amikor visszatérek az életedre, érezni fogod ezt, és ki is mondhatsz majd: tisztességesen és őszintén éltem. Nem voltam seggfej, nem voltam

rohadék, nem kínoztam állatokat vagy embereket. Nem arról van tehát szó, hogy legyőzők mindenkit és keresek még ezer eurót – ezek a dolgok ugyanis a legvégén nem számitanak. Szóval személyes szinten a venceremos számomra ezt jelenti. Maga a kifejezés egyébként Chiléből származik, egy ottani költő, bizonyos Raúl Zurita verséből való.”

Más téma. Alakulóban van az európai turné menetrendje, kezd betelni a naptáratok?

„Igen, így van! Mindenekelőtt lesz egy igazán komoly koncertünk Athénban, ahol egy akár legendásnak is mondható szabadtéri színpadon tartjuk az új lemez bemutatóját. Ott egyébként is szinte minden szeptemberben fellépünk, ha pedig éppen új albumunk jelenik meg, akkor meg pláne. Aztán adunk még néhány további koncertet itt Görögországban, majd október környékén valószínűleg teszünk egy kisebb kört a Balkánon és Törökországban. Ezt követően jövő márciusban újra európai turnéra indulunk, a továbbiakat pedig meglátjuk.”

Esetleges magyarországi fellépésre is látsz esélyt?

„Idén tavasszal már jártunk Magyarországon, úgyhogy szerintem most nem fogunk menni, de biztosan visszatérünk még, talán jövő októberben – ezt még nem tudom biztosan, csak most elgondolkodtam rajta. Nagyon szeretünk Budapestre és Magyarországra járni, és mindenképpen megyünk még hozzátok, de ez valószínűleg kicsit később lesz majd.”

A zenéteket hallgatva egyértelmű, hogy egészen szerteágazó zenei ízléssel rendelkeztek. Mégis mely zenekarok, előadók azok, akiket a legfontosabb hatásaitoknak nevezni?

„A helyzet az, hogy én mindenestül, önmagáért imádom a zenét – tudom, hogy ez közhelynek hangzik, de tényleg nagyon szeretem, mindig is szerettem, és ez örökre így is marad. Ugyan nem csak egyetlen vagy éppen két-három hatás ért, de az biztos, hogy a személyiségem és az életem szempontjából meghatározó volt például az Iron Maiden, a Judas Priest és a Metallica – ezek a zenekarok adták meg a kezdő lökést fiatalabb koromban. De ott vannak a régebbi nagyok is, mint a Deep Purple vagy a Led Zeppelin, meg az újabbak, mint mondjuk a Tool. És mivel ennyire szeretem a zenét, tényleg többféle forrásból meríték, ami szerintem hallatszik is az évek során megjelent albumainkon: az egyik lemez egészen más, mint a másik, vagy az egyes dalok különböznek egymástól, esetleg egyetlen számon belül is váltakoznak a stílusok – hol metal, hol folk, hol meg ki tudja, mi minden más még. Ha pedig több eszköz és hangszer áll rendelkezésedre ahhoz, hogy kifejezd, ami a fejedben jár és a szívedben van, akkor érdemes is élni ezekkel a lehetőségekkel. Nekem például nem elég, ha csak gitárral, basszusgitárral és dobbal fejezem ki magam, szükségem van más eszközökre is: szintetizátorra, vokálra, fúvósokra, bármire.

Egyébként az utóbbi években – mondjuk az elmúlt 10-15 évben – a görögországi zenekarok is egyre több hangszert kezdenek beépíteni a zenéjükbe. Vannak bandák, például a Rotting Christ, amelyek tökéletes példái annak, hogy miként lehet ötvözni a nagyon súlyos, agresszív stílusokat, mint amilyen a black metal is, olyan elemekkel, mint a dуда, a többszólamúság vagy a különleges vokálmegoldások. A saját zenei ízlésemre visszatérve pedig mondhatom például azt is, milyen koncerteken jártam mostanában: láttam a System Of A Down-t a Queens Of The Stone Age-dzsel, láttam az A Perfect Circle-t, a Metallicát és az Iron Maident – ezeken mind ott voltam, és remekül éreztem magam. Az Iron Maiden egyébként különösen fontos a számomra:

zenerajongóként ők jelentették nekem a kezdetet, az indulást, így aztán különleges kapcsolat fűz hozzájuk, akárcsak a Judas Priesthez.”

Ioannina, a szülővárosotok Görögország középső részén, a turisták által intenzívebben látogatott tengerpartoktól távol fekszik. Milyen volt ott tinédzserként felnőni, milyen az élet arrafelé felnőtt fejjel, és mit érdemes tudni a város zenei életéről?

„Nos, a helyzet az, hogy egy ideje már nem Ioanninában élek. Az elmúlt nyolc évben egy másik görög városban, Thesszalonikiben laktam, de gyerekkoromból és kamasz éveimből csodálatos emlékek kötnek Ioanninához. Szerencsém volt, hogy remek sráccokkal és nagyszerű emberekkel ismerkedhettem meg és tölthettem az időmet, akikkel rengeteg klassz dolgot csináltunk – tényleg fantasztikus emlékeim vannak a városról. Áldásnak érzem, hogy olyan emberek vettek körül, akikkel sok közös vonásunk volt, így emlékezetes dolgokat élhettünk át – olyanokat, amikre örökké emlékezni fogunk. Ioannina város ugyan, de nem túl nagy: körülbelül százezer lakosa van. Nagyon közel áll a természethez, hegyek, erdők és folyók veszik körül. Nem egy hatalmas metropolisz, mint mondjuk Athén vagy akár Budapest – kisebb város, de azért mégiscsak város, nem falu. Jó volt ott élni, ott mindig éreztem a szabadságot: már nagyon fiatalon is sokat voltam úton, egész nap kint lógtam a szabadban késő estig a barátaimmal, no és persze a lányokkal. Jó klubok és remek zenei élet jellemezte akkoriban a várost: sétálghattunk zenét hallgatva vagy beülhettünk valahová inni, ugyanakkor bármikor elugorhattunk a közeli falvakba is, kiszabadulhattunk vidékre, a fák közé – egyszerűen remek volt a fiatalkori életem abban a csodás közegben.”

Hogy látod, van érezhető, markáns különbség a közönségek viselkedésében, a zenétekre a koncerteken adott reakciókban hazai pályán, illetve külföldön?

„Őszintén szólva, nem annyira, mint azt sokan gondolnák. Még akkor is, amikor a dalaink nagy része még görög nyelvű volt – ami ma már nem így van –, és a külföldi közönség nem értette a szövegeket, ugyanazt a szenvedélyt láttam a szemekben és az arcokon mindenhol. Akár Magyarországon, Szerbiában, Londonban vagy Németországban léptünk fel, az emberek nem tudták, miről szól a dal, de érezték a lényegét. Ez is élő bizonyítéka annak, hogy a zene nemzetközi, egyfajta közös nyelv, van benne valami különleges, összetartó erő. Még ha nem is tudod pontosan, miről énekel az előadó, az arckifejezéséből és az egész zenei kifejezőmódból megértheted az üzenetet. Volt, hogy odajöttek hozzám koncert után olyanok, akiknek fogalmuk sem volt a szövegekről, és azt mondták: »Nem tudom, a francba is, miről énekel, de ezt és ezt érzem.« És amit ők éreztek, az pontosan az volt, amiről én énekeltem, amit a dallal közvetíteni akartam.

Az évek során rengeteg koncertet adtunk Európa-szerte és Görögországban is, és mindenhol ugyanazt a szenvedélyt tapasztaltam. Persze vannak országok, ahol mások bizonyos jellemzők – más a tetszésnyilvánítás stílusa, másképp fejezik ki a lelkesedésüket az emberek. Mi, görögök déliek vagyunk: köztudottan hangosabb a viselkedésünk, jobban kimutatjuk az érzelmeinket, többet kiabálunk. Gyakran jóval szenvedélyesebbek vagyunk, mint mondjuk a németek, de biztosan tudom, hogy voltaképpen ők is ugyanazt érzik – csak a kultúrájuknak és a szokásaiknak megfelelően másképp fejezik ki magukat. Az olaszok, a spanyolok és a szerbek jóval inkább hozzánk, görögökhöz hasonlítanak ebben, a magyar közönség pedig valahol középtájon helyezkedik el.”

GUS G.

A görög gitárhős

Az idei Tábor Fesztivál egyik nemzetközi sztárfellépője az a Gus G. lesz, aki többek közt a Firewind, a Dream Evil, a Mystic Prophecy és a Nightrage zenekarok tagjaként dolgozott karrierje során, 2009 és 2017 között pedig Ozzy Osbourne zenekarának volt a gitárosa. A görög származású zenész emellett szólóban is aktív, ez idáig hat önálló albumot jelentetett meg, a legutóbbi Steel Burner címmel ez év tavaszán. Az Underworld magazinnak adott interjúját követően pedig az is kiderült vele kapcsolatban, hogy ő veszi át a távozó Andy LaRocque helyét a King Diamond zenekarban. Ha ez utóbbiról nem is, de egyéb aktualitásokról és érdekességekről bőven akadt mondani-valója beszélgetőpartnerének, Gyuricza Tamás Marcellnek.

Az elmúlt időszakban az énekes Ronnie Romeróval turnéztál, s vele érkezel Magyarországra is. A közös munkátok első eredménye a 2025 nyarán megjelent *My Premonition* című dal volt. Amikor az készült, már akkor eldöntöttétek, hogy együtt fogtok turnézni?

„Lényegében igen, de a dolog éppen fordítva történt. Előbb döntöttünk arról, hogy együtt turnézunk, s csak azt követően kezdtünk el közös dalon dolgozni. Ott álltunk már egy kész turnétervvel, amikor felvettem Ronnie-nak, hogy talán kellene közösen is alkotnunk valamit, hiszen nincs semmink, amit együtt csináltunk volna. Nem is értem, hogy korábban miért nem merült fel ez egyikünkben sem, de a közös turné végül remek lehetőséget kínált erre is. Mindketten jó ötletnek tartottuk, s mivel amúgy is terveztem már egy új szólóalbumot, végül arra is felkerült a *My Premonition*.”

SZÖVEG: GYURICZA TAMÁS MARCELL · FOTÓ: AKIS DOUZLATIS

A Steel Burner albumon mindössze két olyan dal szerepel, amelyekben Ronnie énekel. Ez az oka annak, hogy a közös koncerteken számos klasszikus dal, például Black Sabbath-, Deep Purple-, Rainbow-, Thin Lizzy- és Ozzy-slágerek is hallhatóak?

„Nem, ezt a turnét eleve így terveztem. Magát a projektet körülbelül két éve hívtuk életre Ronnie-val, és rögtön az elején megegyeztünk abban, hogy nemcsak az én dalaimból játszunk, hanem az övéiből is fogunk néhányat. Persze, egy ilyen projekt esetében az is elengedhetetlen, hogy feldolgozásokat is műsorra tűzz, így a program gerincét végül három pillér adja. Az én dalaim, Ronnie dalai, valamint azok a klasszikusok, amiket te is említettél, s amiket mindenki ismer. Lehet, hogy furának tűnik ez a felhozatal, de a fesztiválokon nagyon jól bevált, éppen azért, mert sok olyan dal szerepel benne, amit azok is ismernek, akik nem feltétlenül Gus G.- vagy Ronnie Romero-rajongók, de ha már ott vannak a helyszínen, akkor bennünket is megnéznak. A magyarországi koncertre egyébként egy kicsit más programmal készülünk, mint általában, de ennél többet nem akarok elárulni róla, legyen meglepetés azoknak, akik ott lesznek.”

Az eggyel korábbi szólóalbumod, a Quantum Leap csak instrumentális szerzeményeket tartalmazott. Miért tértél vissza az énekes dalokhoz?

„Mivel volt néhány ilyen dal a birtokomban. Amit a Steel Burner albumon hallasz, azok nagy része már azt megelőzően készült, hogy elkezdtem volna összerakni az albumot. Úgy voltam vele, hogy az összes dalt fel kellene használni, ami a fiókban lapult, s persze jó lenne még továbbiakat is írni hozzájuk. Miután tisztában voltam vele, hogy a rajongóim egyformán kedvelik az instrumentális dalaimat, és azokat is, amiket remek énekesekkel közösen készítetek, ezért most olyan probléma sem merült fel, hogy válogatnom kellett volna közülük. Úgy éreztem, hogy itt lenne az ideje egy felemás albumnak, egy olyan nagylemeznek, amely ötven százalékban énekes dalokat, és ötven százalékban instrumentális szerzeményeket tartalmaz. Szerintem ez egy nyertes szituáció volt, hiszen a két világ legjobbjait tudtam egyesíteni ezen az albumon.”

Szerinted egy instrumentális dal lehet ugyanolyan értékű, mint egy énekes dal?

„Mindenképpen. Tudod, vannak dalok, amiknek nem kellene énekhangok. A zene nagyon sokszor önmagáért beszél. Az én esetemben a gitár az, amivel ezt ki tudom fejezni. Amikor egy ilyen dalt írok, akkor nem úgy használok a gitárt, hogy az csak kiegészítő elem legyen az énekhez vagy a szólóhoz, hanem úgy komponálok, ahogy a klasszikus zeneszerzők is tették a múltban. Ezeknek a daloknak különböző szintjei, rétegei vannak, amelyek egymásra épülnek. Ilyenkor nem elég csak riffekben gondolkodni, hiszen a dallamot a hangszer adja. Dallamra ugyanis minden zene műben szükség van, függetlenül attól, hogy van benne ének, vagy nincs. Egy jó történetet úgy is el lehet mondani a zene nyelvén, ha nincs hozzá szöveg.”

Érdekes, amit mondasz, nekem ugyanis éppen az a tapasztalatom, mintha a modern rockzenében a dallam és a melódia egyre kevésbé lenne fontos, s helyette inkább a groove válik elsődlegessé. Erről mi a véleményed?

„Nem tudok sok mindent hozzáfűzni, hiszen az a fajta zenélés egyáltalán nem az én világom. Persze, azt szeretem, ha van egy jó riff, de nekem dallam is kell hozzá, anélkül nem érzem teljesnek az adott dalt. Én egy sajátos szűrőn keresztül hallom a zenét, és annak megfelelően készítem a saját dalaimat. Van egy Gus G.-módszer, amittől nem tudok eltekinteni.” *(nevet)*

Egy kicsit mélyebben is beavatnál ebbe a titokba? Hogyan írnád le a saját stílusodat, mi a leginkább jellemző Gus G. gitárjátékára?

„Benne van a '80-as évtized öröksége, de talán még a '70-es évek gyökerei is hatással voltak rá. A hard rock és metaldallamok. Ebből indulok ki, amikor zenét írok, és a legmélyebb tisztelettel viszonyulok ehhez az örökséghez. A '90-es évek generációjához tartozok, a 2000-es években adok ki albumokat, de a '80-as évekből származó inspirációkkal. Szerintem ezeknek az idősíkoknak a találkozásaitól lesz a dalaimnak egészen sajátos energiája.”

Általában Jackson gitárt használsz. Miért ezt választottad?

„Mert nagyon régóta támogatnak. 2016-ban felajánlották, hogy készítenek számomra egy signature, azaz saját védjegyes modellt, amiből végül egy sorozat lett, többféle árkategóriájú hangszerrel. Egy saját védjegyes modellnek az a lényege, hogy a te közreműködéseddel fejlesztik, a te elképzeléseid, a te igényeid szerint. S ha már így van, akkor evidens, hogy használod is.” *(nevet)*

A világklasszis gitárosok klubjában elvárás, hogy legyen saját signature modelled?

„Én inkább úgy fogalmaznék, hogy áldás, ha van olyanod. Főleg akkor, ha olyan gitárgyártó titánnal tudsz együtt dolgozni, mint a Jackson. Már az is nagyszerű dolog, ha támogatnak, az pedig, hogy adnak a véleményedre, egyszerűen elképesztő. A mai napig ámulok azon, hogy mások számára is elérhető bármely gitárboltban egy olyan modell, aminek a fejlesztésében én is közreműködhettem.”

Arra mi motivált, hogy szólólemezeket készíts? A jelenleg is működő zenekarod, a Firewind nem ad elég lehetőséget arra, hogy a saját ötleteidet megvalósítsd?

„Nos, ez egy érdekes és bonyolult kérdés. A Firewind is az én zenekarom, annak a dalait is én írom, de vannak olyan ötleteim is, amelyek egyszerűen nem passzolnak hozzá. A szólóprojektemben viszont nincs ilyen megkötés, ott tényleg azt csinállok, amihez éppen kedvem van. A szólóalbumok emellett arra is lehetőséget kínálnak, hogy olyan nagyszerű énekesekkel dolgozhassak együtt, mint most Ronnie Romero, Dino Jelusic, Matt Barlow vagy éppen Doro Pesch.”

Hogy vette Dennis Ward, aki nemcsak a 2018-as Fearless albumon énekelt, hanem az azt követő turnén is, hogy lecsereledt őt?

„Ő, ez már olyan régi történet, hogy el is felejtettem. Dennis valójában nem akart énekes lenni, egyszerűen úgy hozta az élet, hogy a Fearless album dalait vele vettük fel, s aztán a turnéra is ő jött velünk, mint basszusgitáros és énekes. Utána is csináltunk pár közös dolgot, de hivatalosan sosem volt az énekesem. Dennis kiváló basszusgitáros és nagyszerű stúdiós szakember, akivel továbbra is szívesen dolgozom együtt, de nem mint énekes. Ő egy nagyszerű hangmérnök és producer, aki a dalaimat keveri, de a turnézás kevésbé érdekli.”

Ha jól tudom, édesapád népzeneész volt Görögországban. Az ő hatására kezdte el komolyabban is foglalkozni zenével?

„Nem igazán. Maradjunk inkább csak annyiban, hogy ő volt az, aki bevezetett a zenei világba azáltal, hogy albumokat adott a kezembe. Apámnak nagyon sok lemeze volt otthon, nagyrészt görög dolgok, amiket ő hallgatott, de volt néhány rockzenei albuma is – Eagles, Pink Floyd, Beatles, ilyesmi. Én ezek miatt kezdtem el érdeklődni a zene iránt. Nagyon sok zenekart tehát valójában apám révén ismertem meg, de azzal a műfajjal, amit igazán kedvelek, csak később találkoztam.”

Valójában Konstantinos Karamitroudisnak hívnak. A Gus G. nevet kitől kaptad?

„Anyukám testvérétől, vagyis a nagybácsimtól, aki Amerikában, Floridában élt. Gyermekkoromban többször jártam nála, gyakran látogattam őt. Akkor nevezett el Gusnak, amikor tízéves voltam. Én kérdeztem meg tőle, hogy hogyan mutakozzam be az amerikaiaknak, ha találkozom velük, a Konstantinos ugyanis túl hosszú és bonyolult volt, hogy első hallásra megjegyezzék. *(nevet)* Azt gondoltam, hogy a Kostast fogja javasolni, ami a valódi nevem rövidebb változata, de ő erre csak annyit mondott, hogy legyek Gus, mert az a Konstantinos név angol megfelelője. Ez persze nem volt teljesen igaz, hiszen a '60-as, '70-es években a legtöbb görög bevándorlót Gusnak nevezték Amerikában, függetlenül attól, hogy mi volt a valódi neve, de ezt akkor még nem tudtam. Szóval így ragadt rám a Gus, majd amikor valóban zenélni kezdtem, s kellett egy rövidebb művésznév az emberek számára kimondhatatlan és megjegyezhetetlen Konstantinos Karamitroudis helyett, én magam döntöttem a Gus G. mellett.”

A híres Berklee College of Music hallgatója voltál, ahol például a Dream Theater zenészei is tanultak, de te nem végeztél el az iskolát. Sosem bántad meg a döntésedet?

„Nemcsak, hogy nem végeztem el, de már az első félév után otthagytam. *(nevet)* Azt gondolom, hogy jól döntöttem, mivel nagyon nem éreztem jól magam az iskola falai között, és egyáltalán nem voltam ott boldog. Szerintem inkább azt bántam volna meg, ha maradok, de szerencsére nem így történt. Mielőtt megkezdtem náluk a tanulmányaimat, előtte odahaza, Görögországban már elvégeztem egy felkészítőt, így egy csomó mindennel tisztában voltam, amit ott tanítottak. Emiatt nagyon lassúnak éreztem a tempót, és

úgy voltam vele, hogy egy csomó pénzt adok ki feleslegesen, az iskola ugyanis elég drága volt. Végül három hét után megszakítottam a tanulmányaimat, beköltöztem egy bostoni apartmanba, az egyetemről visszakapott pénzből pedig kibéreltem egy stúdiót, és elkezdtem demókat készíteni. Lényegében ez volt a Firewind kezdete.”

Ha az iskola hallgatója maradsz, akkor is metalzenész lettél volna?

„Szerintem igen, hiszen mindig is metalt akartam játszani, mióta az eszemet tudom. Az a három hét arra volt jó, hogy nagyon hamar rájöjjenek: az egyetem nem nekem való. Ezzel persze nem azt akarom mondani, hogy nem jó dolog, és senki ne menjen oda, csak nekem nem volt való.”

Azóta számos helyen játszottál már. A Firewind mellett ott volt a Dream Evil, a Nightrage, a Mystic Prophecy és persze Ozzy zenekara is. Melyikre vagy a legbüszkébb?

„Mindenre, amit valaha is csináltam. Nagyon büszke vagyok a Firewindre, és természetesen a szólókarrieremre is, de minden, amit tettem, a pályafutásom része, hozzám tartozik, egy-egy fejezete a Gus G.-legendának. *(nevet)* A legtöbbet persze a Firewindnek köszönhetek, szerintem a legtöbbet általa fejlődött a zeneszerzői képességem, de ennek a zenekarnak köszönhetően tanultam meg mindent, ami hozzátartozik a rockzenészi életformához. A dalírástól és a produkció előkészítésétől kezdve a gyártáson át a reklámozásig bezárólag az összes munkafolyamatot. A Firewind a főállásom, mondhatni, hogy az első számú munkahelyem, de valójában az az életem értelme. Mindemellett természetesen arra is mindig nagyon büszke leszek, hogy Ozzy egyik gitárosa lehettem.”

Róla mi a legkedvesebb emléked? Mennyire kerültél vele személyes kapcsolatba, amikor együtt dolgoztatok?

„Lényegében az idő, amit együtt töltöttünk a turnékon. Főleg a kezdeti években. Nagyon jóleső érzés visszagondolni azokra a hónapokra, amikor együtt jártuk körbe a világot, ahogy utaztunk, és közben rengeteget nevtünk. Nagyszerű koncerteknek lehettem részese, az Ozzyval való együttműködés lehetősége egy teljesen új világot nyitott meg előttem. Rengeteget beszélgettünk egymással a turnék során, illetve gyakran leveleztünk a turnék között is. Amikor visszament a Black Sabbathhoz, mindez lecsendesedett egy kicsit, az utolsó pár évben pedig teljesen vége lett. A korai években azonban elég sok impulzus ért, amiket máig magamban hordok.”

Tényleg olyan örült fickó volt, ahogy a szóbeszéd tartja, vagy ez csak legendárium, és valójában normális, polgári életet élt?

„Minden igaz, ami elhangzott vele kapcsolatban. Egyszerre volt a legörültebb fickó a világon, és a legjobb barát. Persze, amikor én odakerültem mellé, akkor már a hatvanas éveiben járt, s addigra már túl volt az összes legendás történeten, de még így is bőven tudott meglepetést okozni bárkinek. A színpadon továbbra is egy örült, bolondos fazon volt, a backstage-ben azonban már egy nyugodt papika. Akkor már egyáltalán nem drogozott, teljesen józan életet élt, de így is Ozzy volt, a legenda, akinek a neve összeforrt a heavy metal műfajával.”

Térjünk vissza hozzád. Mi lesz a legközelebbi produkció, ami várható tőled?

„Egy új Firewind-album. Éppen most fejeztük be a keverést, és nagyon elégedett vagyok vele. Jövőre egy remek epikus konceptalbummal jelentkeznénk, amit a BLKII BLK kiadó gondoz majd. Alig várom, hogy meg tudjam mutatni az embereknek, szerintem az egyik legjobb album lesz, ami velahá is dolgoztam.”

MONOLORD

Doom-erőtrió

A 2013-ban alakult svéd Monolord első hallásra hagyományosnak tűnő doom metalt játszik, azonban a lemezek figyelmes meghallgatása során csakhamar kiderül, hogy a Göteborgban székelő csapat markáns hangzással rendelkezik, plusz sok doomzenekarral ellentétben a dalszerzéssel sem állnak hadilábon. A Neverending című új album kapcsán Esben Willems dobos választott Milán Péter kérdéseire.

A 2021-es *Your Time To Shine* album után a Monolord kiadott egy *It's All The Same* című EP-t.

„Ez a kiadvány többé-kevésbé abból az érzésből fakadt, hogy adjunk ki valamit, bármit, mivel már rég jelentkeztünk hanganyaggal. Nem rendelkezünk nagylemeznyi anyaggal, ezért úgy gondoltuk, hogy egy EP megfelelő lesz.”

Az új Monolord-album *Neverending* címmel jelent meg májusban. Úgy vélem, a zenekar hangzása megmaradt, de helyenként néhány újdonság is fellelhető. Hogy zajlott a dalszerzés?

„Valamennyi dalt Thomas írta, majd hárman fejeztük be őket, olyanná formáltuk a számokat, ami az egész zenekart jellemzi. Belülről nézve a folyamat ugyanúgy zajlott, ahogyan a többi lemez esetében, számunkra a fejlődés fokozatos – szemben az esetleges hirtelen váltással, amit azok hallanak, akik nem tudják, mi történik a lemezek között –, tehát még ha hallhatók is bizonyos értelemben új megközelítések ezen az albumon, mint a rövidebb dalok vagy Thomas személyesebb szövegei, az érzés továbbra is teljesen Monolord, egyben teljesen természetes előrelépés.”

A Monolord-diszkográfia ismeretében kijelenthető, hogy a zenekar szeret kerek szerzeményekkel előállni, ugyanakkor beilleszteni néhány frissebbnek tűnő elemet...

„Ha arról beszélünk, hogy mi módon írunk közösen zenét, akkor az érvényes keret az, hogy a hangzásnak és az érzésnek mindig Monolordnak kell lennie, ami számunkra nem feltétlenül jelenti azt, hogy ezt egy stílus vagy bizonyos hangzás határozná meg. Inkább arról van szó, hogy mi az, ami számunkra mint zenekar számára a legmegfelelőbb.”

A háromtagú zenekarokat gyakran az „erőtrió” kifejezéssel illetik. Miben rejlik a sajátossága egy három taggal rendelkező csapatban játszani, szemben a négy- vagy öttagúakkal?

„Innen soha nem menekülhetsz el. Érzem, hogy ráhag a lábujjakra, a legjobbat követeli meg tőled, ami egy olyan aspektus, amit mindig is szerettem a triókban.”

Egészen ritka jelenség, hogy egy zenekar felállása kezdetől fogva, lemezek során át változatlan maradjon. Mi ennek a titka, ha van ilyen?

„Úgy vélem, ez olyan földi dolog, mint a kor. Amikor megalakítottuk ezt a zenekart, negyvenéves voltam, a többiek csak pár évvel voltak fiatalabbak nálam. Már régóta a színtéren forgolódtunk, ezernyi zenekarban játszottunk, és az évek során megtanultuk, hogy milyen rendkívül szokatlan az, hogy egy olyan esélyt kapunk, melynek épp most is részesei vagyunk. Úgy gondolom, ezzel mindnyájan tisztában vagyunk, és mindent el is követünk, hogy a dolog működjön.”

A Metal Archives enciklopédiában olvasható, hogy Per Wiberg koncertzenészként csatlakozott a Monolordhoz 2024-ben. Billentyűs aláfestést biztosít Wiberg a koncerteken, vagy gitározik?

„Per extra gitárosként van velünk a koncerteken, hogy a lemezeinken hallható harmóniákból többet tudjunk előadni, főleg, amelyek az újabb albumokon hallhatók.”

Készítettetek egy videót a *You Bastard* című dalhoz, ami azt sugallja, hogy jó hangulatban zajlottak a stúdiófelvételek. Milyen volt a munka Sylvia Massyval? Volt bármilyen eltérés a korábbi stúdiózásokhoz képest?

„Elképesztő élmény volt Sylviával dolgozni. Azonnal otthonossá varázsolta számunkra a helyet, amint beléptünk. Beengedni egy kívülről egy olyan folyamatba, ami korábban szinte kizárólag hármunké volt, nehéz, de Sylvia megkönnyítette. Kényelmesen, ellazult állapotban zajlottak a felvételek, ami nem mindig jellemző a stúdiózásra.”

Az album utolsó dalában (It's Neverending) Jörgen Sandström vendégszerepel, akinek a nyers, death metalos hörgése meglepett. Hogy jutott eszetekbe ez a lépés?

„Thomas egyik dalötlete igényelte ezt a fajta énekstílust. Már korábban is beszéltünk erről, mivel Thomasnak nem fekszik ez a fajta éneklés, és amikor felkértük Jörgent, azonnal örömmel igent mondott. Nem sokkal később átküldte az énektémáit, amelyektől valamennyien kikészültünk Sylviát is beleértve. Jörgen olyan magasságokba emelte a dalt, amelyeket el sem tudtam volna képzelni.”

A Monolord lemezeinek mindig különleges borítói vannak és ez alól a Neverending sem képez kivételt. Mit ábrázol ez az illusztráció, és mit kell tudnunk az alkotóról, Michael Cooperről?

„Mindig nagy kihívás számunkra, hogy megtaláljuk a megfelelő lemezborítót, mivel nagyon különböző emberek vagyunk, és a legtöbb téma kapcsán is nagyon eltérőek a vonatkozási pontjaink. Amikor rájöttünk erre, valamilyen nyien kapcsolódni tudtunk a magunk módján, és ez szintén nagyon kedvemre való dolog. Azt szeretném, hogy a lemezborító olyan legyen, hogy a hallgató a magáénak tudhassa, ahogyan én is tettem.”

Miről szólnak a Neverending szövegei?

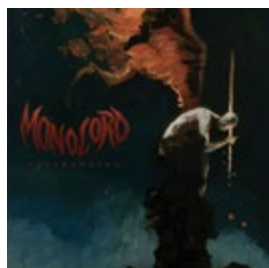
„Mevannak a magam nagyon személyes kötődései a szövegekhez. Remélhetőleg a hallgató is kialakítja a sajátját.”

Mint minden doom metal zenekarra, a Monolordra is nagy hatást gyakorolt a Black Sabbath. Tavaly eltávozott Ozzy és valószínűleg a Black Sabbath örökre elbúcsúzott tőlünk, óriási, ragyogó életművel a hátuk mögött. Miképpen summáznád a korszakalkotó zenekar hatását a Monolordra és rátok mint zenészekre?

„Azt hiszem, ami hatott ránk, az a hallgató fülében van, mert ahogyan te egyértelmű Black Sabbath-kapcsolódásokat hallasz, úgy mások más dolgokat hallanak. A Black Sabbath egyike azoknak a zenekaroknak, amelyek nagy hatást gyakoroltak rám, de nem oly módon, hogy úgy érezném, hogy hozzájuk különösen erős kapocs fűz, ami jelentősebb lenne más zenekarok százainál, amelyek hármunkra nagy befolyással voltak. De értem az utalást. A Black Sabbath fantasztikus zenekar volt, megkérdőjelezhetetlen örökséget hagytak hátra, ami sokunkat inspirált. Időtlen zenekar.”

Koncertek a közeljövőben?

„Volt két fesztiválfellépésünk – Rockstadt Extreme Fest és Alcatraz –, lesz egy amerikai keleti parti túránk, majd utána két európai kör.” (November 10-én Budapesten lép fel a zenekar. – M. P.)

UNDER
WORLD
MAGAZIN

NYOMTATOTT LAPSZÁMOK

Kedves Olvasónk!
Lapszámainkat megrendelheted a honlapon:
underworld.hu/shop

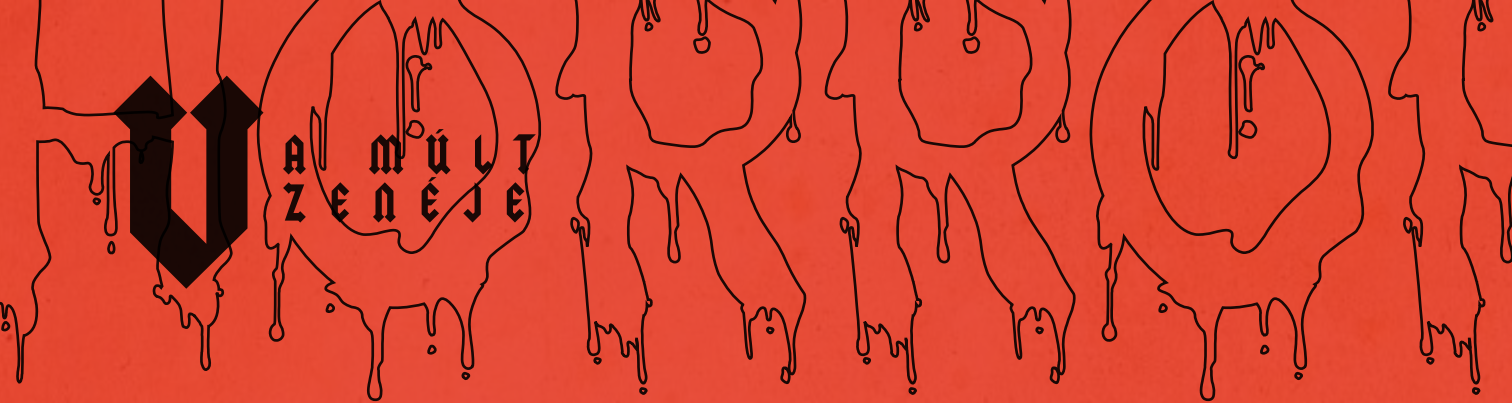

SZEMÉLYES VÁSÁRLÁS

Premium Vinyl Record Shop
Budapest V. kerület, Báthory utca 19.

MG Records Lemezbolt
Budapest IX. kerület, Üllői út 31.

Wave Music
Budapest VI. kerület, Révay köz 1/A

OVERKILL / HORRORSCOPE / 1991

Az Overkill 1989 őszén magabiztosan bizonyította, hogy képes egy tagcserét követően is sziklászilárd dalszerzéssel emelni a tétet. Ugyan Sid Falck dobos még ha úgy tetszik, kutyafuttában csatlakozott a zenekarhoz az Under the Influence rögzítése előtt, a The Years of Decay mégis azt az érzetet keltette, hogy az Overkill kizárólag saját magával foglalkozik, nem ül fel annak a provokációnak, hogy a Big Fourhoz mérje a lemezeit, és közben dalszerzésben is megírták első időszakuk csúcslemezét.

A The Years of Decay törékeny egyensúlyának köszönhetően válhatott a thrash metal egyik klasszikus lemezévé, hiszen zenei textúrájában már megjelentek olyan doomos áthallások is, amik a dalszerző gitáros Bobby Gustafson kezében maradéktalanul hozzájárulhattak a hátborzongató hangulat megteremtéséhez. És miközben az Overkill kortársai hol társadalmi kérdésekkel (D.R.I., Nuclear Assault, Megadeth), hol az egyén identitásával (Metallica), hétköznapi megpróbáltatásaival (Anthrax) vagy épp sötét természetével (Slayer) foglalkoztak, addig az énekes-szövegíró Bobby Blitz képalkotása ekkoriban már a tudat és az emberi elme határterületeivel kacérkodott. Ám amíg ez a Testamentnél vagy a Death Angelnél mindig megmaradt a realizmus keretein belül, addig a The Years of Decay világteremtése már túlmutatott a józan ész határain. A formanyelvi és szövegírási fejlődés mellett az Overkill produkciós szempontból is a saját útját járta a lemezzel. A zenekar Terry Date-tel (Metal Church, Sanctuary), valamint a kiadó részéről Jon Zazulával dolgozott együtt, megszólalásában pedig a The Years of Decay nyers, kevésbé kompresszált ereje csak még látványosabbá tette azt, hogy D. D. Verni basszusgitárosként is aktívan hozzátesz a megteremtett hangulathoz és a dalok átütő erejéhez.

Mindezt azért fontos megemlíteni, mert a The Years of Decay akkor is korszakhatár lett volna az Overkill életművében, ha Gustafsonnal megy tovább a zenekar, ám a New Jersey-i alapítású banda a lemezbemutató turnét követően elvált saját dalszerzőjétől. Az utókor számára mindkét fél megőrizte a maga verzióját, az viszont kétségtelen, hogy az Overkillnek ebben a helyzetben újra kellett definiálnia magát, és Blitzék igazán váratlan megoldáshoz folyamodtak: ahelyett, hogy Gustafsonnak keressenek utódot, két gitárossal képzeltek el az Overkill folytatását, ami merőben új lehetőségekkel kecsegtetett a dalszerzésben is. Elsőként a korábbi gitártechnikus, Rob Cannavino teljes értékű belépése adta magát, hiszen Cannavino már az Under The Influence megjelenésekor is a stáb tagja volt, és nemcsak ismerte az Overkill dalait, hanem képes is volt arra, hogy ne pusztán megszólaltassa azokat, hanem saját játékaival is hozzá tudjon tenni azok élő megszólalásához. A másik gitárost Merritt Gant képében találták meg, aki sokadmagával egyetemben a zenekar meghallgatásaira jelentkezett. Ahogy utólag elmesélte, annyira unottak látni a többiek

a próbán, hogy mindenképp azzal akarta felhívni magára a figyelmet, hogy másképp játszotta az Overkill témáit, és ezzel végül célt is ért.

Így egyszerre adott volt Cannavino jelenlétében az, hogy az Overkill képes legyen természetesen továbbfejleszteni a saját hangzását – hiszen annyira közel volt technikusként is a zenekarhoz, hogy a 'Decay-en hallható nyitást is testközelből láthatta –, miközben Gant új megközelítése azt is garantálta, hogy az Overkill ne ismételje meg önmagát, miközben a dalok zenei textúrájában továbbra is maradjon kellő hely D. D. Verni sajátos basszustémáinak. Azonban kellő érettséggel az Overkill is felismerte, hogy egy ilyen változó korra tagcserével reagáló lemezhez szükségük van egy külső párbeszédpartnerre, így az előző lemezen hangmérnökként jelen lévő Terry Date-et kérték fel az album producerének. Utólag pedig már mind tudjuk, hogy ez a döntés többszörösen megtérült, hiszen együttműködésük az amerikai thrash metal történetének egyik legnagyobb remekművét, egyben az Overkill-életmű első igazi korszakváltását eredményezte, amiben a kiválóan megírt dalokat elképesztő éleslátó stúdiós megoldások járatják csúcsra.

A tizenegy számos Horrorscope esetében nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy 1991-es megjelenésként továbbra is egy változó kor szócsöveként kellett helyt állnia sorlemekként, miközben Blitz szövegíróként és énekesként is megalkotta addigi – ha nem azóta is – legnagyobb teljesítményét. A Horrorscope már a címében is a horror és a horoszkóp szójátékára épít, mintha az emberi képzelet legsötétebb megnyilvánulásai váltanák egymást baljós csillagjegyekként. A széteső psziché, a paranoia, a meg-

szállottság és a düh formái különféle módokon merülnek fel, és ha vannak is visszatérő motívumok, ez a borzongató atmoszféra végig lepelként járja át a ritmikai szempontból is elképesztően érett albumot.

A Horrorscope-ot a kritikai fogadtatás is hajlamos olyan albumként megítélni, ahol az Overkill a dalszerzés aprólékoságát helyezte előtérbe a korábbi időszak speed/thrash megoldásaival szemben, de a valóság az, hogy a zenekar szinkopikus szerkezetei mellett a Terry Date-féle hangzás biztosítja azt maradéktalanul, hogy az összhangzatokban sokszor középtempós lüktetése van az amúgy nagyon változatos tempótérképű daloknak. Ebben a helyenként sűrített, mégis mindvégig fókuszált, riffcentrikus megközelítésben pedig a reszelős témák mögötti okos duplázások is képesek lélegezni, és ami legalább ennyire fontos, hogy Blitz is teljes magabiztossággal énekel a refréneket sajátos orgánumán, amivel a 'Decay dalszerzési mintáját volt képes folytatni, ha úgy tetszik, kiteljesíteni. Emellett pedig a csordavokálók sosem voltak ennyire hatásosak és fenyegetőek Overkill-lemezen, de meg merem kockáztatni, hogy a műfajban is az egyik legjobb arányérzékkel felülvoltított betétek hallhatók ezekben a dalokban.

A Horrorscope olyan thrash metal alapmű, aminek a dalai nem igényelnek részletes elemzést, mert a végig elképesztő magas színvonalon megírt album meg is követeli azt, hogy az ember lemezélményként vesszen el benne. Sőt, 35 év távlatából is úgy hallatszik, mintha minden út egy ilyen kiteljesedéshez vezetett volna: D. D. Verni karizmatikus basszustémái mindig a lehető legjobbkor tesznek hozzá a dalokhoz – és megoldásai sosem öncélúak –, a Cannavino-Gant gitárduó hallhatóan könnyen hangolódott egymásra, Falck dobtémái pedig messzemenően szembemennek a sablonos, kiszámítható fillekkel, miközben Blitz valódi frontemberként, hatásos történetmesélőként irányítja a hallgató figyelmét. Mindemellett a hangszerelés is kellően sokszínű, amivel a csendesebb pillanatok legalább annyira baljósak, mint a kiteljesedett, lefelé pengetett thrashes sodrások. És miközben a koncertprogramban megkerülhetetlen a videóklipes Thanx For Nothin', a címadó vagy épp az elementáris erővel nyitó Coma, számomra a New Machine feszesen lefelé pengetett, fenyegető témái, a Bare Bones baljós zongoradallama és a záró Soullitude epikus, doommal kacérkodó megoldásai is méltán igazolják, hogy a Horrorscope hogyan lett a műfaj örök érvényű klasszikusa.

Ma már tudjuk, hogy az Overkill ötödik albuma önálló korszakot nyitott a zenekar életművében. Az ezt követő, 1993-as I Hear Black mindmáig az egyik legmegosztóbb lemeze a bandának a groove-os témák térnyerése miatt, míg az 1994-es W.F.O. sokkal inkább a korszellem sajátja, miközben a zenekar hallhatóan vissza kívánt térni a thrash metalhoz. Ezt követően véget is ért a Cannavino/Gant-korszak, ugyanakkor az Overkill azon kevés veterán produkció közé tartozik, amelyek még képesek voltak valódi másodvirágzásra, és mindmáig képesek nemcsak stabil színvonalon alkotni, hanem akár újkori remekművekkel (Ironbound, 2010) is megajándékozni lojális rajongótáborukat. A Horrorscope-nak pedig önmagán túlmutató tétje volt azzal, hogy bizonyítania kellett, hogy a zenekar egy kulcsfontosságú dalszerző elvesztését követően is képes nemcsak tartani a színvonalat, hanem újradefiniálni önmagát. **U**

Horrorscope

A oldal:

Coma
Infectious
Blood Money
Thanx for Nothin'
Bare Bones

B oldal:

Horrorscope
New Machine
Frankenstein
Live Young, Die Free
Nice Day... for a Funeral
Soullitude

Felvételek:

1991. március–április,
Carriage House (Stamford,
Connecticut)

Megjelenés dátuma:

1991. szeptember 3.

Kiadó: Atlantic, Megaforce

Overkill 1991:

Bobby 'Blitz' Ellsworth – ének
D.D. Verni – basszusgitár
Merritt Gant – gitár
Rob Cannavino – gitár
Sid Falck – dobok

Bársonyos fém

Cold Velvet címmel jelent meg a közelmúltban a német The Night Eternal harmadik nagylemeze, amely a maga sötét atmoszférájú, darkos-gótos hatásokat hagyományos fémzenei stílusjegyekkel elegyítő muzsikájával több szempontból is szintlépést hozott a zenekarnak. A formáció körüli újabb keletű történekekről a gitáros Rob Richterrel és az énekes Ricardo Baummal beszélgettünk.

A Cold Velvet az első olyan albumok, ami komoly szintlépésként már a Metal Blade Records gondozásában jelenik meg. Hogyan találtatok egymásra a kiadóval?

Rob Richter: „Nos, a Metal Blade európai A&R felelőseit, Andreast (A. Reissnauer) már jó pár éve ismerem. Még a Fatale album felvételeinek időszakában, egy koncert után egy dortmundi kocsmában iddógálva rákérdeztem Andreasnál, hogy szerintre volna-e esély arra, hogy egyszer náluk jöjjön ki valamelyik későbbi album. Erre akkor ő csak annyit mondott, hogy »no persze, hát miért is ne?« Később, amikor egyszer újra összefutottunk, már komolyabban is beszélgettünk erről, és ha jól emlékszem, a 2024-es Summer Breeze fesztiválos fellépésünk estjén véglegesítettük kölcsönösen ezt az elhatározást.”

A korábbi anyagaitokat gondozó Ván Recordsnál hogyan fogadták az átigazo-

lás hírét? Vajon nem okozott ez keserű szájját akár nekik, akár esetleg nektek?

RR: „Talán csak pár pillanatig volt érezhető ilyesmi. De semmi igazán komoly feszítést nem okozott a dolog. Megittunk egy sört Svennel (S. Dinninghof, a Ván Records alapítója és vezetője), és ennyi, túl voltunk rajta. Egyszóval nincs gond közöttünk, a jó viszony megmaradt szerencsére.”

Ricardo Baum: „Én is ugyanígy látom. Ez volt számunkra a következő logikus lépés, és ezzel ő is tisztában volt.”

Beszéljünk az új albumról! A Cold Velvet hangzasképe számomra valahogy mélyebbnek és rétegzettebbnek tűnik, ugyanakkor talán kevésbé fémese, mint korábban. Úgy is mondhatnám, hogy a megszólalás „tónusa” egy kicsit mintha elmozdult volna a metal felől a dark rock, a gótikus rock irányába. Nektek erről mi a véleményetek?

RB: „Nos, úgy gondolom, alapvetően ez a felvételi munkálatok metodikája miatt alakult így, hiszen egy nagyon organikus, nagyon természetes hangzás megtalálása volt a cél. Az mondjuk ettől függetlenül tény, hogy ezúttal maga a zene is kicsit kevésbé agresszív hangvételű, talán ez is közrejátszik abban, amit mondasz. Ezt a két tényezőt figyelembe véve szerintem elmondhatjuk, hogy összességében valamivel melodikusabb most a végeredmény, mint bármikor korábban. Mind maguk a dalok, mind a megszólalás ebbe az irányba mutatnak.”

Néhány helyen – ha jól tudom, a zenekar pályája során első ízben – gitárszintetizátorokat is használtatok, aminek kapcsán valahol az Iron Maiden Somewhere In Time lemeze lett megemlíthető inspiráció gyanánt. Tényleg ekkora hatással volt rátok az az album?

RR: „Azt mindenképpen el kell mondanom, hogy bár valóban kihallatszanak dark és gothic rock hatások az új dalokból, azért a zenénk alapvető fundamentumát továbbra is a heavy metal jelenti. Ami pedig a Maident illeti, jómagam az a fickó vagyok, aki a bandának a '80-as évek második felében megjelent albumait hallgatja a legszívesebben, ami gyakorlatilag ugye a Somewhere In Time és a Seventh Son Of A Seventh Son lemezeket jelenti. Nem tudom, Ricardo hogy van ezzel, de rám ezek bizony a mai napig nagy hatással vannak. No, és amikor a stúdióban vettük fel a gitársávokat, egyiket a másik után, akkor ugrott be, hogy a Somewhere lemez nyomán bizonyos részeknél mi is megpróbálhatnánk ezzel kicsit feldíszíteni, teltebbé tenni a megszólalást. Kipróbáltuk a dolgot, és bevált.”

Ricardo, az új lemezt hallgatva egyértelműen hallatszik, hogy minden eddiginél változatosabban és magabiztosabban énekelisz. Esetleg énektanárnál is képezted magadat, vagy ez az előrelépés inkább amolyan önfejlesztés eredményének tudható be?

RB: „Trénerhez nem jártam, amit hallasz, az az én saját magam munkájának az eredménye. Egyszerűen csak nekiálltam alaposan feltérképezni a saját hangomban rejlő lehetőségeket. És nem abba az irányba indultam el, mint sok más fiatal metal-énekes, akik vagy a régi nagyok stílusát próbálják meg leutánozni, vagy egymást próbálják meg felülmúlni a magukból kipréselt hangmagasságok tekintetében – én más utat választottam. Félretettem magamban azt, hogy vajon mit és hogyan csinálnának mások, ehelyett arra igyekeztem koncentrálni, hogy azt fejlesszem minél inkább tökélyre, ami számomra a természetes és kényelmes, és ami valóban belőlem, az adottságaimból és a személyiségeimből fakad. Ha úgy érzed, hogy az új dalokban hallható ének valóban természetesen hatással, és mesterkéeltségtől

mentes, akkor az ennek a fajta úgymond önfelfedezésnek, önfeltérképezésnek köszönhető. Örülök, hogy erre ráéreztl, és köszönöm a dicséretet!"

Azt ugye jól érzem, hogy bár nem egy Operation: Mindcrime vagy The Wall módjára felépülő konceptalbum a Cold Velvet, azért a mondanivaló tekintetében az egyes dalok valamiképpen mégiscsak kapcsolódnak egymáshoz?

RB: „Bizonyos mértékig ez igaz, igen. Valóban vannak a dalszövegekben egyes részletek, motívumok, kifejezések, amik kapcsolódnak egymáshoz – de ugyanakkor egy bizonyos konkrét láncolatra, lineáris történeti szálra mégsem lehet a szerzeményeket felfűzni. Én leginkább azt mondanám, hogy egyfajta sajátos atmoszféra, egy bizonyos sötét, elvágyódós hangulat az, ami a legfőbb kapcsolódást jelenti az egyes nóták között.”

Az albumot záró Dance On Crimson Ground az eddigi leghosszabb szerzeményetek. Eleve cél volt egy ilyen terjedelmesebb, epikusabb darabot írni, vagy egyszerűen csak menet közben alakult így a dolog?

RR: „Eredeti szándékunk szerint balladának indult a dal, aztán ahogy alakult és hízott, úgy formálódott át amolyan – mondjuk így – power ballada-féleséggé. Igazság szerint a bandán belül a mai napig szoktunk viccesen huzakodni azon, hogy ez a nóta a kettő közül most melyik is valójában. De végső soron szerintem azért inkább mondhatjuk rá azt, hogy power ballada. Nos, márpedig ha az, akkor kell az elejére egy nyugodtabb, csendesebb bevezető, aztán fel kell pörögnie, kell hogy legyen egy érzelmi-hangulati tetőpontja, kell bele egy nagyszabású, nagyívű gitárszóló, a végén pedig egy hatásos fináléval kell lezárni az egészet. Végső soron ezek nagyjából meg is vannak ebben a dalban. Lehetett volna egyébként valamivel rövidebb is a nóta, de a végén, ahogy Ricardo részéről bejön az a kánonszerű, önmagába fonódó énektéma, ott a producer Michael (M. Zech producer, egyben a *Secrets Of The Moon* gitáros-énekes) felvetette, hogy ezt a részt amolyan repetitív, hipnotizáló módon továbbnyújtva zárhatnánk le igazán hatásosan a dalt, és ezzel egyben az egész albumot is. Úgyhogy ezzel és így született meg az eddigi leghosszabb szerzeményünk, ennyi ennek a sztorija.”

RB: „Azt egyértelműen kimondhatjuk, hogy ezzel a dallal a saját világunkon belül mindenképpen valami újszerűt akartunk alkotni. Jól mondom, Robert?”

RR: „Igen, abszolút! És hogy ez az újszerűség még hangsúlyosabb legyen, az album legdirektebb nótáját, a Shape Of Sorrow-t szerkesztettük be eléje. Ez a lemez többi részéhez képest mesz-

sze a legegyszerűbb számunk, és ahogy véget ér, majd elkezdődik a Dance On The Crimson Ground, az szinte úgy hat, mintha egy új fejezetet nyitnánk meg vele a végére.”

A zenekar jelenleg hivatalosan négy tagot számlál – a stúdióban ki játszotta fel a basszust, illetve mi lesz erre a megfejtés majd a koncerteken?

RB: „Nos, a lemezen Marco Justinger játéka hallható, akinek a neve a Witching Hour és a Chapel Of Disease révén lehet ismerős többeknek. A koncerteken pedig Kerem Yilmaz lesz velünk az Imha Tarikat zenekarból, aminek egyébiránt jómagam is a tagja vagyok. Ő itt is lakik a közelben, és ezer éve ismerjük már egymást, szóval a személye mindenképpen jó megfejtésnek tűnik. Ebben akkor lehet változás, amikor esetleg Kerem éppen turnén van az Imha Tarikkal – nos, a terveink szerint ekkor élőben is Marco tart majd velünk.”

Nagyon tetszik az új album borítója – ezt is Nona Limmen készítette, hasonlóan a Fatale frontjához?

RR: „Igen, így van, pontosan ez a helyzet. És roppant büszkék vagyunk amiatt, hogy újra együtt tudtunk dolgozni vele. Ráadásul nem csak a frontborítót készítette ő, de minden más egyéb képanyagot is – a különféle formátumok borítóinak belső fotóit,

a promóanyagok képanyagait, a zenekari fotókat, sőt minden egyéb olyan vizuális megjelenítést is, amik online kapcsolódnak az új lemezhez. Nagyszerű művésznek tartom Nonát, akinek különösen jó érzéke van annak a fajta darkos-gótos, pókhálós, kísérteties hangulatvilágnak a megjelenítéséhez, ami annyira fontos része a mi zenénknek is. Az ő látásmódja tökéletes passzol mindahhoz, amit mi képviselünk, és ezzel bizony nagyon nagy szerencsénk van.”

Az összes kiadványotok borítóján látható egy bizonyos fekete csuklyás alak – ő most már olyan visszatért figura nálatok, mint Eddie az Iron Maidenről vagy Vic Rattlehead a Megadethnél. Esetleg nevet is adtatok már ennek az obskúrus entitásnak?

RR: „Még nem, neked esetleg nincs valami ötleted? (nevet) Mondjuk ha jobban belegondolok, még az sem eldöntött tény, hogy ez a figura vajon női vagy férfi karakter-e egyáltalán... Egyébiránt ez az egész részben véletlenül alakult így, legalábbis az elején. Az első EP-nk borítóján ugye kicsiben már ott volt egy ilyen kázmzás alak, aztán az első nagylemezre, aminek a borítóját más készítette, szintén egy efféle figura került. Innétől kezdve pedig szépen velünk is maradt a dolog. Ami meg

a névadást illeti, nos, úgy látszik, ennek ügyében még kell majd egy komoly zene-kari kupaktanácsot tartanunk.” (nevet)

Az új lemez turnéján a Messa társaságában fogtok koncertezni, magyarországi dátum viszont egyelőre nincs bejelentve. Hogy látod, lehet még esély arra, hogy esetleg kicsivel később eljussatok majd hozzánk is?

RB: „Szerintem nem elképzelhetetlen a dolog. Mi mennénk szívesen, az biztos. Annál is inkább, mert amikor 2024 novemberében nálatok jártunk, hát az egy elég furcsa este volt...”

Igen, ezt akartam is említeni. Ekkor ugye a Lucifer és a Tanith társaságában játszottatok nálatok – Rob, erről a koncertről egyedül te hiányoztál, mivel családi okok miatt haza kellett utaznod, a helyedre pedig a másik két zenekarból ugrottak be zenészkollégák egy-egy dal erejéig. Ugye jól tudom, hogy csak a budapesti fellépést kellett kihagynod?

RR: „Igen, így van. Az unokatesóm esküvőjére utaztam csak haza, a következő bulin már ott is voltam újra a többiekkel. Így viszont te abban a szerencsés helyzetben lehettél, hogy láthattad a rocktörténelem eddigi egyetlen olyan The Night Eternal-koncertjét, amin én nem voltam jelen. (nevet) Vagyis hát, talán ne is nevezdük ezt The Night Eternal koncertnek, inkább amolyan all-star móka volt ez vendégekké, és mindösszesen hat eljátszott dallal, ha jól tudom. Emlékszem, az előző pár estén a backstage-ben tanígtattam a nótákat a srácoknak. Én magam amúgy nem is voltam benne biztos, hogy olyan jó ötlet ez az egész, de a többiek meggyőztek, és a beugrók végül becsületesen lenyomták ezt a rövidített szettet. Ha igaz, a vége felé a mikrofonnál Nicke Andersonnal még a Living After Midnight is előkerült a Judas Priesttől.”

Igen, én is ott voltam, úgyhogy ezt magam is tanúsíthatom. Tényleg nem mindennapi produkció volt... Más téma. A tavalyelőtti interjúnkban említettet, hogy kiemelt prioritás számotokra a Fatale albummal eljutni a tengerentúlra. Ez aztán összejött végül?

RR: „Igen, de sajnos csak egyetlen fesztiválfellépést tudtunk bevállalni, a texasi Hell's Heroeson játszottunk még tavaly márciusban. Olyan vízummal sikerült kijutnunk, amivel csak ezt az egy alkalmat tudtuk legálisan teljesíteni.”

RB: „A későbbiekben még mindenképpen szeretnénk majd visszamenni, így aztán most inkább benyeltük a dologat, és beértük ennyivel – annak reményében, hogy talán enyhül majd hamarosan ez a túltölt szigorúság, és akkor lesz módunk többet is koncertezni odaát. Nem akartuk most azzal lábon lőni magunkat, hogy esetleg hosszú évekre kitiltanak minket. Annyit nem ért volna az egész.” U

Fonogram-díj után, jubileum előtt

Szeptember közepén az A38 Hajón egy alaposnak ígérkező koncerttel ünnepli fennállásának 25 éves jubileumát a húzós doom/hard rock/metal muzsikában utazó Wall Of Sleep. Az esemény fényét különleges vendégként két további formáció is erősíti, sőt egy jubileumi kiadvány is megjelenik, ami ott lesz majd először beszerezhető. A mindezekkel kapcsolatos tudnivalókról, meg persze az elmúlt negyedszázad történéseiről az alapító-zenekarvezető gitárossal, Füleki Sándorral beszélgettünk.

Szeptember 12-én az A38 Hajón kerül sor a zenekar 25 éves fennállását ünneplő jubileumi koncertre, ahol ráadásul a Nevergreen is fellép egy különleges műsorral, azt pedig épp ma olvastam, hogy a Devil Seed nyitja az estét. Erre a jeles alkalomra milyen programmal készültök?

„Az elképzelés az, hogy idézzük meg minden korszakunkat, és minden kiadványról játszunk dalokat. Az A38 minderre tökéletes helyszín, és nagyon örülünk neki, hogy itt kerülhet sor a jubileum megünneplésére. Ez a hely valahogy egy amolyan 'next levelként' él a fejünkben, a körülményeket és a hangzást illetően egyaránt ideálisnak gondolom ezt a megoldást. A promóciót illetően Fodor Juci – aki szinte amolyan menedzserként rugdossa a zenekart – nagyon noszogat minket olyan dolgokkal, mint Facebook-bejegyzések, -videók, mittudomén, amik eléggé idegenek a számunkra. De ezt tényleg nagyon meg kell tolni ahhoz, hogy eljusson az emberekhez a dolog híre, meg hogy kialakuljon bennük az a bizonyos fajta – divatos kifejezéssel élve – FOMO-érzés.”

És azért eleve ez az összeállítás a Nevergreennel meg a Devil Seeddal, ez is nagyon erős...

„Igen, egyértelműen. Valahogy ezzel a három zenekarral van az egésznek egy olyan aurája, egy olyan kisugárzása, ami szerintem nagyon beszédes. Megvannak a kapcsolódási pontok is jócskán, de ugyanakkor mindegyikünk más egy kicsit: a Devil Seed ez az okkultabb vonal, a Nevergreen gótikusabb és monumentálisabb, mi meg vagyunk az old school zenekar a felhozatalban.”

Nekem erről az a kb. három évtizeddel ezelőtti turné jutott eszembe, amikor a Nevergreen, a Mood és a Nemesis járta körbe az országot. Három állomáson is láttam ezt az összeállítást, és a mai napig szívesen emlékszem vissza ezekre a bulikra.

„No igen, hát ez is valami ilyesmi valóban.”

Vendégként esetleg korábbi tagok felbukkanására is számíthatunk?

„Nem, nincs tervben ilyesmi. Itt leginkább Gábor (Holdampf Gábor ex-énekes) és Csabi (Cselényi Csaba ex-énekes) meghívása lehetne igazán érdekes, de az a helyzet, hogy Gabesz részéről a tavalyi lemezbemutató koncert kapcsán felvetett, közös múltidéző Mood-blokk ötlete olyan határozott ellenállásba ütközött, ami miatt ez a mostani fel-

kérés fel sem merült bennem, nem akartam újabb elutasítást. Ők is játszottak a Magma Rise-zal azon a tavalyi bulin, azaz hárman is felléptünk akkor este az egykori Moodból: Gábor, Kolos (*Hegyi Kolos gitáros*) és jómagam, ráadásul Kolos gitártechnikusaként még Megyesi Bali is ott volt. Szóval adta volna magát egy pár dalos közös nosztalgiazás, a régi emlékek tiszteletére, baráti alapon. Nem is Mood néven gondoltam amúgy ezt az egészet megvalósítani. De Gábor akkor olyannyira kategorikusan utasította el ezt az ötletet, hogy most fel sem merült bennem a közös színpadi megmozdulás lehetősége. Gabesz távolmaradásával viszont már Csabát sem akarom ilyesmibe belevágni – Gábor nélkül Csabival, vagy Csabi nélkül Gáborral ez már nem lenne az igazi. Így tehát végül a Wall Of Sleep mostani felállása fogja végigjátszani az egész koncertet.”

Merch ügyében mi várható, mi mindennel készültek?

„Igyekszünk ebben is odatenni magunkat, lesznek újdonságok, mint például két(!) nagyon klassz új pólóminta, amit remélhetőleg vesznek majd, mint a cukrot. És készülünk más egyéb apróságokkal is – pohár, poszter, pengetők, mindenféle bizbasz... Szóval a merch is f*szja lesz.”

Arra van esetleg szándék, hogy a fellépéseket rögzítsétek egy majdani élő albumhoz vagy DVD-hez?

„Bizony ám! A koncertet rögzíteni fogjuk, sok kamerával, a hanganyag is profin fel lesz véve, amiből jövőre nagyon valószínű, hogy egy koncert-CD/DVD kiadvány jelenik meg.”

A koncerthez időzítve jelenik meg a Monolith című hétdalos új EP-tek. Ezt még én sem hallottam, úgyhogy már csak ezért is kérdezem, hogy mit érdemes így előzetesen tudni a kiadványról?

„A buli napján lesz először kapható, illetve talán az előrendelések kimennek már egy nappal korábban. Amúgy én többnek gondolom ezt a kiadványt egy sima EP-nél. Sőt, a paraméterei alapján már a teljes album kategóriába esik. Eleve 41 percnyi a játékidéje, és messze nem csak amolyan maradékok vagy a repertoárból valami miatt kilógó nóták gyűjteménye, mint ami sok EP-ről egyébként elmondható. Őt vadonatúj saját szerzemény hallható rajta, ezek mindegyike már a tavalyi The Kingdom után íródott, két nótáé eleve hét-nyolc perc hosszúságú. Aztán egy alaposan átdolgozott verzióban felvettük hozzá egy régi nótánkat, a Stabat Matert, illetve készítettünk egy feldolgozást is, Gary Moore Out In The Fields nótáját gyúrtuk át a magunk képére.”

Ennek a Gary Moore-feldolgozásnak az ötlete egyébként honnan, kitől jött?

„Tőlem. Ami talán furcsa lehet annak fényében, hogy a zenekarban én vagyok a leginkább láncharapó sabbothista. Sokat égváltunk egyébként – felmerült, hogy esetleg a Tony Martin-korszakos Black Sabbathtól játszunk el valamit, sőt volt egy olyan gondolat is, hogy egy Creedence Clearwater Revival-számot vegyünk fel, ám végül a Gary Moore-nóta mellett döntöttünk.

Sokáig erősködtem azon, hogy a Sabbath egy méltatlanul elfeledett, népszerűtlenebb lemezéről, a Born Againről a Disturbing The Priest legyen a kiválasztott, ami véleményem szerint a valaha írt legsúlyosabb Sabbath-dal. Ugyanakkor szempont volt, hogy valami kicsit meglepőbb, atipikusabb dalt csináljunk meg, olyat, amire felkapják a fejüket az emberek. Minimálisan bele is nyúltunk azért, került bele némi svéd vonalas, At The Gates-jellegű dallamos riffelés is. Az meg külön vicces, hogy csak menet közben esett le a tantusz, miszerint ezt az eredetihez hasonlóan akár két énekhanggal is meg lehetne csinálni – ott ugye Gary mellett

Phil Lynott énekelt, mi pedig ezek után Bobot (*Bob Macura, a Nevergreen énekes-basszusgitárosa*) hívtuk meg a feldolgozáshoz, az ő mélyebb tónusú hangja tök jól passzol BZ (*Bátky Zoltán énekes*) magasabb témáihoz. Arról már nem is beszélve, hogy a közös koncert kapcsán ennek a kooperációnak van egyfajta plusz aktualitása, üzenete is.”

A Stabat Mater 'önfeldolgozásról' mik a tudnivalók?

„Zenei szempontból olyan nagyon ebbe nem nyúltunk bele, bár néhány újdonságot azért így is eszközöltünk. Bizonyos részeket BZ egy úgynevezett arab skála mentén énekel, ami ad egyfajta keleties ízt az egésznek. Szinte mintha felöltöztette volna a dalt ezekkel a dallamokkal. Ami meg a gitárszólókat illeti, ott én a háttérbe vonultam, és az eredeti váltott szólózás helyett most mindent Balázsra (*Kemencei Balázs gitáros*) hagytam. Ő pedig szintén ilyen arabos dallamvilágú szólózással állt elő – engem ez kicsit Ritchie Blackmore bizonyos Rainbow-beli gitárszólóira emlékeztet, nála voltak jellemzőek ezek a fajta keleties jellegű harmóniak.”

Idén március 31-én került sor a Fonogram-díjak átadására, ahol tavalyi lemezetek, a The Kingdom elnyerte Az év legjobb albuma címet a hard rock/metal kategóriában. Lassan fél év távlatából hogy látod, lett ennek valami pozitív hozadéka a zenekar számára?

„Ha arra gondolsz, hogy elkezdtek-e minket fontos emberek fontos helyekről hívogatni, akkor nem. Nekünk magunknak viszont belülről azért sokat segített. Ahogy már mondtam, önbizalom tekintetében zenekarilag elég gyenge lábakon álltunk és állunk, és ez a díj adott egyfajta pozitív visszaigazolást arról, hogy érdemes ezt csinálni, meg hogy tényleg képvisel valamiféle igazi értéket a tevékenységünk. Tudni kell, hogy ez nem valamilyen közönségzavazásos dolog, hanem egy szigorúan szakmai alapokon álló elismerés, aminek azért tényleg van valamiféle komolyan vehető súlya – ez pedig mindenképpen jóleső érzés a számunkra.”

A szeptember 12-i bulin túl várhatóak még Wall Of Sleep koncertek az idei évre?

„Amit teljes bizonyossággal ki lehet jelenteni, az az, hogy a szokásos október végi, november eleji soproni koncertre ezúttal is sor kerül. Amolyan halloweenpartiként szokott ez meghirdetve lenni, a helyszíne a Hangár Klub, és a korábbi években az emberek egy része még be is öltözött ilyenkor. Hogy ezen túlmenően lesz-e még idén fellépésünk, azt egyelőre nem tudnám megmondani. Ugye mi hagyományosan egy keveset játszó banda vagyunk, földrajzilag eléggé szerteszerűen él a tagság, Budapesttől Sopronon át Bécsig, szóval nem olyan egyszerű ezt összeszervezni.”

A zenekar eddigi története során három énekes fordult meg nálatok. Gábor, Csabi és BZ mindhármán elég markáns, egymáshoz képest jócskán különböző karakterű énekesek – mivel a zenekar kreatív magja elsősorban mindig is a Füleki Sándor-, aktuális énekes tengely volt, ezért arra lennék kíváncsi, miben különbözik egymástól – ha különbözik egyáltalán – a háromjuddal való közös munka?

„Hát nézd, az ének mindenképpen egy alapvető és meghatározó dolog, nagy részben ugyanis ezen múlik a hallgató észlelése vagy tapasztalása a zenéről. Az énekes a produkció arca, ő a szpíker, ha úgy tetszik. És az, amilyen az ő stílusa, a kreatív vénája, és amilyen a zenei előélete, az végső soron befolyással van magára a dalszerzés hangszeres részére is. Gábornak ugye van egy nagyon markáns hangja és kötött előadásmódja, amin belül egyébként tök jó ének-dallamokat talált ki. Hozzá képest Csabi inkább amolyan

szőrös rockhang volt, és ilyen témákat is hozott. BZ pedig egy nagyon dallamérzékeny énekes, baromi kreatív, és nagyon jó zenei meg hangszerelési meglátásai vannak.

Egyébként ha tagszerére kerül a sor, mindig az énekesváltás a legnehezebb eset, és mi ezt már kétszer is átvészeltük valahogy. Persze aztán mindig vannak olyanok, akiknek nem jön be az éppen aktuális frontemberünk, de hát ez már csak ilyen."

Lehet, hogy hülye párhuzam, de nekem BZ érkezése kicsit olyan volt, mint amikor Tony Martin került a Black Sabbath élére, akivel ugye egy minden korábbinál melodikusabb korszaka kezdődött a zenekarnak.

„Igen, az biztos, hogy vele további dimenziók nyíltak meg, és most már jóval szélesebb eszköztárral rendelkezünk, mint ami egy tradicionális ortodox doom bandára jellemző. Azt a vonalat is tudjuk persze hozni, de egy csomó dallamosabb dolog szintén belefér, ikergitáros témák, billentyűk, többszólamú vokálok, satöbbi."

A zenekar a megalakulása óta kétgitáros felállásban működik. Az sosem merült fel benned, hogy akár egygitáros felállásra válts, vagy hogy netán bevegyl a zenekarba egy teljes jogú billentyűst is? Néhány dalotokban a lemezeken ugye hallhatunk billentyűket is, ezért volnék erre kíváncsi.

„Nem, egyik verzió sem merült fel sohasem. Mindig is kétgitáros felállásban gondolkodtam, szeretem, ha így dörrennek meg a nóták. Kell az a dzsidzsi, na. Már Greff Andriszal is így játszottunk a korai időszakban, az első EP meg a Slow But Not Dead lemez idején, és az ő távozása után is ragaszkodtam ehhez. Igaz, a Sun Faced Apostles albumon egyedül játszottam, azon minden gitárt én nyomtam fel, de szinte rögtön ezután képbe is került Balázs, élőben már vele zúztunk, és így van ez azóta is. Egyrészt a tömörebb hangzás miatt ragaszkodom ehhez, meg aztán nem is tartom magamat annyira jó gitárosnak, hogy egyedül legyek képes elvinni a hátamon az egész produkciót.

Ami a billentyűst illeti, nos, azzal az a helyzet, hogy ugyan főállású tagot erre a posztra továbbra sem akarunk bevenni, azon azonban már elfilóztunk, hogy a későbbiekben esetleg a lemezeken hallható díszítő billentyűs témákat HD-ról szóltassuk meg. Végleges döntés ebben még nincs, szólnak érvek ellene és mellette is, mindenesetre a fejünkben ott motoszkál a gondolat, ezt nem tagadom."

Még a Mood-években, illetve a Wall Of Sleep korai időszakában sokat segített nektek az Ausztriában élő Hegedűs Márk, aki akkoriban a PsycheDOOMelic Records főnöke volt. Ahhoz neki is volt köze esetleg, hogy később néhány alkalommal sikerült fellépnetek a bécsi Doom Over Vienna fesztiválon?

„Ehhez konkrétan neki már nem volt köze, azonban ahogy mondd, régebben nagyon sokat segített nekünk, jó volt vele közösen dolgozni. A PsychDOOMelic amúgy egy amolyan kicsi kis garázsziadó volt, itt jött ki az Overlook EP, az első album és a Sun Faced is. Márknak nagyon komoly nemzetközi underground kapcsolatai voltak, nagyban köszönhetjük neki azt, hogy a Wall Of Sleep nevét külföldön

is megismerték az emberek. Ugyebár akkoriban nem volt még Spotify meg ilyenek, ez az egész digitális világ sokkal kezdetlegesebb volt, szóval az, hogy fizikai formátumban eljuthattak a kiadványaink mittudomén Új-Zélandra, meg ilyen helyekre, az nagyban neki volt köszönhető. Illetve van egy komoly archívuma is a régi zenekari dolgokból, ami baromi jól jött, amikor például a Sun Faced újrakiadását csináltuk. Mostanra egyébként felhagytuk ezzel a tevékenységével, amennyire tudom, sportújságíróként dolgozott, meg nagy világutazó is lett belőle – mindenesetre az biztos, hogy örök hálával tartozunk neki a sok segítségért és a munkájáért."

25 év hosszú idő, ez alatt nyilván a zenekarnak is voltak nehezebb időszakai, mint ahogy az ember magánéletében szintén adódhatnak hullámvölgyek. Az sosem merült fel benned, hogy esetleg feloszlattod a Wall Of Sleepet, vagy netán teljesen felhagysz a zenéléssel?

„Nem, ez eszembe sem jutott. Ahhoz túlzottan fontos nekem ez az egész, a zenekar és maga a zenélés is. Kicsit mintha a saját gyerekem lenne ez az ügy. Még amikor a leg-hosszabb kihagyásunk volt két album között, 2018 és 2025 között, akkor sem gondoltam ilyesmire."

Ugye jól sejtem, hogy ebben a hosszabb eltűnésben lelki-magánéleti problémák is szerepet játszottak?

„Igen, ez így van, ez a hét év több szempontból is egy igen nehéz periódus volt az életemben. Ahogy mondd, magánéleti dolgok is közrejátszottak benne: egy hosszú házasság után elváltam, ami kétségkívül nagyon megviselt, de főleg az odáig vezető út. Nem volt könnyű utána összeszedni magamat, de ebben szerencsére volt támaszom. Előtte meg ugye ott volt a covid-időszak, az sem volt egy egyszerű szituáció senkinek."

A Wall Of Sleep alapítója, vezetője vagy. Milyen módszerek, milyen vezetési filozófia mentén irányítottad, illetve irányítod a zenekart?

„Ez vicces, mert régebben valamiért az a hír járta rólam, hogy én egy nagyon nehéz, szinte kibíráhatatlan figura vagyok, akivel lehetetlen normálisan együtt dolgozni. A mai napig fogalmam sincs róla, hogy ezt ki terjesztette el, és miért. Pláne, hogy ennek – legalábbis szerintem – gyakorlatilag pont az ellenkezője igaz. Szegény BZ úgy jött ide a zenekarba, hogy ő azt hallotta, hogy velem majd nagyon nehéz dolga lesz – aztán meg baromira meglepődött, amikor végül kiderült, hogy ez egyáltalán nem így van.

Egyébként nyilván vannak dolgok, amikben nem akarom kiengedni a kezemből a gyeplőt, de hát mivel én vagyok a fő dalszerző és – sajnos – a zenekarvezető, ennek azt hiszem, így is kell lennie. És persze azt is elvárom, hogy mindenki rendesen tudja a helyét meg a dolgát, és hogy ne legyenek nagy megbicsaklások élőben, meg ilyenek. Mindenki hibázik persze időnként, én magam sem vagyok ez alól kivétel, de a dolognak a mértéke és a gyakorisága, hát az azért nem mindegy. Ugyanakkor ha a dolgok jobbra rendben zajlanak, akkor én elégedett is vagyok. Kimondottan parancsba adni dolgokat, vagy kemény vitákba belemenni

„Ha tagcserére kerül a sor, mindig az énekesváltás a legnehezebb eset, és mi ezt már kétszer is átvészeltük valahogy.”

viszont nagyon kényelmetlen számomra, sőt, kifejezetten konfliktuskerülő vagyok... ilyenkor inkább hajlamos vagyok a magamba fordulásra. Ez persze valószínűleg nem helyes, de ez van.”

Akik a Wall Of Sleep révén ismertek meg, azok közül talán nem mindenki tudja, hogy zenészként valójában a hardcore/punk-vonalról érkezéti a rock/metal-színterre: kezdetben az AMD és a Leukémia gitárosa voltál, illetve később az AMD visszatérésében is komoly szerepet játszottál.

„Igen, ez így igaz. Az AMD-ben egyébként már nem vagyok benne, barátilag elváltak egymástól az útjaink, jelenleg egy korábbi gitárosuk, Fidó játszik újra náluk. Amit én hozzattem a visszatéréshez, az a Temetetlen múlt album zenei anyaga volt, meg hogy vittem magammal Balázst második gitárosnak. Velem együtt ő is eljött egyébként.

Tudod, a magam részéről a hardcore-vonalról is a féme-sebb, precíziósabb megszólalású csapatokat szeretem: a Cro-Magst, a Madballt vagy akár a Biohazardot. Ha meghallgatod őket, ezeknek a bandáknak a lemezein mind kiváló muzsikások zenélnek – az AMD-ben meg olyan nagyon erre nem volt fogadókészség, ott a káosz-sabb vonalra mutatkozott inkább igény. És hát a visszatérés után a közönség kemény magja is meglehetősen fenntartásokkal viseltetett irántunk, akik egy rock/metal-zenekarból érkez-tünk. Úgyhogy az AMD-beli tagságom már múlt idő, a Wall Of Sleep az egyetlen banda, ahol jelenleg zenélek.

Ami pedig a Leukémiát illeti, nos, annak idején ott hozott össze az élet Gáborral, akivel aztán később ugye megalapítottuk a Mood zenekart. Vele a hasonló zenei ízlés okán nagyon hamar megtaláltuk a közös hangot.”

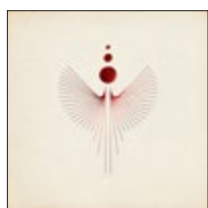
Zenehallgatóként és rajongóként egyébként a hardcore/punk-muzsika, vagy a hard rock és a metal érkezett meg előbb az életedbe?

„Az utóbbi, egyértelműen. Tizenéves fejjel már nagyon hamar megtalált ez a dolog: a Black Sabbath természetesen, aztán a Rainbow, a Scorpions... A nyolcvanas évek első felében és közepe táján, gyakorlatilag valós időben jöttek szem-be velem az olyan zenék, mint a The Number Of The Beast lemez a Maidentől vagy a Defenders a Judastól. Faltam a muzsikákat, begyűjtöttem mindent, amit csak tudtam, másoltam ezerrel a kazettákat. Igazság szerint a hardcore/punk vonal inkább egyfajta kitérőként került képbe kicsivel később. Talán amolyan kölyökkori lázadásként kezdtem el keresni a keményebb, gyorsabb, zajosabb, furcsább zenéket, így jött nálam ez a hardcore-irány. A metalos, hard rockos zenékhez később pedig visszatértem, és ismét keblünk-re öleltük egymást.

No és persze meg kell említeni a kilencvenes évek első feléből a Corrosion Of Conformity Blind albumát is, meg a Downt, akik szintén nagyon beütöttek nálam.”

Ha a mai Füleki Sanyi a mostanáig összegyűjtött tapasztalataival a tarsolyában tanácsokat adhatna a 25 évvel ezelőtti önmagának, szerinted mik lennének a legfonto-sabb útmutatásai?

„Habár a törtető-könyöklő embertípusnak a totális antitézise vagyok, mégis azt szeretném, hogy egy egészen kicsit próbáljon meg valahogy magára erőltetni legalább egy morzsányi érdekérvényesítő mentalitást. Ha tudtam volna akár csak egy szemernyi mértékben is ilyen lenni, azt hiszem, jó pár területen előrébb járhatnék, illetve ha-marrabb tudtam volna rövidere zárni bizonyos problémáim megoldását. Legyen szó munkáról, karrieréről, zenekarról vagy éppen magánéletéről. És hogy az adódó lehetőségeket mindig ragadja meg, ne habozzon egy pillanatig sem. Ezeket mindenképpen mondanám neki. És még valamit, ami szintén nagyon-nagyon fontos: soha, de soha ne add el a gitárjaidat!” U

Solaris és Tükör

Három évvel a Holocene megjelenését követően vadiúj tagság debütál a The Ocean tizenkettedik nagylemezén. A Tarkovszkij-ihlette Solaris tovább erősíti a novemberben ismét Budapestre látogató progresszív metal veterán nemzetközi pozícióját, miközben zeneileg is tovább feszegeti a produkció határait. Az album inspirációiról, a digitális zenefogyasztásról és a Pelagic Recordsról Robin Staps gitáros-zeneszerzővel beszélgettünk.

Az új albummal mind látni fogjuk, hogyan újul meg a The Ocean, viszont ennek kapcsán felmerült bennem, hogy mikor új zenészeket keresel, mi nyom többet a latban: a zenei tehetségük azonosítása, vagy az, hogy miként viselkednek emberként?

„Mindkét szempont egyformán fontos, és erről csak akkor kaphatsz valós képet, amikor személyesen találkozol valakivel. Nyilván az elején még rengeteg a vetítés mindkét fél részéről, aztán ahogy elkezditek megismerni egymást, ezeket a feltételezéseket átrendezed a valós tapasztalatok alapján. Jelenleg ennek a folyamatnak a közepén járunk. Még nem ismerjük egymást annyira mélyen, de az új lemezen való közös munka során már közelebb kerültünk egymáshoz. Ez egy fantasztikus, elképesztően jutalmazó és inspiráló folyamat volt minden szempontból. A következő lépés pedig az lesz, hogy útra keljünk, és megnézzük, hogyan működik a dolog élesben a turnén. Az már egy teljesen más dimenzió. Egy dolog a stúdióban dolgozni, és megint teljesen más egy hónapon át együtt utazni egy turnébuszon. Júniusban Marokkóban játszottunk egyetlen közös koncertet, a hónap végén jön a Pelagic Fest, utána a Be Prog! Barcelonában, a Bangalore Open Air Indiában, aztán pedig turnéra indulunk. Szóval erre a kérdésre térjünk vissza pár hónap múlva!

Ami pedig a megfelelő emberek megtalálását illeti: bizonyos posztokra konkrét elképzeléseim voltak. Manu (*Emmanuel Jessua - szerk.*) például a gitáros posztra az első gondolatom volt. Régóta ismerem, tudom róla, hogy nagyszerű srác és elképesztően tehetséges gitáros. Így őt közvetlenül megkerestem – aki aztán két hónapig ignorálta a hívásaimat, mert elhazavódott a Hypno5e-szal, de végül válaszolt, és elkezdtünk beszélgetni. Szóval az ő helyzete elég egyértelmű volt.

Az énekes poszttal kapcsolatban viszont egyáltalán nem volt ilyen konkrét elképzelésem. Sőt, meglehetősen hosszú ideig azon gondolkodtam, hogy ezt a lemezt teljesen instrumentálisként jelentessük-e meg. Az album vázlatos szerkezete amúgy

már 2021 óta megírt állapotban állt. A pandémia alatt írtam, a Holocene-nel egy időben, teljesen instrumentálisan, és azóta nem nyúltam hozzá. Mikor Loic távozott (*Loic Rossetti, a korábbi énekes - szerk.*), és közölte, hogy a továbbiakban nem szeretne ebben részt venni és nem akar többet turnézni, az első gondolatom az volt, hogy ének nélkül folytassuk. Egyáltalán nem tűnt reális perspektívának, hogy találjak valakit, aki képes abban a hangterjedelemben énekelni, és mindent megcsinálni, amit ő csinált. Nem is beszélve arról, hogy továbbvigye azt a fáklyát, amit Loic frontemberként az elmúlt évtizedben vitt a zenekarban.

Amikor viszont találkoztam Lane-nel és Enricóval, ez a hozzáállás gyökeresen megváltozott. Szó szerint egy pillanat alatt történt. Mindketten nagyon eltérő énekesek és személyiségek. Nagyjából egy időben találkoztam velük, és az énekesi megközelítések két teljesen eltérő végpontját képviselték. Enrico a spektrum azon oldalán állt, ami a komfortot és a biztonságot képviselte: valami, amit az emberek már ismernek, ami sok szempontból nagyon hasonlít Loic karakterére – természetesen a saját hangján előadva –, és alapvetően át tudja fogni azt a teljes hangtartományt. Lane pedig a másik végletet jelentette, valami radikálisan újat, frisset, másfajta és energizálót hozott.

Mindkettő annyira nagyszerű opciónak bizonyult, hogy egyszerűen nem tudtam választani. Hónapokig viaskodtam magammal, végül pedig az egyetlen észszerű válasz az lett, hogy jöjjenek mindketten. Pedig az utolsó dolog volt, amit akartam, hogy még egy tagot adjak a zenekarhoz. Igazából titkon reménykedtem benne, hogy csökkenteni tudom a létszámot a színpadon. Olyan gitárost kerestem, aki énekelni is tud, hogy négyen tudjunk játszani, mert minél több ember van jelen, annál több a probléma, annál drágább a produkció és annál nehezebb összehangolni a naptárakat. Szóval a legutolsó dolog volt, amit szerettem volna, hogy még egy ember bevonódjon, mégis itt kötöttünk ki. És hogy miért alakult így? Az emberek miatt. Egyszerűen úgy éreztem, hogy az összes résztvevővel ez a helyes döntés.”

Nagyon örülök, hogy említetted, hogy ezt az albumot valójában a Holocene-nel párhuzamosan írtad. Számomra a Solaris teljesíti azt az érzést, mintha ez egy kimondatlan trilógia lenne, amit az orosz kultúra, illetve irodalmi és filmművészeti alkotások ihlettek. Mikor kezdett ez a művészi irányvonal először formát ölteni a fejedben, és a tagságbeli változások ellenére látsz-e olyan érzelmi szálát, ami összeköti ezeket az albumokat, vagy teljesen tévúton járok?

„Nem, egyáltalán nem jársz tévúton. Az az anyag, ami végül a Solaris lett, eredetileg a Phanerozoic II utáni következő albumnak készült, a Holocene pedig egy szerencsés baleset volt. Az a lemez úgy született, hogy Peter, a korábbi szintisünk elektronikus ötleteket küldött nekem a pandémia alatt, miközben én épp a Solaris dalain dolgoztam. Elküldte ezeket a cuccokat, én pedig elkezdtem rájuk The Ocean-dalokat építeni, dobalapokat programoztam, gitárokat és riffeket rögzítettem hozzájuk. Peter és én annyira fellelkesültünk ettől a folyamattól, hogy végül ebből született meg a Holocene. Szóval ez egy szerencsés baleset és egy kísérleti kitérő volt számunkra.

Nekem azért volt kifejezetten érdekes, mert hosszú idő után először dolgoztam valaki más ötleteiből. Ezeket mind Peter írta, én pedig kihívásnak tekintettem, hogy ne nyúljak bele az elrendezésekbe, hanem egyszerűen csak építkezsek rájuk. Mindketten odavoltunk érte, úgyhogy a Solarist félretettük, elraktuk a fiókba, mondván, hogy majd eljön az ő ideje. Befejeztük a Holocene-t, elkezdtünk vele turnézni, és ez kitöltötte a következő három évünket. Amikor pedig a teljes zenekar szétesett, most volt először lehetőségem arra, hogy hónapokig stúdióban lehessek és egy új albumon dolgozzak.

Így hát elővettem a Solarist a fiókból, leporoltam, és úgy éreztem, hogy még mindig abszolút releváns, és pontosan olyan erősen kötődöm hozzá, mint amikor eredetileg megírtam. Számomra zeneileg és kronológiailag teljesen egyértelmű volt ez a sorrend, hogy ennek a Phanerozoic II után kell következnie.

Ami pedig az orosz hatást illeti, a Solaris gyakorlatilag az egész elmúlt évben a munkacíme volt az anyagnak. Végigzongoráztunk egy csomó lehetséges albumcímet, de a végén visszatértünk ide. Egyszerűen úgy éreztük, hogy ez a legjobb. Egész életemben hatalmas Tarkovszkij-rajongó voltam. Csináltuk a Holocene-t, elkezdtünk vele turnézni, és az orosz hatást, amit használt, és azok az eszközök, amikkel senki más nem igazán él. Egyszerűen újra és újra eldobom tőle az agyam. Valószínűleg vagy hússzor láttam azt a filmet, és még mindig imádom. Ma már nem csinálnak ilyen filmeket. Mindig is szerettem volna csinálni egy Solaris és egy Tükör albumot.

A Solaris most lényegében mindkettő lett, rengeteg elem van benne a Tükörből is. Szóval igen, mikor kifogyok az ötletekből, mindig visszatérek Tarkovszkijhoz, és az garantáltan lefoglal majd életem hátralévő részében.”

Ahogy egyre többször hallgattam az albumot, az az érzésem támadt, mintha kitágítaná a film atmoszféráját, szinte párbeszédet folytatna vele. Arról is szerettelek volna kérdezni, hogy el tudnád-e képzelni egy olyan koncertet, ahol a háttérben valójában magát a film egyes jeleneteit vetítik le játék közben?

„Az komoly kihívás lenne, mivel ezt az albumot alapvetően nem filmzeneként írtuk meg. Szóval nem arról van szó, hogy időben pontosan követné a film eseményeit, hogy illeszkedjen hozzá, vagy hogy a zene a filmben lévő építkezéseket követné. Egy valódi filmzene megírása elképesztően nehéz feladatnak tűnik számomra, bár mindig is nagyon izgatott a gondolat. Sosem csináltam még filmzenét, pedig imádnám kipróbálni. De a Solaris egy film szabad értelmezése, nem pedig filmzene.

Ez pedig hiányosságokkal is jár egy élő vetítés szempontjából. Korábban már használtunk vizuális vetítéseket, a Pelagial esetében például Craig Murray készített élő vetítéseket, amik kifejezetten a zenére épültek, nem pedig magára a filmre. Nem volt egyetlen olyan elem vagy idézet sem a filmből azokban a vizuálokban, amiket a lemezhez készített. Ott az összes képsor kifejezetten a dalokra lett szabva. Ha videóvetítésekkel vagy vizuális elemekkel dolgozom élő környezetben, akkor azt szeretném, hogy az szorosan kapcsolódjon a zenéhez. Nem csak arról van szó, hogy elindítunk egy filmet a háttérben, a dal véget ér, a film meg pörög tovább... A zenei vizuáloknak párbeszédben kell állniuk a zenével, passzolniuk kell hozzá. Ezt a múltban már megcsináltuk.

Így a film pusztán levetítése nem működne. Ki kellene ragadnunk elemeket a filmből, és megkérni valakit, hogy építsen belőlük valamit, ami ritmikailag illeszkedik a zenére. Viszont az utóbbi időben egy kicsit eltávolodtam attól a vágyamtól, hogy videókat mutogassunk élőben.

A Pelagial esetében technikailag elképesztően nehéz kivitelezni a vetítést a turné alatt. Minden koncerthelyszín más és más, és nagyon sokszor egyszerűen nem létezik jó megoldás. Vagy rávetítesz a színpadon álló emberekre – amit mi mindig el akarunk kerülni –, mert a terem nem elég magas, vagy a színpad túl magas, de nem elég széles... Szóval mindig van valamilyen kompromisszum, és a technikai korlátok gátat szabnak ennek.

Ezzel a lemezzel most inkább arra szeretnék összpontosítani, hogy egy igazán jó fényshow-t nyújtsunk, ami szinkronban van a zenével, nagyon hangulatos, atmoszferikus, és a fényeken, nem pedig képeken keresztül ragadja meg a Solaris-életérzést.”

Úgy érzem, hogy ez az album tovább erősíti a pozíciótokat, és megmutatja, hogyan vált a The Ocean a teljes európai színteret formáló, újkori progresszív metal bástyává. Magánemberként csodálom azt, ahogy a lemezeitek megszakítás nélküli, teljes figyelmet követelnek – teljesen szembehelyezkedve azzal, amit a streaming platformok elvárnak a dalonkénti megjelenésekkel –, miközben maga a Solaris is rendkívül tömör és fókuszált. Ha a kiadványstruktúráról beszélünk, hogy látod, megváltozott emiatt a dalszerzői ambíció?

„Kimondottan érdekesnek tartom a streaming platformok által támasztott kihívásokat, és izgalmas is játszodozni velük, ezen a lemezen pedig pontosan ezt tesszük. Számomra ez a lemez valójában egyetlen folyamatos zenei műalkotás, és azt szeretném, ha az emberek így is éreznék. Ugyanakkor teljesen megértem és elfogadom, hogy az emberek figyelmi időtartama sokkal rövidebb. Én sem akarok mindig egy 70 perces egybefüggő zenei tömböt hallgatni, amikor éppen csak zenélni támad kedvem. Szóval teljesen rendben van, ha az emberek csak egy-egy szeletet vesznek ki belőle, egyszerűen ez a jelenlegi korunk realitása.

Ugyanakkor az összes digitális szolgáltató, mint a Spotify vagy az Apple Music, még mindig számonkért és nem percalapian fizet, ami szerintem emberiség elleni bűncselekmény. Felháborítóan ostoba dolog, és kifejezetten hátrányos helyzetbe hozza a hosszabb szerzeményeket. Például ennek a lemeznek a központi tétele, a Simulacra egy 17 perces zenemű. Ha ezt egyetlen különálló sávként jelentették volna meg, az egyharmadát kaptuk volna annak az összegnek, mint amikor három külön dalra bontjuk. Ez az egyik fő oka annak, hogy a lemezt végül 12 trackre osztottuk fel az eredetileg elképzelt számok helyett. A stúdióban a dalok száma nyolcra bővült a különálló intrót és outrót beleszámítva, de a streaming szolgáltatóknál végül 12 sávra vágtuk szét.

Ennek a döntésnek a másik oka az, hogy azt üzenjük az embereknek, hogy amennyiben egyben, megszakítás nélkül szeretnétek ezt meghallgatni, kérjük, vegyék meg a bakelitmezt. Ha pedig erre nincs lehetőség vagy nem érdekel a bakelit, menjenek fel a Bandcamp-oldalunkra, ahol egybefüggő, osztatlan verzióban kapják meg a lemezt. És ez az a platform, ahol minket is jobban megfizetnek a munkánkért.

Szóval úgy gondolom, hogy művészként ahelyett, hogy csak simán bojkottálnánk a Spotify-t, érdemes alternatívákat kínálni, felhívni ezekre a figyelmet és beszélni róluk. Így az embereknek van választási lehetőségük, nincsenek kötelezettségek, és mi sem ítélkezünk senki felett. Én magam is hosszú ideig használtam a Spotify-t – ma már nem teszem –, de az emberek azokon a platformokon keresztül fognak zenét hallgatni, amiket megszoktak, és olyan adagokban, amiket kényelmesen fel tudnak dolgozni. Semmi értelme rászegeznünk egy 70 perces blokkot. Teljesen rendben van, ha az emberek csak bizonyos dalokat hallgatnak meg, vagy vannak kedvenc számaik. De legalább vegyék figyelembe a kontextust, mi pedig erre próbáljuk ösztönözni őket azzal, hogy a Bandcamp felé irányítjuk őket a fizikai formátumok mellett.

A fizikai kiadványokra mindig óriási hangsúlyt fektettünk, és úgy gondolom, hogy a csomagolás, a füzet és a kötött könyv, ami hozzá jár, elképesztő mértékben növeli az album élvezetét. De persze megértem azokat is, akik egyszerűen csak a telefonjukról, az otthoni sztereó rendszerükön keresztül akarnak zenét hallgatni.”

Erről az oldalról is szerettem volna megközelíteni a témát, hiszen egy saját, nemzetközileg jegyzett lemezkiadót is működtetsz. Abban az értelemben, ahogy egyensúlyozol a kiadóvezető, a dalszerző és a zenész szerepkörei között, mi az, ami 17 év kemény munkája és egy európai zenei fellegvár alapjainak letétele után még mindig motivál, és életben tartja az érdeklődésedet?

„A nagyszerű zene az, ami élteti a motivációm. Elképesztően jutalmazó érzés olyan feltörekvő művészekkel dolgozni, akik valami mást, valami egyedit csinálnak, és akikről úgy gondolom, hogy rajta tartják az ujjukat a korszellem ütőerén. Hatalmas élmény támogatni őket, közönséget adni nekik, és segíteni abban, hogy

megtalálják a saját hallgatóságukat. Ezt a folyamatot mindig is nagyon élveztem.

Semmit nem szeretek jobban a zeneszerzésnél és a koncertezésnél, de emellett mindig is érdekelt a dolgok összes többi aspektusa is, ha úgy tetszik, az üzleti oldala. A marketing, a promóció, egy előadó felépítése és az, hogy hozzásegítsük őket a közönségük megtalálásához, mindez egy fantasztikus közeg számomra. Szükségem van mindkét oldalra ahhoz, hogy megőrizzem a józan eszem, ráadásul a kiadói munka rengeteget segített abban is, hogy megértem a zeneipar működését, és talán sokkal jobban navigáljak a saját utamat benne, mintha kizárólag a gitározásra összpontosítottam volna.

Így a kérdésre válaszul a lényegi hajtóerő: a jó zene. És jó zene még mindig nem kerül el! Olyan új zenekarok neve merül fel folyamatosan, amikről korábban nem is tudtam, és akiktől aztán teljesen eldobom az agyam. Minden ilyen felfedezés egy fantasztikus pillanat, amit imádok megélni.”

Bár tudom, hogy mindig a következő lépésre fókuszálsz, de 2026 egyben az Aeolian huszadik évfordulója is, ami az európai posztmetal egyik legfontosabb mérföldköve. A Solaris megjelenése és a közelgő európai turné előkészületei mellett terveztek bármit ennek a jubileumnak a megünneplésére?

„Őszintén szólva semmit sem terveztünk. A zenekarral már elérkeztünk abba a korba, hogy több mint 20 év alatt 12 stúdióalbumot adtunk ki. Ennyi idő után szinte minden évre jut valamilyen évforduló. Nem akarom lebecsülni az Aeolian jelentőségét, mert ez egy nagyon fontos lemez volt számunkra, és igazából imádnék legalább egy dalt újra élőben játszani róla. Mattias és én évek óta beszélünk róla, hogy végre játsszuk el a City in the Sea-t újra egy koncerten. Mikor Mattias kicsit felönt a garatra, és elmúlt éjjel egy vagy kettő óra, a busz társalgójában ülve mindig előkerül ez a téma. Szóval ezt most már tényleg meg kell lépnünk.

Jelenleg viszont új felállásunk van, és a friss tagoknak még nincs személyes kapcsolódásuk ezekkel a régi dalokkal, így ki kell alakítaniuk a saját viszonyukat velük, miközben elkezdünk játszani néhányat élőben. A Heliocentricről már visszatettünk a műsorra egy olyan számot, amit több mint tíz éve nem játszottunk élőben. Ez a folyamat kezdete. Emellett a Fluxion egyik tételével is szemezünk, ami a belátható jövőben szintén a koncertműsor része lesz. Szóval az Aeolian sincs olyan messze tőlünk.

Albumgeneráló turnét vagy különleges megemlékező eseményt nem fogunk csinálni, viszont újra kiadjuk a lemezt. Már pár éve nem lehetett kapni, de most a horizonton van a Fluxion és az Aeolian bakelites újranomása is.”

Az utolsó kérdésem a közelgő turnéra vonatkozik, aminek magyar vonatkozása is van, hiszen Makó Dávid zenekarát, a The Devil's Trade-et is meghívtátok előzenekarnak. Mit várhat a magyar közönség a készülő koncertektől? A kezdetektől fogva magától értetődő döntés volt a részetekről, hogy elhívtátok Dávidot a turnéra?

„Dávid egy elképesztő lemezt jelentetett meg, ami óriási meglepetés volt számomra. A hangja jól ismertem a munkásságát megelőzőként, a csodálatos hangja pedig már az első alkalommal lehangolt, mikor élőben láttam a Roadburnön. Azóta a rajongója vagyok. Egyáltalán nem számítottam arra, hogy egy ennyire megsemmisítően súlyos zenekari lemezzel áll elő. Ez pont egy olyan eset volt, amikor a raktárban hallgattuk az anyagot, és csak néztünk egymásra, hogy mi a franc, ez tényleg az új The Devil's Trade-album? Hónapokig ez szólt egész nap az év sötétebb időszakában.

Nagyon örülök, hogy eljönnek velünk erre a turnéra, legalábbis egy részére. Kifejezetten kíváncsi vagyok arra, hogyan szólnak ebben a felállásban élőben. Nagyon lelkes vagyok egyébként az egész turnécsomag miatt. A többi zenekar is nagyszerű, mint a Psychonaut, akikkel már turnéztunk 2022-ben, és elképesztőek élőben. Úgy gondolom, hogy ez egy nagyon jó este lesz, és már alig várom, hogy visszatérjünk Budapestre!”

FILM
KLUB

FORGALMAZÓ: HBO - SZÖVEG: GYÖRGY ZOLTÁN

Csavargások / On The Roam

A dokumentumfilmek és a sorozatok világában számtalan példát ismerünk, amikor egy-egy témát egy híres emberrel próbálnak eladni (pl. legutóbb Tom Hanks és a II. világháború), vagy épp fordítva, az embert próbálják közelebb hozni hozzánk egy témán keresztül, de valljuk be, legtöbbször ez nem igazán sikerül. Legyen az főzős (Pamela Anderson) vagy utazós sorozat (Norman Reedus), sokszor még a legegyszerűbb párbeszédeken is átsüt, hogy itt bizony van egy komoly stáb, előre megírt szövegek, magyarul bármennyire is szeretnék úgy beállítani, nem őszinte. A legtrikább esetben sem jutunk el odáig, hogy valóban megismerjük belőle az adott celebritást és annak motivációit, emlékeim között kutatva hirtelen nem is jut eszembe senki, a csodálatos Michael Palin és világljáró sorozatain kívül. Pont ezért kötött le annyira Jason Momoa sorozata, mert végre egy valóban őszinte anyagot kapunk, aminek valóban dokumentum értéke van. Rádásul magának a sorozatnak a témáját is többszörösen magunkénak érezhetjük, hisz át- és átjárja a heavy metal zene, így nem volt kérdés, hogy gyorsan ledarálom az eddigi két évadot.

Momoa napjaink talán egyik legsikeresebb színésze, ez tény. Nem a legjobb, harsány stílusa sokakat zavar, de azt el kell ismerni, hogy átsüt a fickón a szakma és az élet szeretete, és a legőcskébb szerepeit is teljes melleszármazással és őszinteséggel vállalja. Nem volt ő mindig a csúcson, hosszú út vezetett a Baywatchtól az Aquamanig, néha szinte a hajléktalanságig jutva, felélve tartalékait. Épp ezért szimpatikus nagyon a sorozat fő motívuma: Momoa adni szeretne, meghálálni a rajongók és a világ belé vetett bizalmát. No meg persze megélni gyermekkorai álmait, vágyait. Bárki, aki rajongott már valakiért, elgondolkodott rajta, hogy milyen lehet a hősével találkozni, közösen csinálni valamit. Milyen lenne Ronaldóval kapura rúgni, Slashsel jammelni, Tarantinóval filmezni...?

Momoa is ilyen, igazi rajongó típus, aki nem felejtí, honnan jött, mit szeret, és most, hogy végre van pénze is, mindent megtesz, hogy az álmait, sőt mások álmait valóra váltsa. A motorozás, fotózás, festészet és a rockzene szeretete gyermekkorra óta átszövi a mindennapjait, így és ezen a vonalon indul el most is. De ha azt hiszed, hogy ez most arról fog szólni, hogy Momoa motorozik vagy gitározik, akkor nagyot

tévedsz! Nem az a lényeg, hogy ő mit csinál, hanem az, hogy kivel és hogyan! Momoa csak a katalizátor, aki a pénzével és a lelkesedésével segít tető alá hozni a legvadabb álmait is. Felkutatja a világ legtrikább motorjait, hogy arról mintát vegyen, és környezetkímélő elektromos replikát készíttessen róla, hogy mások is át tudják élni, milyen ezen a motoron ülni. Vagy azért kutat az alig egytucatnyi még létező első szériás Flying V gitárok után, hogy abból szintén replikát csináltasson, de olyan szinten élethűen, hogy még az izzadság- és cigarettafoltokat is felteszik rá. (Nem csoda, ha Kirk Hammett egyből le akar csapni rá!)

A sorozat nagysága abban rejlik, ahogy Momoa eléri, hogy ezekből a sokszor légből kapott ötletekből valóságot faragjanak, felkutatja a tárgyakat, megkeresi a feladathoz a szakembereket, és eléri, hogy tető alá hozzák a projekteket. Ez a folyamat a sorozat lényege, és nem maga Momoa! Persze ő a hoszt, ő tartja kézben a dolgokat, de a sokszor akár éveket is felölelő epizódokban nem ő a főszereplő, hanem maga a projekt és a szakemberek. Öröm nézni, ahogy ez a harsány, extrovertált ember, mint egy óriási rózsaszín elefánt a porcelánboltban, úgy ugrál a sok magának való, introvertált művész között, és azok hogy fogadják be a kezdeti rácsodálkozás után. Momoának tényleg csak az a lényeg, hogy felüljön egy 150 éves motorra, vagy játsszon egy vintage gitáron, az élményt akarja birtokolni, nem magát a tárgyat. De külön szimpatikus, hogy még ezt sem rágják a szánkba, és az is csak fél mondatokból derül ki, hogy valójában nem önös érdek vezérli, a végtermék legtöbbször jótékonyági árverésre megy, a befolyt összeg pedig alapítványok számláira. Nem kürtöli ezt szanaszét mellődöntve, nincs rá szüksége, nem erről szól a sorozat, hanem az alkotásról.

Kicsit hosszúra nyúlt a méltatás, de amiért még ezen túl is igazán ajánlom, az az, hogy Momoa igazi metalarc, és a sorozat tele van nekünk való részekkel. Már eleve a sorozat főcíme a Metallica dalával (Wherever I May Roam) megadja az alaphangulatot minden részhez, amelyekben aláfestésként is jobbnál jobb rockdalokat hallunk. De Momoa együtt dolgozik az egyik részben pl. Billy Gibbonszal és Slashsel, hogy létrehozzák egy híres Gibson gitár replikáját, de ugyanez a témája egy másik

epizódnak is, ahol Les Claypoolal támogatnak egy legendás gitárepitő mestert. A sorozat tematikáját és kvázi szerénységét itt is jól példázza, hogy kimaradt az epizódból az a fontos mozzanat, hogy tulajdonképp a lényeg az volt, hogy mikor pár éve a Los Angeles-i tüzvészben leégett a Primus gitárosának, Larry LaLondénak a háza, illetve a próbaterme, így segített Momoa pótolni néhány egyedi hangszert. Ismét hangsúlyozom, neki nem ez a lényeg, hanem hogy ott ugrálhat és jammelhet a hőseivel. A segítségével az ő hálája a kedvence zenéjéért.

Csakúgy érdekes történet, ahogy Momoa felkarol egy New York-i punkbandát, a The Bobby Leest. Képzeld el, hogy van egy kedvenced, akit naponta hallgatsz a Spotin, aztán egyszer csak jön a hír, hogy „bocs, srácok, de vége, nem hoz annyit a banda, hogy folytatni tudjuk”. Egy átlag rajongó ilyenkor max. szomorkodik, ezzel szemben Momoa ismeretlenül felhívja őket, hogy „srácok, ne már, adok pénzt, szerzek kiadót, csak folytassátok”. Mindezt csak azért, hogy továbbra is hallgathassa a bandát, és ott ugrálhasson a koncerten. Nem csoda, hogy először azt hitte a zenekar, hogy valaki szívátja őket!

Persze számunkra a legérdekesebb rész, ami a Black Sabbath tavalyi birminghami búcsúkoncertjéről szól, ill. arról, hogyan került oda Momoa. Valójában csak felhívta a szomszédját, Kirk Hammettet(!!!), hogy szerezzen már neki valahogy két jegyet, aztán a vége az lett, hogy ő vezette az egész műsort. Őszintén? Szerintem megérdemelten! Ha megnézed a sorozatot, rájössz, hogy hiába a pénz, a világhír, Momoa is pont olyan szutykó kis rajongó, mint te vagy én, aki bármit megtesz azért, hogy rajongásának tárgya valahogy manifesztálódjon, csak ő kicsit nagyobbban csinálja. Én egy Pokolgép-koncertre próbáltam anno belőgni, aminek a vége az lett, hogy együtt ittunk Rudán Joe-val, Momoa meg minden idők egyik legnagyobb koncertjére, aminek a végén Ozzyval ölelkezett. Végül is a cél ugyanaz, vagy ahogy ef. Zámbo Őcsi bácsi mondta egyszer: „Minden ugyanaz másképpen.”

A sorozat összes része elérhető a HBO-n szinkronnal, és érdemes adnod neki egy esélyt akkor is, ha nem szereted Momoát. Hiszem, hogy sokan a szereplők közül sem szerették először, vagy legalábbis nem tudták hová tenni, viszont ez minden egyes alkalommal megváltozott az epizód végére.

ACCEPT

Fél évszázad metal

Minden idők egyik legfontosabb és legsikeresebb heavy metal zenekarához 1976-ban csatlakozott Wolf Hoffmann gitáros, aki egyedülként mondhatja el magáról, hogy szerepel az Accept valamennyi stúdióalbumán, ezért az sem meglepő, hogy sokan ma már vele azonosítják a zenekart. Az ötvenéves jubileum kapcsán egy egészen speciális kiadvánnyal jelentkezik a zenekar, a Teutonic Titans 1976–2026 tizenkilenc klasszikus Accept-dal a nemzetközi metalszíntér krémjének közreműködésével újonnan felvett verzióit tartalmazza. Az album ötletéről, készítésének körülményeiről Gyuricza Tamás Marcell kérdezte ki Wolf Hoffmann.

Azt gondolom, a Teutonic Titans az év egyik legérdekesebb és legkülönlegesebb kiadványa lesz, ami méltó ahhoz, hogy egy ilyen jelentős évfordulóról megemlékezzetek. Mikor jutott eszetekbe ennek a projektnek az ötlete?

„Úgy két évvel ezelőtt, amikor rádöbentem, hogy milyen közel van már ez az ötvenéves jubileum. Azon kezdtem el tűnődni, hogy mivel tudnánk ezt az évfordulót megünnepelni, hogyan tudnánk ezt az évet különlegessé, valóban emlékeztetővé tenni. Az nem volt kérdés, hogy csináljunk egy speciális turnét, de én ennél többet akartam, kellett valami olyasmi, amivel tényleg méltó módon tudjuk ezt az évfordulót megünnepelni. Aztán eszembe jutott, hogy az évek során rengeteg ösztönzést kaptunk, nagyon sokan beszéltek arról, hogy milyen befolyással volt rájuk az Accept. Nemcsak a rajongóktól kaptam ilyen visszajelzéseket, hanem jól ismert és sikeres zenésztársak is elmesélték, hogy fiatalabb korukban az Accept dalait hallgatták, hogy mi jelentettük számukra az

inspirációt, miattunk kezdtek el zenélni. Ahogy ez járt az eszemben, egyszer csak arra jutottam, miért ne kérhetnénk fel ezeket a zenészeket, hogy vegyünk fel velük újra ezeket az Accept-klasszikusokat. Összeírtam egy listát, hogy melyik dalokra gondoltam, s elkezdtem keresgélni hozzá a megfelelő partnereket.”

Ezek szerint az album dallistáját te állítottad össze...

„Közösen a producerünkkel, Zeuss-szal. Ezt az albumot ugyanis vele készítjük. Zeuss Amerikában él, de az album előkészületei során pár alkalommal személyesen is találkoztam vele, hogy átbeszéljük, mégis, melyik dalokat használhatnánk. Neki is voltak ajánlatai, nekem is ott volt a magam listája, s Marknak (Mark Tornillo, az Accept 2009 óta tartó időszakának énekese) is volt kérése a dalokat illetően. Ezzel lényegében folyamatosan bővült is az album, hiszen én először tizenkét dalra gondoltam, de végül tizenkilenc lett belőle. Elég hamar kiderült számunkra, hogy

ennek bizony dupla albumnak kell lennie. (nevet)

Amikor ezzel megvoltunk, akkor kezdtük el felkérni a számításba jöhető embereket. Sok közreműködőt akartunk, de pontos számot előre nem határoztunk meg, csak egy cél lebegett előttünk, az, hogy minden dalban legyen legalább egy vendég. Azt viszont mindenképpen el akartuk kerülni, hogy egy személy túl sok, mondjuk öt vagy annál is több dalban működjön közre, szóval próbáltunk valamiféle egyensúlyra törekedni.”

Szerinted az emberek, beleértve a rajongókat és a pályatársakat is, tisztában vannak azzal, hogy az Accept milyen jelentős szerepet játszott a metaltörténetében?

„Mindenképpen. Nem mindenki, de egyre nő a számuk. Egyre és egyre többen lesznek, akik már nem csak rajongóként kedvelnek bennünket, de annak is tudatában vannak, amire utaltál. Ők azok, akik a gyerekeiknek is megmutatják az

albumainkat, és elhozzák őket a koncertjeinkre. Nekik is köszönhető, hogy a 18-20 évesek ott énekelnek minden dalt hangról hangra az első sorokban!”

Ami leginkább meglepett, hogy az Eat the Heat albumról is választottatok dalt, hiszen úgy tudom, azt a lemezt a megjelenése idején nagyon nem kedvelték a régi rajongóitok. Neked mi a véleményed ma arról az albumról?

„Nos, néhányan szerették, néhányan nem. Szerintem nincs olyan Accept-album, amit egyértelműen utáltak volna a rajongóink. Én azok közé tartozom, akik kedvelik az Eat the Heat albumot, és akartam adni neki egy második esélyt. Be akartam bizonyítani, elsősorban magamnak, hogy az is jó album volt, ezért ahhoz is vissza szerettem volna térni. Kíváncsi voltam rá, hogy mi lenne azokkal a dalokkal, ha a mai technikával és a mai felállással vennénk fel őket. Én ugyanis mindig úgy voltam vele, hogy azon az albumon nagyon sok jó dal van, amelyek annak idején nem kapták meg azt a figyelmet, amit megérdemelt volna. Ezért került fel a Teutonic Titans albumra a Hellhammer, de szívesen választottam volna további dalokat is róla, ám így is elég hosszú volt már addigra a lista. Zeuss pedig biztosan megölt volna, ha hozok még hozzá újabb ötletet.” (nevet)

A 2009-es újjáalakulást követő időszak albumairól viszont egyáltalán nincs dal az albumon. Tudatos döntés volt ez a részletekről?

„Lényegében igen, hiszen biztosak voltunk abban, hogy bárkit kérnénk meg egy tetszőleges Accept-dal átdolgozására, valamelyik régi klasszikust választaná. Mondjuk a Fast as a Sharkot, hiszen akik szóba kerültek, mindannyian ezeket a dalokat hallgatták. Ezért természetes volt, hogy abból az időből válogattunk. Persze, érdekes lenne ezeket a régi dalokat a mostani felállással újra feljátszani, de mi nem egy retróhullámot meglovagló, szokványos ‘Best of 50 Years’ albumot akartunk, hanem sokkal izgalmasabb megoldásra vágytunk.”

A vendégek kiválasztásánál az volt az egyedüli szempont, hogy hatással volt rájuk az Accept?

„Nem. Voltak páran, akiket egyértelműen ez miatt kértem fel, és róluk tudtam is, hogy igent fognak mondani. Ilyen volt például Sebastian Bach, aki minden egyes találkozásunk alkalmával elmondta, hogy az Accept az egyik kedvenc zenekara. (nevet) De voltak olyanok is, akiket a hangjuk miatt választottam, mint mondjuk Joe Lynn Turner. Úgy voltam vele, hogy az ő hangja biztosan nagyon jól illene a T.V. War című dalunkhoz. Az ugyanis olyan, mintha az ő stílus lenne. Sok esetben maga a dal határozta meg, hogy kit hívjunk meg. Ott van például a Fast as a Shark. Ki az, akihez legjobban passzol

az a kétlábdobos téma? Hát persze, hogy Mikkey Dee! Egyértelmű volt, hogy ehhez a dalhoz őt kellett felkérni.

Vannak ugyanakkor nagyon meglepő szereplők is az albumon, mint például Tobias Forge a Ghostból. Egyszer beszélt nekem arról, hogy milyen nagy hatással voltunk rá, és arra is emlékeztem, hogy a Save Us említette, mint egyik kedvenc dalát. Őszintén szólva, ezt a dalt magamtól nem is tettem volna fel az albumra, mert kevesen hallgatják, de miután neki ez a kedvence, és azt szerettem volna elénekelni, így rábólintottam.”

Végignézzve az albumon szereplőket, valóban impozáns névsor. Van azonban egy személy, akire szeretnék kitérni, mert bizonyára lesznek, akik nem értik, hogy ő miért került ide. Jason McMasterre gondolkod, aki 2022-ben segített ki beneteket az amerikai turnén, amikor Mark hirtelen lebetegedett. Őt ezért hívtad meg?

„Igen. Jason remek énekes, és nagyszerű teljesítményt nyújtott azokon a koncerteken. Ő is azok közé tartozik, akikről eleve tudtam, hogy érdekelné egy ilyen lehetőség, és biztosan igent mondana rá. Így is történt.”

Volt olyan, aki nem fogadta el a felkérést?

„Igen, volt pár ilyen személy, de csak kevesen. Mivel előre nem tudhattuk, hogy ki mondana igent, ezért elég sok embert felhívtunk, és a többségük szerencsére benne volt. Több mint 90 százalékuk igent mondott. Minél több embert hívtunk fel, annál többen voltak benne. Akik nem fogadták el, azok is többnyire azzal utasították vissza, hogy nagyon megtisztelőnek tartják a felkérést, de miután sosem csinálnak ilyesmit, ezért most sem szeretnének.”

Abban nem gondolkodtál, hogy a régi zenésztársak közül is meghívj valakit? Gondolkod akár David Reece-re, aki a már említett Eat the Heat albumon énekelt, és akit körülbelül fél éve láttam nagyon jó formában a saját zenekarával a színpadon...

„Nos, többeket meghívtunk közülük, de senki sem válaszolt a telefonra vagy az e-mailre. Hívtam Peter Baltest és Stefan Kaufmant is, de egyikük sem akart semmit sem vállalni. Szerintem itt lenne az ideje félretenni minden sértődést, és végre felnőtt módjára viselkedni. Ez a jubileumi év remek lehetőséget kínált arra, hogy élvezzük a dolgokat, és végképp magunk mögött hagyjuk a múltat. Elég szegénytelen, hogy nem ez történt.”

Mennyire engedtéél szabad kezét a vendégeknek? A gitárosok például átformálhatták-e a maguk ízlése szerint a szólókat?

„Ez daloktól függött. Lényegében hagytuk, hogy a gitárosok azt csináljanak a szólókkal, amit akarnak. Mindenkinek meg-

engedtük, hogy a saját stílusában játsszon, de azt persze mindenkitől kértük, hogy csak olyan szinten nyúljon hozzá, hogy a dal azért hű maradjon az eredeti változathoz. Matthias (Jabs, a Scorpions gitárosa) a Balls to the Wallshoz az eredetitől teljesen eltérő szót tett hozzá. Olyan, ami az ő személyiségéhez illik, s ettől egy kicsit maga a dal is olyan lett, mintha Scorpions lenne, miközben megmaradt a miénknek is. Szerintem fantasztikus munkát végzett. De van ellenpélda is, mint például a T.V. War, ahol a gitárszóló nem egy sima szóló, hanem egy nagyon dallamos, tudatosan komponált része a dalnak, amit nem igazán lehet megváltoztatni.”

Abban nem gondolkodtál, hogy merészebb zenei kísérleteket is kipróbálnátok, s extrémebb irányba vigyék el az Accept-dalokat?

„Ez inkább a zenészeken múlt, akiket meghívtunk. Ha nekik lett volna kedvük valami ilyesmihez, akár ez is megtörténhetett volna. Persze, így is akadtak érdekes megoldások, a Love Child például szerintem egyértelműen az, de a Losers and Winners is eléggé más Hansi Kürsch (Blind Guardian) énekével. Még azt is megkockáztatom, hogy talán jobb is, mint az eredeti. (nevet)

Az elkészült új verziók közül neked melyik jött be a legjobban?

„A Fast as a Shark nagyon jól sikerült, az eléggé tetszik. Vagy a Save Us, amiről már beszéltem az imént. Az annyira más lett, mint a többi, hogy muszáj külön is megemlítenem. (nevet) Ő, te jó ég! Nem könnyű erre a kérdésre válaszolni. Magára a teljesítményre vagyok nagyon büszke! Arra, hogy elkészült ez az album, és szerintem nagyon jól sikerült!”

Ősszel Európában fogtok turnézni, többek közt Budapesten is felléptek. Ezeket a dalokat fogjátok játszani a koncerteken, vagy még nem állt össze a program?

„Igen, nagyrészt ezek adják majd a műsor gerincét. Persze, vannak köztük olyanok, amiket eddig is játszottunk, de az őszi turnéra teljesen új produkcióval készülünk. Változik a színpadkép, és teljesen más lesz a műsor is, mint az eddigi volt. Lesznek dalok, amiket még sosem játszottunk élőben, és olyanok is, amik most szerepelnek utoljára a műsorban. Nagyon speciális program lesz, rengeteg vendéget fogunk hívni, ahol azt a körülmények lehetővé teszik.”

Jól értem, amit mondasz? Előfordulhat, hogy az albumon szereplők közül valaki felbukkan majd az őszi turné valamelyik koncertjén?

„Igen, ahogy az néhány nyári koncerten meg is történt már. Szerintem nagyon sokszor lesz még rá alkalom, hiszen lesz egy teljes évünk erre a turnéra, és rengeteg helyre megyünk ezzel a műsorral.” ♡

A civilizáció vége?

A német Xandria a szimfonikus metal egyik legismertebb és legnagyobb múltú európai képviselője, amely több évtizede ötvözi a monumentális zenekari hangszereléseket, a filmzenei hatásokat, a kórusokat és a metal különböző ágait, miközben folyamatosan képes megújulni. A Marco Heubaum vezette csapat az utóbbi években új lendületet kapott. A ma megjelent Eclipse című új albummal kapcsolatban feltett kérdéseinkre a zenekar alapítója, fő dalszerzője válaszolt.

Hosszú évek kihagyása után 2023-ban egy megújult tagsággal jelent meg a The Wonders Still Awaiting albumotok, amely nagy sikert aratott a színtéren. Most pedig itt az Eclipse. Hogy érzitek: ez inkább folytatása a 2023-ban megkezdett útnak, vagy ismét egy új korszak kezdete?

„Igazából mindkettő. 2023-ban a Wonders albummal teljesen újraértelmeztük a Xandria zenei vízióját, és egy vadonatúj felállással nemcsak új fejezetet nyitottunk, hanem egy új könyvet, egy új történetet is elkezdtünk írni a Xandria számára.

Míg a Wonders album jórészt kísérletező volt, most azokat az elemeket, amelyek a legjobban tetszettek, továbbfejlesztettük, ugyanakkor ismét sok új dolgot is kipróbáltunk. A Xandria egy zenei utazás, amely újra és újra ismeretlen tájakra vezet – és valójában az út során tett felfedezésekről szól. Ezúttal még nagyobb magabiztossággal és erővel vágunk neki ennek az utazásnak. Nagyon filmszerű, nagyon intenzív, és nagyon közvetlen az üzenete.”

Tim Schwartz basszusgitáros idén távozott a zenekarból. Részt vett még az Eclipse felvételeiben?

„Igen, Tim sajnos valóban kilépett a zenekarból, amit nagyon sajnálunk, mert nagyszerű időszakot töltöttünk együtt, és emberileg is remek srácnak tartjuk. Ugyanakkor saját zenekart alapított, amelyben azt a zenét játszhatja, ami igazán közel áll a szívéhez. Sajnos nem tudott volna mindkét együttesnek annyi időt és figyelmet szentelni, amennyi szükséges lett volna. Ezért teljes mértékben megértjük, hogy az új projektjére szeretne koncentrálni, és a legjobbakat kívánjuk neki. Valójában már tavaly kilépett a zenekarból, így az új album munkálataiban nem is vett részt.”

Ambre (Vourvahis énekesnő) fantasztikus énekteljesítménye nagyban színesíti az albumot: a tiszta szimfonikus énektől a mélyebb, rockosabb hangszíneken át egészen a hörgésig rendkívül széles skálán mozog. Mennyire inspirálta ez a sokoldalúság a dalszerzést és a hangszerelést? Voltak olyan ötletek, amelyeket kifejezetten Ambre változatos hangja tett lehetővé?

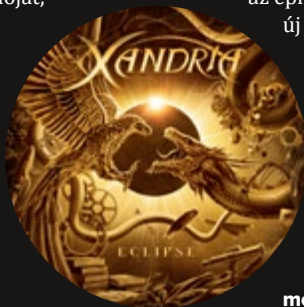
„Abszolút így van. Ambre hangja sokkal szélesebb alkotói mozgásteret ad a dalszerzésben, mint valaha is korábban. Olyan ötleteket tudok megvalósítani, amelyekre eddig nem volt lehetőségem. Emiatt a dalok is dinamikusabbak és sokszínűbbek lettek. Ambre a szenvedélyes énekhangjával rendkívül intenzíven tudja kifejezni az érzelmeket, ugyanakkor a hörgős technikájával erőteljesen kiemeli a sötét és agresszív részeket, míg a klasszikussal operaszerű hangulatot kölcsönöz a színháziasabb pillanatoknak.”

Van olyan dal az Eclipse albumon, amely különösen nagy kihívást jelentett a hangszerelés vagy a produkció szempontjából? Melyik számot volt a legnehezebb előadni, és miért?

„Mindegyik dal komoly kihívást jelentett a hangszerelés szempontjából. Valamennyi tele van apró részletekkel, dinamikus hangulatváltásokkal és számos érdekes elemmel, amelyek mindegyikének a lehető legjobban kell érvényesülnie. Minden egyes szerzemény az intenzív munka, a rengeteg kreatív ötlet és a zenészek tehetségének találkozásából született meg. Mindezt egységbe rendezni és közben átlátni az egész folyamatot óriási kihívás volt, ugyanakkor mégis nagyon élveztem. Imádok lépésről lépésre alkotva felépíteni valamit, ami nagyszabású és összetett: apró ötletekből indulni, amelyek eleinte csak szikrák, majd végül robbanásszerű, mindent magával ragadó tűzzé válnak.”

Milyen volt ismét együtt dolgozni a Sofia Session Orchestra & Choir tagjaival?

„Fantasztikus érzés, hogy egy ilyen nagyszabású kórus működik közre dalainkban. Minden alkalommal különleges élmény, amikor ezek a tehetséges énekesek életre keltik az epikus részeket – egyszerűen csodálatos, milyen új érzelmi és zenei távlatokat nyitnak meg. Mivel immár harmadik alkalommal dolgoztunk együtt a szófiai csapattal, ezúttal valamivel rutinosabban zajlott a munka, hiszen pontosan tudtuk, mire képesek, és azt is, hogyan inspirálhatjuk őket arra, hogy ismét valami varázslatosat és különlegeset adjanak a zenénkhez.”

Az albumon található szerzemények közül melyik mögött húzódik a legszemélyesebb történet vagy élmény?

„Az album minden dala lényeges mondanivalót hordoz, és nagyon fontos számunkra. Azt hiszem, még soha nem voltam ennyire elégedett a dalszövegekkel, mint most – óriási szerepük van az albumon. A Masquerade című dal a saját tapasztalatainkat dolgozza fel, mégpedig azt, hogy milyen a mai zeneiparban zenekarként helytállni, valamint azt az utat, amelyet az újrakezdésünk óta bejártunk. Ez az út korántsem volt zökkenőmentes: olykor voltak benne nehezebb szakaszok és komoly kihívásokat is tartogatott. Emiatt talán ez a legszemélyesebb szerzeményünk, míg a többi dal inkább a világ történéseire reflektál – olyan jelenségekre, amelyeket aggodalommal szemlélünk.”

Ha egyetlen dalt kellene választanod, amely a legjobban összefoglalja az Eclipse lényegét, melyik lenne az?

„Szerencsére nem kell kiemelnem külön egyet, mert nincs ilyen. Meg kell hallgatni a teljes albumot egyben –

annyira változatos és sokrétű, ha csak egy vagy akár két dalt hallottál róla, nem értheted igazán. Minden dal más, különböző ötleteket, eltérő világokat tár fel, amelyek közül néhány számunkra is teljesen ismeretlen terület volt. Hihetetlenül izgalmas utazáson vagyunk túl, és reméljük, hogy ezt a hallgatók is így érzik majd.”

A Northstar című dalotokban aktuális eseményről írtok, mit gondoltok erről a konfliktusról?

„Ez a dal az ukránok Oroszországgal szembeni ellenál-lásáról szól, és egyben példája annak is, hogyan borul egy-re nagyobb sötétségbe a civilizáció fénye az autoriter erők térnyerése miatt. Ezek az erők a civilizáció olyan alapvető értékei ellen küzdenek, mint a demokrácia, a sokszínűség, a nyitott társadalom, az empátia és a tudományosan meg-alapozott tények. A dal az emberiségnek ezen értékek felé vezető útját írja le, és azt, hogy ez az út jelenleg komoly veszélyben forog.”

Az Északi Sarkcsillag sok kultúrában az iránymutatás szimbóluma. Számodra személyesen mit jelent ez a mo-tívum?

„Ebben a dalban annak a jelképe, milyen célok felé kel-lene törekednie a civilizációknak. Megtestesíti mindazt a tudást, amelyet a felvilágosodás korában szereztünk meg, és amely kivezetett bennünket a sötét időszakokból.”

Mit lehet tudni a borítóról? Meglehetősen összetett a rengeteg motívummal, ugyanakkor a stílusában eléggé eltér a korábbi festményektől.

„A borítón a napfogyatkozás (eclipse) annak a jelképe, amiről az előbb beszéltem. Azt szimbolizálja, hogyan

borul árnyékba a civilizációnk fénye azon erők hatására, amelyek saját gazdagságuk és hatalmuk megőrzése, illetve növelése érdekében gyűlölettel megosztják a társadalmat, és az emberek legalantasabb ösztöneire építve terelik el a figyelmet a valódi céljaikról.

A kép középpontjában álló két alak – valamint a körül-öttük látható napfogyatkozás – ezt a két egymással szemben álló oldalt jeleníti meg: az egyik a civilizációt képviseli, amely az empátiára, a humanizmusra, a tudásra és a fejlődésre épül, a másik pedig azokat a sötét erőket, amelyek mindezek ellen dolgoznak.

Ez egy örök küzdelem, amely végigkíséri az emberiség történelmét. Most ismét aktívan meg kell vívunk ezt a harcot, hogy mindazokat az eredményeket és értékeket, amelyeket elértünk, ezek a romboló erők ne tessenek semmissé, és ne vethessenek vissza bennünket. Küzde-nünk kell a demokráciánkért, valamint egy emberközpon-tú, nyitott és sokszínű társadalomért.”

A Xandria már több alkalommal is fellépett Magyar-országban. Milyen emlékeitek vannak a korábbi buda-pesti koncertekről, és mennyire különleges számotokra, hogy az Eclipse-turnéval októberben ismét visszatértek hozzánk?

„Csak jó emlékeim vannak a magyar közönségről. Többször is felléptünk egy klubban, amelynek vadnyu-gati témája volt (*Wigwam Rock Klub, később Club 202 – a szerk.*), és mindig fantasztikus volt látni, milyen lelkesen fogadta a zenénket a magyar közönség. Már most izgatot-tan várjuk a magyarországi koncertünket – és hogy újra találkozzunk veletek!!!”

NAGYKONCERT ÉS NAGYLEMEZ

A szolnoki Lady Macbeth 1986-ban alakult, és két nagylemezzel írta be magát a magyar metal történelemkönyvébe: a zenekar nevét viselő klasszikus debütalbum 1991-ben jelent meg, majd 1996-ban érkezett a Macbeth néven kiadott, új felállással készült és új irányokat kereső Javíthatatlan selejt. Ezt több csendes és újra aktív időszak követte, majd a 2020-as évekre ismét életre kelt a zenekar. Jól sikerült koncert-szezonen vannak túl, jelenleg új felvételeken és újrakidolgozásokon is dolgoznak, valamint készülnek a 40. születésnap nagykoncertjükre – bőven akadt tehát miről beszélgetni Cserfalvi 'Töfi' Zoltán gitárossal, Lárís 'Csiga' László gitárossal és Matos Zoltán énekeskel.

Kinek a fejéből pattant ki, hogy legyen megint Lady Macbeth?

Töfi: „Mindig volt, csak ilyen hébe-hóba játszatott a csapat. Talán tíz év lehetett a legnagyobb kihagyás...”

Csiga: „A vasútállomáson a rock-kocsnában voltunk a Tivadarral. (Szép Tivadar korábbi basszusgitáros, a hely feltételezem az egykori Városterem – K.F.)

Ott beszéltük, hogy kéne Cicának csinálni egy lemezt, mert ugye neki nem volt. Ő az első énekesünk. A Matinak is van lemeze, aztán a Patriknak (Bozsik Patrik korábbi énekes) is volt '96-ban, és pont a Cicának nem volt lemeze, aki alapító tag. Innen jött ez az egész.

Úgy indult, hogy Cicának is csináljunk egy lemezt, így alakultunk újra öt-hat éve. '12-ben is volt egy kísérlet, de akkor még nem ebben a felállásban, meg a régiekkel (Lakai Zoltán gitár, Zombori Sándor basszus) játszottunk.”

A '11-es barbás buli után – ami valójában az Iron Maidnem 15. születésnapi nagykoncertje volt, nektek meg 25-ös évforduló – azt hittem, elindul valami...

Csiga: „Én is azt hittem, hogy lesz valami, de utána abba is maradt.”

Töfi: „Ez a zenekar egész életében azt hitte, hogy majd lesz valami, aztán sose lett semmi.” (nevet)

Csiga: „Valahogy nekem nem tetszett, mert nem olyan rendszerben haladtak a dolgok, ahogy kellett volna, aztán én mondtam, hogy helló. Akkor abbamaradt a dolog. Utána volt ez a kocsmai történet, amikor megbeszéltük, hogy jó, akkor csináljuk.”

És 2026-ra nagyon szép évfordulóitok gyűlte össze, minden csillag együtt áll: negyvenéves a banda, a debütáló lemez harmincöt, a második harminc...

Mati: „Harminc? Tényleg! Milyen jó, hogy beszélgetünk veled!” (nevet)

Csiga: „Igen, ezért lett volna az a legjobb, hogy két lemez kijött volna most. Az eredeti terv az volt. Az most nagyon erős lett volna.”

Töfi: „Az volt a terv, hogy a születésnap barbás koncertre, október 3-ra összerakunk egy Best Of-ot, meg visszük az új lemezt is. Egy közös kiadványban lett volna elérhető a kettő, de nem sikerült befejezni.”

Tehát készül még az új lemez?

Töfi: „Igen, ma is például az új nótákat néztük. Három dal van készen teljesen, meg belekezdünk egy másikba.”

Csiga: „Négy vagy öt van valamennyire készen. Én feljátszottam négyet, az összes gitárt. Úgy gondolom, ha valaki ír egy számot, akkor egy kézből lehet a legjobban eljátszani. A többiek meg majd megtanulják. Ha Töfi ír számot, abban meg én nem játszom, csak szólólok benne. Ugyanazokkal a gitárokkal játszunk, csak a kéz más. Ami teljesen készen van, az az Idő.” (Csak egy pillanat az idő)

Az idő... nem szorongat benneteket, hogy mikorra kell kész legyen az anyag?

Csiga: „Nem a f*szt. Hogyne szorongatna!”

Mati: „Csiga szorongat minket!” (nevet)

Csiga: „Hat éve készül az a nyomorult lemez! 2020 karácsonya volt, mikor kijött az Idő. Én azt hittem, hogy '21 karácsonyára már minden kész lesz, amiről most beszélünk. Eltelt hat év. Semmi nincs kész.”

Töfi: „Mindenki dolgozik, senki nem ebből él...”

Csiga: „Akkor is dolgoztunk, mikor felvettük Nagy Ferónál az elsőt. Felmentünk, feljátszottuk. Én már sokkal hamarabb szerettem volna ezt, öt éve legalább. Tavaly is az volt, hogy majd idén, de már ebben az évben sem lesz belőle semmi.”

Töfi: „Jó, de szeptemberben ki szeretnénk pár nótát hozni, a Best Of-ról meg az új lemezeiről is. Legalább amiket a koncerten játszunk. Felrakni Youtube-ra, hogy

legalább ismerjék. Nehogy az legyen majd, hogy a fél műsort nem ismerik. Egy 40 éves bulin, hogy nézne az ki?” (nevet)

Tehát ott már több új nótát fogtok játszani? Egyébként figyelitek az online megtekintéseket? Ez mennyire fontos nektek?

Tőfi: „Persze, persze. Figyeljük, de ezen nem lehet elmenni. Felraksz bárhová egy klipet, mintha tengerbe öntenél egy pohár vizet. Elvileg rohadt sok lehetőség van ma már, de hát olyan mértékű zaj van... naponta több százezer dal kerül fel a platformokra. Van mondjuk hater is ismerősöm, ha legalább hozzájuk eljutna, de hát nem... Ez elég szomorú. Van egy csomó ügyfelem, aki persze fizet Youtube-on vagy máshol, de hát így sem jut 50-60 ezer fölé. Nagyon nehéz eljutni az emberekhez. Visszatérve, új dalból kettő lesz, meg az én két '96-os kiadatlan dalom. Összesen tizenkilenc szám körülbelül.”

Csiga: „Van egy Vádak nevű, gyakoroltuk ma is, azt lehet mondani, hogy tudja mindenki, meg van a Két világ között, azt már máshol is játszottuk, teljesen kész van. Az Idő van még, azt eddig félretettük, nem játszottuk élőben.”

Az új dalok mennyire vannak közel a klasszikus Macbethhez?

Csiga: „Stílusban igen... Ugyanazok a szűkített, bővített, terc dolgok, hogy ne mindig a kvint legyen... Az ember nem tudja megerőszkolni magát. Én ilyen zenét tudok írni. Abban reménykedek, hogy f*szá számok lesznek. Ha nem is mind, nyilván, hanem legalább kétharmada. Az jó lenne. Hátha jól sikerül és tetszeni fog az embereknek. Mert ezt előre soha nem fogod megtudni. Én most azt se tudom, hány számot akarunk. Annyi biztos csak, hogy olyan szám nem lesz rajta, ami nekünk nem tetszik. Lehet, hogy tizenkét szám lesz, de lehet, hogy csak tíz. Vagy nyolc.”

Tőfi: „A dalok, amiken például most dolgozok, azok szerintem elég közel vannak az első lemezes dolgokhoz. Lesz egy konkrét rákapcsolódás is az első lemezre, mert írom a Trója folytatását Odüsszeia címmel, egy tízperces eposzt.”

Mati: „Nagy koncertnóta lesz...”

Apropó koncert! Milyenek voltak a nyári bulik?

Tőfi: „Alapvetően szerintem tök jól sikerültek. Nyilván a mi műsoridőnkben nem volt még telt ház, de aki ott volt, az láthatóan jól érezte magát. Minden bulin megjelent egy-egy olyan figura, hogy »végre élőben a Lady Macbeth«, és oda meg vissza volt. Az volt az érdekes, azt hiszem, Kaposváron, hogy egyik srác nem is tudta, hogy játszunk, csak mesélte, hogy iszogat a büfében, egyszer meghallja, hogy »b*zmeg, ez meg Lady Macbeth!« Berohant a terembe, és ott játszik a zenekar. Nem akarta elhinni. Nem tudott róla, hogy ott leszünk.

Egyébként nagy köszönet a Mobilmániának, hogy meghívtak minket. Olyan jó fejek voltak, hogy másfél óras beállási időt biztosítottak nekünk, ami teljesen elképesztő. Tudod, általában van egy 20 perc, gyorsan dugd be, aztán start. Tehát le a kalappal előttük.”

Hogy fogadott benneteket a közönség?

Mati: „A Mobilmánia közönsége az első közönség, ami egy kicsit idősebb nálunk. De nyitottak. És egyébként van átfedés, van, hogy a szülők, nagyszülők elhozzák a gyerekeket a koncertre. A fiatalok meg nyilván nyitottabbak. Végül is, ha jó zenét játszol, esetleg még jól is, akkor bemennek meghallgatni. Valamilyen szinten azt mondom, hogy szerencsések vagyunk. Régen is, mikor jobban ment a szekér, a kocsmáros mindig mondta, hogy amikor mi játszunk, a büfét nem éri meg nyitva tartani, mert akkor senki nincs kint.”

Csiga: „Hozzáteszem, a Hetedik jelet azért kivettük a műsorból...” (nevet)

Tőfi: „A mobilmániás az egy lightosabb műsor volt. A Hetedik jel egy 'gyepálósabb' téma, azt vittük a Moby Dick elé, ide a dallamosabbakat vittük, igazodva a közönséghez. De hát azért a Mobilmániában is vannak elég metalos témák. Főleg mióta a Szijjártó Zsolti ott van. Úgyhogy bírják a metalt. Tök nagy sikerünk volt minden helyszínen egyébként. Mindenhol tapsoltak, voltak, akik énekelték a dalokat. A Moby Dick előtt is ismertek minket. Ott is voltak fiatalok, meg a negyvenes-ötvenes korosztály, a Mobilmánia-koncerteken a hatvanas-hetvenesek is, de nagyon jól fogadtak minket. Szeretünk a Mobilmániával játszani és szeretjük a közönségüket. Valószínűleg Zefiékkel tudunk menni jövőre is, de szeretnénk önálló bulikat is majd.”

A klubok, a szervezők emlékeznek még a Lady Macbethre?

Tőfi: „Harminc éve nem volt teljesen saját szervezésű bulink, úgyhogy majd hamarosan megtudjuk. Most szeptember-októberben kiderül, hogy milyen nézőszámokat tudunk produkálni. Én úgy látom, hogy sokan emlékeznek ránk és remélhetőleg eljönnek, akik rég hallottak minket. Most egyelőre két negyvenéves jubileumi nagykoncertünk lesz, szeptember 25-én Törökszentmiklóson és október 3-án a Barba Negrában, de jövőre szeretnénk több helyre is eljutni ezzel a műsorral.”

Mivel készül a vendégeknek a születésnapos ezeken a bulikon?

Tőfi: „Természetesen meghívtuk Lakai Zolit és Szép Tivadart, tehát az első lemezes felállítás is színpadra fog állni – illetve csatlakoznak hozzánk. Őt dalban fognak közreműködni az első lemezről. Ott jó sokan leszünk a színpadon, mert mi sem megyünk le, fent marad mindenki, lesz három gitár, két basszus... A Barbában két dalban vendégünk lesz Zefi, Vikidál Gyula

és Alapi István. Az egyik a Templomban, kocsmákban című dal, ez a Megöl a reggel átdolgozása, amit Zefiékkel és Horváth Attilával csináltunk annak idején a Tőfi 50 lemezre, most pedig élőben is eljátszunk ebben a formában. A másik közös produkció pedig egy Mobilmánia-dal lesz.”

Alapi hogy kerül a képbe?

Tőfi: „Úgy, hogy a Storyum zenekarral közösen csináljuk ezt a bulit, akikkel már régóta, lassan 15 éve dolgozom együtt a stúdióban. Az új lemezükre készítettünk egy dalt, amiben Zefiék mellett Steve is vendégszerepelt, valamint én is. Eredetileg ezért hívtuk meg őket, hogy ezt a nótát a koncerten is eljátszunk együtt. Gondoltam, ha már ott lesznek, akkor adja magát, hogy a Lady Macbethhez is csatlakozzanak, hiszen több kapcsolódási pont is van közöttünk, így felkértük őket mi is, amit nagy örömünkre el is vállaltak. Már többször is volt részem abban a megtiszteltetésben, hogy együtt zenélhettem Zefiékkel vagy Steve-vel, ami mindig óriási élmény volt. Saját dalomat viszont még nem játszottuk együtt élőben, pláne nem úgy, hogy a saját zenekarral állunk velük egy színpadon, úgyhogy ez most egy teljesen új élmény lesz. Már nagyon várjuk!”

Mati: „Tüdő is ott lesz.”

Tőfi: „Igen, igen. Ott lesz a Priest-tribute Judas Best zenekar, és az énekesük, Tüdő meg majd a Tróját fogja énekelni.”

Csiga: „Sokat játszottunk együtt annak idején a Jezabel zenekarral, ott énekelt akkor. A múltkor pont megtaláltam a lemezüket, végighallgattam és elájultam. K*rva jó lemez! A Rigó Tomi olyan szólókat játszik...”

A törökszentmiklósi buli is nagykoncert?

Tőfi: „Igen, de kicsit másképp. Szeretnénk volna Szolnokon is negyvenéves bulit, végül is csak itt élünk, működünk... De Szolnokon erre most jelenleg nem nagyon van alkalmas hely. A művházakban nem szoktak metalkoncertet rendezni, nem adják ide. Egy klub meg most kicsi lenne ehhez nekünk, mert azért sokan vagyunk, meg díszletet is csináltunk, látvány is van. Tavaly játszottunk a Maidnemmél Törökszentmiklóson, tök jó a helyszín, van saját hangosítás, jól is sikerült, úgyhogy kitaláltam, hogy gyerünk oda akkor. Közel is van, tehát a szolnokiak könnyen át tudnak jönni, ami fontos, mert őket így hazai környezetben is szeretnénk volna meghívni. És kvázi a nagykoncert nyilvános főpróbájának is tekinthetjük ezt az eseményt, bár itt nagy vendégeskedés nem lesz, az extra a 'nyolc-tagú' Lady Macbeth-blokk.

A barbás bulit egyébként rögzítjük is. Lesz belőle egy DVD, és az is lehet, hogy ezt 'csapjuk hozzá' az új lemezhez. Még kisakkozzuk, hogy kiadványilag hogy nézne ki jobban a történet. Vagy a Best Of-hoz, majd meglátjuk.”

(Az interjú második részét az októberi számunkban olvashatod majd.)

Az üresség megtapasztalása

Aki az extrém metal színtér különleges zenekarait kutatja, minden bizonnyal találkozott az 1998-ban alakult belga Emptiness nevével. A csapat gyökerei a death és a black metal körül keresendők, ám a sorra megjelenő lemezeken nagy területeket jártak be, olyannyira, hogy a Vide albumon a metalt teljes egészében elhagyták. Azonban az idén nyáron megjelent Nowhere Speaks egy újfent teljes erővel támadó Emptinessst mutat: a zene egyszerre kaotikus és rendezett, extrém és határtágító, amilyen ez a zenekar mindig is volt. Milán Péter kérdéseire Jérémye Bézier énekes/basszusgitáros/producer válaszolt.

A z Emptiness 2015-ben figyelemre méltó koncertet adott Budapesten (a Showbarlangban) az Antediluvian és a Svartidaui társaságában. A klub azóta már a múlté, azonban ez egy emlékezetes este volt. Vannak emlékeid erről a koncertről, turnéről vagy Budapestről?

„Emlékszem, hogy a hely valamilyen barlangszerűsége hasonlított, ami igazán jól illett a zenénkhez. Magáról a koncertről nincs sok emlékem, de nagyon élveztük a turnét. A turnézás nem túl gyakori esemény nálunk, így ez egy különleges koncert volt.”

Kérlek, ejts néhány szót az Emptiness születéséről, ami 1998-ban történt, egy olyan időszakban, amikor a zenei életben nagy változások zajlottak...

„Olivier és én tizenévesek voltunk, közösen kezdtünk játszani. Azonnal éreztem, hogy különleges dolog van születőben, és hogy sok jó dolgot fogunk véghez vinni. Mindig azzal az elképzeléssel játszott-

tunk, hogy létrehozunk egy biztonságos teret a mi elcseszett elménk számára. Egy olyan univerzumot, aminek szerintünk léteznie kellene, legalábbis a képzeletünkben és a hallgatóink elméjében. Akkor nagyon benne voltunk a black metalban, és a színtér még mindig nagyon izgalmas volt, minden zenekarnak megvolt a maga hangzása és célja.”

Érdekes képet mutat az Emptiness diszkográfiája. Lineárisnak nem nevezném, de tény, hogy a lecsupaszított Vide album egy út vége volt, ahonnan már nem nagyon lehetett volna hová továbbmenni. Az új album, a Nowhere Speaks visszahozta a súlyt és a torzítást a zenekarba. Nem könnyű elképzelni, hogyan születhetnek az Emptiness szerzeményei, de hogy történt a kompozíciók összeállítása az új lemeze, és mi állt az újfent bekövetkezett „besúlyosodás” mögött?

„Egyértelmű, hogy mi is úgy éreztük, hogy a Vide annak az ösvénynek az utolsó állomását jelentette, amelyen a korábbi lemezekben kezdtünk el járni. A megsemmisülés, a frusztráció és a zavar ösvénye. Végül valahogy rá tudtunk tapintani arra, amit mindvégig éreztünk, valószínűleg az Emptiness megalakítása óta, és amit ez a név megidéz bennünk.

Nagyon nehéz elmagyarázni, hogy mi módon írjuk a zenét, akárcsak az egésznek a megértése. Csak azt tudom, hogy ez egy fájdalmas, soha véget nem érő processzusa az alkotásnak és a transzformációnak. Aztán az eredmény elhoz számunkra egy jobb elképzelést, ami pedig előtte volt, azt eldobjuk. A játék majdhogynem másodlagos. Több időt töltünk el azzal, hogy elképzeljük a koncepciót, a dalt, és hogy milyen izgalmas dolgok történhetnek. A zene csak egy eszköz.”

A spontaneitásnak mekkora szerepe van az Emptiness dalainak megformálásában? Ez lemezenként különbözhet?

„Ritkán spontán az alkotás. Sajnos ez sokkal inkább agyi gyakorlat. Ezért ennél a lemeznél visszahoztunk valamit a régebbi spontaneitásból, mert éreztük, hogy hiányzik, emellett valahol ez teszi mágikussá a zenét. Ezért döntöttünk úgy, hogy élőben vesszük fel az albumot, eldobjuk a click tracket és a monitorokat. Amint az ötletek rendelkezésre álltak, arra koncentráltunk, hogy a játékba visszahozzuk a spontaneitást.”

A 2014-es Nothing But The Whole egy úgymond „átmeneti” albumnak tekinthető az Emptiness palettáján, ugyanis ezen a lemezen kezdtetek radikálisabb formában „egyéb” elemeket emelni a zenébe...

„Akkor már jó ideje működöttünk az Emptiness. Képeztem magam mint producer, erős volt a felállásunk, a legtöbb időnket a stúdióban töltöttük. Úgy éreztük, ez a megfelelő pillanat. Mindannyian arra törekedtünk, hogy valami különlegeset alkossunk. Meg kellett találnunk a módját, hogy igazán ráérezzünk arra, amit az Emptiness meg tud idézni.”

Az Emptiness zenéje tekinthető „metálnak”, de e kereten belül a zenekar annyira szabadon alkot, amennyire lehetséges, amibe minden keret összetörése is benne foglaltatik. Az egyik kulcsszó, ami eszembe jut az Emptiness kapcsán, a „kísérletezés”. Léteznek kísérletek a kísérletezés kedvéért, de olyanokra is van példa, amikor idea, elképzelés áll a háttérben. Mi erről a véleményed az Emptiness vonatkozásában?

„Tudom, mire gondolsz. Nem tartom magunkat kísérleti zenekarnak. Viszont kísérleteznünk kell annak érdekében, hogy elérjük azt, amit akarunk: 'értelemmel rendelkező zenét és művészetet' alkotni, amit korábban nem lehetett hallani vagy látni. Ez a célkitűzésünk. Azt szeretnénk, hogy a hallgató magára az élményre koncentráljon, anélkül, hogy az általunk alkalmazott trükkökre gondolna.”

A számok változnak a stúdiózás során? Mennyire felkészülten érkeztek a stúdióba?

„Minden album más megközelítéssel készül, attól függően, hogy mit akarunk elérni. A Nowhere Speaks sok demóváltozaton ment keresztül Olivier és köz-

tem. Ez egy négyéves folyamat volt. Majd, ahogy már említettem, úgy döntöttünk, hogy élőben vesszük fel az anyagot. A teljes zenekarral próbáltunk, hogy meggyőződjünk róla, milyen együtt előadni a számokat, és hogy mit kell rajtuk változtatni. Zenekarként készítettünk egy újabb demót, majd a voltaképpeni felvételek során eszközöltünk egy újabb adag változtatást.”

Erős vizualitás lengi körül az Emptiness világát, a dalok erős érzéseket keltenek a városi elidegenedettség, a modern ember reménytelenség, az üresség kapcsán – utalás a zenekar nevére –, vagy éppen a borítók, a zenekar színpadi megjelenése vonatkozásában. Mi a vizualitás szerepe az Emptiness esetében, beleértve a lemezborítót is?

„A vizualitás egyértelműen fontos része a koncepciónak. Olivier kiváló művész, kezdettől fogva teljes egészében ő készíti a lemezeink illusztrációit. A magam részéről én a produkcióért, a hangzásért felelek. Mindent, amit csinálunk, mi akarunk ellenőrizni. Hisszük, hogy ez a kézműves mentalitás erős identitással ruház fel bennünket. A videóinkat már jó ideje kedves barátunk, Ivan Galasse készíti, aki tökéletesen érti, mit szeretünk, és miképpen óhajtjuk megjeleníteni a zenekart.”

Miről szólnak a Nowhere Speaks szövegei?

A zene sokszor kissé „elmosódott”, feltételezem, hogy a szövegek valamelyest párhuzamban állnak ezzel a felfogással...

„Elképzeléseinket, észleléseinket általában földközelségben tartjuk, valahogy emberi szinten, ám mégsem teljesen, ami bizonyos kellemetlen érzést generál, egyszerűen ismerős is. Ezúttal a Nowhere Speaks anyagán a miénknél távolabbi dimenzióban időzünk. Ily módon nem használhattam

a szokásos megoldásaimat, sötét költészetemet, mivel ez elkerülhetetlenül hazavezetett volna bennünket. Azt akartam, hogy elveszünk egy ellenséges, barátságtalan világban, konfrontálódva más civilizációk létével, amelyek homályban maradnak a hallgató számára. Szándékosan maradok bizonytalan, körültekintően választom ki azokat a szavakat, amelyek megidéznek az időtlent, a titokzatost, a végtelent, az erőket...”

Meglátásod szerint milyen karakterisztikumokkal írható le a 21. századi extrém zene vagy metal? Milyen fontos eltéréseket mutat a '80-as, '90-es évek színtereihez képest?

„Valószínűleg a mainstream aspektust emelném ki. Ami valamikor egy kaotikus, izgalmas mozgalom volt, mára valahogy egy megformált, megértett, elfogadható valamivé vált a tömegek számára.”

Tervezték Emptiness-koncerteket?

„Korábban nagyon válogatósak voltunk, nem játszottunk sokat. De ezúttal erős felállással rendelkezünk, és ezek a dalok megérdemlik, hogy előadjuk őket. Szükségét érezzük, hogy színpadra vigyük ezt az anyagot.

A következő koncertünk Máltán lesz, majd itthon játszunk a lemez megjelenés apropóján, amit egy mexikói fesztivállépés követ. Meglátjuk, hová jutunk el.”

SZÖVEG: SCHMIDT PÉTER · FOTÓ: TIMO MACZOLLEK / NATALIE ENEMEDE, GABE LUGO PHOTOS

Történetek az intézetből

A szimfonikus hatású, progos power metalt művelő Kamelot tizennegyedik stúdióalbuma három és fél évvel követi elődjét a maga augusztus végi megjelenésével. Az illusztris vendégeket is felvonultató, komoly szövegi koncepcióval bíró friss opus kapcsán a gitáros/agytröszt Thomas Youngblood osztotta meg velünk a szükséges tudnivalókat.

A Kamelotnak hosszú ideje jellegzetes, markáns hangzás- és dallamvilága van, ami alól az új album sem képez kivételt. Te magad hogyan fogalmaznád meg, zenei szempontból miben más vagy több a Dark Asylum az elődeéhez képest?

„Nos, tudod, igyekszem nem úgy gondolni az egyes albumokra, mintha szimplán csak mereven osztályoznám vagy kategorizálnám őket; nem így közelítek a zenéhez, a művészethez vagy bármi máshoz. Ha mégis ki kellene emelnem a különbséget a Dark Asylum és a Kamelot korábbi lemezei között, azt mondanám, hogy szerettünk volna visszahozni valamit a gótikus elemekből – mind a hangzás, mind a vizuális világ tekintetében. Emellett vissza akartuk csempészni a múltunkra jellemző new age-es, illetve folkos hatásokat is egy olyan albumra, amely a szimfonikus, a progresszív és a dallamos metal ötvözete. Sok dal refrénje kifejezetten dallamos, ugyanakkor egy olyan szám, mint a Dark Asylum, a ritmusképletek és a riffek szempontjából meglehetősen progresszívnek mondható. Összességében tehát elmondható, hogy az anyag a Kamelot számos korábbi stílusjegyét ötvözi, kiegészülve néhány új elemmel.”

Sascha Paeth már nagyon régi stúdiós partnered, évtizedek óta dolgoztok együtt. Sosem gondoltál rá, hogy valaki mással is kipróbáld a közös munkát?

„Nos, az tény, hogy voltak olyan időszakok, amikor rendkívül sűrű volt Sascha időbeosztása – például a The Awakening idején is nagyon elfoglalt volt –, így esetleg nem tudott annyit dolgozni egyes lemezekben, mint más albumok esetében. Ugyanakkor ő régi barátom, sőt, mondhatni, szinte a Kamelot hatodik tagjának számít. Amíg jól kijövünk egymással, és ugyanaz a cél vezérel minket a zenészerzés, a stílus és minden egyéb tekintetében, amit zenekarként elképzelünk, nem látom okát, hogy felhagyjunk a közös munkával. Persze ha esetleg bármelyikünk szólólemezt készítené, vagy ilyesmi, akkor valószínűleg más producerekkel kooperálunk majd együtt, de jelenleg egyszerűen imádunk vele dolgozni. És hát, ahogy már említettem, ő tényleg igazán közeli barátunk is egyben.”

Ignaciát (Ignacia Fernández, a chilei Decessus death metal banda énekesnője, egyben hazája szépségkirálynője) hogyan sikerült megnyernetek az albumon való vendégszerepléshez? Azért neki egy elég nem mindennapi sztorija van...

„Igen, ez érdekes, mert már több mint tíz éve ismerjük őt; még mint Kamelot-rajongóval kerültünk kapcsolatba vele. Valahányszor Santiagóban jártunk, eljött a koncertjeinkre, így már azelőtt ismertük, hogy Miss Chile lett volna belőle, illetve hogy énekesnőként a Decessushoz csatlakozott volna. Szóval az egész folyamat

„Egyszerűen csak támadt egy ötletem egy katedrálisról, amely egykor érintetlen, nagy becsben tartott istentiszteleti hely és szentély volt, aztán örültek vették birtokba, és a maguk képére alakították azt át.”

meglehetősen természetesen alakult: még a Miss Chile verseny előtt megkerestem azzal az ötlettel, hogy dolgozzunk együtt, aztán elkezdtünk demókon és egyéb dolgokon közösen munkálkodni. Szóval nagyjából így történt a dolog, egészen magától értetődő volt a folyamat, hiszen már évek óta ismertük egymást. Ugyanez a helyzet Clementine-nel (*C. Delauney, Visions Of Atlantis*): is: már dolgoztunk együtt, sőt, többször is turnéztunk vele korábban. Fellépett már velünk élőben előzőleg is, és mindenképpen szerettem volna, ha ezen az albumon is közreműködik. A jövőben egyébként két turnékor erejéig is velünk tart majd, méghozzá mind a *Visions Of Atlantis*, mind az *Exit Eden* tagjaként.”

Az új albumon tehát Igancia hozza a durva énekhangokat – az ilyesmi nem az első ilyen eset nálatok, hiszen korábban például még Shagrathtal is dolgoztatok a Dimmu Borgirből. Otthon, magadtól szoktál időnként death vagy black metalt hallgatni?

„Nos, időnként szoktam hallgatni, igen. Nem éppen a kedvenc metal műfajom, de ugyanakkor vannak benne olyan elemek, amiket még mi is beépítettünk a zenénkbe – például Shagrathtal a Dimmu Borgirből, ahogy te is mondtad, vagy Alissával (*A. White-Gluz*) a *The Agonist*-ből és az *Arch Enemy*-ből. Szóval igen, mindenképpen érdekesnek találom ezt a stílust. Nem ez az első dolog, amihez nyúlok, ha zenét hallgatni támad kedvem, de kétségtelenül akadnak benne igazán izgalmas megoldások.”

A vendégénekesek és -zenészek otthon vették fel a maguk részeit, vagy ténylegesen együtt dolgoztak veletek a felvételek során?

„Ott van például Sophie (*Lea-Sophie Fischer*) az *Eluveitie*-ből, aki hegedűn játszik az egyik dalban; mivel manapság már a legtöbbünknek van saját házi stúdiója, az otthoni munka sokkal kényelmesebb megoldás. Ráadásul anyagilag is kedvezőbb, ha otthon tudunk rögzíteni. A vendégzenészek esetében is így jártunk el: házon belül vették fel a saját részeit, vagy esetleg kerestek egy környékbeli stúdiót. De például úgy tudom, Ignaciának van egy saját stúdiója Santiagóban, így ő onnan küldte át a fájlokat. És persze ugyanez volt a helyzet Tobias Sammettel is: neki is van saját házi stúdiója, így otthon tudta felénekelni a szólamait.”

A promóanyaghoz melléktél rövid összefoglaló alapján a felvázolt történetről nekem King Diamond hideglelés sztorizásai jutottak az eszembe. Az ő szövegírói munkássága volt esetleg valamilyen hatással rád vagy Tommyra?

„Nem tudom, Tommy mennyire ismeri King Diamond munkásságát, de én többek között King Diamond és a Mercyful Fate zenéjén nőttem fel. Fiatalabb koromban imádtam King Diamond albumait – már magát a kapcsolódó látványvilágot is, és persze magukat a történeteket. Azt viszont el kell mondanom, hogy ha volt is bármilyen hatás ebből az irányból, az teljesen tudat alatt történhetett, nem olyasmi volt ez, amit tudatosan elhatároztam volna.”

Az album sztorijának terepéül szolgáló RavenHill Asylum 'megálmodásának' volt valami konkrét, valós inspirációja? Akár egy létező hely, netán egy film- vagy olvasmányélmény helyszíne...

„Nos, egyszerűen csak támadt egy ötletem egy katedrálisról, amely egykor érintetlen, nagy becsben tartott istentiszteleti hely és szentély volt, ám amit később elhagytak az addigi látogatói. Aztán örültek vették birtokba az épületet, és a maguk képére alakították azt át. Nem egyetlen konkrét benyomásból származott egyébként ez az ötlet; sokat utazunk, és szabad időmben szeretek a városokban vagy a környéken csatangolni. Ilyenkor az ember néha belebotlik elhagyott erdei házakba vagy üresen álló épületekbe. Ez adta a szikrát: arra gondoltam, hogyan használhatnám fel ezeket a helyszíneket, hogyan formálhatnék köréjük egyfajta történetet. Elsőként egy amolyan elme-gyógyintézetű átalakított katedrális képe ugrott be – tulajdonképpen így született meg a RavenHill Asylum története.”

Ahogy én tudom, a dalszövegeket Tommy hozza, de valamilyen szinten nyilván te is belefolyasz az írási folyamatba. Hogyan zajlik ez nálatok pontosan?

„Ez jó kérdés. Nos, ennél az albumnál például átbeszéltük a teljes koncepciót – azt szerettük volna, hogy minden egyes dal ennek a különleges világnak a része legyen. Ugyanakkor nincs egyetlen, összefüggő, lineáris cselekményszál, inkább

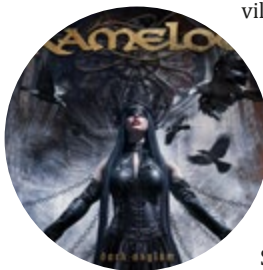
úgy mondanám, hogy minden szerzeménynek megvan a maga külön 'szobája' az intézményen belül. Szóval, átbeszéltük az egyes dalokat és az alapötleteket – ilyen például a *Cassandra's Disease* vagy az *Ivy, My Dear*, amely egy cellájából kitekintő, rég elvesztett szerelme után vágyakozó férfiról szól. Megvitatjuk az alapvető elképzeléseket, aztán Tommy leül, és megírja a dalszövegeket – ráadásul ő nemcsak kiváló szövegíró, hanem elképesztő énekes is, akinek megvan az a képessége, hogy aztán ezeket a szavakat és a dallamokat olyan érzelmekké transzformálja, amelyek igazán megérinthetik az embereket.”

Nyár végétől egy hónapig Amerikában fogtok koncertezni. Ezzel az alapvetően európaias jellegű és hangulatú zenével ott átlagosan mennyi embert tudtok bevinni egy-egy koncertre? És hogy néz ki ugyanez Európában?

„Nos, Európában ez jobbra ezer és ötezer fő között mozog, a tengerentúlon pedig jellemzően pár száz főről beszélhetünk alkalmanként – viszont ha fesztiválléletről van szó, ez a szám akár harmincezer is lehet. Szóval, ez összességében erősen változó. Ami pedig a zenekar általad említett hangzásvilágát illeti: tény, hogy a korai hatások tekintetében mindig is az európai rock és metal, valamint a klasszikus zene volt a meghatározó számomra. Tudod, a '70-es és '80-as évek brit zenéi, meg az olyan előadók, mint Malmsteen vagy Michael Schenker – ezeket hallgattam fiatalon. Így ez természetesen beépült a zenei ízlésembe, és aztán a zeneszerzői metodusomba is.”

Október 30-án és 31-én a hollandiai Tilburgban egy KamFest nevű kétesítés, saját szervezésű fesztivál főzenekara lesztek. Ezen a két fellépésen mire számíthatnak azok, akik megnéznék beneteket? Mennyiben lesznek mások ezek a koncertek a többi alkalomhoz képest?

„Nos, ez a két koncert hatalmas esemény, óriási produkció lesz. És mindkét estére más-más felállással is készülünk. Eredetileg két 'sima' fellépést terveztünk a tilburgi O13-ban a Darkest Autumn turné részeként, mivel az általunk eredetileg kinézett nagyobb helyszín már foglalt volt.

Innen jött a gondolat, hogy ha már ugyanott két koncertünk is lesz egymás utáni napokon, akkor hozzunk ebből ki valami igazán különlegeset. Végül mintegy 6000 jegyet értékesítettünk erre a fesztiválra, ahová vendégként mindkét napra más zenekarokat hívtunk meg. Ráadásul a Kamelot-műsoron belül is eltérő vendégfellépők lesznek az egyes napokon, és a két koncert látványvilága, technikai megvalósítása ugyancsak különbözni fog. Aki tehát mindkét estére jegyet vált, az előttünk más-más zenekarokat láthat majd, és a Kamelot műsora is némileg eltérő lesz a második estén az elsőhöz képest.

Izgalmas dolog beindítani ezt a KamFest márkát; már most érkeznek felkérések, hogy vigyük el ezt a dupla estés bulit Brazíliába, Mexikóba, illetve Dél-Amerika más részeire is. Meglátjuk, mi alakul majd ki mindebből – de az már most biztos, hogy remek móka lesz!”

Amerika és a KamFest koncertek után Európa következik, november közepén Budapestre is ellátogattok. Dél-Amerika vagy a Távol-Kelet is sorra kerül majd ezek után?

„Nos, hamarosan bejelentjük az összes időpontot, de pontos konkrétumokat erről most még nem mondhatok. Ami biztos, hogy 2027-ben még visszatérünk Európába is; a körút érinti majd a skandi-

náv országokat – Norvégiát, Svédországot és Dániát –, emellett Dél-Amerikába ugyancsak megyünk, azt hiszem, hat koncert erejéig. Aztán természetesen Japán következik, majd pályafutásunk során először Kínában is fellépünk, ami igazán izgalmas, mivel Kínában ez idáig még sosem jártunk. Dél-Koreában és Tajvanon már játszottunk korábban, de Kínában még soha. Végezetül pedig lesz még egy észak-amerikai szakasz és egy újabb európai körút is. Szóval ígéretes három-négy esztendő vár most ránk. Az új albumot fogjuk elsősorban népszerűsíteni mindezzel, ami biztosan remek móka lesz; igyekszünk is a lehető legtöbbet kihozni a szituációból.”

A korábbi turnékon női és férfi vendégénekesek is elkísérték benneteket. A mostani körúton számíthatunk majd hasonlóra?

„Férfi?! Élőben sosem volt férfi vendégénekesünk, nem?”

Én emlékszem ilyesmire, még hozzá abból az időből, amikor Fabio (F. Lione) segítette ki a zenekart Roy távozása után...

„Ja igen, ez a felállás 2012-ben volt egy ideiglenes megoldás a számunkra.”

...és az általam látott koncerten Tommy háttérénekesként működött közre.

„Hát ez már igen régen volt... Tommy azóta már hosszú távon a főállású énekesünk, egyszerűen ő a legjobb ember erre a posztra. Egyébként igen, általában szoktunk vendégénekesnőt is magunkkal vinni – az előző turnén többnyire Melissa Bonny lépett fel velünk –, de ezen a körúton más különleges vendégek is csatlakoznak hozzánk: velünk tart például Ignacia, valamint Clementine a Visions Of Atlantisből. Sőt, valószínűleg Morgana a Warkingsből is velünk lesz néhány koncerten. Szóval remek vendégcsapat állt össze, akik igazán különlegessé teszik majd a műsort mindenki számára.”

A Kamelot pályája több szálon kapcsolódik össze az Epica zenekarával, szakmai és magánéleti vonalon egyaránt. Sosem jutott még eszetekbe egy olyan közös projekt, amelyben mindkét formáció összes tagja részt venne?

„Nem igazán. Ők a saját útjukat járják, mi pedig a miénket. Ezt a fajta együttműködést bizonyos szempontból már egyébként is kipróbáltuk, amikor Simone közreműködött a Black Halo albumon. Szóval nem igazán foglalkoztat a gondolat, hacsak... nem is tudom. Szeretem a jelenlegi vendégelőadóinkat, és azt az összhangot, ami a zenekaron belül kialakult. Nem hiszem, hogy amit felvetettél, az olyasmiről lenne, amibe magamtól bele-vágnék – de végül aztán ki tudja, mit hoz még a jövő?”

Egy saját neved alatt megjelenő, vendégzenészekkel és -énekesekkel készített szólóalbum kiadása megfordult valaha a fejedben?

„Nos, úgy néz ki, hogy az előbb taglalt koncertdömping után valószínűleg készítek egy szólólemezt, amelyen számos olyan énekes közreműködik majd, akikkel az évek során együtt dolgoztam vagy turnéztam. Szívesen készítenék például egy dalt Tom Englunddal az Evergreyből; de rengeteg olyan remek énekes van még, akikkel szívesen dolgoznék együtt ilyen jellegű projekteken. Am egyelőre minden figyelmemet a Kamelotnak szentelem, és ahogy a naptáram kinéz, még sok időnek kell eltelnie ahhoz, hogy ennek igazán komolyan neki tudjak rugaszkodni.”

Mit gondolsz, készül majd valaha olyan Kamelot-lemezborító, amin nem egy szép női alak, hanem mondjuk egy szőrös viking harcos vagy egy csúf Neander-völgyi fickó lesz látható?

„Ki tudja? Ha belegondolok, még talán a Haven albummal kerültünk ehhez a legközelebb... Azt meg majd meglátjuk, mi történik a későbbiekben. Mindenesetre az eddigi albumaink sztorijai valahogy rendre úgy alakultak, hogy egy-egy fontos női karakter mindig kiemelt szerepet kapott az adott cselekményben. Így aztán semmi értelme nem lett volna csúnya vikingeket tenni a lemezborítókra.”

JOHN CORABI

EGY BARÁTSÁGOS, KÖZVETLEN FICKÓ A SZOMSZÉDBÓL

New Day címmel ez év tavaszán jelentette meg legújabb szólóalbumát John Corabi. A többek közt a *Union*, a *The Scream*, a *Mötley Crüe* és a *The Dead Daisies* révén ismertté vált énekessel ez az első olyan albuma, amely csak saját dalokat tartalmaz. A roppant szimpatikus és közvetlen előadóval Gyuricza Tamás Marcell beszélgetett.

Miert éppen most szántad rá magad erre az albumra?

„Tudod, egy kicsit mókás ez a történet, mert abban egyáltalán nem gondolkodtam, hogy 2026-ban szólóalbumot jelentsek meg. Volt ilyen tervem, de jóval korábban, még a covid előtt, amikor éppen nem voltam tagja a *The Dead Daisies*-nek. Írtam pár dalt, néhányat ki is adtam közülük, és úgy voltam vele, hogy oké, akkor itt lenne az ideje egy újabb John Corabi-albumnak. Ezt a tervet tette taccsra a covid, ami egy kicsit mindent visszavetett, majd felhívtak, hogy nem akarnék-e visszamenni a *Daisies*-be.

Mint tudjuk, visszamentem, és ezzel minden szabadidőm odalett, hiszen a *Daisies* nagyon sok elfoglaltságot jelent, így a szólóalbummal kapcsolatos terveimet is félre kellett tennem. Aztán úgy adódott, hogy éppen a *Daisies*-szel turnéztam, amikor a *Frontiers* kiadó munkatársai egyenesen nekem szegezték a kérdést:

akarnék-e szólóalbumot, mert ha igen, ők szívesen kiadnák. Nem tudom, megszámtolták-e valahonnan, hogy évekkorábban volt egy ilyen tervem, mindenesetre nagyon jó volt az időzítésük, hiszen pont akkor kerestek meg, amikor a *Daisies*-nél közölték, hogy leállunk, s tartunk egy év szünetet, vagyis semmit sem fogunk csinálni 2026-ban. Nekem ez pont kapóra jött. Úgy voltam vele, hogy remek, akkor be tudom fejezni a saját albumomat, és még turnézni is tudok vele.”

A *New Day* album dalainak megírásában Marti Frederiksen volt segítségédre, aki producerként is közreműködött a lemez elkészítésében. Miért mellette döntöttél?

„Mert Martival elég sok dalt írtunk már korábban is, szóval ő nemcsak egy producer, hanem valóban a szerzőtársam és a barátom is. A *New Day* album valamennyi dalának megírásában közreműködött, és a felvételeknél is ott volt végig.

Tulajdonképpen hárman vettük fel az albumot, Marti, a fia (*Evan Frederiksen*), valamint jómagam. Persze, egy-két dalhoz jöttek a barátaim is kisegíteni. Richard (*Fortus*) a *Guns N' Roses*-ből, Charlie Starr a *Blackberry Smoke* zenekarból, valamint Paul (*Taylor*, a *Winger* billentyűs hangszeresek is játszó gitárosa), aki a turnéra is elkísért, de lényegében csak Marti, a fia és én voltunk, akik felvettük a dalokat.”

Az album a '60-as és '70-es évek klasszikus rock, soul és blues világát idézi. Kik hallgatnak ma ilyen zenét?

„Az apád biztosan, és persze én is. Természetesen nagyon sok új zenét szeretek, de amikor éppen otthon vagyok és motorozom, s még a feleségem is ott van velem, akkor fogom a telefonomat, összekötöm a motorom audiorendszerével, s a beépített hangfalakon keresztül csak klasszikus rockdalokat hallgatunk. Egy csomó ilyen van lementve a telefonomra. *The Beatles*,

Led Zeppelin, régi Aerosmith-dalok, de nagyon szeretem Bob Seger, Rod Stewart vagy a Creedence Clearwater Revival zenéit is. Ez mind olyan dolog, amin én nőttem fel, és imádom ezeket a dalokat. Szeretem, amit a The Dead Daisiessel csinálók, és azt is, amit a Mötley Crüe-vel vagy a The Screammal csináltam, de ez az az album, ami szerintem a legközelebb áll hozzám. Ez az a zene, amit a legszívesebben hallgatok, ha otthon vagyok. Zeneileg ez az én ízlésem.”

A mai napig sokan úgy tartják, hogy minden zene eredője a The Beatles. Te is ezt vallod?

„Kevés művész volt előttük, akik a saját zenéjüket írták. Voltak, de nem sokan. A Beatles volt az első csapat, akik tényleg a saját zenéjüket írták és vették fel, s mindeközben olyan nagyra nőttek, hogy képesek voltak befolyásolni az embereket. Ha így nézzük, akkor igen, mondhatjuk akár azt is, hogy ők lettek minden zene eredője, de szerintem inkább ők voltak a tervrajz. A tervrajza annak, hogy miként kell működni egy zenekarnak.”

Attól nem tartottál, hogy a The Dead Daisies vagy a Mötley Crüe-rajongóknak csalódást okozol ezzel a zenével?

„Nem. Nézd, szerintem úgy nem lehet jó zenét írni, ha ott lebeg előtted a cél, hogy ebbe vagy abba az irányba kell menned, ennek vagy annak az elvárásnak kell megfelelned. Én kifejezetten utálok, amikor az öltönyösöknek kell írni egy dalt. A zeneipari háttér embereknek, a kiadós szakértőknek, a rádiósoknak. Én ezeket az embereket nevezem öltönyösöknek, még akkor is, ha nem mindannyian járnak öltönyben. *(nevet)* Utálok a velük való találkozásokat, mert mindig mindenre címkét akarnak rakni, s nekik mind az számít, hogy milyen az adott dal, hanem az,

hogy melyik skatulyába tudják besorolni. Ha elkönyvelnek téged klasszikus rock előadóként, akkor csak azt akarnák tőled hallani. Ha szerintük glam rock előadó vagy, akkor az ő elképzeléseik szerint csak azt játszatsz. Azokat a zenekarokat, akiket gyermekkoromban hallgattam, egyáltalán nem érdekelt semmi ilyesmi dolog. Nekik megvolt a kreatív szabadságuk ahhoz, hogy azt csináljanak, amit akartak.

Ha ismered a Rolling Stones történetét, akkor tudod, hogy az emberek őket tartják a legjobb rock and roll zenekarnak, mégis írtak olyan dalokat, mint a Dead Flowers, Waiting on a Friend, Wild Horses vagy Angie. Nem érdekelte őket, hogy ezek akusztikus dalok, úgy tartották jónak őket. Én is erre a kreatív szabadságra vágytam, úgy akartam dalokat írni, hogy közben semmilyen címkének nem akartam megfelelni. Nem arra törekedtem, hogy be lehessen rakni őket egy megfelelő címkével ellátott dobozba, csak az érdekelt, hogy az én elvárásaim alapján jó dalokkal jelentkezzenek. Nem érdekelt, hogy mit csinálók mostanában a Daisiessel, mint ahogy az sem, hogy mit csináltam harminc éve a Mötley Crüe-vel. Ez a 2026-os John Corabi.”

Volt olyan időszak a karrieredben, amikor olyan zenét játszottál, ami nem volt kedvedre való?

„Nem igazán tudok olyan albumot mondani, amire ez igaz lenne, viszont elmesélek egy történetet, ami talán illik ide. Van egy dalom, a Love That'll Never Be, amit szintén Martival közösen írtunk, s amit odaadtam a Daisiesnek. Ennek a dalnak az eredeti verziója nagyjából úgy szólt, ahogy a saját koncertjeimen játszom. Marti szerint az a változat túlságosan olyan, mintha egy Black Crowes- vagy Rolling Stones-dal lenne, ezért szinte nem igazán illett volna a Daisieshez, hiszen annak dur-

vább a hangzása. Ezért mielőtt odaadtam volna a Daisiesnek, kicsit átalakítottuk a dalt, például kivettünk belőle egy részt, és változtattunk a szövegen is. Szeretem azt a verziót is, de amikor hallgatom, egy kicsit mindig elmegy a kedvem. Szerintem az eredeti sokkal jobb, s egy jobb történetet mesélt el, mint az, amit a Daisiessel csináltunk belőle. Ezzel azt akartam mondani, hogy amikor tagja vagy egy zenekarnak, akkor néha meg kell tenned olyan dolgokat is, amiket nem nagyon akarsz.”

Azért vetted fel a szólóalbumodra is ezt a dalt, hogy igazságot szolgáltatass neki?

„Lehet így is mondani. Tudod, egy kicsit csalódott voltam a Daisies-verzió miatt. Nemcsak azért, mert az eredetit jobbnak tartottam, hanem azért is, ami történt vele. Készítettünk hozzá egy videót, és Valentin-napra időzítve jelentettük meg, mint kislemezt, 2025. február 13-án.

A rádiók imádták a dalt, de tizenkét nap múlva a Daisies kiadott egy másik videót, ami az akkor megjelenés előtt álló blues-album, a Lookin' For Trouble egyik dalához, a Crossroadshoz készült, s onnantól kezdve már senki sem figyelt a Love That'll Never Be dalra. Ezért úgy voltam vele, hogy itt ez a dal, imádom, és akarom az eredeti verzióját.”

Beszélnél az album borítójáról is? Engem kissé a hippikorszak vizualítására emlékeztet, miközben olyannak tűnik, mintha egy tarot-kártya lenne...

„Mert az is. *(nevet)* Amikor megcsináltam az albumot, és visszahallgattam, úgy éreztem, hogy nagyon sikerült elcsípnem vele a '60-'70-es évek Amerikájának hangulatát. A hippikorszakét, ahogy te is mondtad. Ezt szerettem volna vizuálisan is megjeleníteni. Először az jutott eszembe, hogy San Franciscónak van egy városnegyede, a Haight-Ashbury, ahol valamikor régen ezeket a nagyon színes koncertplakátokat csinálták. Ha a Led Zeppelin például Amerikában játszott, ők mindig ilyen nagyon színes turnéposztereket csináltattak.

Eleinte valami ilyesmit akartam én is, de rá kellett jönnöm, hogy ez nem fog működni. Így mivel az album címe New Day, és az első dal, ami a lemezen található, szintén az, ráadásul a szövege úgy szól, hogy »ez egy új nap, hagyd, hogy süssön rád a Nap«, fogtam magam, és nekiálltam a Google segítségével ehhez illő képeket keresni. Az első dolog, amit feldobott a gép, valóban egy tarot-kártyalap volt, méghozzá a Nap. Akkor még nem voltam vele tisztában, hogy pontosan mi is jelentése, de mivel tetszett a grafika, utánaolvastam.

Mint kiderült, a Nap a tarot-pakli egyik legpozitívabb és legszerencésebb lapja, ami személyes növekedést, új kezdetet,

előrehaladást jósol. Úgy voltam vele, hogy oké, ez menő, de mi a fenének van rajta egy római szám? Még tovább kutakodtam, és számomra ekkor derült ki, hogy a tarot-pakli minden lapjának van egy római száma. A Napé a XIX, vagyis ez a 19. kártya. Nos, ekkor tényleg megborozongtam, hiszen a New Day a karrierem kezdete óta számolva a 19. albumom. Nem vagyok spirituális ember, de minden azt mutatta, hogy az univerzum ezt a képet nekem szánta, nem is találhattam volna jobbat a borítóra.

Egy grafikus ismerősöm egy kicsit változtatott rajta, hiszen a tarot-kártyák téglalap alakúak, amit ő átszerkesztett négyzetté, és miután minden barátom Crabbynek hív, ami rákot jelent, ezért végül tettünk rá egy rák figurát is. Ennyi a története a borítónak, amit imádok, és nagyon sokat jelent nekem.”

Ha már ennyi személyes vonatkozású információt elárultál magadról, hogyan mutatnád be John Corabit, mint magánembert?

„Öreg, kövér és alkoholist. *(nevet)* Nem, csak viccelek. Igazából ugyanolyan normális ember vagyok, mint te vagy az apád. Imádok találkozni a rajongókkal, és amit elmondok a színpadon vagy egy interjú során, az mind szívből jön. Amikor hazamegyek, akkor csak a feleségemmel töltöm az időmet, meg persze a gyerekeimmel és a kutyáimmal. Van egy kedvenc helyünk a feleségemmel, egy kis bár, közel az otthonunkhoz, oda persze el szoktunk járni pizzázni, csirkeszárnyat enni, koktélozni, és eközben beszélgetni a haverokkal. Szeretem azokat az embereket, jól érzem magam a társaságukban, szívesen töltöm a körükben a szabadidőmet. Imádom velük együtt nézni a tévében az amerikai focit, s közben enni azt a rengeteg csirkeszárnyat.

Van egy jó barátom, Reggie, aki egyszer meg is jegyezte: te aztán fura egy fickó vagy, Crabby, egy világhírfű, nagy zenész, de mégis normális. *(nevet)* Talán éppen ez az oka annak, hogy nem lettem sikeresebb. Szerettem volna az lenni, de miután normális vagyok, s nem csináltam balhékat, hogy mindenki arról beszéljen, velem nem is foglalkozott a bulvársajtó. Talán ez fogta vissza a karrierem, de nem bánom, hogy így alakult. Én mindig ilyen voltam, egy barátságos, közvetlen srác a szomszédból.

Egyetlen rossz tulajdonságom van, képtelen vagyok megjegyezni a neveket. Az arcokat mindig megismerem, de a nevek nem jutnak az eszembe.”

Az elmúlt egy évtizedben rengeteget turnéztál, elsősorban a The Dead Daisies-szel. Mi motivált arra, hogy újra és újra útnak indulj?

„Imádok turnézni. A Dead Daisies-szel ez könnyű, hiszen ott a stáb, akik gondoskodnak mindenről, de szívesen egy kicsit nehezebb. Most például az jár az eszemben, hogy egy kicsit fel kellene pörgetnem a közösségi médiás jelenlétemet. Erre mindenképpen szükségem lenne a karrierem érdekében. Azt szeretném, hogy amikor legközelebb visszajövök Budapestre, az összes jegy elkeljen a koncertemre. Ehhez pedig szükség van a közösségi médiára. Persze, így is elégedett vagyok, és boldog, hogy az első önálló magyarországi koncertemre ennyien eljöttek, de remélem, hogy tudok majd még tovább is építkezni ebből.”

A budapesti koncerten olyan nagyszemélyiségekkel láthattunk együtt, mint a már említett Paul Taylor, Michael Devin a Dead Daisiesből, Troy Luccketta, a Tesla egykori dobosa, valamint a gitáros Jeremy Asbrock, akivel korábban is játszottál már együtt. Miért éppen őket hívtad meg magad mellé?

„Nincs különösebb ok, egyszerűen csak így történt, mint a borító esetében. Paul benézett a stúdióba, amikor ott voltam. Leült a kanapéra, és közösen meghallgattuk azt a dalt, amin éppen dolgoztam. Tetszett neki, kérte Martit, hogy mutassa meg a többit is. Végighallgattuk az összes olyan dalt, amit addigra már felvettem, s nagyon lelkes lett tőlük. Annyit mondott csak, hogy ez remek, s mivel éppen nem dolgozik a Wingerrel, ezért ha szükségem lenne egy billentyűs-gitárosra, akkor nagyon szívesen csatlakozna.

Michael természetesen a Daisies miatt került képbe, egyszerűen megkérdeztem, ha az említett leállás miatt neki sincs éppen dolga egy ideig, nem akarna-e velem eljönni pár koncertre. Több mint negyedszázada ismerem őt, úgy 1999 vagy 2000 óta, és imádom a srácot, szóval nem volt kérdés, hogy szívesen dolgoznék vele a szólóturnémon is.

Jeremy valójában játszott már velem, ő volt korábban is a gitárosom, így tisztában voltam a képességeivel. A dobos viszont a fiam lett volna, aki egy Stepa néven futó zenekarban játszik, s van már pár daluk is. Miután ők is éppen turnézni indultak, odajött hozzám, és azt mondta: »apa, nem szeretném, hogy azt hidd, nem akarok már több időt tölteni veled, de ez jobban az én zeném, mint amit te írsz«. Szóval, ő most azt csinálja, így keresnem kellett egy dobost. S mit ad Isten, Michael, aki éppen házat keresett magának, egy időre Troynál szállt meg, akivel persze beszélgettek mindenről, így az én szólóalbumom és a közelgő turném is szóba került. Michael az elhangzottak alapján azt vette le, hogy Troy nagyon szívesen játszana velem, és ezt el is mondta. Ezek után felhívtam Troyt, elküldtem neki a lemezt, hogy hall-

gassa meg, és utána szóljon vissza, hogy valóban érdekli-e a turné, vagy sem. Miután meghallgatta a dalokat, rögtön hívott is, hogy igen, számoljak vele.

A zenekarnak elvileg Marti is tagja, aki imádja az albumot, és imádtott dolgozni vele, ám neki nagyon sok teendője van, így mindenhol nem tud ott lenni velünk, de amikor csak lehet, csatlakozik hozzánk. Tudod, az a legjobb ebben a csapatban, hogy minden tagját imádom, és nagyon könnyen tudunk együtt dolgozni. Ez egy áldás, a legjobb dolog, ami történhetett velem. Nem véletlenül hirdettük úgy a turnét, hogy John Corabi és barátai, hiszen ebben a csapatban tényleg mindenki a barátom.”

Mi a helyzet most a The Dead Daisies háza táján?

„Jelenleg ez egy rejtélyes kérdés. Arról volt szó, hogy a zenekar működése egy éven át szünetelni fog, legalábbis nekem ezt mondták. Aztán hirtelen meghírdettek egy koncertet Chicagóba Glenn Hughes-zal, majd egy koncertalbumot is kiadtak, pár napra rá, hogy az én szólólemezem megjelent. Ülök itt egymagamban, és azon gondolkodom, hogy az a zenekar, amelyik nem akart semmit se csinálni idén, azért elég sok mindent megtett. Szóval, tényleg nem tudom, hogy mi a helyzet a zenekarral, Michaelt leszámítva senkivel sem beszéltem tavaly október óta. Mindegy, a lényeg, hogy imádom az albumot és az új zenekarom, jelenleg ez mind, amit mondani tudok.” U

Az öröm temetői

Júliusi lapszámunkban egy angol-spanyol doom metal duó, az énekes, multihangszeres Christopher Baque-Wildman, valamint a szintén több hangszeren játszó Mile, azaz Javier Fernández Milla alkotta Todomal harmadik nagylemeze kapta szerkesztőségünk tagjaitól A hónap albuma címet. A gyászról, fájdalomról és dühről szóló, valamint a veszteség feldolgozásának személyes aspektusait boncolgató Graveyards of Joy egy valóban különleges és figyelemre méltó mű, amelynek dalaiban a hagyományos doom metal progresszív és space rock elemekkel, s akusztikus, részben spanyol népzenei ihletésű betétekkel keveredik. Gyuricza Tamás Marcell a duó angol származású, de szintén Spanyolországban élő tagját, Wildmant kérdezte.

Talán nem veszed rossz néven, ha azzal kezdem, hogy a Todomal itt, Magyarországon nem tartozik a legismertebb zenekarok közé. Kérlek, beszélj ezért egy kicsit magatokról! Milyen zenei múltatok van, mióta zenéltek együtt, mikor alakult a Todomal?

„A zenekart egy barátommal, Javierrel közösen hoztam létre, közvetlenül a pandémia első hulláma után. A Todomal előtt is voltak különböző projektjeink, több helyen zenéltünk együtt, így az évek során elég sokféle zenei tapasztalatra tettünk szert. A Todomal ebből a háttérből alakult ki. Nekem az Asgaroth volt az egyik legjelentősebb zenekarom, aminek alapítója voltam. Az a csapat 1995 és 2007 között működött, s több albumunk is megjelent. A Todomal mellett egy Jade nevű atmoszferikus death metal zenekarban játszom még, illetve van egy Dejadeath nevű formáció is, aminek szintén énekes-gitáros a vagyok. A társam, Javier ugyancsak jelentős zenei múlttal rendelkezik, s neki is van több aktív projektje a Todomal mellett.”

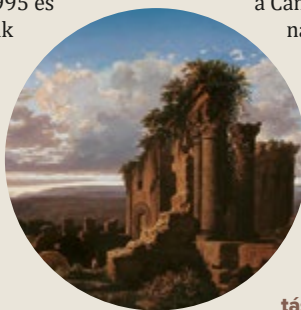
Hogyan kerültél kapcsolatba a doom metal műfajával?

„Ez egy érdekes történet. Fiatal koromban sokféle zenét hallgattam. Metallicát, rock and rollt, punkot és más zenéket a kilencvenes évekből, például Sepulturát. Tudod, én Barcelonában nőttem fel, egy olyan városban, ahol különböző kultúrák keverednek, mint az angol, a spanyol, a francia és a katalán. A La Pedrera (a világhírű katalán építész, Antoni Gaudí által tervezett egykori lakóépület, a katalán modernizmus egyik csúcsműalkotása, ma múzeum és az UNESCO világörökség része) közelében laktunk.

Volt arrafelé egy lemezbolt is, onnan szereztem be egy csomó zenét. Nekik köszönhetően ismertem meg például a Sepulturát, ami Barcelonában nagyon népszerű volt. Szintén ebben a boltban találtam rá a Candlemass egyik albumára, a Tales of Creationre. Kezembe vettem, mert egyszerűen érdekelt, hogy mi lehet az. Hazavittem meghallgatni, s nagyon rácsodálkoztam, mert előtte sosem találkoztam ilyesmivel. Sötét, melankolikus hangulata volt, ugyanakkor erős dallamok is voltak benne. Dallamos volt, de mégis volt súlya, amit egyszerűen imádtam. Valamiért nagyon elkapott ez a fajta zene, így elkezdtem érdeklődni iránta, pedig az emberek akkoriban nevettek a Candlemass zenekaron. Engem azonban nagyon megfogott, s ez az érzés később a saját zenémre is hatással volt.”

A műfaji besorolás szerint a Todomal atmoszferikus doom zenekar. Az új albumotok, a Graveyards of Joy azonban sokkal gazdagabb zeneileg, mint amit egy doom zenekartól várna az ember. Neked ezzel kapcsolatban mi a meglátásod?

„Nem szeretjük túlságosan szűk kategóriák közé szorítani magunkat. A doom metal igen fontos része annak, amit csinálunk, de sokféle zenét hallgatunk. Javier például dobolt egy nagyon sikeres spanyol indie-rock zenekarban is. Chucho volt a nevük, talán hallottál róluk. De a doom metalban is nagyon járatos, bár az inkább az én zenei világom, mint az övé. Ugyanakkor számomra minden zene érdekes, aminek jó dallama van, és valamilyen érzelmet vagy jelentést hordoz. Nem az számít, hogy egy stílus milyen címkét kap, hanem az, hogy a zene mond-e valamit.”

A spanyol népzene vagy a flamenco hatása is fellelhető a dalaitokban. Ez mennyire volt tudatos döntés a részletekről?

„Nem törekszünk kifejezetten spanyol népzenei hangzásra, de miután itt élünk, így a spanyol kultúra bizonyos elemei természetesen jelen lehetnek a zenénkben. Tudod, van, ami gyönyörű a spanyol népzeneben, és van, ami egyszerűen borzalmas. A flamenco például fantasztikus, és persze világhírű is. Nincs olyan ember, aki ne ismerné, és ne kedvelné. De a zenénkben nem ezért szerepelnek flamenco-elemek, hanem azért, mert odaillőnek éreztük. Az akusztikus gitárokat is azért használjuk, mert illenek az adott dalhoz és hangulathoz. Nem fogod elhinni, de azokat az akusztikus gitárrészeket egy 50 eurós hangszerrel vettük fel. Spanyolországban szinte mindenkin van otthon ilyen gitárja.

Van egy barátunk, egy profi zenész, úgy hívják: Darío Garrido. Őt kértük meg, hogy játssza fel ezeket a részeket. Az ő javaslata volt, hogy egy ilyen egyszerű spanyol flamencogitárt használjunk, mert azzal sokkal autentikusabb hangzást érhetünk el. Viszont a női ének, amit szintén hallhatsz a lemezeinken, az nem spanyol. Egy nagyon kedves észak-macedóniai lány, Teodora (*Gosheva*) segített ki bennünket. Nagyon szép lány, és fantasztikus hangja van, de ő sem népzeneész.

A Graveyards of Joy a harmadik albumotok, s egyben egy trilógia zárófejezete is. A kezdetől fogva trilógiaként gondoltatok ezekre a lemezekre?

„Nem feltétlenül. Tudod, nem igazán gondolkodsz ilyen dolgokon, miközben zenét írsz, inkább csak hagyod, hogy az érzéseid vezessenek. Olyan ez, mint amikor ebédet főzöl. Nemcsak a recept szerint készíted, hanem folyamatosan kóstolod is, és ha úgy érzed, hogy valami hiányzik még belőle, akkor teszel hozzá,

hogy igazán ízletes, a te ízlésednek megfelelő legyen. Nos, így készülték az albumaink is, az érzéseink vezettek bennünket.

Akárcsak Javier, én is nagyon nehéz időszakon vagyok túl, már ami a személyes vonatkozásokat illeti, s ez a dalainkra is rányomta a bélyegét. Az eddig megjelent három nagylemezünk különböző módon szól nehéz időszakokról, sötétebb érzésekről, valamint emberi folyamatokról. Ahogy aztán visszaneztünk az elmúlt évekre és erre a három albumra, rájöttünk, hogy közös témák és hangulatok kötik őket össze. Emiatt utólag természetesnek tűnt, hogy trilógiaként tekintsünk rájuk, de ez lényegében csak egy marketingdöntés volt. Most viszont, hogy lezárult ez a korszak, úgy érezzük, ideje valami új felé fordulni.

Elárulnál többet arról, hogy mi ihlette az új albumot?

„Nos, a dalszövegek nagyon személyesek, legalábbis számomra azok. Sok személyes téma jelenik meg bennük, valamint egy kevés pszichológia is. Sok inspirációt meríték abból a környezetből, ahol élünk, valamint azokból a helyekből és történetekből, amelyek körülvesznek minket.

Ez egy izgalmas kérdés, hiszen Javier és én Spanyolország különböző részein élünk, egymástól hatszáz kilométerre. A kettőnk lakóhelye között van az országnak egy olyan területe, ahol semmi más nincs, csak a nagy sivárság. Ezt a térséget, ami Európa második legjobban elhagyatott területe, Badlandnek, rossz vidéknek nevezik az emberek. Mi azonban ott szoktunk egymással találkozni, ugyanis van ott egy kis falusi házunk.

Az a hely például mindkettőnket nagyon megihletett, olyannyira, hogy a Graveyards of Joy album borítója is ezt a kietlen vidéket ábrázolja. A kép valójában egy festmény, egy XIX. században élt híres művész, Lluís Rigalt alkotása, akit szintén megihletett az a táj.

Képzeld csak el, hogy milyen érzés lehet egy ilyen elhagyatott, kihalt területen élni. Az a vidék magában hordozza a pusztulás génjeit. A térség falvai teljesen tönkre fognak menni, össze fognak omlani, mert minden fiatal a nagyvárosokba vágyik onnan.

De az albumra más is hatással volt, sokkal személyesebb érzések. Még nincs egy éve, hogy elvesztettem az apámat és a fivéremet. Egyszerre mindkettőjüket, s ezeket a dalokat főként a gyász időszakában írtam.”

A spanyol vidéki társadalom problémáiról beszélsz, amit mi, magyarok talán Luis Buñuel és Pedro Almodóvar filmjeiből ismerhetünk leginkább. Valószínűleg azok az ábrázolások?

„Nos, azok a filmek, amikre utalsz, évtizedekkel ezelőtti állapotokat mutatnak, de teljesen reálisak. Buñuel ott is született, abban a térségben, másfél órányi távolságban attól a helytől, amit az album borítójához használt festményen is látsz. Teruel ennek a megyének a neve, s az én kis falusi házam is ott található.

Buñuel és Almodóvar munkái bizonyos mértékig számunkra is érdekesek, és a zenénkre is hatással voltak. Buñuel egyik filmjét, az *Oszlopos Simeont* (eredeti címe *Simón del desierto*, angolul *Simon of the Desert*) az egyik dalunk élő előadásánál vizuális háttérként is használjuk. Szerintünk nagyon jól működik annak a filmnek a szürreális hangulata a zenénk mellett.”

Azt el tudnád képzelni, hogy a Todomal dalai filmzeneként jelenjenek meg?

„Nem tudom, hogyan lehetne filmzene a miénk, ilyesmin még sosem gondolkodtam. Lehet, hogy jó lenne, de biztosan sok munkával járna. Egyelőre jobban tetszik ez a zenekari dolog, de ha ilyesmivel pénzt is tudnék keresni, akkor lehet, hogy elgondolkodnék rajta. Egyelőre viszont úgy vagyok vele, hogy a videóklip elkészítése is nagyon komoly feladatot ró ránk, hiszen azokat is ketten csináljuk Javierrel.”

Hogyan születnek a dalaitok? Együtt írtátok őket?

„Ketten alkotjuk a zenekar kreatív magját, Javier és én. Ezért együtt dolgozunk a dalokon, de mind a kettőnknek megvan a saját szerepe. Én általában sok dallamötletet készítek, amelyek közül később kiválasztjuk azokat, amelyek a legjobban működnek. Egy-egy dal mögött akár negyven-ötven különböző ötlet is lehet. Vannak dalok, amelyek nagyon hosszú idő alatt állnak össze, mások viszont gyorsan megszületnek. Az új albumon szereplő Deliverance például rövid idő alatt formát öltött.

Ami a Graveyards of Joy dalait illeti, azokon Javier kezdett el először dolgozni, majd összeültünk, hogy

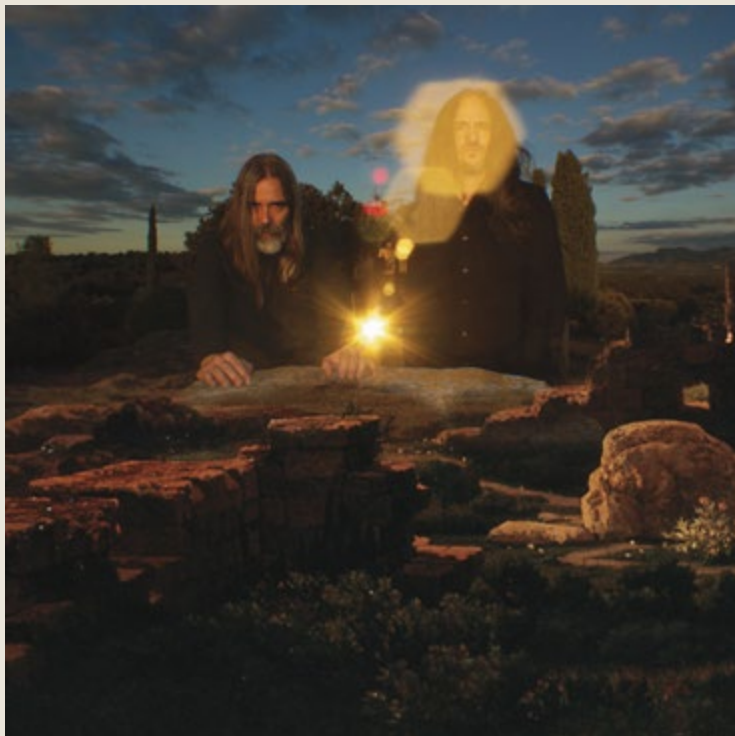
átnézzük az ötleteit, illetve kiválasszuk a zenéihez az általam megalkotott dallamokat, és tegyünk hozzájuk még egy kevés zongorát is. Ezek általában nekem fekszenek jobban, hiszen sokkal inkább hangulatérzékeny ember vagyok, mint ő. Nagyjából 14-15 dalt raktunk össze, ezekből választottuk ki azt a kilencet, ami felkerült az albumra, s végül csak azokat fejeztük be teljesen.

A felvételeket szintén közösen csináljuk, hiszen mind a ketten játszunk többféle hangszeren is, de én például nem dobolok, azt Javier egymaga csinálja. A hangszerelésben és a felvételek elkészítésében mindig Javier játssza a fontosabb szerepet, hiszen ő producerkedik, így a keverést is magára vállalja, csak a masterelést kell rábíznunk másra.

Szerintem egy olyan kaliberű zenekar esetében, mint amilyen a Todomal, ez nagyon optimális munkamegosztás. Azt gondolom, mi ketten nagyon jól tudunk együtt dolgozni.”

Megmarad a Todomal duónak, vagy a jövőbeni koncertfellépések miatt elgondolkodtatok-e már a zenekar tagságának bővítésén?

„A Todomal kreatív központja alapvetően egy duó, amit Javier és én alkotunk. Ez sosem volt kérdés, és nem is fogunk változtatni rajta. Nem akarunk másokat bevenni, hiszen az csak megbonyolítaná a zenekar működését. Igazából az élő fellépésekhez sincs nagyon szükségünk másokra, a technikának köszönhetően ugyanis mi ketten lényegében egy öttagú zenekarnak felelünk meg. Persze, ez nem azt jelenti, hogy alkalmanként ne csatlakozhatnának hozzánk más zenészek az élő fellépések során, és az is tény, hogy a zenekar ismertebbé válásával felmerülnek olyan feladatok, amiket mi már nem tudunk vállalni. Ilyen például a merch kérdése, amelynek kezelésébe muszáj lesz bevonnunk valakit, de a dalszerzés és a kreatív irányítás továbbra is kettőnk között történik. Ez a rendszer jól működik, mert rugalmasan tudunk dolgozni, miközben szükség esetén más zenészeket és külsős segítőköt is bevonhatunk.” U

„Buñuel és Almodóvar munkái bizonyos mértékig számunkra is érdekesek, és a zenénkre is hatással voltak.”

KI AZ A DAKOTA ADAMS?

Ivanics Dániel énekes-basszusgitáros múlt év végén bejelentett távozását követően jó ideig csend volt a Nest Of Plagues zenekar körül, majd több koncerten is Virág Ervin (Pandora's Curse) állt a mikrofon mögött. A napokban érkezett hír szerint végül az amerikai Dakota 'Lucifer' Adams lett az új énekes. Kövecses Evelin gitáros válaszolt a felmerült kérdéseinkre.

Év végén Dani távozott a zenekarból, majd néhány hónapig Ervin segített ki titeket beugróként, most pedig itt a bejelentés az új énekesről. Kicsoda Dakota Adams?

„Dakota több mint tizenöt éve jelen van az amerikai metal undergroundban, rengeteg zenekara és projektje volt már. Mindig is az volt az álma, hogy legyen egy európai zenekara és turnézhasson erre, úgyhogy elég jól egymásra találtunk, mert a mi álmunk meg az, hogy kijussunk az USA-ba. Arizonában született, Nashville-ben járt zeneiskolába, most pedig Minnesotában él a barátnőjével, és a zenélésen kívül lényegében abból ad el, hogy iszonyat menő (és drága) oblokat ad el fodrászoknak. Ha belehallgatnátok, hogy miket csinált eddig, csekkoljatok rá az Obbleak, a Thresholds, a Your Last Breath és a Six zenéire!”

Hogyan lehetséges mindez?

„Januárban kezdtük el hirdetni, hogy énekest keresünk és a körülbelül hatvan jelentkezőből magasan ő volt a legjobb minden szempontból. Elég komolyan vettük a kiválasztási folyamatot, első körben kiküldtünk egy instrumentál demót egy új számunkhoz, amire vokál témát és opcionálisan szöveget kellett írni. Már az egy szűrő volt, hogy csomóan vissza se küld-

ték a demót, volt, akivel a kommunikáció nem ment gördülékenyen, meg nyilván voltak olyan felvételek, amik nem passzolnak az elképzeléseinkhez.

A második körben már konkrét refrén dallamot és utasításokat küldtünk, hogy miket módosítsanak a felvételen, és itt is sokan kiestek. Már az első beszélgetés és a demó után éreztük, hogy Dakota lesz az igazi, de az egyetlen nagy hátulütője nyilván az volt a dolognak, hogy nagyon messze él és egy logisztikai rémálom lesz az egészet összehozni, úgyhogy még pár hónapig keresgeltünk úgy, hogy közben vele már oda-vissza küldöztettük a demókat, egyelőre még nagyobb elköteleződés nélkül. Egyébként hét óra időeltolódás van köztünk, ennek ellenére mindig ő volt az, aki a leggyorsabban visszaküldött egy-egy demót és akivel kvázi felkeléstől lefekvésig ment a chatelés.

Aztán áprilisban úgy döntöttünk, hogy már nem akarjuk tovább húzni és fejest ugrunk ebbe az egészbe, úgyhogy megírtuk neki, hogy ha még mindig van kedve csatlakozni, akkor mi szívesen dolgoznánk vele. A logisztikával kapcsolatos kételyeinket elég hamar eloszlatta az ő pozitív hozzáállása, ahogy ő fogalmazott az első videóchatelés közben: »Srácok, 2026 van, a távolság nem akadály.«

Basszusgitáros továbbra sem lesz?

„Egyelőre nem prioritás, mert még nem látjuk magunk előtt, hogy hogyan tudnánk bevenni plusz egy főt a zenekarba. Őt fővel megint csak borul a logisztika és újra kéne gondolnunk mindent, úgyhogy most nem erőltetjük, de simán elképzelhető, hogy a jövőben lesz egy live basszer, aki eljár velünk turnézni. Egyébként az utolsó fél évben már Dani sem basszusgitározott, tehát eleve backing trackről ment a bassz már a váltás előtt is, és ez így lesz még egy darabig biztosan.”

Hogyan éltétek meg ezt a kritikus fél évet?

„A legnehezebb nem is az elmúlt fél év volt, hanem az azt megelőző kb. egy év, amikor már nem működött a Nest az akkori felállásban, de még nem tudtuk kimondani egymásnak, hogy nem tudjuk tovább folytatni. Amikor decemberben borult minden, az nyilván baromi nehéz és fájdalmas volt, de szükséges volt ahhoz, hogy tovább tudjunk lépni és tovább tudjuk folytatni a zenekart, egyébként már biztosan feloszlottunk volna. A mélypont után én kicsekkoltam egy hónapra és egyáltalán nem foglalkoztam a zenekarral, de hatalmas hiányérzet volt bennem, és a többiek is folytatni akarták, ezért ekkor kezdtünk bele az énekeskeresésbe.

Őszintén szólva bennem nem sok remény volt, hogy méltó utódot tudunk találni, aki egyszerre lelkes, elhivatott, és zeneileg, emberileg is közénk illik, aztán egyszer csak a semmiből jött Dakota a végtelen pozitívizmusával és tenni akarásával, és azóta fénysebességgel haladunk a zeneírással és nagyon lelkesek vagyunk a jövőt illetően.”

Mi jön most? Mi jön később?

„Dakota itt töltött egy hetet, leköltöztünk a Balatonra és berendeztünk egy ideiglenes próbatermet, ahol minden nap próbáltunk meg dalokat írunk. Felvettünk egy klipet is, alakígtattuk a dalszövegeket, csináltunk egy rakat kontentet meg ilyenek, most pedig véglegesítjük a dalokat és szeptemberben visszajön, hogy felvegyük őket egy itteni stúdióban.

Ezenkívül már van két lekötött bulink Németországban (szeptember 25. Regensburg, Alte Mälzerei, Extreme Underground Vol. 1, szeptember 26. Pfaffenhofen, Crewsade of Metal Festival), forgatunk még egy klipet és szerveztünk egy fotózást, úgyhogy bőven lesz program.

Nagyjából így, tömbösítve fog működni a közös munka, évente párszor ideutazik és akkor rövid idő alatt ledarálunk mindent, turnézunk, a köztes időszakokban pedig online írjuk a dalokat, ahogy eddig. Az album megjelenése után pedig szeretnénk az USA-ban turnézni, úgyhogy lassan már ideje elkezdni intézni, hogy mi is ki tudjunk menni a zenekarral. Eddig nagyon úgy tűnik, hogy nincs akadály!”

Buli a váróteremben

A Starbenders előzenekaraként figyeltem fel a pofátlanul fiatal tagokból álló Waiting Roomra. Lenyűgözött az a féktelen energia, ami belőlük és a zenéjükből árad, így nem volt kérdés, hogy az első adandó alkalommal kifaggatom őket, ami a szigetes koncertjük után sikerült is. Beszélgetőtársaim Majoros Levente (basszusgitar), Paulikovics Milán (szólógitar) és Pétervári Bálint (dob) voltak.

Meséljete a zenekarról, hogy indultatok?

PM: „Nagyjából pont négy éve alakultunk egyből az első koncertünkre. Ismertük már egymást, mindannyian székesfehérváriak vagyunk, és igazából nagyon akartunk már mind zenekározni. Aztán egy nap, miközben éppen egy gitárerősítőt pakoltam be a lakásunkba, egy hölgy megállított az utcán, hogy neki van egy helye, nem akarunk-e fellépni, szóval kaptam egy koncertfelkérést. Ez az első koncert még ez úgy nézett ki, hogy én, Levi és Maya (Maya Gustafson – ének) akusztikus trióban nyomtunk feldolgozásokat és egy darab saját dalt.”

ML: „Nyilvánvalóan nem ez volt a terv a zenekar jövőjére nézve, azóta utálunk is akusztikus dalokat játszani.” (nevet)

PM: „Szóval lejátszottuk ezt a koncertet, egyébként is jól sikerült, nagyon sokan voltak, és utána megkaptuk egy pár ilyen zeneipari ismerősünktől, hogy »oké, srácok, ez tőké, ne hagyjátok abba, nyáron próbáljatok meg minél többet játszani!«. Ebből logikusan az lett, hogy egész nyáron egyet sem próbáltunk, és végigkocsmáztuk az egészet. De ennek köszönhető, hogy megismertük Bét, a Bálintot, aki a dobo-sunk lett, aztán pedig Noémit (Orlik Noémi, ének), aki először háttér vokalistaként lépett be, majd később nagyon megérdemelten társfrontemberré avanszálódott.”

ML: „Én Bével már korábban is zenéltem, volt egy fürtelem rossz punk-zenekarunk, ahol két év alatt négy számot tudtunk összehozni. Itt még mind a ketten

gitároztunk, és Bé unokatestvérét kerestük meg, hogy jöjjön dobolni.”

PB: „Ekkor mondtam azt, hogy én voltam már egy dobórán, megpróbálhatom én is a dobolást. Förtelmesen szóltunk, de működött, és hát azóta minden próbával fejlődünk.”

Szóval ti is klasszikus csináld magad punkvonalon indultatok el. Levente, te egyébként is piszkosul hasonlítasz Sid Viciousra – gondolom, ezt már más is mondta –, csak te tudsz játszani a gitáron.

ML: „Igen, és ebben a hajam most még inkább besegít. (nevet) Viszont nem hal-kítják le az erősítőmet minden koncert elején, mint Sidnek.” (nevet)

Nagyon sok összetevőből áll a zenétek, ugyanúgy benne van a '70-es évek punkrockja, mint a mostani kortárs popzene, a grunge vagy az elektronikus zene. Egy koncertbeszámolómban úgy fogalmaztam, hogy olyanok vagytok, mintha a The Damned jammelne Olivia Rodrigóval. Kik hatottak rátok, honnan ered a zenétek?

PM: „Ez egyébként egy nagyon jó leírás volt részedről, ezt egy kicsit azóta le is nyúltuk! (nevet) Fontos összetevője a zenénknek, hogy mindenki más stílusból érkezett, így mindenki hozzá tud tenni valami újat a zenéhez. Például a Noémi nagyon nagy Boy Harsher-fan, ő az elektronikusabb, darkosabb vonalat hozza, Levi hatalmas punkarc stb., stb.

Mutogatjuk egymásnak a zenéket, az új világokat, megszeretjük a másik dolgait. Ezáltal tudja mindenki beletenni a dalokba a saját cuccát, és ebből lesz egy ilyen nagyon fura katyvasz.”

ML: „Pont most volt a Fekete Zajon egy beszélgetés velünk, ahol azt kérték, hogy mondjunk egy zenekart, amit közösen mindannyian szeretünk, és nem tudtunk!”

Mi az akkor, ami a legnagyobb hatással volt rátok ha ennyire nincs közös nevező?

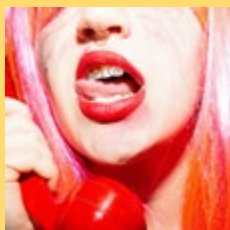
PM: „Egymás. De tényleg, hiába az eltérő zenei stílusok, egymást inspiráljuk, ahogy a dalokban játszunk.”

Év elején jelent meg az első nagylemeze-tek, a Hello, ami marha profi lett, nagyon jó dalok vannak rajta. Meséljete róla kicsit.

ML: „Az albumunkat megelőzte nagyjából két évvel a zenekar indulása után egy kislemez, ami 2024 februárjában jött ki. Annak ellenére, hogy tők jó nosztalgikusan visszatekinteni arra az anyagra, és van is egy-két szám, amit azóta is játszunk róla, az a helyzet, hogy még nem igazán volt meg az egység abban az anyagban. Mintha egy mixtape lenne, itt még öt különböző számot hallok. Aztán elkezdtek írni az albumot, kezdtek érezni az intrikusságát az egységnek, és hogy ilyen sok helyről merítkezünk, akkorra ért be igazán. A Hello óta tudom már én is szerintem elmondani, hogy milyen is a Waiting Room stílus.”

Úgy tudom, nemrég dolgoztatok egy elég neves producerrel....

PM: „Igen, kaptunk egy lehetőséget a HOTS-tól, a Hungarian Oncoming Tunes nevű zenei ügynökségtől, hogy dolgozzunk a neves angol producerrel, Jamie Brownnal. Ő dolgozott már mondjuk Sabrina Carpenterrel vagy Olivia Rodrigóval, de ami számunkra sokkal fontosabb, az a közös munkája a Primal Screammel,

„Hiába az eltérő zenei stílusok, egymást inspiráljuk, ahogy a dalokban játszunk.”

ami nekünk Levivel óriási kedvencünk. Kérdezted az inspirációt, a lemezen a Hello című dalnál például ők voltak.

Úgy nézett ki a dolog, hogy jelentkeztünk, tehát ez egy ilyen meghirdetett dolog volt, és ő választott ki minket. Az volt a terv, hogy beküldtünk egy dalt, ilyen nyers demósintű dolgot és azon fogunk együtt dolgozni. Aztán találkoztunk itt, Pesten, és az első dolog, amit mondott, hogy »srácok, én ehhez nem feltétlenül tudom, hogy mit fogok tudni hozzáadni, mert ez kb. egy kész dal és k*rva jó«. Ezt egy ilyen kaliberű embertől azért teljesen hihetetlen volt hallani! Aztán persze tudott mit hozzáadni, elképesztő pillanatok voltak, kitalált hozzá egy gitár-részt, mondta, hogy a repülőn újra és újra meghallgatta a dalt, mert annyira tetszett neki, és hogy ez beugrott, hogy jól illene ide. Nagyon hasznos volt a közös munka, hatalmas élmény, nagyon közvetlen volt a csávó is, és tényleg egy teljesen más szintre jutott ez a dal neki köszönhetően.”

Mikor hallhatjuk?

PM: „A tervek szerint szeptemberben. Ez egy single lesz, most ebben gondolkodunk, hogy nem újabb lemez jön. Nagyon erős dalokon dolgozunk, de kicsit, mint amit Levi mondott az első kislemezről, nem feltétlenül egy összeegyeztethető dolgok ezek. Úgyhogy inkább egyesével kidobáljuk, praktikusabb, a Spoti-listákra is könnyebb így bejutni.”

Engem teljesen elkapott az az energia, ami belőletek árad egy koncerten, de ha most hirtelen meg kéne győződnök egy csapat Slayer-pólós rockert, melyik az a három dalotok, amit eljátszanátok nekik, amivel meg tudnátok fogni őket?

ML: „Ha feldolgozást is lehet mondani, akkor a Bizottságtól a Szerelem vagy az elmúlt félévben nagyon sokat játszottuk a Dead Kennedystől a Too Drunk To Fuckot. Sajátok közül meg a Don't You Hate Yourself mindenképp az abszolút heavy témákból építkezik. Amikor poposabb a közönségünk, annál a tinik rendszeresen kísétnak, nem bírják a hosszú felvezetőt. A generációnknak sajnos van egy ilyen 'attention span'-je, másfél-két perces daloknál hosszabbat nem bírnak befogadni.”

Ha már említetted, honnan jött az A. E. Bizottság-feldolgozás?

ML: „A Bizottság is egy olyan közös pont volt, amit sokan szeretünk – ha nem is mindenki, Maya például nem ismerte. Volt egy leszervezett koncertünk a Gödör Klubba, viszont az énekesünk, Maya épp nyaralni volt, így kitaláltuk, hogy vendégénekeseket hívunk mindegyik dalba. Én dobtam be akkor, hogy tanuljuk meg ezt a dalt a bulira. Van a Zsebők Zsombor nevű haverunk, aki a Kvaterka nevű zenekarnak a frontembere, és őt kértük fel, hogy énekelje el. Nekik Noémivel van

is egy ilyen '80-as évekbeli underground dalokból álló estjük, Balaton, Európa Kiadó stb. Aztán annyira élveztük a dolgot mi is, és a közönség is, hogy úgy voltunk vele, hogy jó, akkor csináljuk meg rendesen.”

PM: „Hatalmas élmény volt, hogy mennyire működött a dal, ahogy az egész közönség izomból üvölti. Nekünk talán ez volt az első ilyen tényleges koncertélményünk a közönséggel kapcsolatban.

Utána kitaláltuk, hogy ezt fel is kéne venni és ki kéne adni. Ilyenkor ugye alá kellett íratni egy nyilatkozatot az Artisjus felé a dal szerzőivel, hogy megjelenhet hivatalosan is a dal. Zseniális élmény volt, ahogy ezt egy nap alatt elintéztük.

Édesapámmal felautóztunk Pestre, és először Wahorn Andrással találkoztunk, aki éppen sietett valahová, így valami random utcában találkoztunk. Jött egy rohadt koszos dzsippel a farmjáról, kiugrik, odaadjuk neki a papírt, és a hátamon írta alá a szerződést.

Aztán átmentünk az ef. Zámbó Istvánhoz, ő a házához hívott minket. Oda mentünk, megmutattuk neki a felvételt, ami nagyon tetszett neki, aztán mondta, hogy »akkor gyertek, igyatok egy pohár bort, vagy enni kérték-e valamit?« Megvendégtelt! Ott ültünk a konyhájában apámmal, és csak lestünk, hogy baszki!!! Öszintén az látszott, hogy nagyon örül nekünk, és ez 17 éves feltörekvő zenészként nagyon jólesett egy ilyen legendától!”

Hogy kerültetek be a Starbenders elé?

PM: „Pont frissen szerződöttünk egy kiadóval a Mertez Managementtel, és ez volt az első koncert, amit intézték nekünk. Egyébként azt a Live Nationnek köszön-

hetjük, akik már intézték nekünk egypár ilyen, például két éve a Speedy Ortizzal. Nagyon hálásak vagyunk, mert kib*szott jó fejek voltak, találkoztunk, dumáltunk sokat. Bekopogtunk a koncert után a backstage-be, és mondták, hogy »nagyon jók voltatok, srácok, kértek egy vodkát?« Nagyon nyitottak voltak, és úgy érzem, hogy ez egy nagyon jó match volt, szépen kapcsolódott egymással a két zenekar meg a közönség is.”

Mocskosul fiatalok vagytok, de máris szép sikereket értetek el. Ha most egy hasonlóan fiatal zenekar el akar indulni, mit tanácsoltok nekik, mire figyeljenek?

PM: „Én azt mondanám, hogy beszélj mindenkivel! Mindegy, hogy nagyon híres, vagy csak egy kis zenekar, merj odamenni, beszélgetni és kapcsolatokat építeni, nagyon működik! Elképesztően sok kapcsolatunk lett így az utóbbi időben, és nagyon bánom, hogy sokáig mi sem mertük ezt meglépni, mert nagy erőlelépést tud jelenteni egy jó kapcsolat.”

ML: „Én azt mondanám, hogy ha elkezdés összerakni egy zenekart, akkor ne az befolyásoljon, hogy ki mennyire tud zenélni, arra figyelj, mennyire van meg köztetek a kémia. A spanjaiddal csinálj zenekart, akikkel amúgy is együtt lógsz. Hiába járt valaki nyolc évig jazzkonziba, ha nem tudtok összeszokni.”

PB: „Mindig legyél őszinte és közvetlen! Úgy a zenekarban a társaidkal, vagy amit Milán mondott, ha odamész bárkihez, ez elengedhetetlenül fontos, hogy a lehető legjobb viszonyt ápolj mindenkivel.”

PM: „Igen, talán ez a legfontosabb, hogy éreztétek jól magatokat, együtt, koncerten, mindenhol!” 🍷

K Ö N Y V
J E L Z Ó

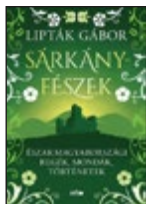
David T. Angelus A máshol

SMARAGD / UZSEKA NORBERT

Bár a szerzőt személyesen ismerem, elfogultság nélkül le merem írni, hogy első regénye igen jól sikerült. Ahogy a borító sugallja, félelmetes egy történet, melyben a gótikus/természetfeletti horror elemek keverednek a pszicho-thrillerre jellemző fojtogató feszültséggel.

Steven, a főszereplő, Skóciában él, ott éri az első furcsa roham, mely közben furá hangokat hall. Ezt további, egyre rosszabbak követik, s közben a hangok egyre követelőzőbbé válnak, s Steven végül képtelen ellenállni nekik. Egy viharos éjszakán az erdőbe megy, ahol rátalál egy kunyhóra, a kunyhó padlóján egy sosem látott szimbólumra, majd elveszti az eszméletét – melyet egy olyan helyen nyer vissza, ahol a fizika törvényeit semmibe vevő dolgokat tapasztal. És ahol további, tanácstalan emberekbe botlik, akik hozzá hasonlóan kerültek arra a félelmetes helyre. Sikerül-e onnan ép bõrrel (és elmével) kiszabadulniuk? Kiderül-e valaha, mi az a hely, és egyáltalán miért kerültek ők oda...? Ezekre a kérdésekre is választ ad a regény, melynek a másik szálában Steven barátja próbál kedvese nyomára bukkanni, miután a rendőrség feladja a hiábavaló keresést.

Túl azon, hogy Angelus remekül megtanulta a mestereitől (köztük Stephen Kingtől, Lovecrafttól, Barkertől), hogy hogyan kell a feszültséget fokozni, a cselekmény szálait szőni, és emlékezetes szereplőket faragni. A máshol legfőbb értéke számomra az, amit a történet és a karakterek által elmesél. Komoly és súlyos mondanivalója van, melyet a sztori maga tesz hitelessé, és melyről nem árulok el itt többet, csak annyit, hogy megéri érte elolvasni a könyvet.

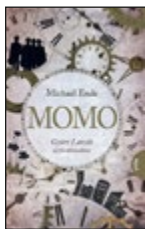
Lipták Gábor Sárkányfészek

LAZI / UZSEKA NORBERT

Lipták Gábor (1912–1985) író, újságíró, kultúrtörténész volt, aki számos gyűjteményes kötetet állított össze hazánk különféle tájegységeinek mondáiból, regéiből, legendáiból. Az első közülük az Aranyhíd című kötet volt, mely a Balatonról szólt. A Sárkányfészek először 1969-ben jelent meg, de 2026-ban is remek olvasmány (amit érdemes a Lazi-féle kiadásban beszerezni, nekem legalábbis nagyon tetszik a sorozat külseje is).

A kötet alcíme: Észak-magyarországi regék, mondák, történetek, és igen változatos sztorikat rejt arról a gyönyörű tájegységről – melynek ma is írónak legendái, elég, ha a Fekete Zaj fesztiválra utalok. Lipták azon volt, hogy kevésbé közmert történetek is kerüljenek a könyveibe, de mindegyiket átfúrta a maga kímével, ízes, szép stílusában. Tekintve, hogy sokszor töredékekre kellett hagyatkoznia, ez érthető, de alighanem élvezhetőbbek is így ezek az írások.

Melyekben épp úgy van humor, mint románc, véres hadakozások és egyéb történelmi pillanatok. Lipták (de meg nyilván az egész magyar folklór) kedvence persze a szegénylegény, aki megoldja az adott problémát és elnyeri a szépleány kezét. De bőven van itt tragédia is, ahogy erős női karakter meg sok évszázados bölcsesség is akad. Élmény elveszni a történetekben, melyek helyszíneit aztán az ember felkeresheti egy-egy túrán.

Michael Ende Momo

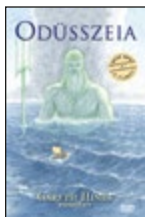
MÓRA / UZSEKA NORBERT

Michael Ende meseregénye eredetileg 1972-ben jelent meg, magyarul is jó párszor kiadták már. Legutóbb 20 éve olvastam, s most ismét, az új fordításban. Számos korábbi nagy kedvencem nem tud már úgy hatni rám (vagy olyan erővel), mint mikor először olvastam, fiatalabb fejjel, de a Momót 50 fölött is a világ egyik legjobb könyvének tartom (ahogy Ende másik, még híresebb remekművét, a Végtelen történetet is).

Momo egy kislány, aki csak úgy felbukkan egy olasz kisváros mellett, romos amfiteátrumban. Nem tudni, ki ő, de hamarosan számos barátot szerez, merthogy gyereket-felnőttet egyaránt elbűvöl azzal, ahogy hallgatni, odafigyelni, megérteni tud. Mintha mindenkiből kihoznát a legjobbat. Ám ezzel elsőszámú ellenségévé válik a szürke uraknak, akik az emberek idejét lopják. Ők mindenkinek megtalálják a gyenge pontját, ajándékokkal vagy fenyegetéssel, de elérik, hogy az emberek egyre hajszolják a pénzt, a még-többet, s legfőbb kincsüket, az időt adják cserébe a szürkének. Hogy Ende ezt már több mint öt évtizeddel előre látta, szinte háborzongató, de persze már akkor is terjedt a rohanó életmód. Ma pedig, az okosesszközök, az MI és a mindent befolyásoló és nyomon követő algoritmusok korában, a Momo aktuálisabb, mint valaha.

Mert Ende regénye szerint lehet tenni a szürke urak uralma ellen. Igaz, ehhez további mágikus szereplőket vet be, de végül is tőlük is csak azt tanuljuk meg, hogy muszáj néha megállni, odafigyelni a másakra, élvezni, értékelni az élet apróbb-nagyobb örömeit, csöndes pillanatait, a barátok, szeretteink társaságát. Mert „az idő élet. S az élet a szívben lakik.”

Az új fordítás kapcsán annyit, hogy bár az első verzió is szép volt, Győri László munkája alighanem pontosabb. Mégsem érzem feltétlenül modernebbnek, hiszen ő is leírt költői sorokat, régies szavakat – nyilván őt is magával ragadta a történet. Csak azt sajnálom, hogy az új kiadásba nem került bele Ende összes illusztrációja, köztük az sem, ami korábban a borítót díszítette, és amiből x éve pólot készítettem magamnak.

Gareth Hinds Odüsszeia

MAXIM / GYÖRGY ZOLTÁN

Christopher Nolan filmjének köszönhetően ismét Odüsszeia-lázban ég a világ. Pedig ez az időtlen klasszikus szinte mindig is az életünk része volt, irodalmi, történelmi tanulmányaink sarkalatos pontja Homérosz eposza, amiből az elmúlt évtizedekben is számtalan film, tévésorozat és képregény-adaptáció is készült. Ez utóbbiak sorát gazdagítja Gareth Hinds képregénye is, melyet a magyar

kiadó jó érzékkel pont Nolan filmjének a muzikba kerüléséhez időzített.

Hinds neve nem ismeretlen a klasszikus feldolgozások szerelmesei között. Igaz, magyar nyelven ez az első képregénye, de aki kicsit is követi a nemzetközi megjelenéseket, az biztos találkozott már Shakespeare- vagy Poe-feldolgozásaival. Ez a képregénye 2010-ben készült, és nem kisebb feladatot tűzött ki maga elé, minthogy a lehető leghűbb formában tárja elénk Homérosz eposzát. Nem modernizál, nem kivonatol, és legfőképp nem csinál populáris hőst Odüsszeuszából. Tiszteletben tartja az eredeti művet, annak szerkezetét és tartalmát, még akkor is, ha mai szemmel bizony vannak megkérdőjelezhető pontjai a történetnek. Ez persze nem Hinds hibája, de mégsem választja a könnyebb utat és hagy ki bizonyos részeket, hanem bátran vállalja az eredeti művet. Legyünk őszinték, felérne egy blaszfémiaival egy Homérosz-mű átirása, de a mai világban, amikor pillanatok alatt válhat bárki és bármi a cancel culture áldozatává, már bármi elképzelhető. Hinds adaptációja tiszteletben tartja az eredeti szöveget is, olyannyira, hogy sokszor megtartja a hőseposz egy-egy mondatának eredeti sorait is, illetve annak híres fordításait. Ezekre a kőtet végén külön is kitérnek egy írásban, de a képregényben ezek a részek ügyesen más színnel vannak jelölve, ezzel is kiemelve, mennyire komolyan vették az eredeti történetet. Ezen a ponton kell megdicséernünk a magyar fordító, Beke Zsolt munkáját is. Úgy sikerült megtartani az eredeti, archaikus nyelvezetet, hogy az mégsem megy az olvashatóság kárára, nem zavaró, abszolút gördülékeny az ízes mondatok. Csakúgy, mint az eredetiben, ő is megtartotta az eredeti idézeteket, ezeknél a részeknél Devecseri Gábor ismert fordítását használta fel.

De essen szó a képi világról is, hisz Hinds nemcsak adaptálta a művet, de ő maga rajzolta is. Stílusa első pillantásra túl egyszerűnek, már-már ingerszegénynek tűnhet, de ha belemérülünk a kötetbe, pont ez az visszafogottság lesz később a kötet erénye. Rajzai tökéletesen visszaadják a történet szépségét, és ahogy a szövegben sem modernizált, úgy a képekben is sikerült elkerülnie a hatásvadást, harsány stílust. Akvarelljei gyönyörűen visszaadják a görög világ szépségét, a tenger kékjét, a kopár sziklák sárgáját vagy az alvilág szürkét. Karakterei is inkább markánsak és realisták, mint szépek, itt is elkerülve a túltolt testképzéskészítést csapdáját.

A kötet legnagyobb erőssége Homérosz szövegének képi transzformációja. Mág emlékszek gimis élményeimre az eredeti műről, mennyire hosszúak voltak Homérosz narrációi és hasonlatai, és bár lebilincsel a történet, ezeket mennyire untam. Hinds zseniálisan oldja meg ezeket a részeket, a történetbe be-be-szűr időnként három-négy szöveg nélküli oldalt, ahol kizárólag a képek segítségével mesél, így is kiemelve a hőskötemény monumentalitását.

Mindamellett, ha van a kötetnek gyenge pontja, illetve nem is ez a jó szó rá, hanem inkább a buktatója, szóval ha valami miatt nehéz lehet egy mai gyerek kezébe adni ezt a képregényt, az pont ez a visszafogott képi világ. El tudom képzelni, hogy a mai gyerekek harsány Marvel-karaktereken edződött fantáziájának ez talán lassú és kevés lehet, egy szuperhős harcaihoz képest Odüsszeusz agóniája már túl unalmas. Nem tudom, iskolai tananyag-e még az Odüsszeia (remélem az!), de ettől függetlenül ajánlom ezt a képregényt mindazoknak, aki ódzkodnak ez eredeti mű elolvasásától. Egy remek adaptáció ez a kötet, ami nem az eredeti helyett, hanem a mellett helyezkedik el, és talán a képregény olvasása meghozza a kedvet Homéroszhoz is.

MŰSOR

A listázott koncertek fellépője, időpontja és helyszíne csak tájékoztató jellegű, a fesztiválok kiírt műsora nem teljes. Hivatalos információkért keresd fel a szervező kommunikációs csatornáit!
Az Underworld magazin nem vállal felelősséget az esetleges változásokért!
További események – www.underworld.hu/musor

AUGUSZTUS

27. SOEN —————

A38 HAJÓ

29. STYGIAN SHADOWS
FEST 6.66 —————

SUPERSONIC BLUE HELL

30. DARKWAYS, DENEVÉR —

A38 TETŐTERASZ

31. OF FEATHER AND BONE,
CIVEROUS, FOSSILIZATION,
PHOBOSM —————

A38 HAJÓ

SEPTEMBER

1. JUDAS PRIEST, JELUSICK —
BUDAPEST ARÉNA

6. DEVIL MASTER (USA),
VLKN —————

ROBOT

8. HOLLYWOOD VAMPIRES —
BUDAPEST ARÉNA

12. WALL OF SLEEP,
NEVERGREEN, DEVIL SEED —

A38 HAJÓ

13. THE RUMJACKS —————

ANALOG MUSIC HALL

16. BLACK STONE CHERRY —
DÜRER KERT

18. CENOTAPH (MEX),
CRYPTWORM (UK),
VER, RETORSION —————

DÜRER KERT

19. TOMB OF DOOM 2026
FESZTIVÁL —————

PINK WHALE, POZSONY, SZLOVÁKIA

19. NECK SPRAIN —————

BARBA NEGRA BLUE STAGE

19. PERIHELION, SHUM, LÁP —
ROBOT

19. LUNACY (PL), KOIOS (PL),
CRYPTIC REMAINS,
SCAFFOLD —————

RIFF

20. TENSIDE, AURORAWAVE,
SUGAR SPINE —————

ANALOG MUSIC HALL

21. SUNLESS, DEFACEMENT —
A38 HAJÓ

23. FEAR FACTORY,
CRYSTAL LAKE, HATE,
THE NOCTURNAL AFFAIR —

BARBA NEGRA

24. BAEST, DEADNATE —————

DÜRER KERT

26. ZALAI ZAJONGÁS
& SEA OF SORROW
KISNAGYFESZTIVÁL —————

EGERVÁR

29. HAKEN

DÜRER KERT

30. HAVOK, BLOOD
RED THRONE, XONOR,
ERADIKATED —————

DÜRER KERT

OKTÓBER

1. BLACKBRIAR —————

ANALOG MUSIC HALL

2. DEEP PURPLE, JAYLER —
BUDAPEST SPORTARÉNA

2. MAYHEM, MARDUK —————

BARBA NEGRA

3. LADY MACBETH,
JUDAS BEST, STORYUM —

BARBA NEGRA BLUE STAGE

5. MADBALL —————

DÜRER KERT

6. MONDO DRAG,
EARLY MOODS —————

A38 HAJÓ

8. BLACK STAR RIDERS,
TYKETTO —————

BARBA NEGRA BLUE STAGE

8. CORONER,
SCHIZOPHRENIA, TAR POND
ANALOG MUSIC HALL

10. XANDRIA, SEVEN SPIRES,
SECRET RULE —————

ANALOG MUSIC HALL

13. IFFERNET, KAZAL —————

RIFF

13. GHØSTKID,
DROPOUT KINGS,
STAIN THE CANVAS,
SEVEN BLOOD —————

ANALOG MUSIC HALL

15. DANKO JONES, SPLIT
DOGS —————

A38 HAJÓ

16. NO FACE NO CASE,
PERFECT SKY, STILL COLD —
DÜRER KERT

16. JUSTIN SULLIVAN &
DEAN WHITE —————

PÉCS, SZABADKIKÖTŐ

17. SEAR BLISS,
WATCH MY DYING —————

A38 HAJÓ

18. OH HIROSHIMA,
AUSKLANG, KINOTRONIK —
TURBINA

18. DES ROCS,
FINN FORSTER —————

A38 HAJÓ

21. MARKO HIETALA —————

BARBA NEGRA BLUE STAGE

21. SIMPLE PLAN,
NECK DEEP,
CHARLOTTE SANDS —————

BARBA NEGRA

25. NATURE MORTE (FR),
TÚ, SHUM —————

RUIN BREW

28. THE SISTERS OF MERCY -
DÜRER KERT

29. KRALLICE —————

DÜRER KERT

30. THRASH MOSH CLUB —
A38 HAJÓ

ELŐFIZETÉSI INFORMÁCIÓK

Magazinunk előfizethető a Magyar Postánál!

3 lapszám **9000 Ft**

2026. október / november / december

6 lapszám **18 000 Ft**

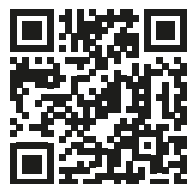
2026. október / november / december /

2027. február / március / április

Az árak tartalmazzák a kézbesítés költségét is!

további részletek:

underworld.hu/elofizetes

UNDER
WORLD
MAGAZIN

2026.
SZEPTEMBER

100% UNDERWORLD
ROCK • METAL • HARDCORE • DARK • PUNK

S szólt a holló: „Játssz tovább!”

NEVERMORE

JUDAS PRIEST WALL OF SLEEP VILLAGERS OF IOANNINA CITY THE NIGHT ETERNAL
ACCEPT NEST OF PLAGUES TODOMAL EMPTINESS LADY MACBETH
GUS G. MONOLORD KISSIN' DYNAMITE KAMELOT JOHN CORABI THE OCEAN